השלום הדרך

איש השנה
רבין

לה ולי

הסבון לאוהבים להיות יחד

LOVELY

לה ולי — יחד — אהבה אחת.
לה ולי — יחד — סוד אחד.
לה ולי — סבון אחד.
לה ולי — הסבון לאוהבים להיות יחד.

ב - 3 צבעים ובניחוח מיוחד שתמיד יזכירו לי אותה, ולה — אותי.
לה ולי — הסבון לאוהבים להיות יחד. תמיד.

חדש מעץ הזית

20.11.74 : „העולם הזה" חושף את פרשת רוזנבוים ותובע : מיכאל צור לכלא !

16.10.74 : מתנחלים מכים את חיילי צה"ל, והממשלה אינה מעזה לחגיב.

30.10.74 : המפד"ל חוזרת לשולחן הממשלה. רבין חוזר לתלם הממשלה הקודמת.

30.10.74 : רצח החיילת רחל הלר מסעיר את המדינה במשך חשנה.

25.12.74 : „העולם הזה" שובר את קשר־השתיקה סביב תזכיר נאדל.

12.3.75 : ליל סבוי. התנחגותה האמיצה של כוכבה לוי מעוררת התפעלות.

קריאה יקרה,

בפסח מלאו 25 שנים ליום שבו נטלנו לידינו שבועון זה. היתה לנו כל הזכות להצטרף לאופנה הגדולה המציפה את המדינה – אופנת הנוסטלגיה. יכולנו לחגוג, לספר זיכרונות, לערוך ערב "שרתי לך, העולם הזה".

לא עשינו זאת. בעיניו, אותו יום איבו מייך לעבר. זהו הווה.

לפני 25 שנה נאבק את דגל הגזענות–המחאה הראשונה בתולדות המדינה, הגזענות–המחאה של לוחמי תש"ח. לא קיפלנו דגל זה, כאשר אחרים התמסדו והצטרפו למעמד השליט החדש. ביצחיים קמה הגזענות–מחאה חדשה, זו של לוחמי יום–הכיפורים. ראינו אותה בעלייתה ובירידתה. מאבקנו שלנו – נמשך.

הנשה כבר כללה המערכת צעירים וצעירות שלא היו עדיין בחיים כאשר יצא הגליון הראשון של העולם הזה בעריכתנו. הדוח לא התנבתה.

* * *

גדמה שלא היתה להעולם הזה שנה אחת כה גדושה במיבצעים, בגילויים ובמאבקים עיתונאיים וציבוריים כמו זו שנסתיימה השבוע.

בפסח הכלכלי, עמדה המדינה כולה השנה בסימן הפרשת שחשפנו: החל בגלוי עלילות טיבור רוזנבוים ומיכאל צור וכלה בשערוריית עמידר. כל אלה ראו אור לראשונה מעל עמודים אלה. מפני כמה מן הדמויות הזהרבו מזמן.

מאחר היסטורי בשם "מיכרז של זהב" פתח את מסע–הגילויים על תרוחה במישרד–הביטחון, שהשביע את הרתמר על השנה ונדם לזעזוע עמוק – הלם בריא, הפותח פתח לאפשרות של תיקון והבראה.

הדשימה ארוכה: גילוי החחיתות בעטה הרפואה ("שוק שחור בחלוק לבן"), חסיפת ההכבשה האמיתית של החי"כים ("כנסת מתחת לשולחן"), ספיכת אור על הגביבה הארכיאולוגית הימית ("שוד בתחתית הים"), פירסום רשימת המפקידים הישראליים בבנק ארץ–ישראל–בריטניה בלונדון, חסיפת השערוריית של בנק באיראן, העיקוב אחרי טכנאי–הדואר הנעדרים, ועוד ועוד.

* * *

מיבצעים אלה הם פרי עבודתו של צוות לוחם ומיקצועי, שאין דומה לו בשום עיתון אחר, ושגם בתולדות העולם הזה עצמו לא היה כדוגמתו.

אולם עמודים אלה לא היו פתוחים רק בפני צוות זה. כל אדם שהיתה בפיו בשורה לומר, ושמצא את עיתונות–המימסד סגורה בפניו, מצא את דרכו אל העולם הזה – גם כשדיעותיו היו רחוקות מדיעותיבו בשחים אחרים.

היה זה העולם הזה שהחדיר לתודעת הציבור את תזכיר ברוך נאדל, שחשף את קיומה של כלכלה שחורה אדירה, המרוצצת את דם ישראל העובדת והיוצרת.

כאשר ירד מסך–הצנזורה על ספרו של מתי גולן, סבר שבועון זה את קשר–ההשתקה בארץ והכריח את הממשלה לבטל את הצנזורה הפיריונית.

בשנה אחר לגמרי עסקבו השנה בחחיטה סיסטמית של פרות קדושות וחולות. אין קציץ בכיר, ואין אדם שצה"ל קרוב ללבו, שלא קרא בעניין – תוך הסכמה או אי–הסכמה – את הסידרה המיוחדת–במינה של בנימין עמידרור. אלוף חבוב הגדירו, בארזי, כ"פרסן הצבאי הראשון בישראל."

* * *

בחלקים חשובים של הציבור השנה היחס היסודי להעולם הזה. זה מצא את ביטויו לא רק בגידול התפוצה, אלא גם בריבוי המודעות – דבר שאיפשר לבו להגדיל את מיספר העמודים העומדים לרשות המערכת. תהליך זה יימשך.

גם באחל–נא לעצמנו שגם בשנה הבאה ישמש העולם הזה פה לארץ–ישראל החדשה, זו שלך ושלנו.

בלי מורא, בלי משוא–פנים.

שנה טובה!

שלומי שבנון

25.3.75 : הממשלה מפוצצת שליחות קיסינג'ר. מתחיל העימות ושינגטון־ירושלים.

23.4.75 : „העולם הזה" פותח את מורסת השחיתות במישרד־הביטחון.

14.5.75 : עורכי העיתונים היומיים השתיקו את איסור ספרו של מתי גולן.

11.6.75 : שודדי־יהלומים נועזים גורפים לאור היום שלל של מיליונים.

יותר טעים מפרחים

כאשר אתה בא לפגישה,
הבא לה בונבוניירה נהדרת של עלית
ושניכם תהנו.
ל"עלית" מבחר נהדר של
בונבוניירות באיכות מעולה.
נפלאות כמתנה לכל חגיגה וארוע.

בונבוניירות של **עלית**

פרסום ע"ד יעקבסון

מכתבים

מי חיא הצלמת?

בעת ההפגנה הגדולה והסוערת של גוש־אמונים וצעירי חרות, שעשו הפעם יד אחת באירגון ובתיחכום מסעי־ההפגנות נגד מסעי־הדילוגים העכשווי של הנרי קיסינג׳ר, תוך כוונה ברורה לחתימת הסכם ח.כניעה בשלבים״ — ראיתי צעירה דקיקה ומושכת מתרוצצת הנה־והנה, לבושה ב־סיגנון המערב־הפרוע היפה (מכנסיים שלושת־רבעי, מגפיים שחורים, ועמוסה מצלמות מתוחכמות), מקפצת ומדלגת, רצה ואצה לכל מקום ולכל אירוע, ומצלמת במהירות־הבזק מאות תמונות, מכל כיוון ומכל צד. מעל כל מקום, אוטובוס (שטיפסה עליו), משאית־ענק (כנ״ל) ובעצם מאיפה לא?

מכל ובכל מקום שמשם אפשר היה לצפות ולצלם היטב את האירועים ה״חמים״ ואת המתרחש.

נדהמתי מכמות האנרגיה, האמביציה ו־הוריזות של הצלמת האלמונית, ממש סמ־בטיון והר־געש, והחלטתי לברר מיהי. ני־

צלמת בן־ארי
בכל זמן, בכל מקום

גשתי אליה, ותוך כדי שהיא מצלמת, השיבה: ״אני מהעולם הזה״. ולהערתו של אחד הצופים במקום, על יופייה וגיזרתה הדקה, השיבה (גם תוך עבודה): ״אני שוקלת 45 קילוגרם.״ עכשיו הבנתי.

אכן, דינאמו נשי (לתשומת־לב הגברים, הטוענים לעליונות הגבריות על הנשיות...), ראוייה לתשומת־לב ולהערכה.

כל הכבוד לצלמת (מה שמה?), וכל ה־כבוד להעולם הזה על שהוא יודע את מי להעסיק בעיתון.

אני מחכה עכשיו בכיליון־עיניים לראות בשבועון את תוצאות התקפת הצילומים של הצלמת התוססת הזאת.

בהזדמנות זו: שנה טובה לכל צלמי העולם הזה. נחוג לברך בדרך־כלל בחיוקי־ואימצו רק עתונאים וכתבים, ואילו הצלמים בדרך־כלל יוצאים מקופחים ולא זוכים ל־תשומת־לב ראוייה. לכן, הפעם, ברכה ר ק לצלמים.

ד. ברי־חיים, ירושלים

● צלמת העולם הזה אילנה בן־ארי (**ראה גלוסה**) היתה אחת משני הצלמים בחוליות־הכיסוי של **העולם הזה** שסיקרו את מהומות־קיסינג׳ר.

האימפוטנטים!

בעוד המדינה כולה רועשת וגועשת ל־נוכח הפגנות־ההמונים הסוערות של חוגי הימין, צעירי חרות (לפי פקודה מגבוה, ממקור מהימן — חב״ד) וגוש־אמונים, הר־כיחו אנשי־השלום שלנו, מכל המחנות, אימפוטנטיות מדהימה וחוסר־אונים מוחלט.

את מוקד כלל לא שמעו (האם כשמאיר פעיל בחו״ל, התנועה לא קיימת?); את חוגי השלום האחרים, כולל העולם הזה, גם לא ראו במחאת־נגד, לפחות ברחובות, כתגמול להפגנות הימין. ואילו על הפגנות מפ״ם וחוג הקיבוץ־הארצי, קראנו את ה־ידיעה הזעירה והמצחיקה הבאה: ״כ־70 כלי רכב השתתפו אמש בהפגנות הזדהות עם הסדר הביניים שערכו מפ״ם והקיבוץ הארצי בירושלים.״ זאת, לעומת הדיווחים הענקיים על הפגנות הימין.

זה מול זה. אלה מול אלה! אגב, כל הכבוד על הכתבה המצולמת הענקית שלכם על מהלכי ההפגנות (העולם הזה 1982).

ח. בן־דוב, תל־אביב

חופש־עיתונות אחיד

קראנו בידיעות אחרונות מה־17 באוגוסט ידיעה, שוועדת־שרים דנה בסגירת העיתון אל־שאעב ושתתייעץ לשם כך עם עורכי העיתונים הישראליים. אנחנו מבקשים ש־וועדה זו תפנה להעולם הזה כדי לקבל את חוות־דעתכם בנושא רגיש זה. אנו תיקווה שאתם תעמדו עם אל־שאעב, כדי לשמור על חופש הביטוי והעיתונות, שבהם מכירים חוקי כל העולם.

חופש־העיתונות איננו מתחלק, והוא אחיד לכל השפות. כל המתפרסם באל־שאעב עובר צנזורה, ואיננו רואים כל סיבה לצעד דראסטי כזה של סגירה.

העיתון אל־שאעב, המדבר בשם חלק גדול מתושבי ישראל, מאמין באמונה של־מה שאתם תתנו את קולכם למניעת סגירתו.

עורכי, עובדי ומפיצי „אל־שאעב״, ירושלים

● ועדת־השרים לא ביקשה את עצת העולם הזה, וזאת מפני שהיא יודעת מראש את תשובתנו: שסגירת־עיתון במישמר ה־מתיימר להיות דמוקרטי היא שערורייה בלתי־נסבלת, ונוגדת את מגילת־העצמאות.

הון המילחמה — לפליטים

פעולות צה״ל בלבנון, הפוגעות בחיילים לבנוניים ובאזרחים לבנוניים, מהוות ל־מעשה את הצלחתם הגדולה ביותר של המחבלים.

פעולות אלו משניאות את ישראל גם על הצבא הלבנוני, והופכות אותו אוייב של מדינת ישראל. באופן כזה משיגים המחבלים את מטרתם, להוות פצץ בשר־שרת ניפוץ הגורמת להתפוצצות של מיל־חמה.

הסבל, הנזק והאבידות שנגרמו לנו כ־תוצאה מהכנסתם של צבאות מדינות ערב למילחמה, עלו לאין־ערוך על הנזק מידי המחבלים. הניסיון המר של העבר מחייב זהירות רבה בתגובה על מעשי מחבלים.

לפיתרון הבעייה הפלסטינית צריך להציע תוכנית התיישבותית, שבה יקבל כל פליט היושב במחנות־הפליטים בית ועבודה ב־תנאי־שלום, בהם יוקצו הון המושקע כ־יום במילחמה ביישוב הפליטים.

אפרים שמיפמן, קיבוץ אפק

להזדהות ולהסתייג

לקראת השנה החדשה, הנני מאחל לאורי אבנרי, הסופר והעיתונאי, שסוף־סוף יזדהה עם עמדת הממשלה (בקשר להסדר־הביניים) הצודקת וההגיונית — ויסתייג, אחת ול־תמיד, מעמדתם של האידיאמינים הער־ביים והפלגים החתרניים המתוסכלים.

לולא הזדהה אבנרי עם מייצגי הפלס־טינים, היה יושב היום בכנסת.

בן־ציון בריגיך, תל־אביב

טעות בנציגות

לפני כחודש (העולם הזה 1977) פורסמה תמונה, שבה ניראה מר צבי ויזר עומד ליד שר־האוצר יהושע רבינוביץ. בהסבר לתמונה זו נאמר: „מר ויזר, נציג אגד, מוסר צ׳ק למר רבינוביץ.״

מאחר שמר ויזר איננו חבר אגד מזה

צבי ויזר
לא מאגד

למעלה משבע שנים. הוא אומנם הופיע בתמונה, אך איננו נציג אגד, וממילא אינו יכול להופיע בתור שכזה.

גדעון מלמור, דובר אגד, תל־אביב

אהבת מדך־החיות

עשה אהבה — לא מילחמה!

תנו לעשות אהבה!

אפילו מלך־החיות, מסתבר, הכיר בנכו־נות הפיתגם „עשה אהבה — לא מילחמה!״ אלה שאינם חושבים כך — אולי תעזור להם תקופה קצרה מאחרי הסורגים.

יצחק שביב, נתניה

פיאף מתחפכת בקיברה

פירסומו הגדול של כותב המדור או למה זה (העולם הזה 1982) כנראה עדיין לא בא לו, אך הוא משתדל.

לכן הוא מתקנא באיש־חרדיו אבי קורן („אדית פיאף מתחפכת בקברה״) אשר הצליח להפעיל, כדבריו, מערכת יחסי־ציבור אפקטיבית, להביא את הקהל להצגת פדם פדם ולגרום לו הנאה מלאה.

העיתונאי המברין, אשר התמחה כנראה בשיטחי־מחקר רבים וחשובים כמו נשות־קאריירה, נשים בכלל, אופנה, תקליטים, בידור והשד יודע מה עוד, מתרגז, או למה זה?! נראה שהגיעו אליו שמועות מהימנות מפי החשב הראשי של בית־הקברות בפריס, אשר מנה את היפוכיה של פיאף בקברה.

מחמל־נפשי, העלאת הצנה על במה, פיר־סום מודעות ושכירת אולמות, כל אלה כרוכים במאמצים רבים ובהתחייבויות כס־פיות עצומות. לכן, מי אתה ומה אתה שבמחי שלושת־רבעי טור ושתי תמונות, במדור־רכילות זול, תקטול הצנה שיוצריה הקדישו לה ימים כלילות, שמבקרים רבים שיבחו אותה ושהקהל מוחא כף שעה ארוכה לאחר רדת המסך?

אני מבין שאין לך הרבה מה לעשות, אבל דחילאק, אל תפריע לאחרים לעשות מה שהם אוהבים ומאמינים בו. והגח ל־אדית פיאף בשקט בקיברה...

יצחקי קורן (אחיו של אבי), תל־אביב

חיכן רודפי־השלום?

בתקופה האחרונה אנו רואים על מסך־הטלוויזיה, וקוראים בעיתונות, על ההפגנות שעורכים אנשי ארץ־ישראל השלמה, גוש־אמונים ושאר אנשי הימין הקיצוני, נגד ההסדרים שהממשלה הולכת לקראתם.

אני, אישית, בעד הסדר כולל — כלומר, להחזיר את כל השטחים הכבושים מ־67׳, תמורת שלום־אמת. אך מוטב הסדר־ביניים מלא־כלום.

שאלתי היא: איפה חצד השני? איפה אנשי השלום? מדוע לא רואים אותם ולא שומעים אותם? יש בארץ חוצות אנשים כמו אורי אבנרי, עמוס קינן, לובה אליאב, אנשים טובים. מדוע אתם יושבים בשקט? מדוע אינכם מתאחדים?

השמיעו קולכם! שיידעו בעולם ושתדע הממשלה, שיש בארץ לא רק רודפי־מיל־חמה, אלא גם רודפי־שלום!

ח.מ., חולון

כן וזא — וכגרות

יצחק רבין הוא ראש־הממשלה הראשון בישראל, המנסה לשנות את ה„לא״ המוח־לט ל„כן״ האפשרי. הוא אומר „כן״ לקי־סינג׳ר, ועונה ב„כן״ לסאדאת. מי יתן וגי־שתו החדשה תישא פרי. להלן שיר שחי־ברתי בנדון:

קיסינג׳ר שוב מדלג לו / בין קאהיר לירושלים / אך בטרם יסתלק לו / ייחתם הסדר־ביניים. / גל שמועות מוליד כנפיים / רבין לסאדאת נכנע / אחרי שנים אלפיים — מצבנו בכי־רע.

אין זהב ואין מטבע / אין לנו גם נפט גולמי / אנו עם מידבר טובע / ולסמוך פה, אין על מי. / כך וכך פסקה הכנסת: / „ידיד לנו — קיסינג׳ר / רב, אדיר הוא ורב־חסד / את אויבינו ימגר.״

לעולם אל יתהלל לו / כמפתח — החוגר / קל יותר תמיד לומר לא / האומר הן — הוא בוגר.

שמואל אילון, תל־אביב

בעד בניתישחורת

ברצוני לשאול את הקורא שמשון בן־גל (העולם הזה 1981): מה יש לך נגד בני־תישחורת? מי אתה שלא נאה לך לשחק איתם ביליארד?

ביקרתי, בליוויית הבעל, במועדוני־ביל־יארד שונים, שבהם מוכרים רק קסה ושתייה קרה, והיה נעים מאד לצפות ב־מישחקים. בכל אופן, אם אדם „שקט וסולידי״ ייכנס למועדון — בוודאי יתרום להעלאת הרמה. מה דעתך?

יונית אלברט, תל־אביב

גדולתו של ז״ל

קיים רק אדם אחד במדינה שמגיע לו הכבוד להיות איש־השנה של העולם הזה. אומנם לא שומעים עליו הרבה, כי הוא אדם כנוע מאד, אבל היודעים לקרוא בין השורות, והמעמיקים מחשבה, מייד יכירו את גאוניותו של האיש הזה בכל החלטה ממשלתית.

כי למעשה, הוא האיש שמאחרי הקלעים, ראש־הממשלה האמיתי שלנו — הד״ר מלכיאל זוארץ ז״ל.

יהושע גוזן, באר־שבע

האם הערבים כדוגים?

זה לא מכבר, הודיע מר אברהם עופר על הטבות מסליגות שיינתנו לעובדים ל־גור בעיירות־פיתוח. ברצוני לשאול האם התוכנית מיועדת לאזרחים בעלי חדת היהודית בלבד, או שמא היא פתוחה גם בפני אזרחים בעלי הדת המוסלמית וה־נוצרית?

אם התוכנית סגורה בפני אזרחים לא־יהודיים, האין זה נוגד את עקרון אי־ה־אפלייה על בסיס דת, המפורט במגילת־העצמאות?

אנא תשובתך, שר השיכון.

אפמעיל מוגרבי יפו

טעות לעומם צודקת

(ראה מאמרים של מרדכי צבי ושל יו״ר ועד אומדי דיסקונט בעמ׳ 14)

הארץ 22.8.75

מאיר גינוסר, בת־ים

בגלל ויכוח בין קברנית לנווט איחר מטוס אל על ב־16 שעות

כותרת במעריב, 20.8.75

יוסף שוורץ, בני־ברק

SONY®

סי"ד קסטות רק
TC 121
TC 129 A
TC 136 SD דולבי
TC 137 SD דולבי
TC 177 SD דולבי

מגברים
70 TA 8 וואט RMS
88 TA 11 וואט RMS
1066 TA 15 וואט RMS
1055 TA 23 וואט RMS
1150 TA 35 וואט RMS
5650 TA 50 וואט RMS

פטיפונים
110 PS ראש קרמי
1100 PS ראש מגנטי
5100 PS ראש מגנטי
5520 PS ראש מגנטי
4750 PS ראש מגנטי

טיונרים
70 ST רגישות 2.2
88 ST רגישות 2
5066 ST רגישות 1.8
5055 ST רגישות 1.7
5150 ST רגישות 1.5
4950 ST רגישות 1.5

רסקולים
70 SS 10 וואט
510 SS 35 וואט
610 SS 35 וואט
7050 SS 50 וואט
4050 SS 70 וואט
7330 SS 100 וואט
5050 SS 100 וואט

אוזניות
DR 7
DR 9
DR 11
ECR 500 (קונדנסר)

טיונר־אמפלי־פיידים
230 STR 12 וואט RMS
700 STR 10 וואט RMS
7025 STR 18 וואט RMS
7035 STR 25 וואט RMS
7055 STR 35 וואט RMS
7065 STR 70 וואט RMS

לכבוד
ישפאר חברה אלקטרונית למסחר בע"מ
ת.ד. 3ב096 ת"א
הנני מבקש פרטים נוספים על:

שם: _____ טלפון _____
כתובת: _____

בואו לראות, לחוש ולשמוע מוסיקה באולמי התצוגה של סוני, ת"א, מגדל שלום, אחד-העם 9, טל. 52431

ברכת שנה טובה, שנת שלום ושגשוג

בית ישפאר

איש השנה תשל"ה

מאת

אורי אבנרי

האנשים האפורים: פורד וברז'ינייב בוועידת הלסינקי

האנטי-גיבורים

ה ניבראות חציפו את האולם החגיגי בים של אור. בזה אחר זה הגיעו גדולי העולם, האנשים המחזיקים בידיהם את גורלם של מיליוני בני־אדם. על השולחנות נערמו הניירות שנועדו לקבוע את מהלך ההיסטוריה במשך דורות — — —

עיני העולם הופנו אל הדמויות הידועות. האם צוחק הרוסי, או זועם? האם יש משמעות לחיוכו של הצרפתי? האם מחליף הבריטי מבטי הבנה עם האוסטרי — — —

זה יכול היה להיות תיאור של הקונגרס הווינאי משנת 1815. אולם זה קרה ב־1975, וזו היתה פארודיה עלובה — כימעט מגוחכת — של אותה ועידה הרת־היסטוריה.

הרוסי לא היה שליט צעיר וכובש־לבבות, כמו הצאר אלכסנדר, מתקן־העולם שהיה שקוע במיסטיקה דתית. הצרפתי לא היה מדינאי גאוני ובוגדני כמו טאלירן. בניגוד לקאסלרה עמוס־האחריות, לא היה בידי הבריטי להכריע את גורל אירופה והעולם. שלא כמו מטרניך, הנסיך התככן, לא משך האוסטרי תשומת־לב כלשהי.

בוועידת־הלסינקי לא נשמע משק כנפי ההיסטוריה. היה זה לא־אירוע היסטורי — ולא רק מפני שלא נועד לה שום תפקיד של ממש. היא נבדלה מן „הקונגרס הרוקד" של וינה גם בכך שלא נכח בה אף ראש־מדינה אחד, ששיעור־קומתו האישי הבטיח לו מקום בהיסטוריה.

בזירה של תשל"ה לא הסתובבו, לא הסתודדו ולא התמודדו גיבורים. על הבמה התרוצצו אנשים שלכולם היתה תכונה משותפת אחת: הם היו בלתי־גיבוריים.

הממד של שנת 5735 לבריאת־העולם, על פי המניין היהודי, היה האנטי־גיבור.

„מיסטר קלין"

ה איש האופיניי ביותר של תשל"ה היה האדם שייצג בהלסינקי מדינה שלא היתה מייוצגת בקונגרס של וינה: ארצות־הברית, שהיתה ענק־זוטא בראשית המאה ה־19. ג'ראלד פורד איננו איש קטן, שהגיע במיקרה לתפקיד גדול. להיפך: הוא הגיע לתפקיד אדיר־העוצמה ביותר בעולם דווקא משום שהוא אדם קטן.

נשיא הדמוקרטיה הגדולה ביותר בעולם לא נבחר לתפקיד זה. הוא לא נבחר אפילו לתפקיד סגן־הנשיא. הוא נשלף מתוך בור הבינוניות האפורה רק מפני שהעם האמריקאי מאס בדמותו יוצאת־הדופן של ריצ'ארד ניכסון, הפסיכופאט שהכריז על עצמו „אינני נוכל!". ושהתמוטט חודש לפני תום תשל"ד במפולת של שערוריות.

פורד זכה בתפקידו ביגלל מה שאיננו. אין הוא ניכסון. אין הוא תככן. אין הוא רודן חשדני. אין הוא שאפתן חולני. אין הוא מדינאי בעל תפיסה חובקת־עולם כפי שהיה — חרף כל מומיו — ניכסון.

פורד הוא „מיסטר קלין", הבחור הטוב, השכן ממול. זהו האיש המחזיק את אצבעו על הכפתור האדום של עוצמת־ההשמדה הגרעינית, אשר דימיון־האדם אינו מסוגל אף לתפוס את כוח־הקטל שלה.

האנטי־גיבור בהתגלמותו.

בני סאנשו פאנסה

ב עולם של תשל"ה, פורד לא היה חריג. הוא היה הדמות האופיינית ביותר. עוד לפני דור היה זה עולם של נפילים. הישראלי של תשל"ה ראה אותם על מסכי־הטלוויזיה, בסידרה מרגשת על מילחמת־העולם השנייה. היטלר, הגאון המטורף, משמיד־המיליונים. סטאלין, הרודן השתקן, שרצח את כל חבריו ושלח מיליונים לעבדות. צ'רצ'יל השנוא, שהפך בן־לילה אלילו של עם־במצור. רוזוולט הממולח, הענק בכיסא־הגלגלים. דה־גול היהיר, שחלם על תיפארת לאומית ברגע־השפל העמוק ביותר בתולדות עמו. מוסוליני הבומבאסטי, שניראה לבני־דורו כאחרון האימפרטורים של רומא. ובקצה השני של העולם — המיקאדו על הסוס הלבן, בן השמש העולה. שמיליונים התאבדו בשמו ולמענו ללא היסוס של רגע.

עולם זה חלף מזמן. הגיבורים הלכו לעולמם, כשהם מלווים בקללות או בדברי־ההלל של בני־עמיהם. רק שרידים אומללים נותרו, אי־פה ואי־שם. צ'יאנג קיי־שק, המותקף הראשון של מילחמת־העולם השנייה, נפטר השנה, מוכה וכימעט נשכח. המתקיף הראשון, פראנקו הספרדי, עדיין נותר בשילטון, זקן ועייף, ביודעו כי מישטרו יתפורר ברגע שיעצום את עיניו בפעם האחרונה. גם הקיסר הירוהיטו עדיין חי. אך מאחרי ההוד האלוהי של המיקאדו נתגלה אדם קטן, צנוע, האוהב רק לטפל בגינתו.

אנשים קטנים ואפורים תפסו את מקומם של הענקים. התהליך היה כה כללי, כה חובק־עולם, עד כי לא יכול היה להיות מיקרי.

הלכו ונעלמו הדוגן־קיחוטים, שהיו מוכנים להסתער בחנית שלופה על שדים נוראים ועל טחנות־רוח, להציל את העולם ולבצע מיבצעים כבירים, עתירי־תהילה־רשואה. במקומם באו בניו של סאנשו פאנסה, רכובים על חמורים פרוזאיים, מודאגים ואובדי־עצות, מוטרדים על־ידי בעיות אפורות כמו אינפלציה ויבולים רעים, אקולוגיה ומחירי־נפט.

נערה במועדון־לילה

א חרי הרודן חמיכייטי המגואל־בדם בא ניקיטה כרושצ'וב העממי, שריתק את דימיון־העולם. אחריו בא ביורוקראט אפור, זהיר, שתכונותיו האישיות מוכרות רק למעטים, ומשעממות גם אותם. בסוף תשל"ה התקרב גם ליאוניד ברז'נייב לסוף הקאריירה שלו, ועל ירושתו התחרו אנשי־מנגנון כימעט־אלמוניים.

הארולד וילסון האפרורי ניסה, לשווא, לעצור את הידרדרותה של בריטניה, שהלשה פעם על הגלים. תואר הקאנצלר של גרמניה, שפיאר אנשים כמו ביסמארק והיטלר, אדנואר ווילי בראנדט, נקשר השנה בשמו של עסקן חרוץ וחסר־ברק, הלמוט שמידט. בצרפת החזיר ואלרי ז'יסקאר־ד'אסטן סיגנון אישי כלשהו לתפקיד הנשיא, אך איש לא ניסה להשוותו לגנרל הארוך, שהקים את הרפובליקה.

תהליך זה לא היה מוגבל לעולם הראשון והשני, הארצות המפותחות של הקפיטליזם והקומוניזם. הוא לא פסח גם על העולם השלישי.

המאורע המהדהד ביותר של תשל"ה — הניצחון המהמם של הקומוניסטים בוויאטנאם, לא נשא את שמו וקלסתרו של גיבור אחד. הו צ'י־מין עבר מזמן לעולם האגדה. על מסע־הניצחון שנסתיים בסייגון פקדו אנשים כימעט אלמוניים בצפון ובדרום.

בקצה השני של דו־היבשת האירו־אסיאתית, בפורטוגל, התרחשו מאורעות מסעירים. במאבק הרה־חשיבות נערכו הכוחות, שביקשו לקצור את פירות ההפיכה אשר הפילה את המישטר הפאשיסטי, אחרי קיפאון של דור. היה זה מאבק מרתק, ולרגעים אף דרמאתי. מנגנוני־החושך של חצי העולם מתערבו בו. אך שום אישיות יחידה לא התבלטה בו מעל לאחרות.

העונקים שהיו: צ'רצ'יל, רוזוולט וסטאלין בטהראן

(המשך מעמוד 7)

כאותן הארצות המעטות שבהן בלטו שליטים בכוח אישיותם, חם בלטו אך לרעה.

אינדירה גאנדי, בתו של אחד האישים המזהירים של הדור הקודם, ג'וואהרלאל נהרו, הנושאת את שמו של אחד הגיבורים הגדולים של המאה ה־20, הצטיינה רק בחיסול דפוסי־המימשל הדמוקרטיים. בעיקבות שערוריה פוליטית אישית, עכורה וקטנונית, העבירה גאנדי את ארצה למחנה הדיקטטורות.

רק מדינה קטנה ובלתי־חשובה מאד יכלה להרשות לעצמה שליט כה ססגוני כמו אידי אמין דאדא, מארשאל בחסד־עצמו, נשיא האירגון לאחדות־אפריקה, אשר בידר, הבחיל, שיעשע והדהים את העולם של תשל"ה.

פחות שינאה ויותר רחמנות עוררה איזבל פרון, שהקאריירה שלה התחילה בהיכרות מיקרית עם דיקטטור־מודח במועדון־לילה. דרכה נמשכה בהחזרת הדיקטטור לשילטון ובחירתה כסגנית־הנשיא, והגיעה לשיאה עם מות השליט־המוחזר, והכרתה כנשיאה. כלכלת מדינתה התמוטטה, המערכת הפוליטית התפרקה, בן־חסותה ומאהבה גורש מן הארץ יחד עם ממליית אנשי־שלומו. בסוף השנה נלחמה איזבל הקטנה בהיסטריה גוברת על זכותה להסתלק מארגנטינה ולחזור לחיים של אלמוניות.

גיבורה בעל כורחה.

● חפקיד ללא גיבור

ה מרחב אשר בטבורו שוכנת מדינת־ישראל לא חרג מן התהליך הכללי. מעטים האנשים שהשפיעו על העולם של תשל"ה יותר מאשר השאהין־שאה, מלך־

האנטי־גיבור: יאסר עראפאת בוועידת־הפיסגה בריבאט

המלכים של איראן, מוחמד רזא פאהלאווי, אבי מהפכת־המחירים של חנפט. אולם גם המיליארדים שזרמו אל אוצרו לא יכלו להפכו אישית לדמות היסטורית.

בסעודיה השכנה נרצח המלך פייצל, שהיה מזיגה מוזרה של קנאי דתי ואיש־עסקים ממולח. רבים ראו בו גיבור מאחרי־הקלעים, אחד מאבות מילחמת יום־הכיפורים. במקומו בא אנטי־גיבור טיפוסי: המלך חאדל החלוש, איש קטן על הר חביות־הנפט.

רבים רצו להעניק תדמית הירואית או שטנית למנהיג התנועה הפלסטינית, יאסר עראפאת. הוא נחל השנה שני הישגים מדיניים מרשימים. תחילת זכה בהכרה בילעדית בוועידת־הפיסגה הערבית בריבאט. לאחר־מכן חוזמן ברוב כבוד לנאום לפני עצרת האו"ם, ונתקבל בתרועות ממושכות, כגיבור עולמי.

אולם בכל פעם שאלומות־האור של זרקורי־הספירום שטפו את עראפאת, הוא נתגלה כאנטי־גיבור טיפוסי: מנהיג זחיר, פוליטיקאי ממוזח המפשר בין פלגי מחנהו, איש המסתיר יעדים מתונים מאחרי מסך של סיסמות קיצוניות.

איש־השנה תשט"ז, גמאל עבד־אל־נאצר, כתב בשעתו, בספרו הפילוסופיה של המהפכה, ששיחרור העולם הערבי הוא „תפקיד המחפש גיבור". הוא עצמו היה גיבור כזה: מנהיג כאריזמטי, שהקסים את כל הזרים שבאו להכירו, ששילהב מיליוני ערבים בנאומיו הסוחפים, שפקד על צבאו בשתי מילחמות. הוא מת כמנהיג שנכשל.

במקומו בא אדם הסר־כאריזמה, נואם משעמם, המשווד כל כישרון לחשמל המונים ולרתק עמים במחווה דרמתית, תכסיסן שוקד ומחשבן.

אולם אנוואר אל־סאדאת הצליח במקום שנכשל קודמו ומורו. הוא פתח במילחמה שהטביעה את חותמה על תשל"ד. הוא ניצח בקרב הראשון בזירה הצבאית, ונחל ניצחון מרשים בזירה המדינית. במשך כל שנת תשל"ה הצליח למנוע קיפאון.

● לא אל, לא מלך, לא גיבור

ל שראל היא מדינה חריגה מבחינות רבות, והיא רוצה להיות חריגה. אולם לגבי חתופעה של שילטון האנטי־גיבורים, היא הלכה בתלם העולמי.

איש־השנה של תשל"ה לא היה מנהיג היסטורי, כמו דויד בן־גוריון, איש־השנה של תשכ"ג ותשכ"ה. הוא לא היה גבר כאריזמטי כמו משה דיין, איש־השנה של תשי"ו ותשכ"ז. הוא לא היה דמות מלכותית כמו גולדה מאיר, אשת־השנה של תשל"ב. הוא לא היה דמות ססגונית כמו אריק שרון, איש־השנה תשל"ג.

איש־השנה של תשל"ח — האיש שקבע את דמותה, מעשיה ו־מחדליה של ישראל בשנה זו, יותר מכל אדם אחר — היה האנטי־גיבור בה"א הידיעה.

פרסום אבנת

פרשת הפרשות: טיבור רוזנבוים

העולם כולו במה הוא, / ובני־אנוש כולם השחקנים. / לכל אחד יציאותיו וכניסותיו... כך כתב שייקספיר במחזה כתוב בעיניכם.

על הכמה של תשל"ה עברו שחקנים רבים, אישיאיש וכניסותיו ויציאותיו. היו שהופיעו אך לרגע קטן אחד, חפליטו פסוק אחד ונעלמו. היו שחזרו שוב ושוב. היו שלא נטשו את הבמה אף לשעה אחת.

היו שהופיעו רק ברגע מותם, כמו החיילת רחל הלר, שחותירה אחריה תעלומה אפופת־מיסתורין. היו שקנו להם שם ברגע של סירוף ורצח, כמו אברהם עזרא, ששילשל רימון למינהרת־האיוורור של מועדון־לילה בנתניה, וגרם הרג המוני. היו שהתפרסמו כקורבנות, כמו גילה לוי, רעייתו של יוסלה בוכמן רב־המיליונים, שרצחה לנקר את עיני חברותיה בתכשיטים ששוויים 20 מיליוני לירות, ואיבדה אותם במעשה־שוד נועז אחד. היו שהתפרסמו ברגע של גבורה, כמו כוכבה לוי בהתקפת מלון סבוי.

היו שחזרו משנה קודמת כדי להתלונן על הזנחה ועוולה, כמו מרסל ניניו וחברית, נידוני קאהיר, שטענו השנה כי נעזבו לגורלם בכלא. היו שחזרו כרוחרפאים, נוסח הרוזן ממונטה־כריסטו, כפי שעשה מרדכי קידר אחרי 17 שנים של מאסר ובידוד.

היו שחזרו לארץ ולתודעה אחרי שיכחה של דור, כמו אליהו חכים ואליהו בית־צורי, רוצחי הלורד מוין, שעצמותיהם הועברו לקבורה בישראל. והיתה שהתפרסמה בזכות סיפור־אהבה פשוט, אוניברסלי בתוכנו, אך מייוחד בנסיבות הזמן, כמו הנערה מקונייטרה. החיילת ז'אנט סרג', יוליה ישראלית לצד רומיאו מכוח־האו"ם.

לכל אחד מהם היתה כניסה ויציאה. אך נלקחה מתוך חוברת־שיטנה אנטי־שמית: יהודי מאמין, מנהיג של מיפלגה דתית, ניצול השואה, איש שבנה אימפריה כלכלית בינלאומית, ששמו נקשר פומבית בכספי עולם הפשע המאורגן האמריקאי, שותפם ויריבם של הרוטשילדים, ספסר שהילך על חבל דק של עסקי־אויר עולמיים, ושנפל לבסוף ממרומיו.

אזרחי ישראל ניסו להתאושש מן הגילוי המדהים של עיסקי רוזנבוים, כאשר הועם זוהרו על־ידי שם חדש, שהאפיל עליו: מיכאל צור. אם היה רוזנבוים טיפוס של יהודי גלותי, הרי בא צור וסיפק לשנה את דמותו של גוכל ישראלי אותנטי: בן־התפנוקים של השילטון, סמל המעמד החדש שנוצר במדינה, מגלגל המיליונים ומסובב־הכספים, פותח החשבונות הסודיים בשווייץ ובוואדוץ.

עוד זה הולך, וזה בא. אך התרגל הציבור לגילויין המדהימים של צור, והנה פגעה בו שערוריה מהממת נוספת: כספי סולל־בונה, חברה שסימלה פעם את החלוציות הישראלית, התגלגלו בעסקות מיסתוריות בין ז'נבה וואדוץ. שמו של צבי רכטר, איש קיבוץ ועמוד־התווך של ההסתדרות, התנוסס על עטיפתו של תיק מישטרתי.

פעם, בימי הפלמ"ח, כאשר נשלחו המעפילים על־ידי השילטון הזר לאי השכן, שרו אנשי המחתרת: „גם קפריסין היא ארץ־ישראל...״ השנה, כפארודיה אכזרית של אותו שיר, נודע הפיזמון: „גם ואדוץ היא ארץ־ישראל...״ הגיאוגרפיה של נסיכות ליכטנשטיין, דוכסות סימלה, הפכו נושאים שיגרתיים בעיתוני ישראל.

זרקורי הפירסום חזרו ללא רחמים לפינות חשוכות, האירו דמויות שפעלו עד כה באפלה. אדם בשם צבי כץ הפך גיבור הכותרות, כאשר נתגלה כי מעל בסכומי־עתק מחברת עמידר, חברה שתפקידה הוא לדאוג לעניני הסיכון של מוכי־המצוקה. מלווה־בריבית בשם אבנר תומר התוודע לציבור כאשר טען כי הילווה לעיריית אילת כספים בריבית של 100% ומעלה.

אך כל הזעזועים האלה היו כאין וכאפס לעומת הגילוי המדהים, שחלק ניכר מן הציוד הצבאי שנרכש למען צה"ל, בזיעת אפיהם של אזרחי ישראל, מעשיר קבוצה קטנה של גובי־קומיסיון, סוחרי־נשק וסוכני־מישנה, ביניהם רבים שהיו אך אתמול קציני צה"ל ופקידי מישרד־הביטחון.

אחרי כל שאר סכיני־השחיתות שננעצו בלב הציבור, היתה זאת — כדברי קיסר הגוע לברוטוס — נעיצת־הסכין האכזרית ביותר.

אחרי שהורם המסך על שחיתות ממאירה זו, נתגלתה ביצה של הסתאבות במישרד־הביטחון, המוציא 30% מכל התוצר הלאומי של מדינת־ישראל — אחוז פנטסטי, העולה פי־חמישה על אחוז הוצאות־הביטחון של ארצות־הברית ובריית־המועצות.

נסתבר כי המיליארדים שחושקעו בשנים האחרונות בבניית קווי־ביצורים זרמו לכיסיהם של קבלנים פרטיים, אשר מישרד־הביטחון עזר להם להעלים את הכנסותיהם. נסתבר כי הנוהג של תשלום־שוחד לפקידים ולקצינים חדר עמוק למערכת־הרכש. ספקים, קבלנים ופקידים החלו מופיעים בסיטונות במישרדי־החקירות של המישטרה ובבתי־המישפט.

כום התרעלה היתה מלאה.

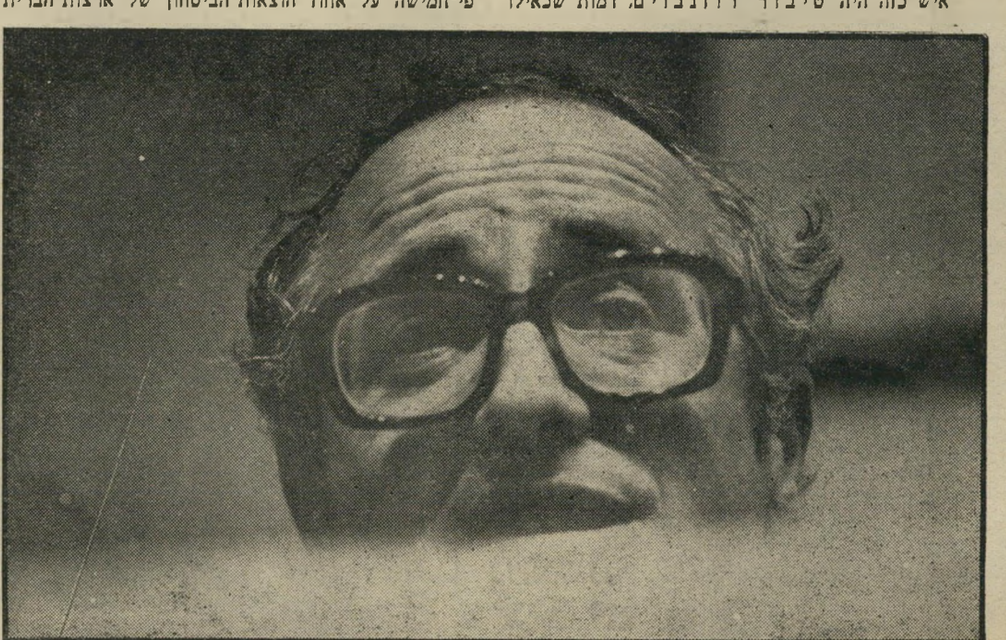
רומיאו, ברוטוס וכל השאר

איש מהם לא היה איש־השנה של תשל"ה — השחקן שהעניק לעידית השנה את רגע־האמת, את הפסוק שלא־יימחה, את המעשה המטביע את חותמו על העליזה כולה.

● גם אתה ברוטוס?

חיזה היה נדמה, שאיש־השנה יבוא מבין שורת בעלי־הפרשות, שהפכו את תשל"ה שרשרת רצופה אחת של שערוריות כלכליות.

איש כזה היה טיבור רוזנבוים, דמות שכאילו

כל העיוותים, מילבד העיוות: רפורמיסט חיים בן־שחר

● אידי אמינים עליך!

אילו קמה בתשל"ה תנועה גדולה למילחמה באלופי־השחיתות ובאילי הכלכלה השחורה, היה מנהיגה או נציגה יכול להיות איש־השנה.

אך תנועה כזאת לא קמה.

אנשי העולם הזה, ברוך נאדל, עיתונאים וחוקרים חשפו רבדים של שחיתות. אולם מילחמה יעילה לחיסול התופעה עצמה — לא פרצה.

אחד השחקנים על במת השנה היה תפרופסור חיים בן־שחר, שהעניק לשנה את אחת ממילות־הקסם שלה: „הרפורמה״. אולם הרפורמה של חב"ש וחבריו, בעלי חרצון הטוב, היתה במיקרה הטוב ביותר קוסמטיקה שיטחית, ובמיקרה הרע ביותר נוצלה כאמתלה להסתאבות נוספת.

שנה־שנה והמילים שלה. המילה של תשל"ד היתה „מחדר״. המילה של תשל"ה היתה „עיוותים״.

הרפורמה המהוללת טיפלה בעיוותים הקטנים של חשכירים, תוספות־שכר ששולמו „מתחת לשולחן״, מחוץ למעגל המיסים הקטלניים, כדי לצמצם את התהום בין „ברוטו״ ו„נטו״ ולאפשר קיום מינימלי. בן־שחר בא לחסל עיוותים אלה.

אבל הוא לא טיפל בעיוות המיפלצתי הי עיקרי: לידתה של כלכלה שחורה, בת מיליארדים כדתי־ספורים, הנמצאת מחוץ לתחום המיסוי והפיקוח הלאומי, המוצצת את דמה של ישראל העובדת והיוצרת.

שכר־העבודה בישראל היה בשנת תשל"ה השכר הנמוך ביותר בעולם המערבי התעשייתי. הרפורמה לא שינתה זאת. היא רק שימשה בידי המישטר הקיים מכשיר כדי לייעל את מיסוי שכר העובדים, להוריד את תוספת־היוקר, להקפיא חוזי־עבודה ולמנוע חלוקה־מחדש של ההכנסה הלאומית בצורה צודקת יותר.

האיש שניצח על מלאכה זו היה אחד האנטי־גיבורים

(המשך מעמוד 9)

הקיצוניים של השנה — שר־האוצר יהושע רבינוביץ, עסקן כושל, ראש־עיריה שהודח על־ידי אזרחי עירו, ושקיבל על עצמו לנצח על הכלכלה הישראלית.

אם לא באה רפורמה אמיתית מלמעלה, היא לא באה גם מלמטה.

בהנהגתו של אנטי־גיבור אחר, ירוחם משל, הפכה ההסתדרות מכשיר לשבירת־שביתות, אמצעי להורדת הסכר הריאלי של השכירים, בורג חיוני במנגנון הגדול שהבטיח את המשך קיומו של העיוות הסוציאלי הגדול, נשק המכוון נגד העובדים המאורגנים בה.

ככל שגברה הכרה זו בקרב חברי־ההסתדרות, כן גברה המגמה להתעלם מן ההסתדרות ולהכריז על מרידות ספונטאניות על אפה ועל חמתה. על רקע זה צמחו כמה מן הדמויות הספונטניות של תשל"ה — יהושע פרץ בנמל אשדוד, משה לוי בציבור הימאים, עובדי מחלקת־חים של קו צינור־הנפט. פקידי־בנקים ומהנדסים, טייסים וסבלים, פועלי־תחזוקה וחזאי מזג־האוויר הכריזו על שביתות ו"סנקציות", כדי למנוע את נמיסת שכרם הריאלי תחת שמש האינפלציה וקרני הרפורמה.

אם לא התקרב איש ממנהיגיהם לתואר איש־השנה של תשל"ה, הרי זה משום אי־הנכונות הבסיסית של ציבור זה להתאחד למען מאבק משותף, שרק הוא יכול להיות יעיל. שטיפת־המוח השיטתית של כלי־התקשורת, הנהנים מן הכלכלה השחורה, שיכנעה אף את העובדים עצמם שאינם צודקים. בעצם. כאשר נלחמו עובדי־חים של קצא"א בסירותיהם בלב ים נגד הסתערות המישטרה, לא חש שום ציבור־עובדים אחר לעזרתם. כאשר הושעה משה לוי על־ידי העסקנים הממונים של ההסתדרות, לא קם איש להגן על זכותו של נציג שנבחר כימעט פה־אחד על־ידי שולחיו. כאשר נכנס יהושע פרץ למלכודת, נשאר בודד.

העובדים, שלא יכלו „לגמור את החודש" עם השכר שקיבלו תמורת עבודה הוגנת, לא האמינו כי מגיע להם יותר. כל עובד היה מוכן להאמין כי עמיתו השובת הוא „אידי אמין".

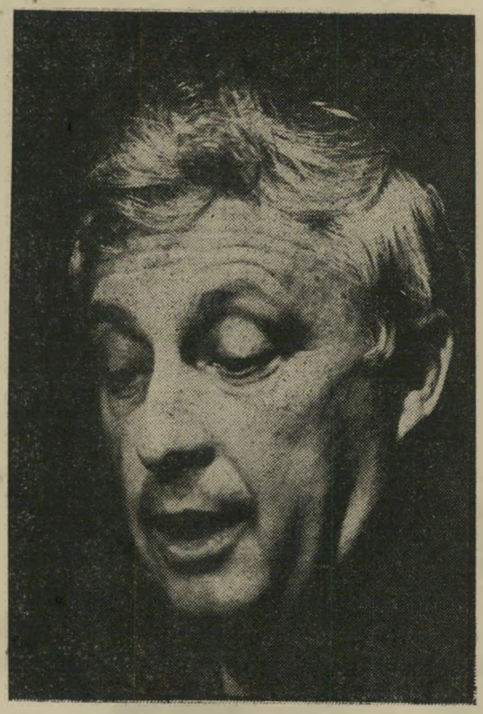
שום מאבק למען רפורמה סוציאלית, ביעור השחיתות, טיהור האווירה וייעוד הכלכלה לא הגיע לממדים שיכלו לספק לתשל"ה את איש־השנה שלה.

● לילם של הגנרלים

גם השטח הצבאי — שסיפק ארבע פעמים את אנשי־השנה למדינה * — לא יכול היה להעמיד איש־שנה לתשל"ה.

* מצביא מיבצע־סיני משה דיין בתשי"ז; שר־הביטחון של מילחמת ששת־הימים משה דיין בתשכ"ז; הלוחם־בפידאיון אריק רגב ז"ל בתשכ"ח; בונה קו בר־לב הרמטכ"ל חיים בר־לב בתשכ"ט. אריק שרון נבחר כאיש־השנה תשל"ג בזכות מיבצע פוליטי, ולא צבאי — הקמת הליכוד. בתשל"ד לא נבחר כאיש־השנה אחד ממצביאי מילחמת יום־הכיפורים, אלא יונת־השלום הנרי קיסינג'ר.

הפעילות הצבאית נמשכה בזירת המילחמונת בין ישראל ואירגוני הפידאיון הפלסטיניים. כמה פעמים הצליחו הפידאיון לחדור לעומק ישראל ולבצע בה פעולות נועזות ועקובות־מדם. הממצור על המלון סבוי בתל־אביב, התפוצצות המקרר הממולכד בכיכר ציון בירושלים, חדירות בגבול ופעולות אחרות, העידו על העזה גוברת של הפידאיון ונכונותם לצאת לפעולות של התאבדות. צה"ל וזרועות־הביטחון השיבו בפשיטות בלבנון, בהפצצות, בהפגזות ובפעולות מתוחכמות יותר. אך שום צד לא הצליח לשנות את מאזן־ההצלחות, גם לא כאשר מונה

בעד או נגד: אריק שרון

רחבעם („גנדי") זאבי כיועץ ראש הממשלה לנושא זה.

רגע אחד של טראגי־קומדיה הגיע כאשר בוצעה פעולה נועזת ורבת־דימיון נגד הקונסוליה הישראלית ביוהנסבורג — ונסתבר כי הפידאי הוא פסיכופאט יהודי בשם דייויד פרוטר.

בזירה הצבאית הגדולה שקטה הלחימה, והדגש הושם על המהפכה הגדולה שהיתה דרושה בצה"ל — מבחינת התפיסות, המיבנה והמנהיגות — בעיקבות מילחמת יום־הכיפורים.

מהפכה זו לא התחוללה.

אם תלה עוד מישהו בסוף תשל"ד תיקוות כלשהן בוועדת שימעון אגרנט, הרי התאכזב בתשל"ה סופית. הדו"ח הסופי הלך בעיקבות דו"ח־הביניים הראשון, לא הטיל אור ממשי נוסף על מה שאירע באמת במילחמה. גם הוויכוח על היעלמם המיסתורי של יומני־הקרב של האלוף אברהם („ברן") אדן לא תרם לדיון.

הרמטכ"ל מוטה גור הצליח לשים קץ למילחמת־הגנרלים, ודממה מעיקה ירדה על מערכת־הביטחון. מינויי־החירום של אלופי־מילואים כמו ישראל טל ודויד אלעזר, העידו על הפקתם של לקחים מכישלונות המילחמה.

אך השינויים הדראסטיים, שדעת רבים היו דרושים, לא באו בתשל"ה.

התוספות המעודדות של השנה היו אי־התערבות צה"ל בוויכוחים המדיניים על הסדר־הביניים בסיני, קידומם של קצינים צעירים־יחסית שהצטיינו במילחמת יום־הכיפורים, והניצנים הראשונים של ביקורת צבאית מיקצועית, רצינית וחסרת־רחמים, שחלוצה היה קצין־המילואים הצעיר בנימין עמידרור.

כנגד אלה לא חסרו חסימנים השליליים; שירביב שמותיהם של קצינים לפרשות־השחיתות שהסעירו את המדינה, וביכללם קצין בדרגת תת־אלוף.

● אריק פה, אריק שם

ה איש הכסגיני ביותר על הבמה הישראלית בתשל"ה היה, בלי ספק, אריק שרון.

בחופר־המנוחה האופייני לאיש שאפתני ד' בתי־שיגרתי זה, הוא סיפק לשנה פעם אחר פעם סנסציות עסיסיות.

בתשל"ג הקים שרון את הליכוד הימני, שהחזיק מעמד גם השנה, למרות כל המתחים הפנימיים. בתשל"ד עמד שרון במוקד הוויכוח הנוקב ביותר של המילחמה, ופתח במילחמות־הגנרלים, אחרי שניצח על המיבצע הסנסציוני ביותר של המילחמה — צליחת התעלה.

בראשית תשל"ה היה שרון חבר־כנסת, משועמם ו־מתוסכל, למרות שהצליח בפעם הראשונה להפעיל ביקורת מעשית כלשהי מטעם הכנסת על מערכת־הכספים של צה"ל. אותה שעה לחם שרון על זכותו לחזור לצבא־הקבע, כשמגמתו הגלוייה היתה לסלק את הרמטכ"ל ולבוא במקומו. מאמץ זה נחסם בקרב־בלימה יעיל על־ידי הרמטכ"ל ושר־הביטחון.

לפתע התפטר שרון מן הכנסת, הסתפק במינוי־חירום חשוב במערך־המילואים של צה"ל. הוא לא הסתיר את זילזולו הגמור בצמרת הליכוד, וביכללה צמרת המיפלגה הליברלית, שאליה הוא הצטרף במפתיע שנה וחצי לפני־כן.

סנסציה נוספת באה כאשר קיבל שרון את המינוי של „יועץ כללי" לראש־הממשלה. אין ספק ששרון רצה להיות מעין סופר־רמטכ"ל, והדבר גרם למילחמת־גרילה עקשנית חדשה בינו ובין השר והרמטכ"ל, שגלשה למישורים כימעט היתוליים — מי יבקר איפה, מי ידבר מתי, וכיוצא באלה.

איש לא האמין שזה יהיה סוף־פסוק לאורך־ימים, וכי אריק שרון הגיע סוף־סוף אל המנוחה ואל הנחלה. בימים האחרונים של תשל"ה המתינו הכל לסנסציה נוספת — התפוצצות בין אריק ובין ראש־הממשלה, על רקע הסדר־הביניים בסיני.

הספקנויות לא הפכה את אריק שרון אישׁ־השנה. הזיג־זאגים שלו היו אימפולסיביים מדי, חסרים מדי יעדים עקרוניים ברורים, מכדי ש־יכול היה להשפיע השפעה של ממש על דרכה של ישראל בתשל"ה.

הלשון המשומנת

דבר אחד הצליח אריק שרון לעשות בקבלתו את המינוי של יועץ ראש־הממשלה. הוא מנע את הסיכוי של שימעון פרס להיות לאיש־השנה.

מאז ראשית תשל"ה, החל פרס מתחרה בחשאי אך ביעילות עם יצחק רבין. הנאומים וההכרזות זרמו מפיו כזרם בלתי־פוסק של מים ציבעוניים ממיזרקה, בשעה שרבין טחן בפיו אבני־חצץ מילוליות. לא פעם התליקה לשונו של רבין — למשל כאשר אמר לאב שכול שיירד מן הארץ, אם המצב אינו מוצא חן בעיניו.

לשונו של שימעון פרס — האבר העיקרי בגופו — אינה מחיקה לעולם.

מכונת־תעמולה משומנת („יונייטד פרס", בסלאנג העיתונאים) החלה פועלת שוב במרבית עיתוני ישראל, כמו בימים הטובים, כאשר משל פרס בכיפה תחת המיטריה הסמכותית של דויד בן־גוריון.

פרס התחנחן לפני הימין הלאומני כאיש המבטא את שאיפתו לארץ־ישראל שלמה וללממשלת־ליכוד־לאומי — בעודו מסבר את אוזניו של הגרי קיסינג'ר, בישיבות החשאיות, כמי שמוכן ומסוגל לוותר על חברה ומהר. לאינטלקטואלים מדומים קסם בנאומיו הפסבדו־אינטלקטואליים, להמונים — בגינונים הצבאיים שהחל מסגל לעצמו.

נדמה היה כי לא יעברו חודשים רבים, ו־שימעון פרס ידחוק את יצחק רבין הצידה. מינויו של אריק שרון הוציא את האוויר מן הבאלון. מול הניבחרת רבין־אריק נראה פרס כשחקן זריז בזיגה ב'.

המדד של האחמול

לכישלון דומה נדון מראש ניסיונם של הוותיקים לחזור לשילטון. קבוצת־השליטים שבין שתי המילח־מות, שהודחה על־ידי התקוממות ציבורית ספונטנית ב־מחצית תשל"ד, לא השלימה בלבה עם גורלה.

גולדה מאיר הזקנה שקטה על שמריה, הסתפקה בכיבודים שנפלו בחלקה מדי־פעם, כאשר ביקרו אורחים רמי־מעלה בביתה, כשם שהם מבקרים אצל קבר החייל האלמוני בפאריס, ובמאוזוליאום של לנין במוסקבה.

לא כן השלישייה ספיר־דיין־אבן.

פחות תוקפני מכולם היה פינחס ספיר. קללת־איוב, שרבצה על חייו הפרטיים, נמשכה גם השנה. הוא הפתיע את הציבור כאשר נשא אשה שנייה, ורק מעטים ידעו כי מחלתה הנחיתה עליו מהלומה חדשה. הוא עשה כמה נסיונות בחצי־לב לשקם את מיפלגתו, אך נהגה מתפקידו בהנהלת הסוכנות. היה נדמה שהוא עשוי להת־פייס עם משה דיין, שנוא נפשו במשך דור שלם, ולתת יד לאבא אבן.

אך לפני שעשה מעשה רציני כלשהו בכיוון זה, נפטר בסוף השנה — האחרון ברשימת הנפטרים ידועי־השם של תשל"ה, שכללה את זלמן שזר המכובד; בני מהרשק האגדתי; אליעזר ליבנה ההפכפך; מיכאל חוזי הצנוע; בצד קצין מוכה־גורל כמו עוזי יאירי שנהרג בפרשת סבני; הסופר יורם מטמור שמת אלמוני בבית עזוב בחוף פורטוגל; מנחם המהולל הרדן אשכנזי שמת מגידול במוחו; איש־העסקים ויליאם רובינסון, שקפץ אל מותו בהתקפה של יאוש; הזמר מייק בראנט, שהתאבד ב־נכר.

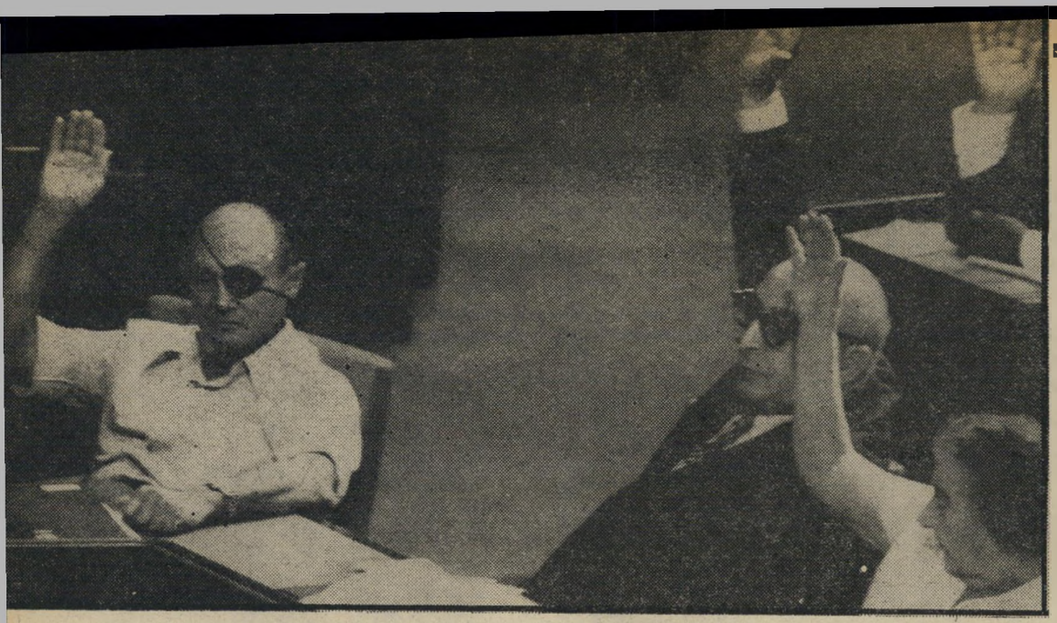
אחרי העלמו של ספיר, הבודדוזר הכלי־כוך לשעבר, נותר רק הזוג המוזר דיין־אבן.

אבא אבן היה מתוסכל. הוא גורש ממעגל האחריות הממשלתית בגיל צעיר מדי, על רקע שיגאתם האישית של רבין ואלון. הוא התבצר בבית־ברל, סירב לקבל את מקומו של ספיר בסוכנות, תיכנן מוקדי־אופוזיציה במיס־לגת־העבודה, פלירטט אף עם משה דיין. בתום תשל"ה לא נראה קרוב ליעדו יותר מאשר בראשיתה.

כושלת עוד יותר היתה דרכו של משה דיין בשנת תשל"ה. אחרי שטוהר על־ידי ועדת־אגרנט, בחלק התמוה ביותר של הדו"ח שלה, ניסה לחזור לגדולה, אך נחסם בצורה ברוטאלית ויעילה על־ידי קבוצה של הורים שכולים, שהזכירה לציבור בצורה דרמאתית את אחריותו האישית המכרעת להתמוטטות של יום־הכיפורים.

בסוף תשל"ה ערך דיין מעין פארודיה של ימי־זוהרו, כאשר ניסה לשחק משחק של כן־לא־כן־לא לגבי הסדר־הביניים, כאילו היתה עדיין חשיבות לתנודותיו.

שחקן ממחזה שנשכח, שתעה על הבמה. כנפש אבודה.

למרוד או לא: גולדה, ספיר ודיין בהצבעה לכ׳ון ממשלת רבין

יובלים בלא נהר

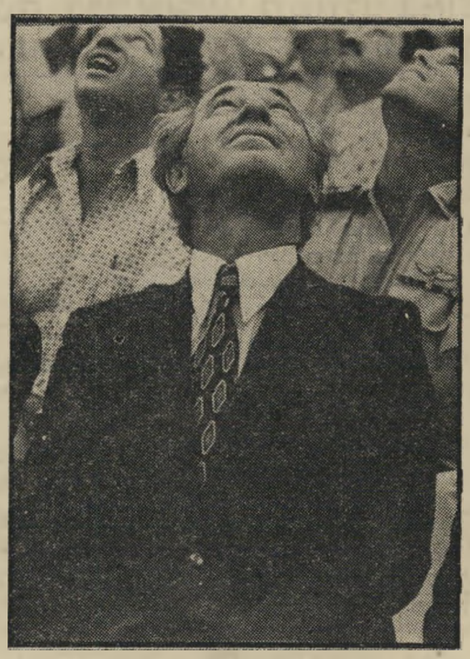
אנשי האתמול? לא הצליחו לסובב את הגלגל לאחור — אך אנשי השינוי לא הצליחו לסובבו קדימה.

תנועת־המחאה הגדולה, שצמחה על אדמת המחדל של תשל"ג, הצטמקה ונעלמה. היא הותירה אחריה קבוצות של אינטלקטואלים, ש־סברו כי אפשר לשנות מישטרים על־ידי פירסום קומוניקאטים, וקבוצות פוליטיות שהפכו כמ־הרה מיפלגות־זוטא חדשות, שדמו להפליא לוותיקות.

תנועת־שינוי של אמנון רובינשטיין, שעשתה חיל בתשל"ד, דעכה בתשל"ה, הסתבכה בשיגרה ימנית, עסקה בענייני־מישנה, ללא יכולת להגיע לעמדות משמ־עותיות חדשות בעניינים המכריעים של המדינה.

עם פרישתו של אריה אליאב ממיפלגת־האם ואיחודו עם שולמית אלוני, תפסה רשימת־יעד את מקומה של רשימת־ר"צ. היא איחדה בקירבה פורשי־מפא"י ותיקים וחדשים, ואולי משום כך לא הצליחה לנתק את עצמה מן המימסד הקיים. היא הפכה במהרה למיפלגה קטנה חדשה בשולי מיפלגת־האם. דמויית ל"ע.

אחרי ויכוחים אינסופיים התאחדו שני הפלגים הקטנים

מבט כלפי מעלה: שימעון פרס

— מק"י ותכלת־אדום — בפעם השנייה, באיחור של שנתיים, וקמה עוד מיפלגת־זוטא חצי מימסדית, הפעם בשולי מפ"ם.

הארץ זעקה לתנועה גדולה של התחדשות ושינוי, תנועת־שלום ליברלית־סוציאלית שתוכל לשנות דרכי־מחשבה בסיסיים, לגייס המונים גדולים, להשפיע באופן מכריע על דרכי־התקשורת, לשלוח יד אל השילטון.

נחר גדול כזה, שלתוכו יתנקזו כל חיובים הקיימים ורבים אחרים, שינקז את כל מאווי ארץ־ישראל השפוייה וההגונה, לא קם בשנת תשל"ה. מכל מחדלי השנה היה זה, אולי, המחדל הגדול והרה־האסון ביותר.

המאבק הגדול על הסדר־הביניים, שהסעיר את הימים האחרונים של תשל"ה, האיר מחדל זה באור טראגי.

פוטש בדרך

גם שום אדם מצד זה של המיתרס לא התקרב לתואר אישׁ־השנה, הרי הצד השני התקרב לכך מאד.

הימים הראשונים של תשל"ה עמדו בסימן מיבצע־ההתנחלות הגדול של גוש־אמונים. המו־נים צעדו, התגרו בצה"ל, התמקמו, נאבקו. הם קבעו עובדה בעלת משמעות גדולה לגבי העתיד: קיימת בארץ תנועה דינאמית ואותנ־תטית, לאומנית־דתית־ימנית, שמבקשת לכפות בכוח את רצונה על דרך המדינה.

בהתאם לנוסח הכללי של תשל"ה, היתה גם זו תנועה ללא מנהיגים בולטים. בראשה עמדו אנטי־גיבורים טיפו־סיים. לא מנחם בגין ולא זבולון המר, ולא גאולה כהן ולא אריק שרון, ייצגו תנועה זו. כוחה בא מלמטה, ומנהיגיה העדיפו את אמונתם על פני כסאות בכנסת ומישחקי־יוקרה אישיים.

בסוף תשל"ה ערכה תנועה זו מערכה גדולה נוספת, נגד הסדר־הביניים עם מצריים. היה זה פוטש גלוי נגד הממשלה החוקית, נגד סידרי־השילטון חדמוקרטיים, נגד מימשל־הרוב.

מול תנועה גדולה זו לא עמד שום כוח ציבורי נגדי. מחנה־השלום היה מרוסק ועלוב. מנגנוני־המיפלגות מנוונים מכדי שיוכלו להזיז המונים. לא נותר אלא הגאוו המדמיע של מישמר־הגבול ותותחי־המים של המישטרה — ובעתו־דה: הרובים של צה"ל — כדי לבלום זמנית הסתערות זו.

אם כזה היה המצב כאשר נערך המאבק על הסדר־ביניים קטנטן, המזיז קו צבאי ככמה קילומטרים — אפשר היה רק להתחלחל לנוכח המחשבה על מה שעתיד להתרחש כאשר יהיה צורך להחזיר שטחים נרחבים, לפרק בסיטונות התנחלויות והיאחזויות, להסיג כוחות גדולים של צה"ל.

לקראת היום הזה, לא היו קרבות־הרחוב של השנה אלא הכנות קטנות. הם לא היו עדיין הצנת־הכבורה, ואף לא החזרה־הכללית. לכן לא היה נציגה של תנועה זו אישׁ־השנה של תשל"ה — אך היא מטילה צל שחור על העתיד.

התאומים הסיאמיים

סופו של מאזן, לא נותרו בתום תשל"ה אלא אותם שני המועמדים לתואר אישׁ־השנה, שעמדו לבחירה גם בתום תשל"ד: הנרי קיסינג'ר ויצחק רבין, התאומים הסיאמיים של הסדרי־הביניים.

בשנה שעברה, אחרי מאה הימים החיוורים הראשונים של שילטון רבין, הגיע התואר בלי ספק לגיבור המבריק, שהבהיק ברקיע הבינלאומי ככוכב־שביט. הסופר־מן של ה־מחשבה והמעש; המחזאי, הבמאי והשחקן הראשי על במת אותה שנה.

אך השנה לא היתה שנה טובה לקיסינג'ר. זוהרו הועם בסידרה של תבוסות, מוויאט־נאם עד קפריסין. תשל"ה לא היתה נוחה לגיבור חציורי היחידי שנותר על הבמה הבינלאומית.

תואר אישׁ־השנה של תשל"ה הגיע, בלי ספק, לאנטי־גיבור מבין השניים — יצחק רבין.

רבלון REVLON
האיפור האופנתי לשנה החדשה

איפור אופנתי קליל ורך לכל אשה, בכל אירוע. משתלב באופנת הלבוש-חצאיות רחבות, חולצות גולשות וסנדלי־רצועות דקיקות...

לשפתיים

* שפתוני הלחות — 'Moon Drops' Lipsticks
שפתונים כסופים ובלתי כסופים, במבחר גוני האדום.

לעיניים

* קוו־גבות — Brow Beautiful
אבקת־איפור לעיצוב קוו־גבות טבעי, במברשת.

* צלליות־עפעפיים ליום — Colormated Brush On Shadows
צמד צלליות בצבעים זהים ובגוונים תואמים. כסופות או בלתי כסופות.

* צלליות־עפעפיים לערב — Demi Luminesque Shadows
צלליות זוהרות בגוונים של כחול, טורקיז, ירוק ולבן.

* קוו־ריסים לשימוש עם מים — Colormated Eyeliners
צמד "עוגיות־צבע" בצבעים זהים ובגוונים תואמים.

* קוו־ריסים אוטומטי — Fabuliner
צבע ומברשת במיכל אחד. בגוני הירוק, התכלת, האפור, השזיף, החום והשחור.

* לצביעת הריסים — Brush On Mascara
מסקארה צובעת ו"בונה" כל ריס בנפרד, במבחר גוונים.

* להארכה ולצביעת הריסים — Fabulash
מסקארה צובעת ו"בונה" כל ריס בנפרד, במבחר גוונים.

* לתוספת ריסים — Eye Lashes
ריסים מלאכותיים בעיצוב טבעי ובגדלים שונים.

לפנים

* בסיס־איפור — Touch & Glow Makeup
מייק־אפ נוזלי בבקבוק או בשפופרת, וקרמי בקופסה מהודרת לנשיאה בארנק. 9 גוונים אופנתיים.

* פודריה — Love Pat
אבקת־איפור דחוסה, רגילה או בתוספת לחות — בקופסה נאה לנשיאה בארנק. 4 גוונים אופנתיים.

* סומק־לחיים קרמי — Face Gleamer
גליל־סומק קרמי להדגשת הלחיים. 6 גוונים מקסימים.

* סומק־לחיים באבקה — Blush On
אבקת־סומק דחוסה עם מברשת, להדגשת חיטוב הלחיים. בקופסה נוחה ונאה לנשיאה בארנק.

צוות "רבלון" ישמח לארח אותך בפגישות הדרכה אשר בהן תוכלי ללמוד — ללא תשלום — כיצד לטפל בעורך ולטפח את יופייך בביתך.
הפגישות מתקיימות ב"בית רבלון", רח' חובבי ציון 65, ת"א, ונמשכות 3 שעות כ"א: בימי ראשון, שלישי וחמישי משעה 3.00 עד 6.00 אחה"צ.

ויסקי בוושינגטון

שוש תמונות במהלך השנה: יום א', 22 במארס 1975. נמל־התעופה בן־גוריון. הנרי קיסינג'ר עומד לפני המצלמות, בעיניו דמעות, קולו חנוק. הוא מדבר על כישלון שליחותו, מגבא מילחמה אכזרית. נדמה היה שהסופר־מן נשבר. במהלך מסע־הדי־לוגים במרחב קיבל את בשורת־האיוב על אובדן וייאט־נאם וקמבודיה. פיצוץ השיחות על הסדר־ביניים ישראלי־מצרי עלול היה לסתום את הגולל על כהונתו.

כעבור חודשיים. במהלך ביקורו של יצחק רבין בארצות־הברית, שם נפגש עם הנשיא ג'ראלד פורד, נערכה סעודת־ערב חגיגית מטעם שגרירות ישראל. במשך הערב פרש רבין לפינה רחוקה, התבודד שם שעה ארוכה עם גבר כסוף־שיער, שהעיתונאים הישראליים לא הכירוהו. בסקרנות גוברת ניסו לברר מי האיש המיסתורי.

„זהו ג'יימס אנגלטון מהסי־איי־אי" גילה להם לבסוף כתב אמריקאי יודע־דבר.

ג'ים אנגלטון היה מראשי סוכנות־הביון המרכזית של ארצות־הברית. הוא נאלץ להתפטר כאשר נסתבר כי היה אחראי לפעולות ממושכות של עיקוב ובילוש אחרי אלפי אנשי־ציבור אמריקאיים בתחומי ארצות־הברית. הפעולה היתה בלתי־חוקית. עם התפוטרותו פירסמו עיתוני ארצות־הברית כי אנגלטון היה אחראי, בין השאר, ליחסים ההדוקים בין הסי־איי־אי לממשלת ישראל.

כעבור חודש. נשיא ארצות־הברית קורא אליו את שגריר ישראל, שימחה דיניץ. הפגישה אורכת בדיוק 11 דקות.

בשיחה של 11 דקות אין מקום לחילופי־דברים. לא־כל־שכן לוויכוח ולשיכנוע. מעמד כזה אופייני להגשת אולטימטום.

במילים קצרות והחלטיות, העמיד הנשיא את ממשלת ישראל לפני אפשרות ברירה חד־משמעית: לחסכים לעיקרי הסדרי־הביניים שהוצעו על־ידי ארצות־הברית, או ללכת מייד לוועידת־ז'נבה מבלי לזכות בה בתמיכה אמריקאית.

שלושה מעמדים, חשיבים שלושתם לבעיה חעיקרית של השנה: היחסים בין ישראל לבין ארצות־הברית.

עולם השדים והרוחות

ל אסכולה הרואה את ההיסטוריה דרך חור־חמנעול של קנוניות אפלות. לפיה, המאורעות הגלויים אינם אלא הסוואה למישחק האפל של שירותי־סתר ומנגנוני־חושך, לקנוניות זדוניות ולמעשי־קונספירציה.

אנשים סבירים חייבו תמיד למישמע תיאוריה זו. כאשר סופר להם על מעללי הקג"ב הסובייטי והסי־איי־אי האמריקאי, הם היו בטוחים שהסיפורים הומצאו על־ידי סופרים בעלי דימיון חולני, או שהם, לפחות, הגזמות גסות.

ספקנות זו התערערה, כמיקצת, בתשל"ה.

גרמה לכך שרשרת בלתי־פוסקת של גילויים, שמילאו את המכובדים והרציניים שבעיתוני ארצות־הברית. בשנת תשל"ד היתה ארצות־הברית כולה במה לדראמה של נפילת ניכסון. בשנת תשל"ה נערך על אותה במה מופע הסטריפ־טיז הגדול של סוכנות־הביון המרכזית.

לציבור הנדהם נודע כי הסוכנות דומה מבחינות רבות ליריבתה, הקג"ב, ושהיא עוסקת באופן שיטתי בשיחוד מדינאים ברחבי העולם, בקניית עיתונאים ושדרים, בהקמת אירגונים סיקטיביים, בהפעלת אירגוני סוערים וסטודנטים, בביצוע הפיכות, בתיכנון רציחתם של ראשי־מדינות שאינם נוחים לה, ובעיקוב אחר אישים אמריקאיים שאינם מקובלים על השילטון.

ממילא נשאלה השאלה: האם בוחשת ח־סי־איי־אי בקדירה הישראלית, כשם שהקג"ב בוחש בקדירה של הונגריה או פולין? האם יש לה השפעה מכרעת על בחירת ראש־הממשלה בישראל? האם היא יכולה לכוון את מעשי הממשלה, האופוזיציה, העיתונות, כפי שנסתבר מן הגילויים על פעולות הסי־איי־אי במדינות כמו יוון וצ'ילה?

מי שסבר כך, יכול היה למצוא לזה תימוכין. השנה גילה חסנין הייכל, מי שהיה איש־אמונו של גמאל עבד־אל־נאצר, שכבר לפני ארבע שנים הודיעו דיפלומטים אמריקאים בקאהיר לצמרת המצרית כי גולדה מאיר תוחלף ביצחק רבין — רעיון שעדיין לא עלה אז על דעתו של איש כימעט. עלייתו הפיתאומית של רבין, אחרי התפטרות גולדה מאיר, תוך העדפתו על פני אישים כמו אבא אבן, יכלה גם היא לשמש חומר לבעלי תיאוריות כאלה.

אולם אסכולה זו זוקה בפשטנות־יתר. יחסי וירשלים־וושינגטון מורכבים הרבה יותר מאשר מישחקים של סוכנים וסוכנויות.

דמעות ואולטימטום

א סכולה אחרת ביקשה לראות במימסד הישראלי עבד נכנע של ממשלת וושינגטון, ביגלל התלות המוחלטת של ישראל בארצות־הברית.

גירסה זו הטביעה את חותמה על המהומה הגדולה של הימין הלאומני־דתי, בימים האחרונים של תשל"ה. המפגינים תיארו את רבין ועמיתיו כחבורת יחידים כפופי־גב, המתרפסים לפני הפריץ האמריקאי.

התלות הישראלית באמריקה היא עובדה קיימת ונחרצת. מעולם לא היתה רכה יותר מאשר בשנה האחרונה. היא קיימת ככל הי־מישורים.

בלי נשק אמריקאי, אין ישראל יכולה להילחם. אחרי כמה ימי־לחימה, זקוק הצבא לזרם בלתי־פוסק של תחמושת, חלפים, פריטים מתוחכמים רבים ושונים. לפני המילחמה, הוא זקוק לזרם בלתי־פוסק של נשק יקר, המתייישן במהירות עצומה.

זרם הכסף דרוש לישראל לא פחות מזרם הנשק. בשנת תשל"ה הוציאה ישראל כ־30% מן התוצר הלאומי הגולמי שלה על תקציב־הביטחון. כל הוצאות הביטחון (ובכללן תשלום חובות שמקורם בהוצאות ביטחוניות קודמות) מתקרבות ל־40% של התוצר הלאומי. באותה שנה הוציאה ארצות־הברית העשירה רק כ־6% של התוצר הלאומי שלה על ביטחון. לפי ההערכה, הוציאה ברית־המועצות שיעור דומה, בין 6% ל־8% של תוצרה הלאומי.

במצב זה, אין ישראל יכולה לתפקד אף חודש אחד בלי עזרה מתמיד של כסף זר לתוך עזרקיה הכיכליים.

התלות המדינית מוחלטת לא פחות, ללא המיטרייה המדינית־הצבאית האמריקאית, חשופה ישראל לאולטי־מטום סובייטי בכל עת. רק וטו אמריקאי מונע קבלת ההלטות אנטי־ישראליות באו"ם, וביכלל זה אף גירושה של ישראל מן המוסד הבינלאומי.

אולם יחסי ישראל־אמריקה אינם חד־סיטריים. כנגד הפוטנציאל העצום של לחץ אמריקאי על ישראל, קיימים כמה צינורות של לחץ ישראלי על ממשלת ארצות־הברית, בעיקר באמצעות השליטה היהודית בכלי־התיק־

ג'ים שלזינגר, שימחה דיניץ וג'ראלד פורד מעשנים ומקשיבים לדברי יצחק רבין בארוחת־ערב לכבודו בבית הלבן

דירן

יש רק אחד

בית האופנה לריהוט מודרני
אבן־גבירול 30, ת״א
2100 מ״ר תצוגה

כי „**דירן**״ הוא לדעת אדריכלים ומעצבים, מרכז לתרבות דיור יחיד מסוגו בארץ, שכל ביקור בו הוא חויה.

כי רק ב„**דירן**״ תמצא 2,100 מ״ר תצוגה מרהיבה של רהיטים, שטיחים, וילונות, מטבחים, אביזרי אמבט, כלי בית, מתנות ועוד ועוד...

כל פריט הקשור בתרבות דיור אמיתית משל הבחירים שבמפעלי אירופה וישראל.

לכל ידידינו ולקוחותינו

שנה טובה

מאחלים:
ההנהלה וצוות העובדים

כל שתבקש - ב״דירן״ יש

איש השנה תשל"ה

(המשך מעמוד 13)

שורת האמריקאיים, והשפעת הקולות והכספים של היהודים במערכות־הבחירות שם.

בזוטות־הדמעות של קיסינג'ר לא היו פועלות בחודש מארס, אילו יכלה ארצות־הברית לתת פקודות לממשלת ישראל, וזו היתה נאלצת לקפוץ לדום. אך 11 הדקות של דיניץ בבית הלבן לא היו אפשריות, לולא היתה התלות חד־ישראלית בארצות־הברית כה מוחלטת.

שני המאורעות מעידים על המורכבות הקיצונית של היחסים בין שתי המדינות. לא פלא הוא, כי איש־השנה של תשל"ה הוא האיש שהתמחה ביחסים אלה, שעיצב במידה רבה את צורתם הנוכחית, שעלה ביגללם לגדולה ושהיה מופקד עליהם השנה, אישית.

השגרירות הפכה ממשלה

אחת מהתכונותיו היותר־אופייניות, השנונות והארסיות, אמר עזר וייצמן: „כדי להצליח בישראל אחרי מילחמת יום־הכיפורים, היתה דרושה רק תכונה אחת: היית צריך לשחות ויסקי בוושינגטון בזמן המילחמה."

כוונתו של וייצמן היתה: כל מי שהיה מעורב במאורעות שקדמו למילחמה ובניהולה, נפסל מייד על־ידי דעת־הקהל הישראלית בתקופת המחאה נגד המחדל. מאחר שחישבו אנשים שלא היו מעורבים במחדל, נמסר צה"ל למוטה גור, שהיה בעת המילחמה ניספח צבאי בוושינגטון, ואילו הממשלה נמסרה ליצחק רבין, שחזר מוושינגטון כמה חודשים לפני־כן ולא נשא בכל תפקיד ערב המילחמה.

אולם מבני שיבחין בכך, הניח וייצמן את אצבעו על אחת התופעות המוזרות ביותר של ישראל והממשלה האמריקאית.

● התמסר, אישית, ליצירת קשרים ישירים בין שגרירות ישראל ושלוחות השילטון: הבית הלבן, מועצת־הביטחון הלאומית, מישרד־החוץ, הפנטאגון והס"איי־אי.

מאותו רגע קיבלה השגרירות הישראלית בוושינגטון ציביון חדש — פחות יהודי, יותר ישראלי־צברי. השגריר לא התמסר לענייני הקהילה היהודית, כמו קודמו. „זהו גוי ישראלי!" אמרו יהודים מאחרי גבו.

בעיסה מחמת לשולחן

לך תכן שהיה גרעין של אמת בהגדרה זו. כי החייל המיקצועי, שפשט את מדי הרמטכ"ל, חש קירבה רבה יותר לקצינים מיקצועיים, העוסקים בלוחמה גלובאלית, מאשר ליהודים הטובים שהתקבצו לאסיפות המגבית.

בקרב הממשלה האמריקאית, מצא רבין לשון משותפת דווקא עם אותו חלק שעסק במילחמה הגלוייה והסמוייה בברית־המועצות, בניהול המערכה בווייאט־נאם ובמאבק־הבין העולמי.

היה זה כימעט טיבעי: הנכונות לתמוך בישראל, וליספק לה נשק ותמיכה פוליטית, חיתה גדולה ביותר דווקא בחוגים אלה, שראו בישראל אמצעי למאבק נגד הסוביייטים במרחב.

כשגריר של מדינה זרה, היה רבין אמור לקיים יחסים בעיקר עם מישרד־החוץ האמריקאי („מחלקת המדינה"). אולם דווקא עם שר־החוץ, ויליאם רוג'רס, היו יחסי השגרירות הישראלית קרירים יחסית. הם היו חמים הרבה יותר במקומות אחרים בוושינגטון.

בירושלים, שם היה רבין ידוע כיונה מושבעת, נתקבלו דיווחיו ועצותיו באפתעה גוברת. נדמה היה כאילו הפך רבין לפתע נץ.

לפי הדיווחים, לוחץ השילטון האמריקאי על ישראל רבין, וקיבלה אותו לממשלה לפניו, שוב יצא לרבין מתוק מעז.

כאשר כל המדיניות של מדינת ישראל מתמצית ביחסיה עם וושינגטון, יש יתרון עצום לפוליטיקאי ששימש מקשר בין שתי המדינות, שקשר קשרים אישיים אמיצים בכירה האמריקאית, ואשר יש לו גישה מגובשת משלו לנושא זה.

כאשר נפלה גולדה מאיר, היה רבין האיש הנכון במקום הנכון: היורש הטיבעי.

גוי ישראל' בוושינגטון

היה זה רבין שונה מאד מן האיש שהגיש ב־6 במארס 1968 את כתב־האמנתו לנשיא לינדון ג'ונסון.

אותו רבין פשט את מדי צה"ל רק כמה חודשים לפני־כן, אחרי ששירת כחייל מיקצועי מאז נעוריו, וזכה לעמוד בראש צה"ל בשיא תהילתו — ששת ימי יוני 1967.

לא היו לו דיעות קדומות, לגבי תפקידו החדש. הוא נכנס לתלם קודמו, וכדרכו השתדל ללמוד תחילה את נתוני המציאות החדשה שתוכה נקלע. זהו תהליך המצריך אצל רבין כשנה. בחודשים אלה אירעה בארצות־הברית תהפוכה גדולה.

בנובמבר 1968, שמונה חודשים אחרי בוא השגריר החדש, סילק העם האמריקאי את ח'מיפלגה הדמוקרטית מן הבית הלבן, והכניס לתוכו נשיא רפובליקאי. המעבר מג'ונסון אל ריצ'ארד ניכסון היה לא רק אישי. הוא שינה כליל את המציאות מבחינה ישראלית.

בימיהם של ג'ון קנדי וג'ונסון יורש, התרכז השילטון האמריקאי כולו בידי המיפלגה הדמוקרטית. זוהי המיפלגה הנהנית מתמיכתם של כימעט כל יהודי ארצות־הברית.

לכך יש כמה סיבות היסטוריות ואקטואליות. מבחינה מסורתית, המיפלגה הדמוקרטית היא מיפלגתם של המהגרים הבאים לארצות־הברית מן הנכר. סניפי המיפלגה הדמוקרטית, ששלטו בערים הגדולות בחוף המיזרחי של ארצות־הברית, טיפלו במהגרים האיריים, היהודיים, הפולניים והאיטלקיים שבאו בהמוניהם וגם בכושים. המהגר היהודי, שהגיע לניו־יורק בדורות האחרונים מצא בסניף הדמוקרטי בשכונתו את האפוטרופוס הטיבעי שלו.

כיום, אף שההבדלים בין שתי המיפלגות הגדולות בארצות־הברית מטושטשים ומשתנים, מייצגת המיפלגה הדמוקרטית נימה ליברלית וסוציאלית יותר מאשר יריבתה הרפובליקאית, שהיא שמרנית יותר, וקרובה יותר להון הגדול*. רוב יהודי ארצות־הברית הם בעלי השקפה ליברלית, והמיפלגה הדמוקרטית קרובה לרוחם גם מבחינה זו.

מכאן שליהודים השפעה עצומה בקרב המיפלגה הדמוקרטית, הנהנית מקולותיהם ומכספיהם. אין ליהודים השפעה רבה בקרב המיפלגה הרפובליקאית.

כאשר נכנס ניכסון לבית הלבן, עשה השגריר רבין הערכת־מצב חדשה. בשני בתי הקונגרס נשארה השליטה בידי הדמוקרטים, וממילא גם בידי היהודים. אך הדברים שממשלת ישראל מעוניינת בהם — נשק, תמיכה מדינית וכסף — באים בעיקר מהבית הלבן. ולבית הלבן נכנס רפובליקאי, איש הימין, גוי שנחשד גם באנטי־שמיות.

המסקנות שהסיק רבין היו קיצוניות, והן הנחילו לו אויבים רבים בקרב יהודי ארצות־הברית. הן היו, בעיקר, שתיים:

● לוותר על שירותם של השתדלנים ה'יהודיים, שהיו עד אז המקשרים בין ממשלת ישראל והממשלה האמריקאית.

● להתמסר, אישית, ליצירת קשרים ישירים בין שגרירות ישראל ושלוחות השילטון: הבית הלבן, מועצת־הביטחון הלאומית, מישרד־החוץ, הפנטאגון והס"איי־אי.

מאותו רגע קיבלה השגרירות הישראלית בוושינגטון ציביון חדש — פחות יהודי, יותר ישראלי־צברי. השגריר לא התמסר לענייני הקהילה היהודית, כמו קודמו. „זהו גוי ישראלי!" אמרו יהודים מאחרי גבו.

בעיסה מחמת לשולחן

לך תכן שהיה גרעין של אמת בהגדרה זו. כי החייל המיקצועי, שפשט את מדי הרמטכ"ל, חש קירבה רבה יותר לקצינים מיקצועיים, העוסקים בלוחמה גלובאלית, מאשר ליהודים הטובים שהתקבצו לאסיפות המגבית.

בקרב הממשלה האמריקאית, מצא רבין לשון משותפת דווקא עם אותו חלק שעסק במילחמה הגלוייה והסמוייה בברית־המועצות, בניהול המערכה בווייאט־נאם ובמאבק־הבין העולמי.

היה זה כימעט טיבעי: הנכונות לתמוך בישראל, וליספק לה נשק ותמיכה פוליטית, חיתה גדולה ביותר דווקא בחוגים אלה, שראו בישראל אמצעי למאבק נגד הסוביייטים במרחב.

כשגריר של מדינה זרה, היה רבין אמור לקיים יחסים בעיקר עם מישרד־החוץ האמריקאי („מחלקת המדינה"). אולם דווקא עם שר־החוץ, ויליאם רוג'רס, היו יחסי השגרירות הישראלית קרירים יחסית. הם היו חמים הרבה יותר במקומות אחרים בוושינגטון.

בירושלים, שם היה רבין ידוע כיונה מושבעת, נתקבלו דיווחיו ועצותיו באפתעה גוברת. נדמה היה כאילו הפך רבין לפתע נץ.

לפי הדיווחים, לוחץ השילטון האמריקאי על ישראל לנקוט קו נוקשה כלפי הערבים, ואף מעניק לה הכשר־מראש לפעולות קיצוניות. לאבא אבן, לעומת זאת, היה נדמה שאין האמריקאים יכולים להיות מעוניינים בהתפשטות הסיכסוך, ביגלל הסכנה של התערבות סובייטית מוגברת בצד הערבי.

השיטה של רבין היתה מיוחדת לו. הוא היה מעלה בשיחה עם אנשי־צמרת אמריקאיים אפשרויות של פעולות תקיפות מצד ישראל. אם לא הגיבו בני־שיחו בשלילה, קיבל את הדבר לא־פעם כאישור להצעותיו. „הצעתי, והם לא נפלו מן הכסא," היה אומר. התלונן באחת הפעמים ויליאם רוג'רס באוזני אבא אבן: „בכל פעם שמר רבין מזכיר אפשרות של פעולה ישראלית, ואינני שולל אותה מייד ובתוקף, הוא רואה בכך אישור מצידי."

אולם היה לרבין על מה לסמוך — אם־כי לא בבוגיין־הענק המרובע של מישרד־החוץ.

מיקרה לדוגמה: באחת השיחות, בראשית כהונתו של ניכסון, שבהן נכחו הנשיא, יועצו הנרי קיסינג'ר, אבא אבן ויצחק רבין, הפליט ניכסון בהתלהבות: „בכל פעם שאתם דופקים את נאצר, אני נהנה מזה."*

באותו רגע כעס קיסינג'ר מתחת לשולחן בקרסולו של ניכסון. ניכסון נדהם לרגע, אך תפס במהרה שאמר דבר בלתי־דיפלומטי. הוא תיקן את עצמו: „כלומר, כשאתם דופקים אותו אחרי שהוא תקף אתכם!"

אולטימטום לברז'ינייב

עזרת רבין באותה תקופה הגיעה לידי ביטוי חריף ביותר בפרשת ההפצצה של מצריים לעומק בשנת 1969.

---

* למרות שיש גושים שמרניים, ואף גיזעניים, במיפלגה הדמוקרטית, ואין מחסור באישים ליברליים במיפלגה הרפובליקאית. למעשה מהוות שתי המיפלגות הגדולות קונפדרציות של הרבה מיפלגות מקומיות, ומכאן התמונה המטושטשת.

* הניסוח המדוייק של ניכסון: „I get a kick out of it!"

השגריר רבין עם הנשיא ריצ'ארד ניכסון בירושלים וראש־הממשלה רבין עם הנשיא ג'ראלד פורד בוושינגטון

לימודים גבוהים בתשלומים נמוכים

כן, הודות למהפכה השקטה בבנק הפועלים גם זה אפשרי!

חסכון חודשי עבור ילדך ב"חסן להשכלה גבוהה" – התכנית הבלעדית של בנק הפועלים – מאפשר לך לצבור עבורו עד 10.000 ל"י.

וכשיגיע לאוניברסיטה יעמדו לרשות ילדך סכום החסכון, ריבית והפרשי ההצמדה למדד בתוספת הלוואה של עד 10.000 ל"י בריבית בלתי צמודה של 10%. ההלוואה – לתקופה של עד 13 שנה.

כמו כן יהנה ילדך ממענק מיוחד של בנק הפועלים של עד 500 ל"י ואם יווחר על ההלוואה יהנה ממענק נוסף של עד 1.200 ל"י.

הענק לילדך את לימודיו הגבוהים כבר מעתה, כשהם עולים לך פחות.

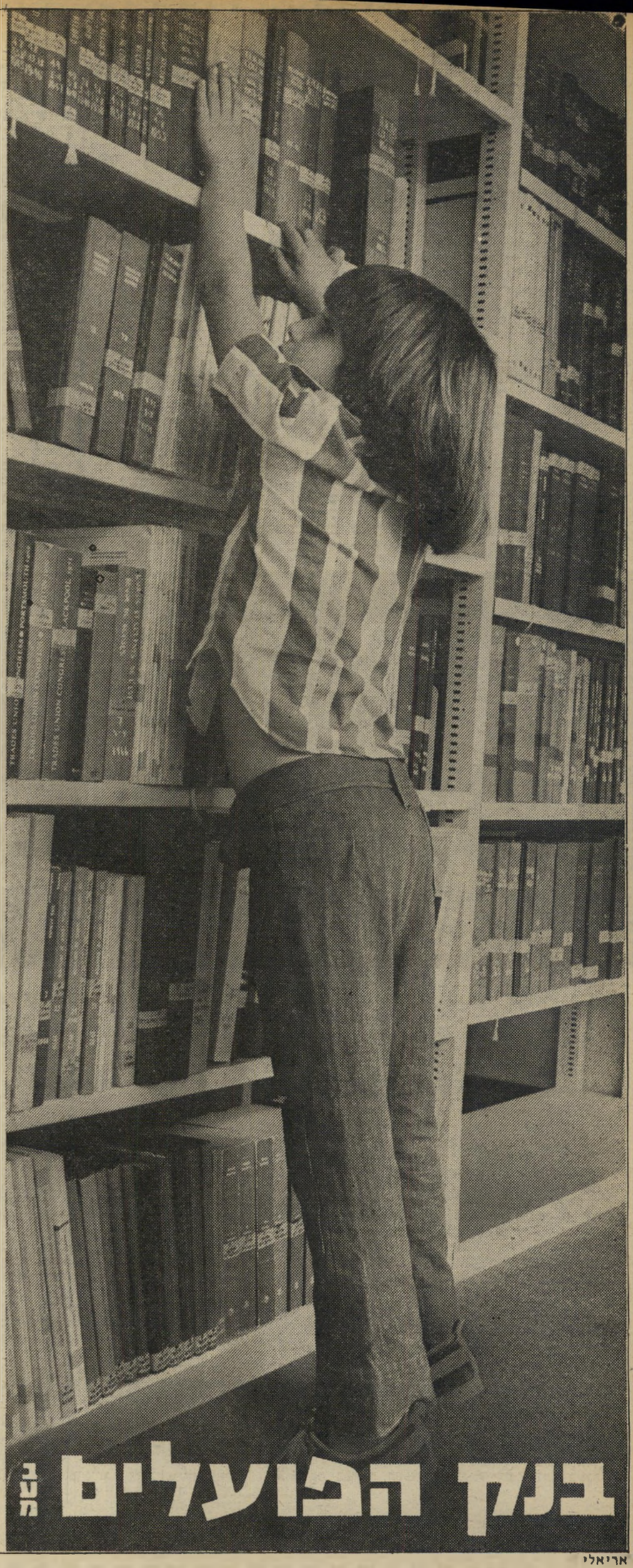
כך גם ילדך ילמד באוניברסיטה.

"חסן להשכלה גבוהה".
תכנית החסכון הבלעדית של בנק הפועלים

אל ת.ד. 27, תל־אביב
נא לשלוח לי את עלון
"חסן להשכלה גבוהה"
שם .....
כתובת .....

פרטים בסניפי בנק הפועלים ובנק יפת.

כן, ילדך ילמד באוניברסיטה!

המהפכה השקטה

אריאלי

(המשך מעמוד 15)

בשיא מלחמת־ההתשה הודיע רבין לממשלת ישראל כי יש אישור מטעם ממשלת ארצות־הברית להפצצות.

בממשלת ישראל נערך ויכוח מר על הצעה זו. אפילו למשה דיין הקיצוני היו חששות, והוא הציע לצמצם את ההפצצות למטרות מסויימות — ולא להפציץ, למשל, תחנות־כוח, בתי־חרושת, וכדומה. אך הודעת רבין הכריעה את הכף.

סוכנות־הביון האמריקאית האמינה, כמו רבין, כי הפצצות כאלה וחוכחת חוסר־האונים של מצריים יפילו את גמאל עבד־אל־נצר, ימוטו את המישטר המצרי, ויעלו לשילטון בי־קאהיר כוחות פרו־אמריקאיים.

ההמשך הפך כבר נחלת ההיסטוריה. צה"ל הפציץ את העורף המצרי. בין השאר נפגעו — גם ביגלל טעויות בלתי־נמנעות — בית־ספר וריכוזי־פועלים.

עבד־אל־נאצר תבע בינואר 1970 פגישה מיידית עם ראשי בריית־המועצות. בסיפרו שיצא זה־עתה, הדרך לראמאדאן, מגלה חסנין הייכל, שנכח בשיחות, מה קרה במוסקבה.

הנשיא המצרי הגיש לזיאוניד ברז'נייב אולטימטום שהדהים את הסובייטים: לספק לו מייד מערכות־טיסים להגנה על כל מצריים, יחד עם צוותים סובייטיים. אחרת, כך הכריז, הוא יתייצב לפני העם המצרי, יודה כי אינו מסוגל להגן עליו, יתפטר, וימסור את השילטון לאנ־שים שיעבירו את מצריים למחנה האמריקאי.

האולטימטום שבר את הסובייטים. בניגוד גמור לרצונם, ואחרי התלבטות קיצונית, הם הסכימו לצעד מהפכני: להציב במצריים כוחות מזויינים סובייטיים (ציוותי הטי־לים והיועצים), ולצייד את מצריים במערכת־ההגנה המשוכללת והמקיפה ביותר, שכללה את טילי סאם־3.

מעורבות סובייטית זו שינתה את המפה הגיזבאלית. ואילו הבאת הטכנולוגיה הטילית למצריים, והתוודעות הצבא המצרי לטכנולוגיה זו, איפשרו כעבור שלוש שנים את ההתקפה של יום־הכיפורים.

אבל במחצית 1973 היה כל זה עדיין חבוי בניבכי העתיד. עבד־אל־נאצר אומנם לא נפל, אך היחסים בין רבין לבין ממשלת ניכסון התהדקו יותר ויותר.

ספטמבר שחור ולבן

חסים אלה הגיעו לשיאם בחודש שהיה גורלי לישׂ־ראלי ולמרחב כולו.

בספטמבר 1970 התקרבו ממשלות וושינג־טון וירושים כפי שיא קרה עד אז — ומאז.

באותו חודש פרצה המילחמה הגדולה בין המימשל ההאשמי בירדן ובין הכוחות המזויינים הפלסטיניים. בשיא המאבק, כאשר היה ברור כי המלך גובר על הפידאיון, התכוונה סוריה לפלוש לירדן, להפיל בה את המישטר.

האמריקאים ראו בכך איום ישיר על עמדותיהם במרחב. סוריה היא פרו־סובייטית. בריית־המועצות החלה פורשת את חסותה גם על א"ק. ואילו מלך ירדן נחשב אז כעמוד־התווך של המערך האמריקאי במרחב.

אולם לא נוח היה לאמריקאים באותה עת לשגר בעצמם צבא לירדן, כפי שעשו בשעתו בלבנון. ישראל הסכימה לקבל את התפקיד על עצמה.

ממשלת ישראל גייסה כוחות. לפורים נמ־סרה הודעה חד־משמעית: אם לא יכבדו לאל־תר את פישתם לירדן, יפרצו כוחות־השריון של צה"ל מיזרחה, בתמיכת האמריקאים.

האיום הספיק. הסורים נכנעו. שילטון המלך ניצל והתבצר. הפלסטינים בירדן מוגרו ונשחטו בסיטונות. גמאל עבד־אל־נאצר מת. לערבים היה זה "ספטמבר השחור".

אבל בשביל ממשלת ישראל היה זה "ספ־טמבר הלבן".

בשיא המאורעות הגיעה גולדה מאיר לוושינגטון. בעת ביקורה זה, על רקע המיבצע הסודי המשותף, נסרצה הדרך בינה לבין הנשיא ניכסון, וקמה הידידות המפורסמת ביניהם. תוכניתו של שר־החוץ ויליאם רוג'רס, מתה. שליחות גונאר יארינג נסמה, ומתה כעבור זמן.

נפרצה גם הדרך בין גולדה מאיר ויצחק רבין. מאותה עת ואילך הוצא שר־החוץ אבא אבן מן המישחק. בין גולדה ורבין נוצר ציוּר ישיר של דיוּוח והתייעצות. אבן ורבין הפכו אויבים. רבין וקיסינג'ר הפכו צמד־חמד. כשקיסינג'ר מציג את רבין לפני המרשל הסובייטי גרצ'קו כ„גדול המצביאים של דורנו," ואילו רבין הופך בן־בית בבית הלבן ובמישרדו של הנרי קיסינג'ר.

בסתו 1972, כאשר הציג ריצ'ארד ניכסון בשנית את מועמדותו להכהנת הנשיא, והחלה מערכת־הבחירות שבה אירמה פרשת ווטרגייט, ניהל יצחק רבין תצמולה גלוייה למען הנשיא הרפובליקאי. הדבר עורר מורת־רוח בקרב יהודי ארצות־הברית, ואף ביקורת גלוייה על כך שהשגריר מתערב בעניינים פנימיים של ארצות־הברית.

אולם רבין התעלם מכל הטענות. לגביו היה חשוב רק דבר אחד: ניכסון נתן לממשלת ישראל תמיכה ללא סייג — מדינית, כלכלית וצבאית. למעשה נתן לממשלת גולדה יד חופשית לנהל מדיניות שנועדה להקפיא את המצב, להחזיק בכל השטחים הכבושים לצמיתות.

כשסיים יצחק רבין את כהונתו, במארס 1973, בדיוק חמש שנים אחרי תחילתה, שררו בין שתי המדינות יחסים שאין הדוקים מהם.

בוושינגטון התייחסו אל ישראל כאל כ־ מדינה ה־51 של ארצות־הברית, ובירושלים תת־ ייחסו אל ארצות־הברית כאל מושבה ישראלית.

בין שתי הממשלות, שני הצבאות והמוסדות האחרים נוצר תיאום מושלם, עד שהגבול ביניהם כימעט נעלם.

במשך כל התקופה הזו ביצע יצחק רבין את מדיניות ממשלתו. הוא היה טכנאי של יחסי ישראל־אמריקה. בתחום זה גילה נכונות לחדש תפיסות ולגבש דרכים חדשות. אך הוא לא חרג מתחום זה.

השלום כנקיוּ סאלאמי

ב משך 15 חודשים — ממארס 1973 ועד יוני 1974 — לא היה תפקיד ממשי ליצחק רבין, חוץ מתקופת כהונתו הקצרצרה כשר־עבודה חסר־מעש בממשלתה ה־ אחרונה של גולדה.

הוא חזר ארצה. במשך השנים השתבשו יחסיו עם כל אנשי צמרת ישראל. אבן שנא אותו ביגלל עקיפת סמ־ כותו. ספיר התייאש ממנו כששלח מארצות־הברית עצות „ניציות" (כגון המלצה הרת־האסון להפציץ את מצריים לעומק, בהסכמת האמריקאים). דיין ראה בו מתחרה ויריב עוד מאז מילחמת ששת־הימים. לבסוף נטשה אותו גם גולדה, ששלחה במקומו לוושינגטון את איש־חסותה ה־ אישי, שימחה דיניץ. היתה זו תקופה קשה לרבין.

במשך 15 חודשים אלה אירעו מאורעות ש־ שינו לחלוטין את מערכת־היחסים שבנה רבין בוושינגטון.

בחיים המדיניים, כל תהליך נושא בחובו את שלי־ לתו. התיזה מולידה אנטי־תיזה.

הצמידות המוחלטת של ישראל וארצות־הברית הולי־

השגריר: רבין מגיע לארץ

דה בישראל מדיניות שחצנית יותר ויותר, שהגיעה לשיאה ב„מיסמך גלילי". זה שיכנע את אנוואר אל־סאדאת שאין תיקווה לתזוזה לטובת הערבים, בלא מילחמה. הוא פתח בה ביום־הכיפורים, ושינה תוך 48 שעות את המפה.

בתום המילחמה, נחל סאדאת ניצחון מדיני מוחץ, הר־ בה מעבר להצלחתו הצבאית הצנועה. היתה צפוייה סכנה ממשית של התערבות סובייטית, ועימות גרעיני עולמי. אמבארגו הנפט שיכנע את העולם המערבי שתלותו בנפט הערבי היא עצומה. אותה שעה השתכנע סאדאת כי יש בסיס איתן לברית מצרית־אמריקאית חדשה. נוצרה תבנית להסכם: אמריקה מחזירה למצריים את השטחים שכבשה ישראל ומעניקה לה סיוע כלכלי — ואילו מצריים מבטיחה את אספקת־הנפט למערב, מרחיקה את ההש־ פעה הסובייטית מן העולם הערבי ומחוללת הפיכה ימ־ נית הדרגתית בתוכה עצמה.

כאשר הגיע השגריר־לשעבר לכס ראש־הממשלה ב־ ירושלים, גילה שם מציאות חדשה זו. בעלמה התמונה הקודמת: גוש סובייטי־מצרי־סורי־פלסטיני מול גוש אמ־ ריקאי־ישראלי. היה זה עימות פשוט ומסוכן, אך ממשלת ישראל ראתה אותו בעין יפה, מפני שהוא הבטיח לה תמיכה אמריקאית מאסיבית.

במקום תמונה זו באה אחרת: משולש עיון, שזוויותיו הן וושינגטון, קאהיר וירושלים.

ניכסון סולק, פורד בא במקומו, אך הדמות הדומי־ ננטית במשולש זה נשארה הנרי קיסינג'ר, איש־השנה תשל"ד, שיצר את המציאות המדינית החדשה במלך מילחמת יום־הכיפורים. על המערכות המדיניות ריחפה תורתו של קיסינג'ר, אותה גיבש למחרת מילחמת ששת־ הימים: תורת ההסדרים החלקיים.

תורה זו נובעת כולה מאינטרס אמריקאי. הסדר כולל, הפותר את כל הבעיות ומשכין שלום בין ישראל והעולם הערבי, יבטל את התלות הישראלית והערבית כאחת בארצות־הברית. מרחב מאוחד, שבו ישתלבו המש־ אבים והכישורים של ערבים וישראלים, יהיה עצמאי.

ואילו התקדמות איטית לקראת שלום, „שלום בשיטת הסאלאמי", עם הרבה שלבי־ ביניים, מכטיחה שהתלות של שני הצדדים בי־ ארצות־הברית תימשך שנים רבות.

מצריים ובעלות־בריתה זקוקות לאמריקה, כדי שזו תלחץ על ישראל ותכריח אותה להחזיר את השטחים. ישראל זקוקה לארצות־הברית כדי לקיים את עוצמתה הצבאית והכלכלית. בינתיים זורם הנפט למערב, ומוגבלת ההשפעה הסובייטית במרחב, ואין סכנה להתפוצצות מיל־ חמתית, שתביא עימה סכנה של עימות גרעיני עולמי.

מבחינה אמריקאית זהו מצב אידיאלי, ה־ פותר את כל הבעיות לעתיד הנראה לעין.

שבע הפרות הרזות

ב ישראל, אין חסיד נלהב יותר לגישה זו מאשר יצחק רבין.

לאויביו קל להסביר זאת: הם מאמינים כי האמריקאים עזרו לרבין להגיע לכהונת ראש־הממשלה, כדי שישרת את האינטרסים שלהם.

מתנגדים אחרים של רבין, בצמרת המימסד, סבורים כי רבין חלה בווּשינגטון ב„מחלת השגרירים". זוהי תו־ פעה רגילה בשירות־החוץ של כל מדינה, והיא גורמת לחילופים תכופים של שגרירים. כל שגריר נוטה לזהות את עצמו, במרוצת מזמן, עם הארץ שבה הוא משרת, עד שבסופו של דבר הוא הופך, באופן בלתי־מודע, נצי־ גה של אותה ארץ כלפי ממשלתו שלו.

אולם יש הסבר הרבה יותר פשוט לתמיכתו של רבין בתורת הסדרי־הביניים. רבין הגיע אליה בדרך משלו, והוא מאמין שהיא תואמת את האינטרס של ישראל.

עמוד־התווך בבניין הגישה הרביונית הוא ה ז מן.

רבין עצמו הסביר זאת, באחת מהתבטאויותיו החשו־ בות, במשל של שבע השנים הרזות, הבאות אחרי שבע השנים השמנות.

שבע השנים השמנות חופפות, פחות או יותר, את כהונת רבין בווּשינגטון. אך עם מילחמת יום־הכיפורים עלו מן היאור שבע הפרות הרזות. המערב תלוי בנפט הערבי. לדעת רבין, תסתיים תלות זו תוך שבע שנים כאשר המערב יפתח מקורות־אנרגיה אחרים.

בסתר ליבו, מוסיף רבין עוד מרכיב לתיאוריה של שבע השנים. בעיקבות מילחמת וייט־נאם, עובר על אמ־ ריקה גל של בדלנות, אי־רצון להסתבך בבעיות עולמיות ובסיכסוכים מקומיים. במילא גם אין באמריקה רצון רב לחוש לעזרת ישראל בשעת צרה. אולם בהיסטוריה ה־ אמריקאית קיימת, לדעת רבין, מעין מחזוריות של מצבי־ רוח, ואחרי כמה שנים יחלוף גם מצב־הרוח הזה. אז ישתפרו שוב סיכויי ישראל לזכות בתמיכה אמריקאית.

לפי רבין, הבעייה היא לעבור את שבע השנים הרזות, מבלי לאבד את התמיכה האמריקאית, ומבלי להיענות לשתי דרישות־היסוד של הערבים: נסיגה לגבולות ה־4 ביוני 1967, והכרה במדינה פלסטינית שתקום.

בקיצור: הבעייה היא להרוויח זמן.

שיטת ההסדרים החלקיים פותרת בעייה זו.

הנוסחה היא: להחזיר מדי־פעם מינימום של שטחים תמורת מכסימום של זמן, מבלי לאבד את התמיכה האמריקאית ומבלי להסתכן במילחמה חדשה.

זוהי נוסחה ברורה, ורבין פעל על־פיה במשך כל ז־ שנה, בכישרון ובעיקביות. עברו 15 חודש בין כניסתו לתפקיד ראש־הממשלה ועד שהגיע להסדר־החלקי הרא־ שון שלו, וגם זה רק בחזית אחת. בתקופה זו מוצו כל תכסיסי ההשהייה והדחייה האפשריים — ובכללם פיצוץ שליחות־קיסינג'ר במארס, חידוש השיחות אחרי האול־ טימטום של פורד, וניהול איטי וכבד של המשא־ומתן.

נצחון אישי

ב אשר הושג לבסוף ההסדר, בימים האחרונים של תשל"ה, הוא היה מינימלי. רבין ויתר על שביעית של חצי־האי סיני. אומנם, זהו שטח בעל חשיבות צב־ אית־טאקטית, אך מישקלו במערכת האיסטראטגית הכל־ לית הוא קל. תמורת ויתור זה קנה רבין שלוש שנים של רווח־זמן, נוסף על כמה חודשים שיעברו עד לביצוע ההסכם וכניסתו לתוקפו. הוא גם רכש תמיכה אמריקאית מאסיבית, ותיקן את יחסי אמריקה־ישראל.

בסך־הכל — הישג נאה מאד — למי שמקבל את הנחות־היסוד של רבין.

אך הנחות־יסוד אלה מוטלות בספק חמור. מולן עו־ מדת הגישה האומרת כי הזמן פועל לרעת ישראל ולרעת פיתרון של שלום, ולכן אין השנים החולפות „רווח זמן", אלא „אובדן זמן".

זה היה קנה־המידה האמיתי למדידת הצל־ חתו של רבין בשנת תשל"ה: במשך כל השנה הצליח לכפות את גישתו על המדינה כולה, על דעת־הקהל, על הממשלה ועל הכנסת. הוא לבדו קבע את המדיניות, והוא לבדו ביצע אותה.

היה זה הישג אישי מפליא, הטעון ניתוח.

• בכתבה על איש־השנה תשל"ד ניתח העולם הזה (1933), ערב ראש־השנה שעבר, את מרכיבי הגישה הזאת.

אין ויכוח
ממ הוא
הקצף לגילוח*

כי ממ הוא קצף הגילוח האחד והיחיד שיספק את כל דרישותיך וציפיותיך.
זיפי זקן קשים ורכים כאחד נכנעים לו בקלילות והוא מגן על עור הפנים.
קצף הגילוח ממ עשיר בהרכבו, מצטיין בריח נעים ועדין ומותיר אותך בהרגשת רעננות נפלאה.
קצף הגילוח ממ שווה בטיבו לתוצרת חברות בינלאומיות ידועות — וזול יותר.

הקניה הטובה ביותר 1975

* מסידרת ממ משחות גילוח, שזכו זו השנה השלישית ברציפות בתואר "הקניה הטובה ביותר".

זה נהדר - זה יצהר

מי זה יצחק רבין?

ש אנשים הדומים למטוס בעל המראה אנכית. כשאך מותנע המנוע, מזנק המטוס ומתרומם.

יצחק רבין דומה למטוס כבד, חזקוק למסלול־המראה ארוך.

כשהוא בא לתפקיד חדש, אין הוא נוהג כיוליוס קיסר, שהודיע לסינאט הרומאי קצרות, בתום מערכת־בזק: „באתי, ראיתי, ניצחתי!" רבין בא, מסתכל ארוכות, מת־רשם, בודק הנתונים, חושב, מחליט — ורק אז פועל.

כך עשה בבואו לתפקידו כשגריר ישראל בוושינגטון. עברה כימעט שנה — שבה התחלף השילטון בבית ה־לבן — עד שהתגבשה גישתו החדשה של רבין.

כך בדיוק עשה בחגיעו, כמפתיע, ראש־הממשלה, ביוני 1974.

היו שקיוו, כי חילופי־השילטון — שהיו גם חילופי־דור בשילטון — יביאו שינויים דראסטיים ומהירים. הו־צע לרבין לישטל מייד את היוזמה לידיו, לבצע שורה של רסורמות דחופות ומהירות, להציג לפני הציבור תוכנית לשינויים בעניני פנים וחוץ, לסזר את הכנסת, להתייצב לבחירות חדשות ולקבל מנדאט אישי מלא.* אילו עשה כך, ייתכן מאוד שהיה זוכה, באוירת המחאה שלאחר־המחדל, ברוב מוחץ.

אולם רעיון זה נגד לחלוטין את אופיו ואת שיטתו של רבין. „מאה הימים הראשונים" של ראש־הממשלה החדש, שנסתיימו ערב ראש־השנה שעבר, לא הצטיינו בשום חידוש. הוא ניראה כמנהיג חיוור, העומד בראש ממשלת־המשך של עסקנים בינוניים והולך בתלם השיג־רה של קודמיו.

בתום תשי"ח השתנתה התמונה במידה רבה. נסתבר לפתע, כי אותו רבין חיוור והס־

סן, שלא נכחר משום לתפקידו בבחירות כלי־לית, הפך שיטיליחיד של מדינת־ישראל.

יותר מבן־גוריון

ב אורח פלא, נהגה עתה יצחק רבין ממעמד מעשי, שאיש מבין קודמיו לא זכה בו.

השגריר: מטוס עם המראה ארוכה

דויד בן־גוריון הגדול, אדריכל המדינה, היה ברוב ימי שילטונו מיטרד עליידי אופוזיציה חזקה במיפלגתו ובממשלתו.

עד 1956 שלט בממשלתו גוש מתון, שהיה מורכב ממשה שרת, המדינאי של מפא"י; משה שפירא, השליט הכל־יכול של המיפלגה הדתית; ופינחס רוזן, המנהיג הבלתי־מעורער של הפרוגרסיבים. כאשר נתקל בן־גור־יון, פעם אחר פעם, בהתנגדותו של גוש זה להצעותיו הקיצוניות, התפטר בשאט־נפש בסוף 1953. במקומו בא משה שרת.

משה שרת ישב משך כל ימי כהונתו כראש־הממשלה על הר־געש, ללא היכולת לסקח על מעשיהם החשאיים של שר־הביטחון פינחס לבון, הרמטכ"ל משה דיין, ומנ־כ"ל מישרד־הביטחון שימעון פרס, שניהלו קנוניות מסו־בכות איש נגד רעהו, אך כולם יחד רימו את ראש־הממשלה בהנאה רבה. על רקע זה צמח, בין השאר, עסק־הביש המפורסם של 1954.

כאשר חזר בן־גוריון לשילטון, ניגש תחילה לחסל את שרת ולפרק את הגוש המתון בממשלתו. מילחמת־סיני הנחילה לו, לבסוף, מעמד של שליט־יחיד — שאו־תו ניצל, מייד, כדי לבצע את המעשה האמיץ ביותר בתולדות מדינת־ישראל: החלטת־היחיד שלו להחזיר מייד את כל השטחים שכבש צה"ל.

אולם ברגע שהתבסס שילטון־היחיד של בן־גוריון קמו לו מייד נוגדים חזקים, ואלה אילצו אותו ב־1963 להתפטר סיפית.

ראש־הממשלה לוי אשכול היה מעין יושב־ראש של מיפלגתו ושל ממשלתו. במשבר הראשון, ערב מילחמת ששת־הימים, נאלץ לוותר על מישרד־הביטחון. עד סופו באביב 1969, היה רחוק משילטון־יחיד.

גולדה מאיר, שתפסה את מקומו, אימצה לעצמה גינו־נים של מלכה אוטוקראטית. היא הושוותה לא פעם ליק־טרינה הגדולה, הצארית של רוסיה, ולוויקטוריה, מלכת בריטניה. המיטבח הפרטי שלה תפס את מקום הממשלה. אולם בתוך המיטבח עצמו היתה גולדה כפופה לא־במעט לדעת אנשי־החצר. האיזון העדין בין משה דיין ויגאל אלון, פינחס ספיר ואבא אבן, ימין ושמאל, צימצם את שילטונה האישי במידה רבה.

בעיקבות אחד הפאראדוכסים האהובים כל־כך על הפוליטיקה, משוחרר דווקא יצחק רבין מכל המיגבלות האלה.

עשרה כושים קטנים

צחק רבין הוא שליט־יחיד בתוקף הנסיבות, אם־כי לא בעל־כורחו.

המאורעות שקדמו לבחירתו סילקו מן הבמה כימעט את כל קודמיו. המסולת של המחדל קברה תחתיה את גולדה ודיין, ספיר ואבן. בסוף השנה הפכת גולדה אתר היסטורי, ספיר הלך לעולמו, אבן היה נטול כוח פוליטי, ומישחקיו של משה דיין היו מהדורה נוספת מגוחכת למישחקי כן־ולא שלו בימי כהונתו כאליל תורן.

המיפלגה, שהגבילה את כל קודמיו ויצרה מערכת מסובכת של מרכזי־כוח יריבים, היתה במצב של חיסול כללי. המזכ"ל שלה היה קומיסאר של רבין. מוסדותיה חדלו לתפקד. מרכזי־הכוח שלה התפוררו. הכרעותיה הפוליטיות הצטמצמו בהצגות־ראווה חסרות־תוכן.

הכנסת לא היתה במצב מסואר יותר. אחרי שנים רבות של התנוונות הדרגתית, הגיעה הכנסת השמינית אל השפל הסופי. הימין ערך בה כמה הצגות־ראווה, ה־צעירים ביצעו בה תעלולי־פירסומת. אך כגוף רציני, המגבש החלטות מדיניות או לפחות משתתף בגיבושן, הכנסת פשוט אינה קיימת עוד. היא היתה לחותמת־גומי בידי ראש־הממשלה.

הממשלה עצמה חדלה, למעשה, לתפקד. השרים הם עסקני־מיפלגה בינוניים. כאנשים הממונים על ניהול ה־פעולות של המדינה, שיעור היעילות שלהם נע בין „ככה, ככה" (בריאות, חקלאות), לבין „רע" (ביטחון, סעד) ו־„רע מאוד" (תיירות, תחבורה, תיקשורת). השרים עסקו בכיבוי שריפות, ואיש מהם לא היה מסוגל לגבש מדי־ניות או לתכנן תוכניות לטווח ארוך בתחום הסמור לסמכותו.

כגוף מדיני, המגבש את מדיניות־היסוד של המדינה, אין הממשלה ממלאה תפקיד כלשהו: היה מותר לשרים לשאול „שאילתות" ולהעיר הערות על מדיניות ראש־הממשלה, אך היא לא הגיעה אף לרמת מועדון־היכוחים אינטלי־גנטי.

הפורום האחרון שנותר היה „צוות השרים", שניהל את המשא־ומתן עם הנרי קיסינג'ר, „השילוש הקדוש" של שלושת השרים המרכזיים: רבין, שימעון פרס ויגאל אלון. אולם גם צוות זה היה פיקטיבי. תפקידו של אלון התרוקן מתוכנו, כשרבין לקח לידיו את יחסי ישראל־אמריקה, ולאחר מכן גם את יחסי ישראל־אירופה. ואילו פרס, שניסה תחילה להתחרות ברבין, נדחק במהלך ה־שנה לעמדת התגוננות.

כך, כמו בסיפור על עשרת הכושים הקט־נים, נשאר לבסוף יצחק רבין לבדו.

כוחה של חולשה

ב ספר „1984" המציא המישטר הדימיוני, המתואר בו, את הסיסמה: „מילחמה היא שלום — חירות היא עבדות — בערות היא כוח!"

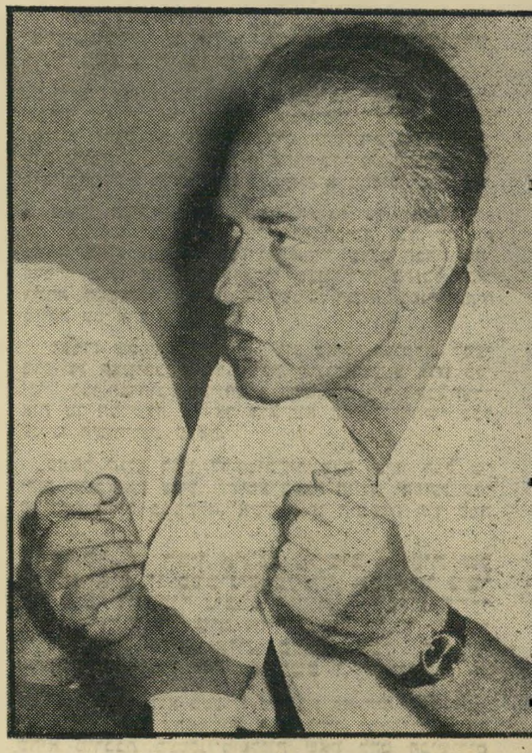
יצחק רבין יכול היה לרשום על דגלו את הסיסמה: „חולשה היא עוצמה!"

החלשות הפוליטיות של שילטון רבין היו גלויות לעין. למרות שרבין הפך מחליט־בילעדי, הוא היה זקוק לקואליציה יציבה ולרוב בכנסת. מאחר שלא רצה בשום פנים להסתכן בבחירות חדשות, לא יכול היה לשקול תזוזה כלשהי בגבול המיזרחי של המדינה.

הרמטכ"ל: ראש הצוות המבריק

* בין השאר הציע זאת אורי אבנרי ערב הבחירה (הע־לם הזה 1912), במאמר שנשא את הכותרת: „תנו לו שאנס — יש לעזור לרבין להקים ממשלה — בתנאי שיכריז לאלתר על בחירות חדשות."

ראש־הממשלה: האיש המחליט לבדו

ערב ועידת־ריבאט, כאשר הציעו האמריקאים ליגאל אלון להחזיר את יריחו למרד חוסיין, כדי להעניק לו מעמד בגדה המערבית ולהחליש את אש"ף, הכריק לו רבין: „לא נדך לבחירות כיגיד יריחו!"

כל שינוי בגדה המערבית מחייב בחירות. כל שינוי מהותי ברמת־הגולן עלול לפורר את הקואליציה. כך נותר לרבין רק תחום צר מאוד שבו הוא יכול לתמרן מבלי לסכן את קיום ממשלתו. תחום זה מוצה כימעט כליל בהסדר־החלקי, שהושג בסוף תשל"ה.

אולם בחולשה זו טמון כוח רב. כאשר היה ברור לכל שהדחיפה הקלה ביותר יכולה להפיל את הממשלה, נזהרו הכל שלא לדחוף.

כי בכל משבר פוטנציאלי, צפה ועלתה מייד השאלה המעשית: מי יבוא במקומו? והתשובה שנתבקשה כימעט־עולמית היתה: אין אדם כזה.

מבחינה זו, היה רבין במצב המאושר ביותר שפוליטיקאי יכול להימצא בו: לא היה בנמצא יורש אפשרי ?כהונתו.

דימדומי המימסד יצרו אדמה חרוכה בצמרת. למודחי ממשלת־המחדל, דיין ואבן, לא היה די כוח כדי לחזור. ספיר מת. אלון הסף עזר טכני לרבין. מהבאלון של פרס יצא רוב האוויר. האיש היחידי בממשלה שיכול היה לבוא בחשבון, חיים צדוק, לא נראה די שונה כדי להצדיק שינוי.

שום אישיות חוץ־ממשלתית לא בלטה די הצורך כדי למשוך אליה התעניינות, כראש־ממשלה אפשרי.

לא היתה אלטרנטיבה לרבין. מי שלא רצה בשינוי מהותי — כגון עליית הימין לשילטון — מוכרח היה לקבל את מרותו של האיש שנותר אחרון, לבדו. בזה כוחו.

איש מאחרי קיר־זכוכית

מי יהו אישי זה? מה טיבו? ככל שהתרכז השילטון המעשי בידיו, החריפה שאלה זו. היא נשאלה לא רק על־ידי זרים, ולא רק על־ידי אישי־חרחוב בישראל, אלא גם על־ידי אנשי־הצמרת של המימסד ועמיתיו הקרובים של יצחק רבין עצמו.

מי זה יצחק רבין?

היתה זו אחת השאלות הנוקבות של השנה. כי האיש אפוף מיסתורין. כימעט שאי־אפשר היה לעמוד על טיבו, אישיותו המקנית.

הדבר נובע מתכונתו העיקרית של רבין: המוסגמות הקיצונית.

זוהי תכונה חריגה מאוד אצל פוליטיקאים מיקצועיים. אין אדם פונה לפוליטיקה, אם אין לו שאיפה מפותחת מאוד להתבלט, להתפרסם, לעמוד במרכז אלומות הזרקורים. הפוליטיקאי מן המניין הוא אכסטרוורט, האוהב לפגוש אנשים ולפטפט עימם, ללחוץ ידיים, או להשתפשף עם המונים מריעים ולהינשא על גלי הערצתם.

רבין הוא ההיפך הגמור מטיפוס כזה. הוא אינטרוורט מוחלט. אין הוא מסוגל לנהל שיחת־חולין על־הא־ועל־דא, מה שנקרא באנגלית Small Talk. מבוכתו במעמדים ציבוריים כה בולטת, עד שהיא גורמת לא־פעם אי־נוחות אצל הצופים בהם במקום, או בטלוויזיה. רק במאמץ כביר סיגל לעצמו חופשיות מינימלית, מן הסוג שהיה דרוש כדי להופיע, למשל, בחברת ראשי המדינות והמיפלגות הסוציאליסטיות בסטוקהולם.

אין לו כאריזמה. המוסגמות שלו מפריעה גם להתבטאותו הפומבית. צורת־הדיבור המייוחדת לו, האיטית והחדגונית, עם הדגשות במקומות הלא־נכונים במישפט, מעייפת את שומעיה. כימעט שאפשר לומר עליו, כמו שנאמר על הסנאטור האמריקאי הנרי ג'קסון: „אם הוא יכריז שפרצה שריפה, יירדמו הלהבות."

הקושי היסודי של רבין הוא ביצירת מגע עם בני־אדם, כיחידים וכציבורים. הוא כאילו מוקף קיר־זכוכית.

במבט השיטחי, יכול הדבר להיראות כהתנשאות של אדם יהיר. אך למעשה, קיר־הזכוכית הוא חומה של ביישנות, סוהר, הסוגרת על רבין. אין ספק שבסתר ליבו הוא נכסף לפרוץ מתוכו — אילו רק יכול.

מוסגמות קיצונית כזאת נובעת, בדרך־כלל, מביישנות של נער, שלא למד מעולם להתגבר עליה.

לכאורה, זוהי תופעה בלתי־מובנת על רקע ילדותו. התמונות מראות את יצחק רבין כנער נאה, הצבר האופייני לפי התדמית שנוצרה בשנים ההם, שלפני קום המדינה: ג'ינג'י מנומש, בהיר, אשכנזי ממוצא מיזרח־אירופי, בן העילית של ארץ־ישראל העובדת. בתי־הספר התאימו לדימוי: בית־החינוך האריסטוקרטי של צמרת תנועת־הפועלים בצפון תל־אביב הקטנה, בית־הספר הריכון בגיבעת־השלושה, בית־הספר החקלאי כדורי — מעין איטון ואוכספורד של ארץ־ישראל העובדת.

מה גרם לייד כזה לחיות מוסגם, עד־כדי חספתגרות?

הר־הגעש הסמוי

סיכוייו עשויי לייחס תכונה זו לרקע המייוחד של משפחת רבין. האב, נחמיה רובי־צוב, היה דמות אהודה, אך לא דומיננטית. אחרי פעילות סוציאליסטית במולדתו, אוקראינה, ברח לאמריקה, הפך שם ציוני, הצטרף לגדוד העברי שהתגייס שם במילחמת־העולם הראשונה, הגיע לארץ במיסגרת הצבא הבריטי והכיר כאן את רוזה כהן.

הדמות הדומיננטית במישפחה היתה רוזה. בת סוחרי־העצים תעשיר והדתי התמסרה משחר נעוריה לפעילות מהפכנית סוציאליסטית ברוסיה, על רקע אנטי־ציוני. רק אחרי שהתייאשה מן המהפיכה הבולשביקית עברה בארץ, כימעט במיקרה, והתכוונה להמשיך בדרכה לאמריקה, לולא הכירה כאן את נחמיה, שבא מאמריקה, ונישאה לו.

רוזה היתה דינאמו של פעילות ציבורית. התמונות מראות אותה צועדת בתהלוכת האחד־במאי, אשה נמרצת, בעלת מבט לוהט, כימעט־קנאי.

לא קל לנער רגיש להיות בן של אשה חזקה כזאת. לא קל היה לגדול בבית ששני ההורים בו נעדרים דרך־קבע, כשכל אחד מהם עוסק בפעילות ציבורית משלו — האב בהגנה ובאיגוד־המיקצועי, האם בעניינים חינוכיים ופוליטיים.

וקשה עוד יותר היתה המכה כאשר נסטרה האם, בהיות יצחק נער.

תמונות־הנעורים של יצחק רבין כבר מגלות צעיר בעל חזות אופיינית של נער מופנם, המתקשה בחברה, שפיגל לעצמו את ההתבודדות והחינתקות מן החברה כמכניזם של הגנה־עצמית.

הסוד החבוי מאחרי החזית הקרה של רבין הוא רגישות אישית, הנפגעת בקלות. הדבר מוצא את ביטויו, לסירוגין, כאשר במצב של לחץ נשברת לרגע השליטה העצמית. ברגע כזה עלול רבין להפליט פסוק בלתי־מחושב־מאד, כמו אותו פסוק שהטיח בפני אב שכול שהפגין נגדו: „אם זה לא מוצא חן בעיניך כאן, אתה יכול לרדת מהארץ!"

העישון הכפייתי, שממנו ניסח מרי־סעם ?השתחרר, הוא פימפטום דומה. זהו, כאילו, עשן הנפלט מתוך הר־געש כמוי.

טיבעי הוא שנער כזה מפתח לעצמו כלים למחשבה ולהחלטה עצמית, כדי לסטור את עצמו מן הצורך לקיים יחסים הדוקים עם אחרים, להתייעץ עימם וליצור קונסנזוס בחברה. את התכונות האלה הביא עימו רבין כאשר נכפתה עליו קאריירת שלא התכוון אליה.

רמטכ"ל והמדינה

אחרי שזכה בלחיצת־ידו של הנציב העליון הבריטי, הארולד מק־מייכל חשנוא, כחניך המצטיין ביותר שעבר אי־פעם בבית־הספר החקלאי כדורי, התכוגן להמשיך בלימודיו באמריקה ולהיות למתנדס־מים, כיאה לצעיר שחונך כל חייו ל„הגשמה" חקלאית. הגורל רצה אחרת.

מילחמת־העולם הראשונה הביאה את נחמיה רבין מארצות־הברית לארץ־ישראל. מילחמת־העולם השניה, שפרצה לפתע, מנעה מבנו לעבור מארץ־ישראל לארצות־הברית. רבין נשאר בארץ, נסחף חיש־מהר למעגל הפל"ח, שהוקם על־ידי אירגון־ההגנה, שבו היה אביו כה פעיל. בהתקפה הבריטית על סוריה ולבנון, שהיו בידי כוחות וישי, שירת רבין לצד משה דיין, שאיבד בה את עינו.

הקאריירה הצבאית של רבין נמשכה 36 שנים רצופות. כאשר עמד בראש הצבא שנחל ניצחון מזהיר במילחמת ששת־הימים, נודע לא רק כאינטלקטואל צבאי וכקצין־מטה מצטיין, אלא גם כאיש שניצח על צוות מזהיר של אלופים.

השנה שאלו את עצמם רבים: כיצד קרח שהרמטכ"ל, שהיה ירוע כאישיצוות מובחק, הפך בממשלה שיטיחיד המחליט לבדו?

נדמה שהתשובה לכך היא פשוטה. בצבא היה קל לרבין להסתיר את בדידותו. קצין־בכיר אינו נדרש גם בצה"ל לקבל את עצות סקודיו. ההחלטות אינן מתקבלות ברוב־דיעות. גם במטכ"ל, אחרי שהקשיב לדברי האלופים, הרמטכ"ל הוא המחליט — והוא מחליט לבדו.

כאילו במיקרה, תאם אופיו האישי של רבין בדיוק את הנוהלים הצבאיים. אולי זוהי הסיבה לכך שהחזיק מעמד בצבא זמן כה רב, גם אחרי שרוב חבריו מהפלמ"ח נפשו את צה"ל, ואחרי שבן־גוריון התגלל לקאריירה הצבאית שלו במשך שנים רבות, מסני שהיה מזוהה עם אחדות־העבודה.

מעמדו של שגריר דומה, שוב כאילו במיקרה, למעמדו של קצין־בכיר. בשגרירות, השגריר הוא אדון כל־יכול, כמו רב־חובל באונייה בלב־ים. השגריר מקבל הוראות מן הממשלה — אך הוא־הוא הפוסק היחידי בכל ענייני השגרירות עצמה.

כאשר הגיע רבין לראשות־הממשלה, ציפו הכל שיהיה יושב־ראש צנוע, השומע בעצת הזולת והפועל על־פי דעת הרוב בממשלה. אשלייה זו התנפצה תוך כמה חודשים.

נמתבר, כי רבין אומנם מקשיב לדיעות של מי שנראים לו כמבינים בעניין, אך אינו משתף איש בתהליך גיבוש דיעותיו וקבלת החלטותיו. אחרי חודשים אחדים של לימוד הנתונים והכרת המציאות, בדרכו בכך תפקיד חדש, החל רבין נוהג כרמטכ"ל חמדינה.

רמטכ"ל — ללא מטכ"ל. כי רבין לא היה זקוק לזמן רב כדי להבחין שהממשלה אינה דומה למטכ"ל, מכיוון שהיא מורכבת מעסקני־מיפלגות שאין להם הכישורים וההתמחות המינימליים הדרושים כדי לקבל החלטות רציניות. ניצבה לפניו בעייה טכנית: כיצד יוצרים מט־

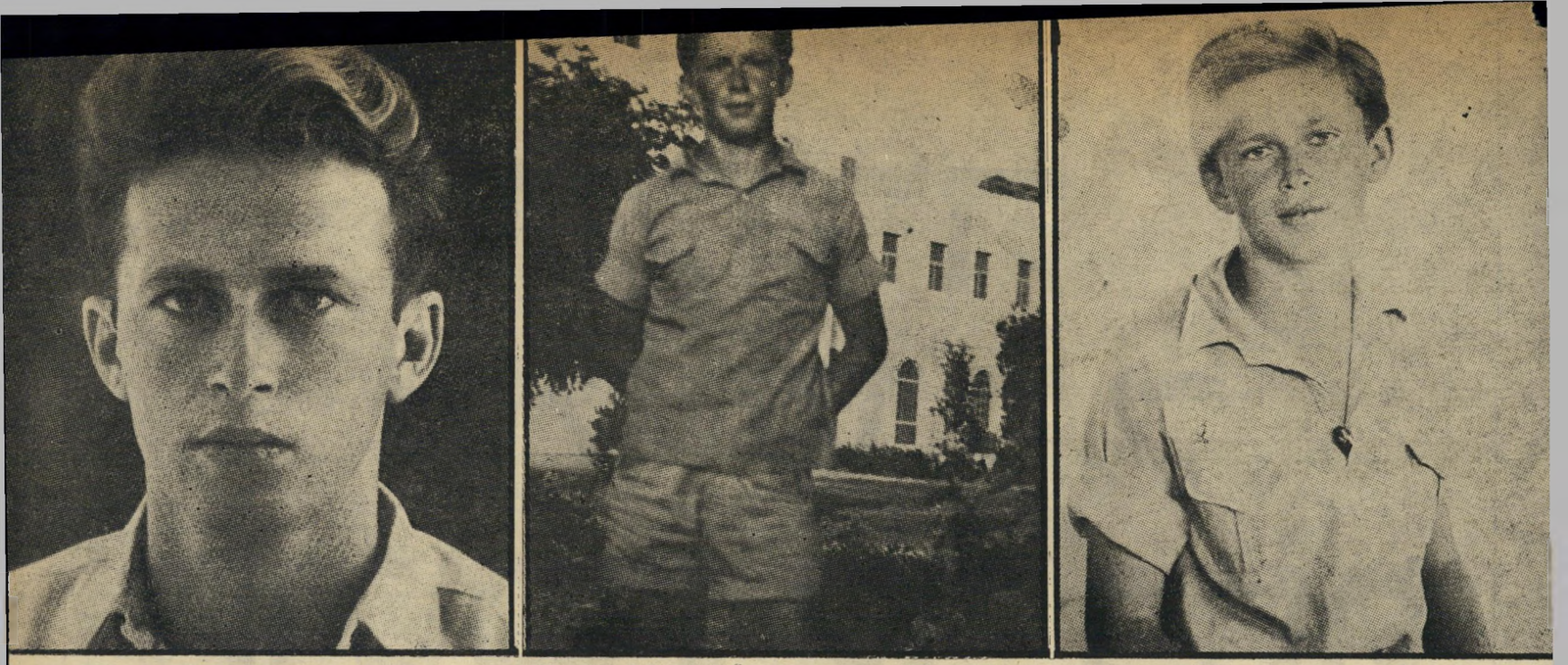
רוזה בהפגנת אחד במאי (1937)

רוזה עם יצחק (מימין) ורחל

נחמיה רבין עם עליית ארצה

יצחק רבין כתלמיד־תיכון בגיבעת־השלושה, בבית־ספר „כדורי" וכמדריך בפלמ"ח: צעיר מופנם ומסוגר

כ"ל, גוף של בעלי־מיקצוע שאפשר לסמוך עליהם?

אהרון יריב הציע לשנות את פני הממשלה עצמה, להנחיל לה נוהלים מסכ"ליים סבירים, להקים לידה גו־פים של תיכנון לטווח ארוך, ועוד. רבין לא קיבל את ההצעות — אולי מפני שסבר, כי הממשלה חשוכת־מרפא.

הוא השאיר את הממשלה כמות־שהיא, הקים מדי־פעם ועדות־שרים כדי לפתור בעיות מסויימות בשטח זה או אחר — אך התעלם ממנה כליל כגוף המתכנן והמבצע מדיניות בענייני חוץ וביטחון. את אלה הפקיע לעצמו.

מיכבד התפקיד לנחל באופן שוטף את ה־עניינים השיגרתיים של המדינה, בשטח המינהל והשרותים הציבוריים, שרוכם מתדרדרים ל־איטם במידרון אי־היעילות, נותר לממשלה רק התפקיד הפורמלי של אישור החלטותיו.

● ממשלה צללים

במישרדו של רבין קם, בהדרגה, גוף חדש: סגל של עוזרים ויועצים אישיים.

את הדוגמה לכך מצא בעת ביקוריו התכופים בבית הלבן, כשהיה שגריר. בארצות־הברית נבחר הנשיא בנפ־רד מן הפרלמנט, והוא לבדו מהווה את הרשות המבצעת כולה. שרי הממשלה האמריקנית אינם אלא עוזרי הנשיא, ולא פעם הם גם נקראים כך בעיתונות (AID). הנשיא ממנה ומפטר אותם כאות־נפשו, ואישור הסינאט למי־נויים הוא, לרוב, פורמאלי גרידא.

אולם במרוצת הזמן הגיעו הנשיאים למסקנה שגם מיבנה זה מסורבל מדי, מאחר שהשרים אחראים על מישרדים ביורוקרטיים גדולים, ועוסקים בשיגרת היום־יום. וכך קמה, בהדרגה, ממשלה נוספת — עוזריו ויו־עציו של הנשיא בבית הלבן עצמו, המקשרים ביגו ובין מישרדי־הממשלה. יועצים לו ומבצעים את החלטותיו — לעתים קרובות מחוץ לצינורות הממשלתיים הרישמיים.

זוהי ממשלת־צללים, ממשלה־מעל־לממשלה.

לשיא הגיע תהליך זה בימי כהונתו של רבין ב־וושינגטון. הנשיא ניכסון הקיף את עצמו ביועצים אי־שיים, ואלה ניהלו את המדינה כאחוזתו הפרטית, עד שכל המיבנה כולו התמוטט בפרשת ווטרגייט.

כתשל"ה התגבש בירושלים, בחדרגה „מישטר נשיאותי". כצד הממשלה החוקית, התמנשמת בכבדות, קמה ממשלת־צל חדשה, המורכבת מיועציו האישיים של יצחק רבין.

אחרי כישלונותיו הראשונים של רבין בשטח העיתו־נות ויחסי־הציבור, נתמנה דן פתיר כיועצו לענייני אלת. כיועצו לענייניים יהודיים נתמנה יהודה אבנר, גם הוא עוזר ותיק עוד מוושינגטון. כאשר נתעוררו בעיות לגבי הביקורת על שירותי־הביון והמילחמה בטרור, נתמנה רחבעם („גנדי") זאבי במפתיע כיועץ ראש־הממשלה לענייניים אלה.

לאחר־מכן בא מינוי סנסציוני עוד יותר. כדי לפקח על ענייני צה"ל, ליצור ציבור של דיווח עצמאי ומכשיר לקבלת חוות־דעת בלתי־תלוייה בנושאים הצבאיים, מי־נה רבין את אריק שרון כיועצו לענייני־ביטחון. למען הסאקט, וכדי שהמינוי לא יהווה סטירת־לחי גלוייה לשי־עון פרס ולרמטכ"ל, ניתן לשרון התואר: „יועץ כללי".

כיועץ מדיני לענייני ארצות־הברית נתמנה עמוס עי־רן, גם הוא עוזר ותיק מן השגרירות בוושינגטון, שזכה בתואר הרישמי של מנכ"ל מישרד ראש־הממשלה. תפקיד היועץ לענייניים סוציאליים ניתן לברוך לוי, מי שחיה בעבר מפקד הגדנ"ע.

זחו חרכב כימעט בלתי־סוציטי. יש בו אריק שרון, מרכ חניצים, ואנשים שהם יונים מתונות. אבל דיעותיהם אינן חשובות בעיני רבין. כי הוא רואה בהם רק מביאי־מידע, נות־ני־עצות, עוזרי־ביצוע. את קבלת ההחלטות הוא שומר, בהחלט, לעצמו.

איך הוא מחליט?

● „מוח אנאליטי"

המיזה הקשורה ביותר בשמו של יצחק רבין היא „אנאליטי".

הדבר הפך כימעט שם־נרדף. „רבין? עונים כל המכירים אותו, או המתיימרים להכירו. „ובכן, יש לו מוח אנאליטי..."

הדבר נחשב למחמאה גדולה, ונועד להבדיל בין רבין ובין עסקני־המיפלגות, חסרי הכישורים המחשבתיים, ה־חושבים ללא סדר, לפי צרכים פוליטיים ומאמרי־עיתונים.

מה זה מוח אנאליטי? מהי כוונת המילים, כשהן מת־ייחסות ליצחק רבין?

הגדרה כזאת יכולה להתייחס לסיקופוס. אבל רבין אינו כזה. אין זו כך נטייה לחפ־שטה. הכפים ההשכלתי שלו צר מדי.

הדבר מובן על רקע קרקע־צמיחתו. ארץ־ישראל הקט־נה של שנות השלושים, בהן גדל הנער שנולד במארס 1921, היתה שכונת־עוני אינטלקטואלית. הדגש הושם על השפה העברית ועל התודעה היהודית. ויצירות־מופת אח־דות היו קיימות בתרגום עברי, מסורבל בדרך־כלל. הש־פה האנגלית נלמדה בבית־הספר, אך לא במידה מספקת כדי לאפשר לנער הארצישראלי קריאה חופשית בה. עד היום נשמע רבין באנגלית כמי שמתרגם מעברית, וה־עברית שלו היא צה"לית ומוגבלת („יש לי את...").

רבין עצמו סיפר בשעתו, מה קרא בילדותו: „...הספ־רים שיצאו אז בהוצאת אמנות. את כל סיפורי ז'ול ורן, הנריק סנקביץ', מיין ריד — סיפורי דימיון ומסעות, ועימם את זיכרונות בית דויד, ד"ישראלי, מן ההיסטוריה של העם היהודי. אחר־כך ביקשתי וקיבלתי, ליום־הולדתי העשירי או האחד־עשר, את כיתבי גרץ."

אין זה בסיס רחב, בוודאי לא לנער מופנם, שהעדיף קריאה על שיחות מלב־אל־לב, נער רגיש שאינו מגלה את רגשותיו לאיש. שיכול היה לגלות את אוצר השירה העולמית, אילו היו לו הכלים לכך.

מוחו של רבין אינו חותר אל המופשט, אל הבלתי־מובן. זהו מוח מעשי, שעיקר כישרונו הוא בקליטת נתונים מעשיים, ניתוחם והפקת מסקנות מהם. לכך הכוונה, כאשר מתכוונים למוחו האנאליטי.

עד היום מספרים במיסדרונות מישרד־החוץ בירוש־לים על שדר ששלח השגריר רבין מוושינגטון ב־1968, סמוך לכניסתו לתפקיד. בין הדיפלומטים המתוחכמים של המישרד, הוא עורר אז חיוך סלחני של עליונות.

רבין פתח את השדר בפסוק: „ישנן שלוש אפשרו־יות: או שניכסון יזכה ברוב, או שהאמפריי יזכה ברוב, או שאף אחד משניהם לא יזכה ברוב, ואז יכריע ה־קונגרס."

היה זה כל־כך מובן־מאליו, בחינת אל"ף־בי"ת ממש, עד שראשי המישרד תמהו על השגריר הטורח להודיע על כך לשר, כאילו גילה את אמריקה.

אולם היתה זאת הרצאת דברים אופיינית לרבין, ש־התאימה לשיטתו האישית וגם לנוהגי צה"ל. היא מזכירה את סתיחתת סיפרו המפורסם של יוליוס קיסר על מיל־חמתו בצרפת: „גאליה מתחלקת לשלושה חלקים..."

זוהי שיטה איטית, מסורבלת אך תגיונית, המקובעת תחילה את מהות הבעייה, אחר־כך את הנתונים הידועים, אחר־כך את האפשרויות הנתונות, אחר־כך את המסק־נות. בשביל רבין אין זו רק שיטת־הרצאה, אלא — כך נראה — גם שיטת־המחשבה שלו עצמה.

● הטוב והרע

שה כמה וכמה מעלות. היא ראציונלית, בלתי־רגשית, ויש בה ערובה מסויימת מפני קפיצות־דרך, הגזמות ואימפולסיביות מסוכנת.

אבל יש לה גם מיגרעת גדולה: אין זו שיטה יוצרת.

„אנאליזה" פירושה: הפרדה־מחדש, פירוק־מחדש. כלומר: לקחת דבר שלם, לפרק אותו למרכיביו, כדי לעמוד על טיבם.

זהו החיסרון הגמור משיטת חיצירה — של אדריכל, של אמן, של סופר, של מדינאי גדול — שעיקרה בראייה אינטואיטיבית של שלי־מות חדשה.

כאשר יש צורך לפתור בעייה מעשית, השיטה האנא־ליטית מצויינת.

כאשר יש צורך לפסול קונספציה ישנה, וליצור, יש מאין, תפיסה חדשה לגמרי — האנאליזה אינה שיטה טובה.

זהו, על רגל אחת, הטוב והרע של שיטת רבין.

כרמטכ"ל, למד את הבעיות העומדות בפני צה"ל, שמע עצות של מומחים מצויינים בעלי דיעות שונות — ישראל טל, עוזר וייצמן, אריק שרון, מתי פלד, אהרון יריב, חיים בר־לב ואחרים — שקל מה הם הפיתרונות הסבירים, והחליט מה שהחליט.

כאשר הגיע לוושינגטון, למד את המצב, ניתח את המציאות, עמד על השינויים, מצא לבעייה פיתרון ש־היה חדש ומקורי.

כאשר הגיע לראשות־הממשלה, הקדיש שנה לאיסוף נתונים, ניתח את המצב כפי שנוצר, הסיק את המסק־נות שניראו לו סבירות.

תחילה תקף את הבעייה האמריקאית, כי בה הת־מצא. הוא זילזל באירופה, עד שביקר בה, פעם בצ'קרס האנגלית, פעם בסטוקהולם ובגרמניה. הוא הכיר את מג־היגי אירופה, שמע מה בפיהם, הסיק מסקנה חדשה: אירופה חשובה. „הוא גילה את אירופה!" התלוצצו עמיתיו.

גישה בלתי־אמצעית זו, של איש האוסף את הנתונים במו־ידיו, מתרשם בעצמו ומסיק לבדו את המסקנות, מביאה עימה סכנה חמורה אחת: אין האיש יכול ליצור דבר בשטחים שאינו מצוי בהם.

כך, למשל, אין ליצחק רבין מושג על העו־לם הערבי. מעולם לא נתקל בו. עמי ערב בכ־לל, והעם הפלסטיני בכללם, הם לגביו ספר חתום. אמר לא־מכבר פרשן: „עד שרבין לא ייפגש עם מנהיגי ערב, ישמע מה בפיהם ויתי־רשם מרבריהם, לא תהיה אצלו שום תזוזה בנושא הערבי."

כל יחסו לבעיית הסדרי־הביניים אינה מובנת, אם אין לוקחים בחשבון גורם אישי זה. בעיקרו של דבר, זהו הסדר ישראלי־אמריקאי, הקשור בהסדר אמריקאי־מיצרי. ההסדר הישראלי־המיצרי הוא כימעט צדדי, פו־על־יוצא של שני ההסדרים העיקריים.

רבין מבין בענייני אמריקה. בשטח זה הוא יכול להסיק מסקנות. אין הוא מסוגל להסיק מסקנות סבירות בנושא הערבי — וגם אין הוא מנסה לשנות דבר בנו־שא זה.

זהו, אם כן, נכוך כוח־חיצירה של רבין, למחות בשנת תשל"ח: הוא יכול למעוך בהצ־ניון ובכישרון בתחומי חקונספציה הקיימת — אך אין הוא מסוגל ליגבש קונספציה חדשה.

הלירה של ש.ק.ל. חוסכת לך כסף

ש. ק. ל. – שוברי קניה המזכים
בקבלת הנחות ניכרות בבתי־עסק מובחרים בארץ.
שרות חדש של קבוצת דיסקונט
המאפשר ללקוחותיהם
קניות בהנחות מ־ 5% ועד 20%.
בתי עסק רבים בארץ מכירים ומכבדים
את תלושי ש. ק. ל. ✱
לכל שובר קנייה, מצורפת רשימת חנויות מפורטת.
את שוברי ש. ק. ל. תוכל לקבל גם בעטיפת שי מפוארת
ולהגישם כמתנה לחתונה, בר־מצוה או שמחה אחרת.
היכנס לסניף הקרוב של בנק דיסקונט או בנק ברקליס דיסקונט
וקנה שוברי קנייה ש. ק. ל. בני 20, 25 או 50 ל"י.

שוברי קניה לכל בע"מ

תלושי ש.ק.ל ניתן לרכוש בכל סניפי

בנק דיסקונט לישראל בע"מ

בבד

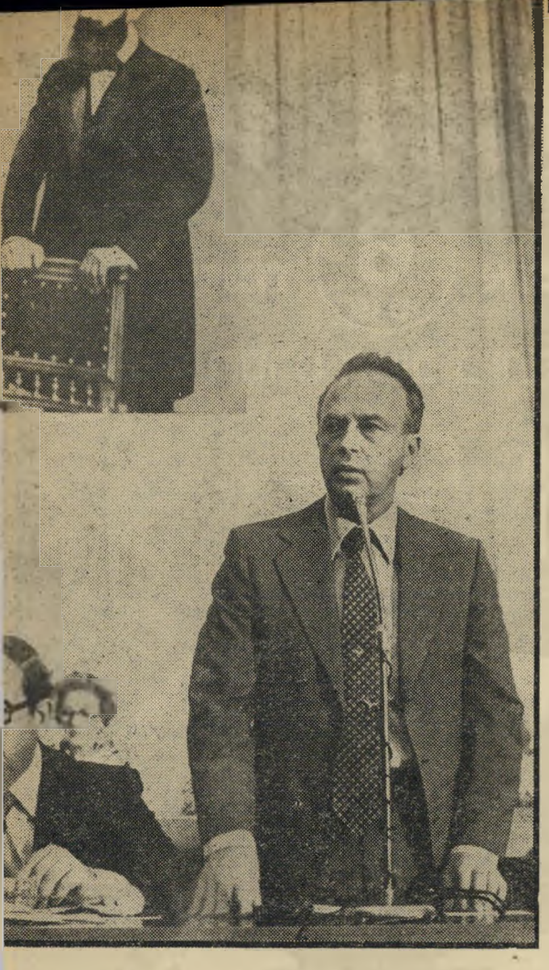
בנק ברקליס דיסקונט בע"מ

BDB

✱ רשימת בתי העסק:

כל-בו שלום ומסעדותיו, כל-בו שלום מזון ואולם ארועים; מאירלנד מוזיאון השעווה והמצפה; אומן רשת חנויות; סוכנויות כיתן; חנויות תדיראן משכית רשת חנויות; דירן בית אופנה לריהוט מודרני; רהיטי כל-גיל; רהיטי מבט; חנויות אבנעל; סלון מרכזי רשת חנויות חנויות קרביץ מכשירי כתיבה הנדסה וציוד משרדי; תחנות שרות בלאק אנד דקר; סוכנויות סטימצקי; חנויות מסדה (ספרי מסדה בלבד); חנויות ספרי זיגיוק את מיכלין, חיפה; בגדי בע"מ, חיפה; גינסברג הכל לבית בע"מ, חיפה; ניב"ס א. רוזנבלום בע"מ, חיפה; ה. שוורץ "כל-בו", ירושלים; מעין שטוב, ירושלים.

השבוי

מבאזל להסדר־חלקי: הקונספציה

ישראל חצעירה" (ושנודעה בכינוי „קבוצת במאבק"), שפירסמה את החוברת „מלחמה או שלום במרחב השמי"".

● הרכבת נעה על פסים

הקונספציה של בניין חדש נקבעת על־ידי האדריכל. לא לחינם נקרא דויד בן־גוריון „אדריכל המדינה". הוא האיש שקבע את הקונספציה היסודית שלה. מארבע האפשרויות, הוא בחר בראשונה.

בן־גוריון היה פוליטיקאי מעשי. מעולם לא ניסח את תורתו בכתב, בצורה מגובשת. בניגוד לדימוי שניסו ליצור לו במאוחר, הוא לא היה הוגה־דיעות. אך היתה לו תפיסה היסטורית רחבה.

הוא העמיד את הרכבת הישראלית על הפסים שעליהם היא נעה מאז, מבלי שתיכלס יסטות ימינה או שמאלה.

במילחמת־העצמאות קיבל בן־גוריון עזרה מווישינגטון וממוסקבה. הוא ניצל עד־תום את שביתת־הנשק הקצרה ששררה אז בין שתי מעצמות־העל. אך ברגע שהיה עליו לבחור, שרף את הגשר אל ברית־המועצות ושקד על חיזוק הגשר אל המערב.

הוא היה מוכן לנצל ניגודים בין המדינות המערביות לבין עצמן. כך, כאשר התקרבה ארצות־הברית לעולם הערבי במהלך שנת 1954, ואחרי שנכשל עסק־הביש שנועד לחדחר ריב בין קאהיר לווישינגטון, לא היסס בן־גוריון להתקשר עם צרפת. זו חיפשה אז בעלת־ברית שתפתח חזית נגד מצריים, כדי שקאהיר לא תוכל לחוש לעזרת לוחמי־השיחרור האלז'יריים.

תימרון זה הגיע לשיאו במיבצע־קדש, בו כבשה ישראל כימעט את כל סיני. אך ברגע שקיבל בן־גוריון אולטימטום מהנשיא אייזנהואר, והיה צריך לבחור בין החזרת השטחים לבין עימות עם ארצות־הברית, לא היסס. הוא הכריז בו־במקום על החזרת כל השטחים.

לבן־גוריון לא היתה שום גישה לערבים. הוא לא האמין בשלום עימם, ולא עשה דבר כדי להשיגו. הוא אטם את אוזניו כלפי כל פנייה שבאה מן העולם הערבי, גם מצד גופים אופוזיציוניים שרצו להתקשר עם ישראל. הוא סירב להחזיר פליטים. במישור זה היתה נוקשותו כימעט מוחלטת.

אך הוא שמר מכך מישמר על ערך־החיים של ישראל אל המערב. זו היתה צוואתו חעיקרית ויונה ויורשיו.

---

* קבוצה זו היתה הגוף היחידי ביישוב העברי, ובעזלם היהודי בכללו, ששלחה במארס 1947 ברכה ל„וועידה הכל־אסיאתית" שהתכנסה בניו־דלהי, בהנהגת ג'ווהארלאל נהרו, ושהיתה ההתארגנות הראשונה של המחנה שנודע לאחר מכן בשם „העולם השלישי" או „גוש המדינות הבלתי־מזדהות". גוש זה, שהתכנס בסוף תשל"ה בוועידת לימה, כולל עתה למעלה מ־80 מדינות. על המיברק חתמו אורי אבנרי ועמוס אילון.

עדת־אגרנט, שסיימה השנה את תפקידה מבלי שאיש הצטער על כך, הוסיפה לאוצר־המילים הישראלי את המילה „קונספציה".

כעזרת מילה זו ניפתה הוועדה להסביר את התעלומות הגדולות של הדור: כיצד זה קרה שאנף־המודיעין של צה"ל, המורכב מאנשים מיקצועיים ואינטליגנטיים, התעלם לפני יום־הכיפורים מן הסימנים שהוכיחו, מעל לכל ספק סביר, כי המצרים והסורים עומדים לפתוח בהתקפה על ישראל.

חסנין הייכל, בסיפרו שיצא זה־עתה לאור, מתאר כיצד עקבו המצרים בתדהמה גוברת אחר חוסר־התגובה של צה"ל על סימנים בולטים אלה. אף קצין מצרי אחד לא האמין, בעת התיכנון, שניתן יהיה לשמור את ההכנות־למילחמה בסוד. הוויכוח בצמרת המצרית היה רק על המועד שבו יגייס צה"ל את כוחותיו — 15, 10 או 5 ימים לפני שעת־השי"ן.

לאמ"ן של צה"ל היתה „קונספציה", שעל־פיה לא יכלו המצרים והסורים לצאת להתקפה. קונספציה זו גברה על כל ההוכחות בשטח שהעידו על ההיפך. בתזכיר שהגיש השנה לממשלה, אחרי מסירת הדו"ח הסופי של ועדת־אגרנט, גילה דויד („דדו") אלעזר, כי אמ"ן כלל לא טרח להעביר לו את המידע העצום שהצטבר בתיקיו — מידע שהכיל עשרות פרסים שלא־ייאמנו, ואשר כל אחד מהם היה די בו כדי לשכנע אדם סביר שעומדת להיערך התקפה גורלית.

למשל: הידיעה כי המופתי הראשי של צבא מצריים פקד על החיילים לשבור את צום־ראמאדאן, המקודש למוסלמים, ולהתחיל מייד לאכול. דבר כזה פשוט לא ייתכן בתרגיל צבאי רגיל.

אמ"ן לא העביר מידע זה לרמטכ"ל, מפני שכך דבר שלא התאים לקונספציה לא חדר כלל לתודעתו.

דוגמה קטנה — אך הרת־גורל — זו מבליטה מחדש את אחת התכונות היסודיות של המוח האנושי, האישי והציבורי. בני־אדם זקוקים לקונספציה — תבנית שיכלית מאורגנת ומגובשת — כדי לתפקד כראוי. בילעדיה, אין הם יכולים למיין את שפע הידיעות והרשמים המגיעים אל מוחם בכל עת. אולם משנוצרה קונספציה, נוטים בני־האדם להתעלם מכל העובדות שאינן תואמות אותה, לראות רק את המתאים ולפסול את כל השאר.

יום־הכיפורים הוכיח, עד כמה קשה לשנות אפילו את הקונספציה של גוף קטן ומיקצועי, כמו אגף־מודיעין צבאי. על אחת כמה וכמה קשה הדבר למדינה שלמה, שהקונספציה שלה התגבשה במשך דורות.

דבר זה מסביר את אחת התופעות המוזרות ביותר — לכאורה — של שילטון רבין.

● חמישה בנים בהגדה

עקרונות שהוביל להסדר־החלקי בסוף תשל"ה הם: על ישראל להרוויח זמן; כדאי לה להחזיק בכל השטחים הכבושים ככל שהיא יכולה; אין סיכוי להסדר הכולל הרצוי לישראל; ואילו ההסדר הכולל שהוא אפשרי אינו רצוי לישראל.

ובעיקר: ישראל זקוקה לארצות־הברית. היא יכולה להתווכח עם ארצות־הברית, לריב עימה עד לגבול מסויים — אך אסור לה בשום פנים ואופן להביא לניתוק היחסים ההיסטוריים איתה.

אף אחד מן העקרונות האלה לא הומצא ע"ידי רבין. הוא קיבל אותם, מן המוכן, מידי גולדה מאיר. ואילו גולדה, שלא הגתה בכך ימי חייה רעיון חדש כלשהו, קיבלה אותם מן המוכן מידי לוי אשכול, ראש ממשלת ששת־הימים.

היה זה אשכול שהחליט, מייד אחרי המילחמה, שאין לצאת בשום יוזמת־שלום. מאחר שישראל כבשה שטחים נרחבים, כדאי לה לעשות את הכל כדי לשמור על הסטאטוס־קוו החדש. כפי שהסביר זאת אחד האנשים המרכזיים במימסד, המכהן עתה כחבר בממשלה: „הקו הוא פשוט. נשתדל להחזיק בכל השטחים שכבשנו. אם יהיה לחץ אמריקאי ונצטרך להחזיר — נשתדל להחזיר מעט. אם יהיה לחץ כבד — נחזיר הרבה. אם יהיה לחץ שלא נוכל לעמוד בו, נחזיר את הכל. אם יהיה לנו מזל, לא נצטרך להחזיר כלום."

הרעיון של שלום ישראלי־ערבי אינו מופיע בתפיסה זו כלל.

זהו הקו המשותף של אשכול, גולדה ורבין.

לכאורה, מוזר שביכלך ייתכן קו משותף לשלוש דמויות כל־כך שונות.

אשכול היה סוחר־מלידה, גאון של משא־ומתן, אדם מתון באופיו ונוקשה בתפיסתו. הוא סבר שסוחר ממולח אינו מציע שום דבר לפני המשא־ומתן, מציע את המינימום בראשיתו של המשא־ומתן, ומשתדל להשיג פשרה טובה ככל האפשר לעצמו, בתום המשא־ומתן.

גולדה היא אשה פרימיטיבית, חסרת־תיחכום, שעולמה הרוחני מורכב מכמה סיסמות שלמדה בילדותה, כגון „כל הגויים שונאים את היהודים". היא שנאה ערבים, פחדה מהם ובזה להם. היא החליטה „להחליט שלא להחליט", מפני שלא האמינה אף לרגע באפשרות של שלום. השטחים הין בעיניה, פשוטו כמשמעו, שלל־מילחמה, שכדאי להחזיק בו כל זמן שהאמריקאים מרשים.

רבין הוא צבר, בן דור אחר. המוח האנאליטי שלו קבע כי הזמן פועל לטובת ישראל, ושעל־כן כדאי לדחות את הכל, להחזיק בשטחים, להחזיר את המינימום האפשרי כדי להרויח זמן, ולשמור על היחסים ההדוקים עם ארצות־הברית.

בכל מיקרה, ההנמקה היא שונה לגמרי, ותהליכי־החשיבה שונים לחלוטין. אך המסקנה המעשית היתה שחה.

הדבר אינו מוזר, מפני שהשוני בין האישים הוא שיטחי. מתחת לתכונות האישיות נמצא רובד עמוק, כימעט בלתי־מודע, המשותף לכולם: הקונספציה.

קונספציה זו לא נולדה במילחמת ששת־הימים. היא היתה קיימת כבר קודם־לכן, ולוי אשכול רק התאים אותה למציאות שהשתנתה במילחמה.

מבחינת תפיסת־היסוד אין כל הבדל בין חמשת האנשים שניהלו עד כה את המדינה, והשונים זה מזה ככל שחמישה בני־אדם יכולים להיות שונים: דויד בן־גוריון, משה שרת, לוי אשכול, גולדה מאיר ויצחק רבין. היא היתה משותפת להם, וכל עוזריהם, מיפלגו־תיהם ומוסדותיהם.

● 4 הקונספציות

כוחה של קונספציה טמון בכך שעם התקבלה, בדרך־כלל, וממילא גם אינם מעלים כלל בדעתם שיכולה להיות אחרת.

אולם כאשר קמה מדינת־ישראל, במאי 1948, עמדו לפניה לפחות ארבע קונספציות אפשריות:

● **הקונספציה המערבית,** זו שנתקבלה, אמרה: ישראל היא חלק מן המערב. היא גוף זר בעולם הערבי, והערבים לא ישלימו עימה לעולם, או בעתיד הנראה־לעין. המשימה המרכזית של המדינה היא להתגונן מפני הערבים, ולשמור על ערך־החיים החיוני של המדינה אל המערב. לשם כך זקוקה ישראל, כתנאי בל־יעבור לקיומה, לברית עם מעצמה מערבית אחת לפחות.

● **הקונספציה הקומוניסטית,** שבה דגלו מק"י והאגף השמאלי של מפ"ם, אמרה אותו דבר, רק להיפך. הקומוניזם עומד להשתלט על העולם. ברית־המועצות תהיה הכוח הדומיננטי במרחב. על ישראל לנתק את הקשר עם המערב, ולפתוח ערוץ־חיים אל הגוש הסובייטי. מאחר שהערבים יילכו באותה דרך, תיעלם הבעייה הישראלית־הערבית מעצמה.

הדוגל הקיצוני ביותר בתפיסה זו היה משה סנה, שעזב ביגללה את מפ"ם והצטרף למק"י. הוא ניבא את הכיבוש הקרוב של המיזרח התיכון על־ידי הצבא הסובייטי, ומשום כך אף הצדיק את מישפט־אורן, עלילת־הרופאים ושאר מעשי־הטירוף של סטאלין, בשלב הסופי של שילטונו.

● **הקונספציה הנייטראליסטית,** שנביאה היה ד"ר נחום גולדמן, טענה כי האינטרס הציוני העליון של ישראל הוא לשמור על קשר אמיץ עם יהודי ארצות־הברית ובריית־המועצות גם־יחד. היא הציעה לישראל להינתק כליל ממישחק המעצמות, להיות ל„שווייץ של המיזרח התיכון", להימנע אף מהצטרפות לאו"ם, לשמור על יחסים טובים עם שתי מעצמות־העל.

● **הקונספציה המרחבית** אמרה כי על ישראל לחתור ל„השתלבות במרחב", לפעול למען התארגנות מרחבית שתכלול את ישראל לצד ארצות־ערב, על בסיס של ברית לעזרה־הדדית בין התנועה הלאומית הערבית והתנועה הלאומית העברית. תפיסה זו קבעה שמקומה הטיבעי של ישראל אינו בגוש המערבי או בגוש הקומוניסטי, אלא בגוש החדש של „העולם השלישי", הנמצא בעימות עם שתי מעצמות־העל כאחת.

ערב קום המדינה, ניתן הביטוי המגובש ביותר לקונספציה זו על־ידי קבוצה קטנה שקראה לעצמה „ארץ־

הסנדק חלק II

זכה ב-6 פרסי 'אוסקר'

כולל הסרט הטוב ביותר של השנה

אל פאצ'ינו

רוברט דוול · דיאן קיטון · רוברט דה נירו

טליה שיר · לי שטרסברג

מוסיקה: נינו רוטה

בכורה ארצית ממוצ"ח 7.9

בעת ובעונה אחת

אלנבי ת"א פאר ת"א

בקרוב: "ארמון" חיפה, "אורגיל" "רון" י-ם

C.I.C

למבוגרים

סרטי מרתון מציגים:

כשתראו את **צ'רלס הליקי** בסרט חגדול **"עקיצה ב-60 שניות"**

תשכחו את **צ'רלס ברונסון** בסרט **"בשם החברים"**

תשכחו את **סטיב מקווין** בסרט **"הארי המזוהם"**

תשכחו את **קלינט איסטווד** בסרט **"הארי המזוהם"**

סרט הסוחף את העולם בסערה!!

הכנסות יותר מהסרטים:

"עמנואל", "הסנדק", "המגדל הלוהט"

ה"ג'יימס בונד" של גונבי המכוניות

עקיצה ב-60 שניות

GONE IN 60 SECONDS

בעת ובעונה אחת: פריז, לונדון וניו-יורק!

בכורה ארצית ● שבוע 2 ● ב-2 בתי קולנוע בתל-אביב

"סינמה 1"	"דרייב-אין"
4.30—7.30—9.30	2 הצגות: 7.15—9.30

תושבי ירושלים, חיפה ובאר-שבע — היכונו!

מכירת כרטיסים מוקדמת בכל המשרדים

בעיות ולבטים בחיי המין

מאת

ד"ר **מרדכי זידמן**

חוצאת רשפים

בסיטונות

- שמלות הריון
- מכנסי הריון
- טוניקות הריון
- חליפות הריון

כהן מודל

תל-אביב, רח' נחלת בנימין 4,
קומה ב', דרך החצר
פתוח עד 7 בערב
(סגור בשעות 4—2)
להזמנות ע"י סוכני: טל. 50344, ת"א

משחת השיניים זברה

זברה היא משחת שיניים המכילה חומר אברזיבי שחוא קלסיום קרבונט בעל תכונות מיוחדות שעבר תהליך השקעה, ולכן הוא עדין ביותר ומסוגל לנקות את שטח פני השן מבלי לפגוע בזגוגית השן.

משחת השיניים זברה מכילה חומרים מיוחדים לחיטוי וריענון חלל הפה וגורמת להרגשה רעננה במשך שעות רבות.

הקשר הצרפתי מס. 1 היה סרט גדול וזכה בתירב האוסקרים

הקשר הצרפתי מס 2

הוא סרט

ענק

ומוגזמד לכל פרסי האוסקר

ג'ין הקמן

פרנצ'סקו רי- ברנרד פרסון

בסרטו של

ג'ון פרנקנהיימר

הצגות בכורה ארצית

קולנוע **תל-אביב** ת"א ● 7.00 — 9.30

קולנוע **אוריון** י-ם ● 6.30 — 9.00

קולנוע **רמת-גן** ר"ג ● 7.00 — 9.30

מסדרי ורנר פוקס

פלד

אולם, גם בן־גוריון לא המציא קונספציה זו. היא קדמה בכמה שנים טובות ליום שבו דרך דויד גרין הצעיר על אדמת יפו.

היא נולדה, למעשה, יחד עם התנועה הציונית עצמה.

„חומה נגד אסיה"

ד ציונות המדינית המודרנית מתחילה עם סיפרו של בנימין זאב הרצל, מדינת היהודים. מה נאמר בו על הקונספציה הפוליטית של המדינה העתידה?

הרצל לא היה מדינאי. נחום גולדמן הגדירו, השנה, כ„דוֹרנליסט בינוני".

הוא כתב את הספר, בהשפעת המוסיקה של ריכארד ואגנר, כשהיה בן 36. מעולם לא יצא עד אז מתחום אירופה המרכזית־המערבית. כעיתונאי דיווח על מאורעות שוטפים וכתב פוליטונים תרבותיים. על העולם הרחב בכלל, ועל „המיזרח הקרוב" בפרט, ידע אך מעט.

כאשר כתב את ספרו, לא חשב על ארץ־ישראל. המדינה שעמדה לנגד עיניו יכלה לקום בכל מקום. אם ביכלל כיוון את מחשבתו אל ארץ מסויימת, היתה זו ארגנטינה.

כימעט ברגע האחרון, בהשפעת ידידים, כלל בספר פרק קצרצר על הארץ שהוא קרא לה, כמו כל האירופים, בשם „פלסטינה". עיקרו בשני פסוקים:

„למען אירופה היינו מהווים שם (בפלסטינה) קטע של החומה נגד אסיה, היינו משרתים כחיל־החלוץ של התרבות נגד הברבאריות. כמדינה נייטראלית, היינו נשארים בקשר עם אירופה, שעליה היה לערוב לקיומנו."

כאן, במילים מעטות אלה, טמונה כל הקונספציה. חומה נגד אסיה. חיל־החלוץ של התרבות האירופית נגד ברבאריות, שהיא התרבות של עמי אסיה, וביכלם עמי־ערב. קשר עם אירופה, שתצטרך לערוב לקיום המדינה היהודית.*

הרצל האירופי לא הכיר עדיין בקיומו של העגק האמריקאי, שגדל במהירות מעבר לאוקיינוס. אמריקה האנגלו־סאכסית היוותה בוודאי, בתפיסתו, חלק מאירופה.

בשמונה השנים שנותרו לו, ערך הרצל סוף־סוף ביקור בארץ־ישראל, כדי לשכנע על אדמתה את הקיסר הגרמני, שיקבל לידיו את החסות על היישוב הציוני שיקום בארץ. הקיסרות הגרמנית ביקשה אז להתפשט ברחבי העולם, והרצל הציע למנהיגה לעזור לו להקים בארץ יישוב יהודי דובר־גרמנית, שישרת את האינטרסים של גרמניה־רבתי.

הקיסר לא קיבל את הרעיון, והרצל הציע את החסות על הבית היהודי לבריטניה הגדולה — אז האימפריה הגדולה ביותר של העולם המערבי, שראתה בציונות מכשיר נוח כדי להשתלט בעזרתו על ארץ־ישראל.

בכל הכוח, למען הסולטאן!

מ משיכו של הרצל, מכס נורדאו, קיבל קונספציה זו בשלמותה. כאשר החלו עמי־ערב מתקוממים נגד הקיסרות התורכית, שרדתה בהם, הציע נורדאו את עזרת הציונות לסולטאן התורכי. בקונגרס הציוני השביעי, שהתכנס אף הוא בבאזל, ב־1905, הכריז נורדאו:

„התנועה שהקיפה חלק גדול של העם הערבי, עשוייה בנקל לקבל כיוון, שיגרום צרות גם בפלסטינה... במצב זה עלול להתקבל על דעתה של תורכיה, כי חשוב מאד בשבילה שיימצא תחת ידה בפלסטינה ובטוריה עם רב־אוכלוסין, חזק ומאורגן יפה, אשר עם כל הוקרתו את זכויות התושבים שהיו בארץ עוד לפניו, יתנגד לכל פגיעה בסמכותו של הסולטאן, ואדרבה, יגן עליה בכל כוחותיו.

„גם אירופה תראה לעצמה תועלת רבה בזה שהעם היהודי, בכבשו בשלום, אך במרץ, את פלסטינה, ישמור עליה מפני שינויים־מאוס ביחסי השילטון בה, ויעשה למייותרת את התערבות המעצמות...

„כדי שיוכל העם היהודי למלא את התפקיד הנרמז כאן, עליו לעורר בלב תורכיה ואירופה אמון ברצונו ובכישרונותיו..."

בעלי־הברית הרצויים: מעצמות אירופה והשילטון הזר בארץ. היריב הצפוי: „העם הערבי".

כמיליים פשוטות הציע נורדאו, בנאום אופייני זה, לחפוך את היישוב היהודי לחיל־כיבוש בשירות התורכים והמעצמות, נגד שאיפתם של כל עמי־ערב לזכות בחירות לאומית.

קונספציה זו שלטה בתנועה הציונית, ללא עירעור, מאז הקונגרס הראשון בבאזל ועד ליום הקמת המדינה. פה־ושם נשמעו, מדי־פעם, קולות בודדים נגדה. אך מעולם לא נערך עליה ויכוח של ממש. כל המאבקים בתוך המחנה היו על יישום הקונספציה בילבד.

חיים וייצמן האמין ברצונה הטוב של בריטניה, בחדירה איטית לארץ ובשיטה של „עוד דונם ועוד עוד". זאב ז'בוטינסקי לא נפל מווייצמן באמונתו בבריטניה. אך סבר כי על היהודים להוכיח לבריטניה, בכוח הנשק, שהם

* אבנרי ניתח את הקונספציה של הרצל, ואת הרקע לצמיחתה, ביתר הרחבה בסיפרו מילחמת היום השביעי.

„חומה נגד אסיה"

ציונות המדינית המודרנית מתחילה עם סיפרו של בנימין זאב הרצל, מדינת היהודים. מה נאמר בו על הקונספציה הפוליטית של המדינה העתידה?

הרצל לא היה מדינאי. נחום גולדמן הגדירו, השנה, כ„דוֹרנליסט בינוני".

הוא כתב את הספר, בהשפעת המוסיקה של ריכארד ואגנר, כשהיה בן 36. מעולם לא יצא עד אז מתחום אירופה המרכזית־המערבית. כעיתונאי דיווח על מאורעות שוטפים וכתב פוליטונים תרבותיים. על העולם הרחב בכלל, ועל „המיזרח הקרוב" בפרט, ידע אך מעט.

כאשר כתב את ספרו, לא חשב על ארץ־ישראל. המדינה שעמדה לנגד עיניו יכלה לקום בכל מקום. אם ביכלל כיוון את מחשבתו אל ארץ מסויימת, היתה זו ארגנטינה.

כימעט ברגע האחרון, בהשפעת ידידים, כלל בספר פרק קצרצר על הארץ שהוא קרא לה, כמו כל האירופים, בשם „פלסטינה". עיקרו בשני פסוקים:

„למען אירופה היינו מהווים שם (בפלסטינה) קטע של החומה נגד אסיה, היינו משרתים כחיל־החלוץ של התרבות נגד הברבאריות. כמדינה נייטראלית, היינו נשארים בקשר עם אירופה, שעליה היה לערוב לקיומנו."

כאן, במילים מעטות אלה, טמונה כל הקונספציה. חומה נגד אסיה. חיל־החלוץ של התרבות האירופית נגד ברבאריות, שהיא התרבות של עמי אסיה, וביכלם עמי־ערב. קשר עם אירופה, שתצטרך לערוב לקיום המדינה היהודית.*

הרצל האירופי לא הכיר עדיין בקיומו של העגק האמריקאי, שגדל במהירות מעבר לאוקיינוס. אמריקה האנגלו־סאכסית היוותה בוודאי, בתפיסתו, חלק מאירופה.

בשמונה השנים שנותרו לו, ערך הרצל סוף־סוף ביקור בארץ־ישראל, כדי לשכנע על אדמתה את הקיסר הגרמני, שיקבל לידיו את החסות על היישוב הציוני שיקום בארץ. הקיסרות הגרמנית ביקשה אז להתפשט ברחבי העולם, והרצל הציע למנהיגה לעזור לו להקים בארץ יישוב יהודי דובר־גרמנית, שישרת את האינטרסים של גרמניה־רבתי.

הקיסר לא קיבל את הרעיון, והרצל הציע את החסות על הבית היהודי לבריטניה הגדולה — אז האימפריה הגדולה ביותר של העולם המערבי, שראתה בציונות מכשיר נוח כדי להשתלט בעזרתו על ארץ־ישראל.

בכל הכוח, למען הסולטאן!

מ משיכו של הרצל, מכס נורדאו, קיבל קונספציה זו בשלמותה. כאשר החלו עמי־ערב מתקוממים נגד הקיסרות התורכית, שרדתה בהם, הציע נורדאו את עזרת הציונות לסולטאן התורכי. בקונגרס הציוני השביעי, שהתכנס אף הוא בבאזל, ב־1905, הכריז נורדאו:

„התנועה שהקיפה חלק גדול של העם הערבי, עשוייה בנקל לקבל כיוון, שיגרום צרות גם בפלסטינה... במצב זה עלול להתקבל על דעתה של תורכיה, כי חשוב מאד בשבילה שיימצא תחת ידה בפלסטינה ובטוריה עם רב־אוכלוסין, חזק ומאורגן יפה, אשר עם כל הוקרתו את זכויות התושבים שהיו בארץ עוד לפניו, יתנגד לכל פגיעה בסמכותו של הסולטאן, ואדרבה, יגן עליה בכל כוחותיו.

„גם אירופה תראה לעצמה תועלת רבה בזה שהעם היהודי, בכבשו בשלום, אך במרץ, את פלסטינה, ישמור עליה מפני שינויים־מאוס ביחסי השילטון בה, ויעשה למייותרת את התערבות המעצמות...

„כדי שיוכל העם היהודי למלא את התפקיד הנרמז כאן, עליו לעורר בלב תורכיה ואירופה אמון ברצונו ובכישרונותיו..."

בעלי־הברית הרצויים: מעצמות אירופה והשילטון הזר בארץ. היריב הצפוי: „העם הערבי".

כמיליים פשוטות הציע נורדאו, בנאום אופייני זה, לחפוך את היישוב היהודי לחיל־כיבוש בשירות התורכים והמעצמות, נגד שאיפתם של כל עמי־ערב לזכות בחירות לאומית.

קונספציה זו שלטה בתנועה הציונית, ללא עירעור, מאז הקונגרס הראשון בבאזל ועד ליום הקמת המדינה. פה־ושם נשמעו, מדי־פעם, קולות בודדים נגדה. אך מעולם לא נערך עליה ויכוח של ממש. כל המאבקים בתוך המחנה היו על יישום הקונספציה בילבד.

חיים וייצמן האמין ברצונה הטוב של בריטניה, בחדירה איטית לארץ ובשיטה של „עוד דונם ועוד עוד". זאב ז'בוטינסקי לא נפל מווייצמן באמונתו בבריטניה. אך סבר כי על היהודים להוכיח לבריטניה, בכוח הנשק, שהם

מעצמה ערבית־ישראלית

כ אשר קיבר יצחק רבין את ראשות־הממשלה, מלאו לקונספציה זו 78 שנה — תקופה של שלושה דורות, שבה השתנה העולם ללא־הכר.

מעולם לא היה שינוי זה דרמאתי יותר מאשר בשנתיים האחרונות. מהפכת־הנפט, שהיתה קשורה במישרין במיל־חמת יום־הכיפורים, שינתה את יחסי־הכוחות הכלכליים בעולם. המרחב עבר משולי הבמה העולמית אל מרכזה. הכוח הכלכלי הערבי ישנה, בהכרח, את מיבנהו החברתי, כוחו המדיני ועוצמתו הצבאית.

השאלה ההיסטורית היא: האם תדע ישראל לנצל את הזמן שנותר כדי להשתלב בעוד־מועד בתהליך זה, ותיקח חלק באירגון המרחב מחדש — או תישאר כבולה בקונספציה הישנה, תתייצב נגד ההתפתחות ותמשיך לסמוך על בעלת־הברית המערבית.

מעולם לא היה הצורך בשינוי הקונספציה היסודית של מדינת־ישראל כה בולט ודרמאתי כמו בתשל"ח. אולם אין משימה קשה יותר מאשר זו.

לשם כך דרוש מדינאי יוצר, המסוגל להמציא קונספציה חדשה ולהנחילה לציבור כולו. תהיה זו אותה קונספציה שנפסלה עם קום המדינה: זו של השתלבות ישראל במרחב. אולם הפעם אין המדובר עוד במרחב עני ונחשל, כפי שניראה לפני 27 שנים.

אילו היה המרחב מגיע לכלל שלום כולל, פותר את הבעיות שנוצרו בעיקבות הסיכסוך הטראגי בין עמינו, מבטל את הצורך בביזבוז משאביו על תקציבי־ביטחון אגדתיים, שם קץ לתלותו במעצמות ומשלב יחד את הכישורים והמשאבים של ישראל ומדינות־ערב — יכול היה לחדש את ימי־הזוהר המפוארים ביותר של עברו.

אולם בשביל איש כמו רבין, שנולד לתוך הקונספציה הישנה, אפשרות זו אינה קיימת כלל. להיפך: הוא האמין כי הנפט הערבי יאבד מחשיבותו תוך שבע שנים, ושהכל יחזור אז לקדמותו. לדעתו, עד אז על ישראל פשוט להחזיק מעמד, בעזרת האמריקאים.

החסדר החלקי של סוף תשל"ה היה מבוסס כולו על הנחה זו. הוא היה הביטוי החדש ביותר של הקונספציה הישנה.

האני מאמין

ב ימים האחרונים של תשל"ה העניק רבין ראיון לסיירוס סאלסברגר, עיתונאי אמריקאי בכיר. הלה הציע לו, לאריק שרון ולשימעון פרס את השאלה: מה יהיו פני הדברים בעוד 20 שנה?

אריק שרון דיבר על מילחמה קרובה בלתי־נמנעת. כל השאר לא עניין אותו.

שימעון פרס גיבב, כדרכו, מלים מבריקות וחלקות, דיבר בשיטחיות אופיינית על שלום של גשרים פתוחים „שיקדם לשלום פורמלי". היו אלה באלונים מילוליים, חסרי־חשיבות.

לא כן יצחק רבין. כדרכו, הוא פיתח את מחשבתו באיטיות. בניגוד לאיש כמו פרס, אין רבין מסוגל לשקר בנקל, לזרוק סביבו מליצות שאינו מאמין בהן. הוא שואף, מטבע ברייתו, להביע את מחשבותיו — שאיפה שהביאה אותו, לא פעם, להבעת רעיונות שמדינאי שזמר אותם בדרך־כלל בליבו.

גם הפעם מסר רבין מעין „אני מאמין" שלו, סיכום השקפתו בשעה זו:

- במשך 20 השנים הקרובות יוסיפו לשרור במרחב „אי־יציבות ושינאה".
- בכל עמי־ערב ישלטו, במידה זו או אחרת, אי־יציבות והתפוכות, ביגלל שילוב אוצרות־הנפט עם „רעיונות מימי־הביניים".
- אין ביטחון ששלב זה יסתיים תוך 20 שנה, והוא ל ב ט ח לא יסתיים בעתיד הקרוב.
- מוסקבה היא מקור של סכנות, והיא תפעל במרחב כדי להתנכל לצורכי הנפט של העולם המערבי.
- העולם התעשייתי החופשי צריך להתלכד כדי לעמוד מול המדינות המייצרות חומרי־גלם, אחרת הוא ייסחף. הבעייה האמיתית טמונה בכוחן של המדינות ה־תעשייתיות לעמוד מול הלחץ של מדינות חומרי־הגלם.
- „נושא זה יכריע את גורל החברה המערבית".

במישפטים מעטים, שירטט רבין את כל תפיסתו.

„הצלת החברה המערבית": רבין ופורד בבית הלבן

השתייכותה של ישראל לעולם המערבי מתקבלת כדבר מובן־מאליו. יחד עם כל העולם המערבי, עומדת ישראל לא רק מול בריית־המועצות העויינת, אלא גם נגד כל העולם השלישי, המייצר חומרי־גלם. כחלק מן „החברה המערבית", קוראת ישראל למערב העשיר להיאבק נגד הלחץ של המדינות העניות באפריקה, אסיה ואמריקה הלטינית, התובעות מחיר גבוה יותר עבור הקפה, הגומי והמתכות שהן מייצאות. מילחמת ישראל־ערב אינה, איפוא, מילחמה קיימת בפני עצמה, אלא חלק ממילחמה עולמית בין המדינות המערביות התעשייתיות ובין ה־מדינות המספקות את הנפט ואת שאר חומרי־הגלם למכונה המערבית.

המילים שונות, המושגים התחלפו — אך זוהי חזרת מדוייקת על הקונספציה הבסיסית של בנימין זאב הרצל.

„חיל־החלוץ של התרבות האירופית נגד הברבאריות האסיאתית" מהווה עתה, כעבור 78 שנה, חיל־החלוץ של „החברה המערבית" נגד התקוממותם של עמי אסיה, אפריקה ואמריקה הלאטינית, התובעים חלוקה צודקת יותר של העושר בעולם.

המוח האנאליטי של יצחק רבין, איש־השנה תשל"ה, הוא מכשיר מצויין ליישום הקונספציה. אבל הוא מכשיר בלתי־מתאים לשינוי הקונספציה. כמו כל אנשי צמרת ישראל, כמו כל קודמיו ועמיתיו, גם הוא שבוי־הקונספציה.

קונספציה זו עלולה לכרות את הקבר למדינת־ישראל. היא מובילה בהכרח למילחמות בלתי־פוסקות, תוך שינוי המאזן לרעת ישראל. החלפת הקונספציה, בעתיד הנראה־לעין, הוא עניין של חיים ומוות למדינה.

אולם בסוף תשל"ה לא נראה בצמרת ישראל אדם המסוגל לעשות זאת. זהו תפקיד המחפש את הגיבור.

החידוש הצרפתי בחזיות 8 HUIT
הגיע משלוח חדש

בלי תפר * מקסים * סקסי * בצבעים מרהיבים
עם חזיות HUIT 8 **את מרגישה „בלי"**

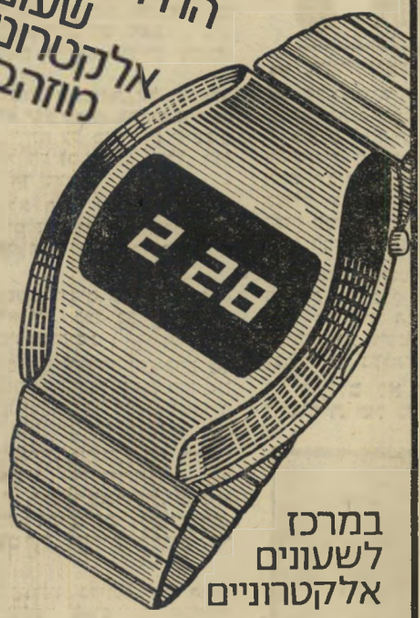

להשיג: תל־אביב, סלון **„מלכה"** פסג' דיזנגוף
ובסלונים המובחרים בכל הארץ

OTRON

השעון הנותן את הטון

OTRON
החידוש העולמי
שעוני יד
אלקטרוניים
מוזהבים

פרסום מליון

במרכז
לשעונים
אלקטרוניים

עז בן בע"מ
אלקטרוניקס

פון-א-קופי
(ישראל) בע"מ
הפצה ומעבדות שרות
ת"א, רח' שד"ל 7
(פנת יהודה הלוי 59)
טל. 611473

אינו מאבד יותר מדקה במשך שנה שלמה

השעון הסיפרתי האלקטרוני NOVUS

תדיראן התשלובת התעשייתית האלקטרונית גאה להציג בפניך את שעון היד הסיפרתי־אלקטרוני, - שעון הזמן החדש: "נובוס"

* מחשב זמן אלקטרוני שהגיע לשלמות של דיוק.
* הישעה המדויקת מוצגת בספרות מוארות על חוגה שחורה. שלא כמו בשעונים אחרים מסוג זה, פולטות הספרות בשעון "נובוס" את האור ואינן רק משקפות אותו.
* לשעון "נובוס" אין בלל חלקים העלולים להתקלקל או להשתחק בגון קפיצים, גלגלים, מנופים או משקלות.
* השעון הסיפרתי־אלקטרוני "נובוס" מיוצר עפ"י ידע טכנולוגי עשיר, שנרכש תוך ייצור רכיבי דיוק אלקטרוניים המוצאים את שמושם במכשור חלליות, במחשבים, בטלויזיות ובאלפי מוצרים אלקטרוניים לתעשיה ולצריכה צבאית ואזרחית.

לך עם הזמן - קנה תדיראן
שיווק ושרותים בע"מ

טלויזיות * מערכות סטריאו * רדיו למכוניות * סוללות * פנסים * מוצרי תאורה * מחשב כיס

ניג בחנויות המובחרות ברחבי הארץ ובסניפי תדיראן.

ביב. רח קרליבך 27 טל 285151 ירושלים רח שמאי 9 טל: 234867 231315
כבר סאירהוף 5 קרית אליעזר טל. 539292 באר שבע רח הרסה 22. טל 79526

אנשים אלה סימלו בשנת תשל"ה את חישגיהם וכישלונותיהם של ישראל והעולם.
הם נבחרו על־ידי „העולם הזה" תוך בחינת כל מאורעות השנה.

אנשי השנה תשל"ה

העולם

קיסינג'ר: כוס התרעלה

לא היה כל ספק בדבר: איש־העולם של תשל"ה היה **הנרי קיסינג'ר**.

לא היה זה אותו הנרי קיסינג'ר, שזכה בתואר איש־השנה של תשל"ד — הנרי הגדול, הסופרמן המעופף, הפותר בעיות סבוכות במטה־קסמים, ששום דבר אינו יכול לעמוד בפניו.

השנה נחל קיסינג'ר כמה כישלונות מכאיבים. החמור מביניהם היה האסון שארע לאמריקאים בהודו־סין. ה־מישטרים הפרו־אמריקאיים בוויאט־נאם ובקאמבודיה התמוטטו. הקומוניסטים כבשו את שתי המדינות בהס־תערות־בזק, שהזכירה את התמוטטות המישטר של צ'אנג קיי־שק בסין, דור לפני־כן.

במשך שש שנים ניצח קיסינג'ר על ההתערבות האמ־ריקאית בשתי מדינות אלה. על־פי החלטתו, נחרבו שט־חים רחבים בהפצצות הכבדות ביותר בתולדות־ העולם, ונקטלו רבבות. אמנם הסכמי־פאריס, שעבורם זכה קיסינג'ר במחצית פרס־נובל לשלום, לא בוצעו מעו־לם, ביגלל התנגדותם של השליטים בסייגון. בכל־זאת, נזקפה המפולת הסופית לחשבונו של קיסינג'ר.

המהפכה הפורטוגלית פגעה לא פחות ביוקרת אר־צות־הברית, ובמילא גם ביוקרת שר־החוץ הכלי־יכול שלה. במשך חשנה כולה היה גורל המדינה תזאת, בעלת המיקום האיסטראטגי החיוני, מוטל בספק. השלוחות הסובייטיות הזרימו כסף ונשק לקומוניסטים. חשלוחות האמריקאיות והמערב־אירופיות הזרימו כסף ונשק לפו־ציאליסטים ולאנשי הימין.

כאשר ספג קיסינג'ר, במארס 1975, סטירת־לחי מצל־צלת מידי איש־השנה **יצחק רבין**, ושליחותו התפוצצה, נדמה היה כי כוס־התרעלה מלאה. רבים סברו אז, כי קיסינג'ר נשבר, יחד עם מדיניות הדטאנט עם בריית־המועצות שהוא היה אדריכלה ומבצעה, וכי חנשיא **ג'ראלד פורד** יסלק אותו מתפקידיו. אולם חנשיא החדש נתן לו גיבוי מלא, גרתם בעצמו למאמץ, ולבסוף כפה את ההסדר על ישראל.

המרחב

סאדאת: מהפכה שקטה

זו השנה השנייה עמד **אנוואר אל־סאדאת** במוקד כל המאורעות במרחב.

בתחילת השנה נראה היה כאילו יעבור הכתר ל־**יאסר עראפאת**, שנחל שתי הצלחות מרשימות בזו אחר זו. תחילה הוכתר בוועידת־הפיסגה הערבית ברי־באט כנציג הבלעדי של העם הפלסטיני. מייד לאחר־מכן נתקבל בעצרת־או"ם כמנצח.

אולם עראפאת לא היה מסוגל, השנה, לתרגם הצל־חות תעמולתיות ומדיניות אלה לשפה של הישגים יצי־בים. ביגלל סיבות פנימיות וחיצוניות, דרך אש"ף בי מקום. הוא לא הקים את הממשלה הפלסטינית הזמנית, שרבים חיכו לכינונה. אומנם, היה ידוע, כי הוא מוכן להסדר־פשרה עם ישראל — אך הוא לא היה מוכן, מטעמים תכסיסיים, להכריז על כך בפירוש, כפי שעשה נציגו בלונדון, **סעיד חמאמי**, בהצהרה דרמאתית. הימנעותו של עראפאת לעשות כך גם בעצמו, סייעה ליצחק רבין ולעמיתיו, ששללו כל הסדר עם אש"ף.

היוזמה היתה בידי הנשיא המצרי. הוא ניהל מיבצע רב־מישורי, בעת־ובעונה־אחת חולל במצרים מהפכה ימנית שקטה, הידק את היחסים עם ארצות־הברית, והקים גוש גדול של מדינות ערביות פרו־מערביות, שתמכו במדיניותו. רצח המלך **פייצ'**, בנסיבות מיסתוריות, סייע לו מאד. במקום הלאומן הדתי בא איש מתון, המלך **חאלד**, שנתן לסאדאת גיבוי מלא.

חתירתו של סאדאת להסדר־ביניים עם ישראל, וה־חשש שמא הוא מבקש לפרוש מן המאבק הכלל־ערבי, גרמו לתמורה המוזרת ביותר של השנה בעולם הערבי: התקרבותו המהירה של המלך **חוסיין** אל נשיא סוריה, **חאפז אל־אסד**. עמדת המלך הוקשחה, סיגנונו החריף.

על רקע החשש המשותף מפני הבדלנות המצרית, נר־צר המשולש דמשק־עמאן־אש"ף, שלא שלל עקרונית שלום עם ישראל, אך התנגד לשלום נפרד ישראלי־מצרי. במהלכים אלה גדלה דמותו של אסד, שהכריז על נכונותו לחתום על שלום עם ישראל.

מדיניות

י'ריב: מעשה אמ'יץ

שום דיפלומט לא יכול היה לזכות לתואר איש־המדיניות של תשל"ה.

הסכנת חגדולה ביותר שריחפה על ישראל במישור הדיפלומטי — גירושה מעצרת האו"ם — נמנע בסוף השנה רק על־ידי התערבותו של אנוואר אל־סאדאת, איש־המרחב, שהטיל את כל כובד מישקלו על כף־המאזניים נגד חגירוש. פעולתו של **יוסף תקוע** לא עזרה. להיפך, בסיגנונו התוקפני וביחסו השלילי הקי־צוני לבעייה הפלסטינית, קומם תקוע את עמיתיו באו"ם, נגדו, ופילס את הדרך בפני **יאסר עראפאת**. יורשו של תקוע, **חיים הרצוג**, לא נכנס עדיין לתפקידו.

שום שגריר לא הצטיין במייוחד. היחידי שבלט בשטח, השגריר **שימחה דינץ** בוושינגטון, היה רק מכשיר־ביצוע בידי **יצחק רבין**. שר־החוץ **יגאל אלון** לא הצליח להטביע את חותמו על מדיניות ישראל.

האיש האחד שגילה השנה עצמאות מדינית פעל ב־שטח שונה לגמרי. שר־התסברה **אהרון יריב**, איש חדש בצמרת, צפה בתיסכול גובר והולך באי־יעילותה של הממשלה, שהפכה בית־יועד לסידור עסקים מיפלג־תיים ומועדון־ויכוחים פוליטי, ללא כל יכולת לשלוט במאורעות, לקבל החלטות סבירות או לתכנן תוכניות לטווח ארוך ובינוני בשטח המדיני, הכלכלי, הסוציאלי או הצבאי. הדיבורים על הקמת מועצה עליונה לביטחון לאומי נסתיימו בלא־כלום, ואפילו ועדת־שרים לענייני ביטחון לא קמה.

יריב, הרגיל לסדר המטכ"ל, הציע שורה של הצעות לשינוי פני הדברים בממשלה, כגון הכנה יסודית של ישיבותיה, גיבוש חומר בכתב מראש, שיאפשר הכרעה סבירה על סמך מידע מוסמך, ועוד. כאשר ראה שדבר אינו זז, הציע לקבל על עצמו את התפקיד לתקים מוסד לתיכנון מדיני לטווח ארוך. כשגם הצעה זו לא נת־קבלה, עשה דבר בלתי־רגיל מאד: הוא פשוט התפטר.

מילבד מעשה אמיץ והגון זה, לא קרה במערכות המדיניות של ישראל דבר שיחרוג מן השיגרה. מימין ומשמאל חלו שינויים חסרי־חשיבות.

כלכלה

צור: הכלכלה השחורה

שני ליוויתנים התמודדו ביניהם במשך תשל"ה: ה־כלכלה השחורה והכלכלה הלבנה.

הכלכלה השחורה היא זו שהתעצמה והגיעה למימ־דים אדירים בשנים האחרונות, מאז מילחמת ששת־הימים. היא עומדת מחוץ לחוק, מחוץ לתהליכי־המשק הגלויים־לעין, מחוץ למערכת־המיסים ומחוץ לכל תיכנון סוציא־לי. ראשיה הם הספרטקיזונרים של המישטר, ולעיתים נדמה שהמישטר הפוליטי־כלכלי כולו נמצא בכיסם. היא יונקת מכל התקציב, ובעיקר מתקציב־הביטחון, כעלוקה.

הכלכלה הלבנה היא זו הנראית לעין, הנושאת בעול הכבידר של החזקת המדינה, על תקציב־הביטחון העצום שלה. היא כוללת את כל השכירים, וחלק מן העצמאיים.

איש־המשק של תשל"ה לא יכול היה להיות אדם המייצג את הנסיון להילחם בכלכלה השחורה, כי לא היה ניסיון רציני כזה. **חיים בן־שחר** ועמיתיו, אנשי הרפורמה, לא תקפו את המיפלצת האדירה הזאת, אלא רק ניסו להכניס קצת סדר בתוך הכלכלה הלבנה. **יהושע רבינוביץ**, מחולל „המדיניות הכלכלית החדשה", שלא היה בה חידוש, בוודאי אינו זכאי לתואר זה.

איש־הכלכלה של השנה תית האדם שסימל יותר מכל אחר את הכלכלה השחורה: **מיכאל צור**, איש הצמרת, ששיטת „סיבוב הכספים" שלו נתגלתה השנה בכל חומ־רתה. כאשר נסתבר, כי העביר מיליונים מכספי המדינה לחברות בוואדוץ ובשוויץ, יותר **מטיבור רוזנבוים** ידידו, יותר **מצבי רכטר**, מסובב המיליונים של סולל־בונה, בין הארץ, שוויץ וואדוץ, יותר, **מאמנך אבני**, משחית ומשחד מערכת־הביטחון, סימל צור את הרגשת־העליונות של „המעמד החדש", בעל המדינה.

לאנשים תמימים נראה היה, בראשית השנה, כי טי־פוסים מסוגם של רוזנבוים, צור, רכטר, אבני ויהושע בן־ציון הם החריגים, יוצאי־דופן ואנשי־שוליים. במהלך השנה נסתבר, כי הם צירים מרכזיים בחיים הכלכליים האמיתיים — הסמויים — של המדינה, נציגיה של שיטה שהגיעה לכל סינה בכלכלה הישראלית — החל בביצועי צה"ל בסיני ובגולן, וכלה בעיריות עיירות־הפיתוח.

הכנסת

אברמוביץ: יחידי־הסגולה

הכנסת השמינית המשיכה להידרדר לאיטה. הרוב היה חותמת־גומי בידי הממשלה. האופוזיציה הימנית היתה להקת־שחקנים עייפה, שחזרה בשיעמום גובר על הצגות ישנות. הסיעות הקטנות חדלו להוות גורם.

המסורת של קנוניות באדר־עופר נמשכה השנה, כאשר נתגלתה קנוניה של **יוחנן באדר וישראל קרגמן** להעביר בשקט „מילווה־מיפלגות" — מסע חדש של שוד כספי הציבור על־ידי העסקנים. הקנוניה הוכשלה על־ידי התקוממות דעת־הקהל.

שום חקיקה חשובה לא יצאה מן הכנסת. הדרך שבה חוקקו חוקי הרפורמה במיסוי, בעיקבות המלצות חיים בן־שחר ועמיתיו, דמתה לקומדיה של צ'ארלי צ'אפלין.

בעוד הקשישים נחו במיזנון מעמל השנים, שיחקו על הבמה כמה צעירים, שמטרתם העיקרית היתה לה־שיג כותרת בעיתון ודקה בטלוויזיה, ויהי־מה. משעשעת היתה התחרות בין שני הצעירים, שפילגו את המרכז החופשי הקטן: הח"כ המזמר **עקיבא נוף** ואויבו **אהוד אולמרט**, שערכו ביניהם מירוץ יומי של תעלולי־פירסומת.

ההיעדרות הסיטונית של חברי־הכנסת נמשכה כרגיל, ואולם־המליאה היה שומם אף יותר מאשר בשנים קודמות — להוציא ימים של סערות־סרק מפוברקות.

היה דרוש מישהו שיחשוף במישפט אחד את השפל שאליו הגיע הפרלמנט. עשה זאת, מבלי שהתכוון לכך, ח"כ הרב **יהודה מאיר אברמוביץ**, כאשר תבע זכות־יתר לחברי־הכנסת, בטענה שהם „יחידי־סגולה".

דת

פורת: אל אלוהי צבאות

שום כהן־דת לא היה איש־הדת של תשל"ח. הוא בא משורות הלוחמים הפוליטיים.

בפעם הראשונה הופיעה במדינה דמותו של הקנאי הדתי־לאומני, המוכן לעלות על באריקדות ולגרור את ישראל למילחמת דתית, מן הסוג שהביאה טרגדיה נוראה על אירלנד הצפונית.

לפתע נסתבר לצמרת הנדהמת של המדינה, כי שנים ארוכות של חינוך „ממלכתי־דתי" במדינה גידל דור חדש של קנאים לאומנים, המתייחס אל הדת היהודית כאל פולחן שיבטי, בעל אופי מילחמתי. אל־אלוהי־צבאות שוב צעד בראש, והשופר הריע לכובשי־כנען חדשים, הרואים בעם־ארץ „חוטבי־עצים ושואבי־מים".

גוש־אמונים הוא תנועה דתית — אף שהוא בעל מש־מעות פוליטית מובהקת. הוא הסעיר את השנה מראשי־תה ועד סופה — ממיבצע־ההתנחלות הגדול בסבסטיה וההתנגשות עם צה"ל, ועד להפגנות נגד הסדר־החלקי, והמאבק עם המישטרה. לא היה לגוש מנהיג בילעדי — להיפך, ראשיו הצטנעו, ולא הבליטו את עצמם. תואר איש־הדת של השנה מוענק, על־כן לצעיר שבלט ביותר במיבצעיו — **חנן פורת**, איש נעים־הליכות, צנוע ו־אהוד, שקשה היה להיווכח מהופעתו שהוא קנאי קיצו־ני, לוחם ומהפכן, המאמין באמונה עיוורת בנכונות דיעו־תיו, והמוכן בכל עת לכפור בהחלטת הרוב, להפיל את השילטון, להתמודד עם חיילים ושוטרים — כדי להגשים את המטרה הנראית לו כמיצווה דתית עליונה: ארץ־ישראל השלמה.

עיתונות

נאדל וגולן: המאבק

מאחר שאין העולם הזה מעניק את תואר איש־העיתו־נות של השנה לאנשי המערכת שלו־עצמו, לא יכלו לזכות בתואר זה עיתונאים שביצעו כמה מהמיבצעים העיתו־נאיים החשובים ביותר של השנה.

אולם גם בלי אלה, היתה התחרות קשה, כששני המועמדים העיקריים הם **ברוך נאדל ומתי גולן**. התואר הועניק להם במשותף.

נאדל נתן מופת כעיתונאי שאינו איש־מיקצוע שכיר בילבד, אלא אדם הרואה במיקצועו שליחות, ייעוד ו־מאבק למען הצדק. הוא עשה עבודה ששינתה השנה את דעתם של רבים על מהות החברה הישראלית. תחי־לה חיבר את מימצאיו בצורת תזכיר, לאחר־מכן בצורת ספר (דו"ח נאדל), שהכיל גילויים חשובים ביותר על צמיחתה של הכלכלה השחורה בישראל והפיכת מערכת־המיסוי מכשיר בידי המימסד להטלת כל עול המדינה על ציבור השכירים.

נגד נאדל נקשר קשר־השתקה של העיתונות כולה. לולא העולם הזה ושירות־השידור, היה קולו נאלם.

גורל דומה המתין למתי גולן, עיתונאי מיקצועי של הארץ המכסה אירועים פוליטיים. תחילה גילה סקופ: ביקור של מישלחת סובייטית סודית בארץ. לאחר־מכן הגיעה לידיו פצצה ממש: סיפורי־ההקלטה של שי־חותיו הפרטיות של הנרי קיסינג'ר בארץ. הוא מיהר לכתוב עליהם ספר.

התגובה הנבהלת של השילטון ביטאה לא רק את פחדי מפני הגילוי, אלא גם החדירה לתודעת הציבור עובדה נשכחת: שיש בארץ צנזורה. סיפורו של גולן נגנז, וועדת עורכי העיתונים היומיים הסכימה לגנוז את עצם העובדה, שקיים ספר כזה ושנאסר לפירסום. רק פעולת־הנגד הנמרצת של העולם הזה, יחד עם פירסום העובדות בחו"ל, שברו את קשר־ההשתקה, והספר יופיע, במהדורה מתוקנת, בשנה הבאה.

טלוויזיה

אלמגור וכהן: בחזרה

בסך־הכל היו הרדיו והטלוויזיה השנה ליברליים יו־תר מאשר העיתונות היומית. במיסגרת המיגבלות של־הם, עשו רבים מעובדיהם מאמצים גדולים להביא לבית האזרח התרשמות בלתי־אמצעית מן המאורעות. בין הישגים רבים מסוג זה אולי ייזכר, יותר מכל, הקטע הטלוויזיוני הקצר שהראה את האשה של השגה, כוכבה לוי, גוררת פצוע ממלון סבוי לרחוב, כשהיא חשופה לאש משני הצדדים.

תוכניות החדשות קיבלו מימד חדש, ונעשה מאמץ גדול לרענן את הגשתן — אך הן היו עדיין רחוקות מלהיות חדשות טלוויזיוניות אמיתיות, בניגוד לרדיו חזותי.

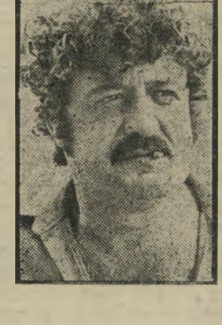
בסך־הכל, ולמרות מאמציו הניכרים של המנכ"ל הצעיר, **יצחק לבני**, לא התרוממה הטלוויזיה עדיין לדרגה של יצירה משמעותית, והיא רחוקה מן הרמה המיקצועית והרלוונטיות של הטלוויזיה הבריטית או הגרמנית. תוכ־ניות זרות — כמו קונ'אק בעולם הבידור ועולם במיל־חמה בעולם התיעודי — ריתקו את תשומת־הלב יותר מרוב היצירות המקומיות. שום תוכנית מקומית של תעודה ובידור לא התקרבה לרמה זו.

שתי תוכניות מקוריות הזדקרו השנה, כמו בשנה שעברה, ממישור זה. הראשונה היתה ניקוי ראש, יצירת צוות ZOO הארץ של העולם הזה, **בעריכת מרדכי קירשנבאום**, שהופסקה באמצע השנה, אך תתחדש, כנראה, בקרוב. השנייה, והמצטיינת ביותר, היתה התוכ־נית שרתי לך ארצי שעורכיה, **דן אלמגור ואיריס כהן**, הם אנשי־השידור של השנה. אחרי פרישת כהן, נותר בה אלמגור לבדו.

בטעם עדין ובנוסטלגיה מפוכחת, החזירה סידרה זו את המדינה אל שורשיה — ואולי הבהירה לה בלי הטפה עד כמה רחוקה היתה המציאות של ישראל בתשל"ה מן האידיאלים, התיקוות והציפיות של דור־המייסדים.

צעיר

יבי: מרד בחרוזים

האמרה הנדושה, שהצעירים אינם עניין של גיל, הוכיחה את עצמה השנה שוב.

במשך השנה התפרסמו כמה צעירים וצעירות — אך רובם היו קורבנות. כמה בנות־טובים הסתבכו בפלי־לים. גורלו של זוג התאומים מאשקלון, **שאול ויהונתן נתן**, שניסמו יחדיו בתאונת־אופנוע, צבט את הלב. **יפה סויסה**, „היפהפייה הנרדמת" מדימונה, סיקרנה רבים.

אך היכן היה הצעיר שימרוד במוסכמות, שיסעיר שמיים וארץ, שיילחם על דיעות בלתי־מקובלות, שיש־קיע את מירצו וכספו בפעולה למען מטרה?

שום צעיר כזה, בגיל 20 או 30, לא בלט בתשל"ה. לעומת זאת בלט בה אדם שכבר הגיע לגיל 40, וש־הצטיין בכל התכונות האלה: **יבי**.

יונה בן־יהודה, המשתמש רק בראשי־התיבות של שמו, פירסם את דיעותיו בפרוזה ובחרוזים מעל עמודי הארץ, במודעות־בתשלום שהפכו שם־דבר. את הכסף אסף במו־ידיו, על־ידי מכירת סיפרי־השירים שלו. הוא ליקט ופירסם קובץ של שירי־מרד מכל העולם. הוא יזם ואירגן סידרה בלתי־פוסקת של סימפוזיונים ורבי־שיח, שבהם השתתפו מיטב אנשי הרוח והציבור, מאיש־היהדות ישעיהו לייבוביץ ועד למשה לוי, מזכיר הימי־אים הדירוגיים, צעיר מורד אחר שכבר עבר את שחר־נעוריו.

בפעולת־יחיד, עשה יבי יותר מהרבה מנגנונים משו־פעים בכסף, מיפלגות וסיעות. מאחר שזהו סימן־ההיכר של צעיר אמיתי, מגיע לו התואר.

ספרות

קינן: במחנה־ריכוז

השנה היתה משופעת בספרים שעוררו תשומת־לב. אך רובם לא היו בשטח הסיפרות הטהורה אלא הזיכ־רונות, הדיווח והוויכוח.

בין אלה בלטו ספריהם של **עזר וייצמן**, לך שמיים לך ארץ; של **אורי קיסרי**, זיכרונות ליום מחר; של **נתן דינביץ**, עיוני דין; של **אורי דן**, ראש־גשר; של **מאיזי אל־אסמר**, להיות ערבי בישראל. אישיותו ודרכו של ד"ר **משה קרוי** הבטיחו קבלת־פנים לסיפרו האידיאולוגי, חיים על פי השכל, שפורסם בארץ אחרי שהוא־עצמו ירד ממנה.

ספר מסוג אחר לגמרי, שכבש את הארץ בסערה, היה הכרך הראשון של יצירות ZOO הארץ.

עולם הסיפרות והשירה היה פורה פחות. על אחת הסיבות לכך עמד הסרוס' **דן מירון** כהקדמה לקובץ שירי־מאבק מרחבי העולם, שפורסם על־ידי **יבי**. היצי־רה החשובה היחידה של השנה היתה של **עמוס קינן**, שואה 2.

בספר סיסמי ונוגה, גדוש הברקות וסיפוג אהבה נכ־זבת לארץ, מתיימר קינן לתאר את אשר קורה אחרי חורבנה של מדינת־ישראל, כאשר שרידי־הפליטה חיים במחנה־ריכוז מיסתורי, ללא שמיים וריח, מבלי לדעת היכן הם נמצאים ומי הכובשים. אולם זהו רק הרובד העליון של היצירה. מתחתיו מסתבר, כי קינן רואה את המדינה עצמה, כמות־שהיא, כמחנה־ריכוז. ומתחתיו יש רובד עמוק עוד יותר, בו נראה, כי העולם המודרני כולו הוא מחנה כזה.

יהדות

ל"ייבוביץ: עבודת־אל"ילים

עולם־המחשבה על עתידו של העם היהודי, ועל יחסיו עם מדינת ישראל, הוא חלל ריק. כל מחשבה על נושאים אלה קפאה לפני דור.

לתוך חלל ריק זה התפרץ הפרופסור **ישעיהו לייבוביץ**, יהודי דתי, שומר־מיצוות, יליד לאטוויה וחניך ברלין. בכישרון מייוחד לניסוח פרובוקטיבי, ובהחלטה נחושה שלא להתפשר על האמת, שחט ל"יבוביץ פרות קדושות, בשורה של נאומים, ולבסוף בספר חדש.

לפי ל"יבוביץ, עתיד הפזורה היהודית בטוח יותר מעתידה של מדינת־ישראל — בניגוד גמור לתיקווה שהמדינה תשמש מיפלט בטוח לעם היהודי. המדינה אינה ערך, אלא רק צורך. הסגידה למדינה היא עבודת־אלילים. היהדות חשובה מן המדינה. התוכן האמיתי היחידי של הציונות הוא הרצון לחיות תחת שילטון עצמי („נמאס לנו לחיות תחת שילטון הגויים ו"). החזקת שטחים בעלי אוכלוסיה ערבית תביא לחורבן סניגמי של המדינה. המימסד הדתי בישראל הוא פילגש מוחזקת של השילטון החילוני. הלאומנות הדתית של אנשי ארץ־ישראל היא עבודה זרה.

בטחון

טמיר: חשיבותו של חיכון

תהליך ההתעצמות וההתרחבות, שאותו עבר צה"ל בשנה האחרונה, לא עבר ללא זעזועים. חילופי המישמרות בצה"ל הותירו אותו כימעט ללא דמויות ביטחוניות בעלות שיעור־קומה ותפיסות איסטרטגיות מקוריות. הביקורת על דרך השיקום ובניין הכוחות לקראת אפשרות של מילחמה חדשה, לא היתה נחלתם של הדרגים הגבוהים מאחרי־הקלעים בילבד. היא באה לידי ביטוי בפרשת מינויו של אלוף (מיל.) **אריק שרון** כיועץ מייוחד לראש־הממשלה.

הדמות שהטביעה את חותמה יותר מכל על התפיסות הביטחוניות ההולכות ומתגבשות, הן בצה"ל והן בצמרת המדינית, היתה דמותו של אחד המפקדים הבכירים הבודדים מהגוואדיה הישנה שנותרו בצה"ל, האלוף **אברהם** („אברשה") **טמיר**, שמחלקת התיכנון, שבראשה הוא עומד, הפכה אגף במטכ"ל, מופקד מטעם צה"ל, ומישרד־הביטחון כאחד, על תחום שהוזנח ביותר בעבר במערכת־הביטחון. הוא הצליח לא רק להעלות את רמת התיכנון האיסטרטגי, אלא גם להחדיר את חשיבות הנושא לתודעת המנהיגות. כל אלה הפכו אותו איש־השנה בתחום הביטחון.

משפט

ביכונסקי: מישפט־לינץ'

איש־המישפט של השנה לא בא מציבור השופטים והפרקליטים. אלה עשו את מלאכתם, אך לא היו קשורים בשנה במאורעות מסעירים או בשינויים מפליגים.

איש־המישפט היה צעיר, שנשלף כימעט־במיקרה מן האלמוניות, כאשר נרצחה חברתו.

פרשת **יורם ביכונסקי** הוכיחה שוב, כי בית־המישפט הוא רק חלק ממערכת שלמה — וכי חשוב לא רק מה קורה באולם בית־המישפט, אלא גם בדרך אליו. אחרי רציחת החיילת **רחל הלר**, נעצר ביכונסקי כחשוד. כאשר נתגלה כי הוא חבר בקבוצה פוליטית שמאלנית קיצונית, שעיסוקה העיקרי הוא פירסום כתב־עת תיאורטי.

בעידודם הפעיל של קציני־משיטרה, ובראשם קצין שנשא את השם האופייני **אברהם צמרת**, החלו כלי־התיקשורת עורכים מישפט־לינץ' לצעיר המשופם, נכה מילחמת יום־הכיפורים, תוך שימוש בפעילותו הפוליטית, במוצאו הגיזעי ובחייו האינטימיים כחומר־ראיות. ביכונסקי עצמו עמד במיבחן בקשיחות בלתי־רגילה, זכה לבסוף את ניצחונו כאשר עברה המישטרה לטיפול בחשוד אחר, **עמוס ברנס**, שהועמד למישפט.

אשה

כוכבה: אצילות טיבעית

נשים רבות כבשו לשעה קלה את הדימיון בשנת תשל"ה. **רבקה אלינתן** נישאה במפתיע לפינחס ספיר, וכך החלה פרשה טראגית, כשחלתה ריבקה ונפטר פינחס. נערה תל־אביבית נישאה לאודי אדיב, הכלוא באשמת קיום קשרים עם סוכנים זרים. מילחמתה של **סילוויה אדיב** למען בעלה החדש, עוררה כבוד ואהדה.

אולם כל אלה היו דמויות צדדיות בהשוואה לאשה, שחדרה בלילה סוער אחד לליבו של כל אדם בישראל: **כוכבה לוי**, גיבורת המצור על מלון סבוי.

כוכבה לא היתה מתפרסמת לעולם, לולא נמצאה במיקרה במלון הקטן כאשר התפרצו לתוכו הפידאיון. במשבר זה נתגלתה כאשה גדולה. היא ניהלה משא־ומתן עם הפידאיון ורכשה את ליבם בגישתה האנושית הפשוטה; נשאה בזרועותיה פצוע, שניצל תודות לה, והוציאה אותו החוצה; סירבה להסתלק וחזרה אל תוך התופת. לאחר ההרג הסיטוני, כאשר רואיינה בכלי־התיקשורת, נתגלתה כאשה בעלת אצילות טבעית, סיגנון עצמאי ואופי המעורר כבוד — בניגוד חותך לראשי המדינה, שעטו אף הם על כלי־התיקשורת וגיבבו מליצות.

אמנות

קדישמן: אנטי־מונומנט

האדם ניתקל באמנות בצורה בלתי־אמצעית ברחוב, כשהיא מוזקרת לעיניו בצורת פסל. בין הפסל והאזרח נוצר במהלך תשל"ה סיכסוך מתמשך.

פיסלו של **יגאל תומרקין** לזכר השואה, שמיקומו בכיכר־העיריה בתל־אביב אושר חשנה סופית על חודו של קול, נקרא בפי העם „שואה לזכר האמנות". היו שטענו, כי הפיראמידה התפוכה גנובה כולה ממיתקן בתעזוכה במונטריאול. אחרים ראו בה יצירה גדולה.

ויכוחים מרים עוד יותר עורר **מנשה קדישמן**, יוצר הפסל החלוד בעל שלושת העיגולים הנטויים, בכיכר היכל־התרבות בתל־אביב. רבים ראו בו קיטש מוחלט, שערורייה ציבורית ואמנותית. יד נעלמת רשמה עליו: „ביזבוז ו"

מנשקה, בעל הגוף המונומנטלי, אמר על הפסל: „אני לא מתייחס אל הפסל כאל מונומנט, אלא כאל פסל. שתלתי עץ. הכיכר של היכל־התרבות אין בה אחידות, ונוצר כאן באלאגן חזותי. כדי לא ללכת לאיבוד, הייתי צריך שם פסל שמתחיל ונגמר בעצמו בגודל ובצורה ובתוכן, ושלא יהיה רק קישוט. השירבוטים, שהוסיפו האנשים, דווקא נתנו לזה ממד אנושי."

תיאטרון

ניצן: קלות־דעת וצביעות

המאורע הבולט ביותר בחיי התיאטרון הישראלי השנה היה הופעתו המרשימה והמרעננת של במאי־תיאטרון ישראלי חדש. המחזאות המקורית באה לידי ביטוי בשתי יצירות־איכות של **חנוך לוין** (ש"ץ) ושל **יחשיע פר בר** (הג'וקר), אולם את התרומה המשמעותית של השנה העניק דווקא **עומרי ניצן** בן ה־25, במאי צעיר.

ניצן, בוגר להקת פיקוד המרכז, חזר לארץ אחרי תקופת לימודים בלונדון, ביים העונה בהבימתהף את ההצגה על קלות־דעת וצביעות, שזיכתה אותו בתואר איש־השנה בתיאטרון. את המחזה מהמאה ה־18, מעין פורים־שפיל חכתוב כמישחק־תשבץ של פסוקי תנ"ך וגמרא בעברית עתיקה, מצא עומרי בסיפרייה הלאומית. המחזה זכה בהצלחה שלה היה ראוי, הועבר מהבימתהף לאולם הגדול של תיאטרון הבימה. לאחר־מכן ביים ניצן את מעשה בחייל בתיאטרון בימות, בשיתוף־פעולה עם המלחין **נועם שריף** והכוריאוגרף **משה אפרתי**.

ניצן, שהתקבל בינתיים כבמאי־בית בתיאטרון הלאומי, מביים שם עתה את האוצר של שלום־עליכם, עתיד לביים בעונה הקרובה שלושה מחזות.

רפואה

קליינהאוז: היפהפייה הנרדמת

בדרך־מיקרה הופנו השנה זרקורי ההתעניינות הציבורית אל אחד התחומים המרתקים והמתקדמים בענף הרפואה בארץ: הפסיכיאטריה. היה זה כתוצאה מפרשיה סנסציונית, שהדיה הגיעו הרחק מגבולות ישראל. נערה בת 16 מדימונה, יפה סוויסה, נכנסה לתרדמה היפנוטית עמוקה בשעת מופע היפנוטי־בידורי, כשהמפעיל המיסחרי אינו מצליח לעוררה מתרדמתה. היא המשיכה לישון במשך שישה ימים רצופים, כשמאמצי הרופאים בבאר־שבע לעוררה עולים בתוהו.

אז הוזעק אל מיטתה של יפה הפסיכיאטר הרמת־גני, הד"ר **מוריס קליינהאוז**, שהצליח להעירה מתרדמתה. הסיפור המופלא, שנשמע כמו מהדורה מודרנית של אגדת היפהפייה הנרדמת, חזר על עצמו כעבור חמישה חודשים, כאשר יפה שקעה שוב בתרדמה, הפעם ללא השפעת מהפנט. קליינהאוז הצליח להעירה ולאשפזה.

גיבור הפרשה לא היה עושה־לחטים. הד"ר קליינהאוז, נשיא איגוד הרופאים־הנעזרים־בהיפנוזה בישראל, התמחה בריפוי־חירום היפנוטי שנועד לחלץ חולים ממצבים אקוטיים, והוא אחד המעולים בתחומו בעולם. ייתכן שפעילות רפואית חשובה זו לא היתה מגיעה לעולם לתודעת הציבור, לולא פרשת היפהפייה הנרדמת.

ספורט

קריב: טרור ואלימות

ההצגה הגדולה ביותר בספורט הישראלי השנה לא היתה שייכת לספורטאים. כי השנה עמדה בסימן שערוריות השחיתות בכדורגל, שהגיעו לשיאים חדשים אשר העמידו בצל את כל שערוריות העבר. גם הפעם עמדה הליגה הלאומית בכדורגל במוקד המכירה הכלית, שבה הוטו מראש תוצאות מישחקים, כדי למנוע מקבוצות מסויימות נשירה לליגה נמוכה יותר. בעבר היו הכדורגלנים עצמם, או עסקני קבוצות־הכדורגל, גיבורי הצגות אחיזת־העיניים שהתחוללו על מיגרשי־הכדורגל לעיני רבבות. השנה גנב את ההצגה גורם אחר.

היו אלה אוהדי קבוצות־הכדורגל, שבשיטות טרור, הפחדה ואיומים, השפיעו על המתרחש במיגרשים ואף הצליחו להטות תוצאות כמה מישחקים, ללא תשלום במומנים כפי שה"ח מקובל בעבר. רובם של המאיימים נשאר גיבורים אלמוניים, שכן כל מישרדי הביליש וועדות־החקירה לא הצליחו לחשוף את זהותם. נציגם היחידי, שיצא מאלמוניותו כאשר הוחשד והואשם באיומים על כדורגלני מכבי תל־אביב, היה **משה קריב** („מוסה") **קריב**, פורץ ואיש העולם־התחתון לשעבר, אוהד קבוצת בני־יהודה, שהפך דמות־מפתח בפרשיות השחיתות. הוא היה סמל הספורט השנה: ספורט האיומים והאלימות.

Brut ברוט 33

חדש

פרסום אבנת

Brut 33

with the great smell of brut

מוצר איכות של FABERGÉ

משווק ע"י לון • להשיג בשקם, המשביר לצרכן, כל בו שלום ובפרפומריות המובחרות

תשקיף

ידונו במעמדה של

אישיות בכירה

מיד אחרי החתימה על הסדר־הביניים החדש עם מצריים, תועלה על הפרק בעיית מעמדה של אישיות בכירה, שחיסלים בינה לבין ראש־הממשלה יצחק רבין התערערו לאחרונה בצורה חמורה ביותר. למרות שמבחינה פוליטית תואמות חשקפותיה ודיעותיה של אותה אישיות את אלה של רבין, נוצר בין השניים מתח על רקע מיקצועי ואישי גם יחד.

זמן קצר לפני בואו של שר־החוץ האמריקאי למסע־הדילוגים הנוכחי שלו, נשאלה אותה אישיות מה עשוייה להיות עמדתו של רבין ביחס להסדר־הביניים המוצע. האישיות התבטאה במילים: „זה תלוי אם הוא יהיה שתוי או פיכח.״ הדברים נמסרו ליצחק רבין, שכבר בעבר היו לו השגות לגבי ההתבטאויות הפוליטיות של האישיות ולגבי צורת ההתנהגות הכללית שלה.

הדיון במעמדה של אישיות זו נידחה עד אחרי פיתרון כל הבעיות הקשורות להסדר־הביניים. הפרשה עלולה להתפתח למשבר הלאומי הבא שיסעיר את המדינה.

ביטול הנוכחות

האמריקאית

לא ימנע הסדר

גם אם לא יאשר הקונגרס האמריקאי הצבת טכנאים אמריקאיים בתחנות־האתרעה באזור־החייץ בסיני, לא יימנע חדבר את הסכמתה של ישראל לחתימה על ההסכם, למרות חצהרתם של דוברים ישראליים כי קיומו של ההסכם תלוי בנוכחות אמריקאית זו בין הצדדים. במיקרה כזה יאיץ כנראה קיסינג׳ר לשכנע את המצרים להסכים לעזוב תחנת־אתרעה מאויישת בידי ישראלים.

ביגתיים מסתבר כי, בניגוד לדיעה המוקדמת, כאילו רעיון הצבת הטכנאים האמריקאיים בתחנות־האתרעה היה רעיונו של שר־הביטחון שמעון פרס, הועלה הרעיון לראשונה על־ידי נשיא מצריים, אנוואר סאדאת. פרס רק שיכלל את רעיונו של סאדאת, כך שתחנת האתרעה שתופעל על־ידי האמריקאים לא תמנע הצבת תחנות־אתרעה גם של ישראל ומצריים.

המדינה בצרות -

החגיגות נמשכות

חמשא־יומתן האינטנסיבי והמייגע עם חד״ר קיסינג׳ר, לא מנע מראשי־המדינה לחמשיך בממורת החגיגות, כאילו כדי לחפגין כי העסקים נמשכים כרגיל.

ביום השישי לפני שבועיים, ערב ההפגנות לפני ביתו בשכונת נווה־אביבים בתל־אביב, לא שהה יצחק רבין בביתו. הוא חגג, יחד עם אשתו לאה, את חגיגת חציי־היובל לנישואיהם בביתו של תת־אלוף (מיל.) יעקב חפץ, כיום מישנה למנכ״ל חברת דלק, שהוא מידידיו הקרובים המעטים של רבין.

ביום השישי האחרון נערכה חגיגה דומה בביתם של הד״ר אלק ודליה לרנר בסביון, שם נחוגה חגיגת יום־הנישואין של יועץ ראש־הממשלה לענייני־מודיעין, האלוף (מיל.) רחבעם („גאנדי״) זאבי, במסיבה צנועה בהשתתפות 150 קרואים. ראש־הממשלה היה אורח במסיבה זו עד השעות הקטנות של הלילה, אחרי שמונה שעות דיונים עם קיסינג׳ר.

באותה שעה חגג שר־הביטחון שמעון פרס בארוחה־חגיגית, שערך בביתו לכבוד צמד השחקנים אליזבת טיילור וריצ׳ארד ברטון.

השתתפותו הפעילה של צוות המשא־ומתן בחגיגות, בעצם ימי המשא־ומתן וההפגנות סביבו עוררה ביקורת.

גם האופוזיציה המשיכה בסיגנון חיי־המותרות. כך, למשל, מצאה ח״כ גאולה כהן מפיעת היכוך פנאי לרכוש, בעצם ימים אלה, דירת סנטהאוז חדשה לעצמה.

רב״ט שפקד

על פלוגה

בין מקבלי העיטורים

בין 29 מקבלי עיטורי הגבורה, העוז והמופת הנוספים, שיקבלו את עיטוריהם ביום השנה השני למילחמת יום־הכיפורים, נמצאים כמה גיבורי סיפורי־גבורה שלא פורסמו עד כה. כך, למשל, כזוך ביניהם רב־טוראי, קשר במיקצועו הצבאי, שהפך תוך כדי לחימה מפקד־פלוגה.

הרב״ט היה קשרו של מפקד אחת הפלוגות, שנטלו חלק בקרב עקוב־הדם על העיר סואץ. תוך כדי לחימה נפצע המפקד אנושות, והקשר נטל את הפיקוד ברשת־הקשר, מבלי שהחיילים והמפקדים ירגישו בכך. הוא המשיך לנהל את הקרב בהצלחה, וחילץ את פלוגתו מהמארב בעיר סואץ. רק בתום הקרב, כאשר התכנסו מפקדי הפלוגות, הם הבחינו כי אחד מהם הוא רב״ט.

חייליו פלוגתו תבעו כי הוא ימשיך לפקד עליהם, ולמשך זמן אומנם אופשר לו הדבר. עתה משרת האיש בצה״ל בתפקיד מפקד־פלוגה בדרגת סרן, מבלי שעבר קורס־קצינים.

המוצב שלא נפל

יוטבע בים

על פי הסכם־ההפרדה החדש בין ישראל למצריים, עתיד לעבור לידי המצרים גם השטח לחוף הים־התיכון, שבו נמצא מוצב בודפפט המפורסם, המוצב היחיד בקו בר־לב שלא נפל בידי המצרים, ואשר מאז המילחמה הושקעו בביצוריו עשרות מיליוני ל״י. תחת שיפוצצו את המוצב לפני מסירתו לידי המצרים, יוטבע המוצב בים. קירבתו של המוצב לחוף, והעובדה שהוא נמצא בשטח ביצות טובעניות, מאפשרים את השמדתו באמצעות חפירה, שתציף את המוצב במי־הים בנוכה שימנע בעתיד כל שימוש צבאי במיתקנין.

גילויים נוספים על

מילחמת

יום־הכיפורים

גילויים חדשים על מילחמת יום־הכיפורים עתידים להיחשף בספר חדש על המילחמה, שיופיע בימים הקרובים. הספר, פרי־עטו של דני פינקס, הוא תוצאת מחקר בן 22 חודש, שנועד לחוכיח את התיזה, שהאחריות למפלה הצבאית בתחילת המילחמה נופלת כולה על הדרג המדיני, ולא על הדרג הצבאי.

חלק ניכר מהגילויים, שיתפרסמו בספר, שייקרא מבעד לערפל, הם ממקורות־בזין אמריקאיים, ומבוססים גם על מיסמכי הפנטאגון.

מיפנה בפרשת

טיסות־השכר

בעיד ועדה מיוחדת, שמונתה על־ידי הממשלה, שוקדת על פיתרון סיכסוך טיסות־השכר לישראל, שפרץ בין מישרדי התיירות והתחבורה. התחוך מיפנה בקתי־צפון, העשוי לחטות את הכף דווקא לטובת חברת טיסות־השכר.

מועצת התעופה האזרחית בארצות־הברית החליטה לשנות את חוק התעופה האזרחית האמריקאי, שהוא בתוקף משנת 1938, ולהתיר לחברות־התעופה הגדולות של ארצות־הברית (יונייטד אייר־ליינס, פאן אמריקן, וט.וו.איי) להנהיג טיסות־שכר במטוסיהם. על־פי תוכנית זו, שתיכנס לתוקף ב־13 בספטמבר, יותר לחברות־התעופה להעמיד את מטוסיהן לרשות סוכני־נסיעות, שיארגנו טיסות־שכר

אריק נסע

לבקר דוד גוסס

אין שחר לשמועות שהופצו, כאילו נסיעתו השבוע לארצות־הברית, של יועץ ראש־הממשלה לענייני־ביטחון, אלוף (מיל.) אריק שרון, נועדה להתחמק מנוכחות בארץ בעת שהממשלה והכנסת ייקראו לחכריע בקבות הסדר־הביניים.

מזה שבועיים מקבל שרון אזעקות דחופות מארצות־הברית, בהן נמסר לו כי דודו, עימו הוא נמצא ביחסי קירבה, חלה ומצבו אנוש. למרות חלחצים המישפחתיים שהופעלו עליו, דחה אריק את הנסיעה לביקור הדוד, שהוא מומחה־אלקטרוניקה במיקצועו. רק כאשר נמסר לו השבוע כי הדוד גוסס, וכי אם ידחה את נסיעתו הוא עלול להגיע רק לחלווייתו, החליט לנסוע.

למטרה מוגדרת אחת, כשהנוסעים מתחייבים לשהות באותה נקודה ארבעה ימים לפחות, ולחוציא 15 דולר ליום על הקרקע. הסדר זה יוזיל את מחירי הטיסות לכשליש ממחירם הנוכחי. כך, למשל, טיסה מניו־יורק לאקאפולקו וחזרה, שעלתה בעבר 392 דולר, תעלה עתה לנוסע האמריקני 133 דולר בילבד. כתוצאה מכך מצפים, ששיעור ניכר מהטסים במטוסי החברות האמריקאיות יעברו מהטיסות הרגילות לטיסות־השכר. אם תעמוד ממשלת־ישראל בעמדתה שלא להתיר טיסות־שכר לישראל, עלול הדבר לצמצם את התיירות האמריקאית לישראל, הנמוכה בלאו־הכי, בשיעור ניכר. נראה שלתקנות החדשות תהיה השפעה מכרעת בשיקולי הממשלה בעתיד הקרוב, לגבי הנהגת טיסות־השכר.

יחבעו צירוף

נחלת־יצחק

לגבעתיים

מיקרה ראשון, שבו יתבעו תושבי שכונה תל־אביבית את ניתוקם מעיריית תל־אביב וצירופם לתחום השיפוט של עירייה אחרת, עלול להתרחש בשכונת נחלת־יצחק שבמיזרח העיר.

בעבר היתה השכונה תעשייתית וחקלאית. אולם בשנים האחרונות היא הופכת בהדרגה שכונת־מגורים החדישה של העיר, כשמאות תושבים עוברים להתגורר בפרוייקטים ההולכים וניבנים בה למרות זאת מוניחה עיריית תל־אביב את השכונה, אינה דואגת לסיתוחה או יצירת תשתית כלשהי לשימושה כשכונת־מגורים.

השבוע כבר חשביתו תושבי השכונה את בית־הספר העממי היחידי במקום, בטענה של הזנחה. עתה יוזמים התושבים החתמה המונית על עצומה, שתתבע את צירופה לתחום־השיפוט של עיריית גיבעתיים הסמוכה.

יוסלה בוכמן ירכוש

את מלון „פאל״?

איש־העסקים היחודי מפרנקפורט, יוסל׳ה בוכמן, שהתפרסם לפני שלושה חודשים, כאשר יהקומים בשווי של 10 מיליון ל״י נשדדו מאשתו ליד סניף־בנק בהרצליה, מנהל משא־ומתן לרכישת מלון „פאל״ בתל־אביב („שרתון״, לשעבר).

המלון נרכש לא־מכבר על־ידי איש־העסקים היהודי מגרמניה, יצחק פאלוך, שהוא בעל מלון גראנד ביץ׳, ובעליו של מגרד־השחקים מיגדלור, ההולך וניבנה בכיכר מוגרבי.

לא מן הנמנע שאחרי רכישתו יועבר המלון לניהולה של רשת בתי־המלון האמריקאית הגדולה הולידיי־אין, המנהלת בתי־מלון ברחבי העולם. ושעד כה טרם מצאה דריסת־רגל בארץ.

במדינה

העם

משהו מצחיק קרה בדרך להסכם

מאורע היסטורי צויין כמו חגיגת בית־ספר

היה זה מעמד היסטורי.

נציגי ממשלת־ישראל התכנסו יחד עם שר־החוץ האמריקאי ופמלייתו, כדי להעניק תוקף ראשוני להסדר שהם כל־כך התאמצו להרחיקו ולהכשילו. רק כאשר כלו כל הקיצין ועניבת החנק הכלכלי, ה־מדיני והצבאי התהדקה סביב צווארה של המדינה, בחרו הנחנקים לבקש את מכסי־מום הבקשות האפשריות, כדי לחמתיק לעצמם את המעמד.

בפעם הראשונה ניתנה הזדמנות לכל אזרחי המדינה, באמצעות הטלוויזיה, ליטול חלק במעמד שאולי היה בו כדי לבשר תזוזה לקראת שלום. שלום כפרי, אבל שלום. רק טיבעי היה שהעם, שרק עתה נרגע מסערת הרוחות שהציפה אותו ב־וויכוחים ובמהומות סביב ההסדר, ימתין למעמד שיהלום את גודל השעה ואת רצינות ההכרעה. מה שהוא קיבל תחת זאת, היה מחזה שדמה להצגה של ליצנים.

מסביב למדורה. אפשר היה להבין לרוחם של כל אותם שנטלו חלק במשא־והמתן המייגע והממושך. בתום שבועות ארוכים של מתח, אחרי ויכוחים מראתו־ניים אינסופיים שהביאו אחדים מהם ל־תשישות מוחלטת, אחרי שהשותף הפעיל לדיונים — הד"ר קיסינג'ר — נזף בהם לא־פעם וגער בהם כבעדת ילדים מתפרעים, הסתיים סוף־סוף מה שניראה כסיוט. תחו־שת ההקלה והתפרקות המתח באה לידי ביטוי בציחקוקים, בהתבדחויות, בחיוכים רחבים וחסרי־משמעות, שיכלו רק לעורר מבוכה בקרב הצופים.

זה החל בתום ליל־השימורים, ביום ה־ראשון השבוע, בו סיכם צוות המשא־והמתן עם קיסינג'ר את כל הנקודות שעוד היו שנויות במחלוקת ערב חתימת ההסכם ב־ראשי־תיבות. קיסינג'ר ויגאל אלון התייצבו מול המיקרופונים וזרקורי המצלמות, כשהם מתמוגגים בצחוק, כאילו יצאו זה־עתה ממסיבת־רעים עליזה.

אולם מה שניראה טיבעי בתגובה ספונ־טאנית ראשונית, הפך מגוחך כאשר חזר על עצמו בטכס הרישמי של החתימה. ה־מעמד היה נעדר כל טיכסיות ההדר. הוא הזכיר יותר חבורת פלמ"ח מסביב למדורת מאשר תפנית היסטורית בחיי המדינה. ראש־הממשלה תופף בידו בעצבנות על מיסעד כיסאו וחייך חיוכים מאולצים, ה־מציינים אצלו מבוכה. יגאל אלון לבש, מתחת לחליפה הרישמית, חולצה קיצרת־שרוולים, ובכל פעם שמתח את ידו, נחשפה זרועו העירומה מתחת לשרוול.

תמצית המחלוקת. הרמטכ"ל מוטה גור תתם על המיסמכים בבדיחות־הדעת, כשהוא מחליף הלצות עם הסובבים אותו. היחידי שידע כי הוא יושב מול עיני כל העולם והתנהג בהתאם לכך, היה שר־הביטחון שמעון פרס, שישב מתוח וזקוף.

האווירה החברותית המשועשעת, שלימ־דה מעט גם על האווירה שבה התנהלו הדיונים עם קיסינג'ר, הזכירה מסיבת כיתה בבית־ספר עממי.

גם כאשר קם ראש־הממשלה יצחק רבין לשאת את נאומו הרישמי, החל הגאום כבדיחה. המיקרופונים שהוצבו מול פיו של רבין, התנודדו. ורבין, שידע כי כל מילה מדבריו כבר מוקלטת לשידור לכל קצוות תבל, פתח את דבריו במילים: „זה רעוע..." ("IT'S SHAKY").

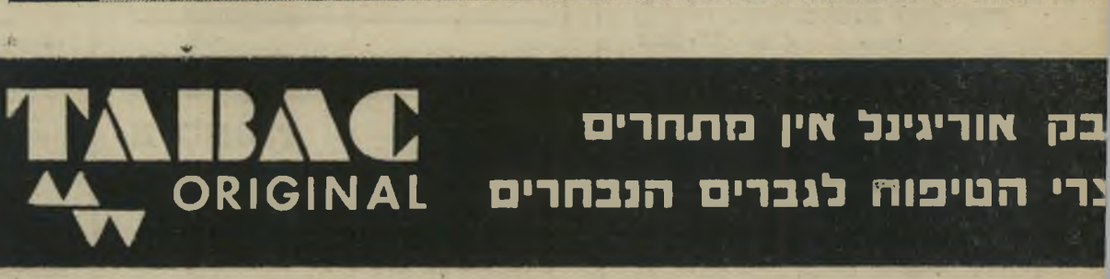
הוא התכוון, כמובן, לסוללת המיקרופו־נים, אך דבריו יכלו להתפרש גם כהצהרה פוליטית.

תוכן הדברים לא היה שונה בהרבת מ־הצורה שבה נאמרו. רבין התלוצץ כמובן, כשאמר שקיסינג'ר יחסוך מעצמו טירחה אם הצדדים ישאו ויתנו במשא־ומתן ישיר ביניהם. אבל הוא התעלם מהעובדה שיש־ראל עצמה היא המנסה ברגע זה להת־חמק ממשא־ומתן כזה, הן בוועידת ז'נבה והן במגעים עם אש"ף.

הדבר החשוב היחידי בטכס נעדר־הטכ־סיות היה מישפט אחד בדבריו של הנרי קיסינג'ר. כאשר הטעים כי „קשה למדוד

(המשך בעמוד 36)

שמפו רויאל

סידרת חשמפו „רויאל" היא סידרת השמפו הנמכרת ביותר במדינה. בשנת 1974 נמכרו בארץ 1,254,067 (מיליון מאתיים חמישים וארבע אלף שישים ושבע) שפופרות שמפו „רויאל".

הסידרה מורכבת מ־4 סוגי שמפו שונים אשר להם יעדים שונים בהתאם לתכונות השער של כל אדם ואדם.

* **השמפו האדום** — מכיל חומר נגד קשקשים.
* **השמפו הכחול** — מיוחד לשיער שמן ממיס את השומן שעל השיער מבלי לייבש את עור הקרקפת.
* **השמפו הירוק** — מיוחד לשיער יבש, מכיל חומרים המזינים את השיער היבש ושומר על הגוון הבריא של השיער.
* **השמפו הצהוב** — שמפו לימון, ניטרלי, לשיער רגיל לא פרובלמטי. שומר על התכונות הטבעיות של השיער, מבליט את הגוון הטבעי ומקל על סירוק לאחר החפיפה.

כל סוגי שמפו „רויאל" מרככים את השיער, נותנים לו ברק ושומרים על הגוון הבריא שלו. למרות שציינו כאן את התכונות העיקריות של כל אחד מסוגי שמפו „רויאל", עלינו לחזור ולהדגיש כי החלוקה כאן היא כללית ביותר, ואנו בהחלט ממליצים לכל אחד לנסות בעצמו את הסוגים השונים של שמפו „רויאל" ולראות איזה מן הצבעים הוא המתאים ביותר לתכונות השיער שלו.

גור חותם, פרס בודק, רבין מחייך, קיסינג'ר בודק משמאל ואלון מחייך אליו

הרגע הגדול של הנרי קיסינג'ר:

החורש בדימונה ברינה יקצור!

האם משחקים מנהיגי ישראל ב"נדמה לי" ✶ מה יהיה הלאה?

ב **חודש מארס** הוא הזיל דימעה. באחד בספטמבר הוא שפע חיוכים. על הנרי קיסינג'ר ניתן היה לומר, השבוע: „הזורע בדמעה, ברינה יקצור!"

מה השתנה, בעצם, בין מארס לספטמבר? במתכונתו, ובעיקר תוכנו, דומה ההסכם של ספטמבר לזה שממשלת ישראל דחתה במארס. ישראל נסוגה למעשה מכל המעברים, דבר שסירבה לעשותו אז. מצריים לא שינתה את הסטאטוס החוקי של מצב המילחמה, דבר שהיא סירבה לעשות גם במארס. ישראל הסתפקה בדיבורים כלליים יותר על אי־השימוש בכוח, דבר שסירבה להסתפק בו אז.

השינוי המהותי היחידי טמון במרכיב חדש: נוכחות ה„טכנאים" האמריקאיים במעברים.

אם זה טוב או רע לישראל ולעניין השלום — על כך נחלקות הדיעות.

גם בשארם־אל־שייך!

ש **ימעון פרס,** בנסותו להסביר ל־צמרת מיפלגת־העבודה מדוע הסכימה הממשלה עכשיו להסכם שאותו דחתה בתרועה גדולה לפני חצי־שנה, שם את הדגש על נוכחות אמריקאית זו.

תוך כדי כך החליקה לשונו, כפי שקורה לו מדי־פעם. הוא אמר: אילו היה קיים כוח אמריקאי כזה בשארם־אל־שייך, במאי 1967, לא היתה פורצת מילחמת ששת־הימים.

ישראל גלילי קפץ מייד ממקומו, שאל את פרס אם כוונתו לומר שהוא רואה גם הפעם את הסיתרון לבעיית שארם־אל־שייך בנוכחות כוח אמריקאי שם. פרס תפס את טעותו, הכחיש זאת בו־במקום.

ייתכן שרק באותו רגע הבין פרס, כי הממשלה נכנסה למלכודת פסיכולוגית־פוליטית.

לפני־כן ניסה פרס להעמיד פנים כאילו הוא זה שהמציא את הרעיון הגואל של נוכחות אמריקאית. אנוואר אל־סאדאת, שהעלה את הרעיון זמן רב לפני־כן, בפגישתו עם הנשיא ג'ראלד פורד בזאלצבורג, בוודאי סבור כי הוא שהמציא אותו. אבל ההמצאה היתה, כמובן, פרי מוחו הפורה של הנרי קיסינג'ר — המצאה מחוכמת מאין־כמותה.

כי ברגע שנוצר התקדים של נוכחות אמריקאית בין שני הצדדים — כפיתרון לשאלת פירוז השטחים שיפונו ע"י ידי ישראל — הוא יחוד כימעט אוטומטית עד כי שטח שיפונה בעתיד.

מאחר שלא ייתכן שלום כאשר ישראל מחזיקה בשטחים כמו שארם־אל־שייך, רמת־הגולן וגבול תל־כרם, ואילו לישראל קשה לסבול נוכחות צבא ערבי שם, ואין לה אמון בצבא האו"ם — מספק התקדים של המיתלה את התשובה שתתבקש מעתה ואילך אוטומטית: בין הצדדים ייכנס כוח אמריקאי, באיצטלה זו או אחרת.

הרעיון עצמו אינו חדש. גם בעבר דובר על כוח של המעצמות, שאינו כפוף לווטו של חברי מועצת־הביטחון ולשגרת עצרת־האו"ם, כחיץ בין הצדדים.

אולם בעבר דובר תמיד בהקשר זה על כוח אמריקאי־סובייטי. יצירת התקדים הראשון של נוכחות אמריקאית ביעדית היא ניצחון אישי כביר להנרי קיסינג'ר.

TRIP WIRE

ל **נוכחות האמריקאית** במעברים כמה השלכות חשובות, החורגות ב־הרבה מן התפקיד הטכני המוצהר שלה, שהוא מצומצם. בין השאר:

● **נקבע רישמית מעמדה של ארצות־הברית כמעצמה האחת ששני הצדדים בסיכסוך המיזרח־תיכוני מקבלים את נוכחותה ה־קבועה במרחב.**

● הדבר יחזק לאין־שיעור את מעמד ארצות־הברית במרחב, וישמש תמריץ חזק ביותר לסוריה ולאש"ף ללכת בעיקבות מצריים, להיתנק מברית־המועצות ולהסתדר במישרין עם ארצות־הברית.

● ארצות־הברית הסכה, בפועל, ערבה לקיום שביתת־הנשק בין ישראל ומצריים, ומשום כך יהיה לה מעתה כוח מעשי ומוסרי מוגבר ללחוץ על הצדדים למען המשך הדרך להסדר.

● **התפקיד האמיתי של הטכנאים האמריקאיים במעברים הוא לשמש, בהסכמת הצדדים, מעין „תיל הכשלה" (TRIP WIRE), לחוט הנמתח בגובה נמוך מעל לקרקע, כדי להכשיל חייל תוקף.**

בדומה לכוח האמריקאי הקטן בברלין, אין בכוחו לעצור התקפה, אך הוא מבטיח שכל מי שיחליט לתקוף יידע כי הוא נכנס לעימות ישיר, פיסי ממש, עם ארה"ב.

מאקיאוולי בביתו

כ **מו תמיד,** משחק קיסינג'ר מישחק מאקיאוולי, מבלי להתחשב בדעת־הקהל בארצו.

בעוד שקיסינג'ר מבין כי חדירת הטכנאים האמריקאיים לסיני היא הישג אמריקאי כביר בתחרות האמריקאית־סובייטית על שליטה והשפעה, רואה דעת־הקהל האמריקאית בעין רעה כל „מעורבות" אמריקאית בעולם.

האסוציאציה האוטומטית מובילה אל ה־מעורבות האמריקאית בווייאט־נאם, שהתחילה בצורה תמימה בשיגור „יועצים". קשה לדרוש מן הציבור האמריקאי לעמוד על ההבדל היסודי שבין מעורבות לטובת צד אחד נגד השני, כמו בווייאט־נאם, לבין מעורבות הבאה על־פי בקשת שני הצדדים, כמו הפעם.

נאים האמריקאיים במעברים הוא לשמש, בהסכמת הצדדים, מעין „תיל הכשלה" (TRIP WIRE), לחוט הנמתח בגובה נמוך מעל לקרקע, כדי להכשיל חייל תוקף.

בדומה לכוח האמריקאי הקטן בברלין, אין בכוחו לעצור התקפה, אך הוא מבטיח שכל מי שיחליט לתקוף יידע כי הוא נכנס לעימות ישיר, פיסי ממש, עם ארה"ב.

ההישגים והאשלייה

ב **כל הסכם פוליטי,** מבקש כל אחד מהחותמים להשיג משהו אחר. יותר מכך, כל צד רואה בהסכם גוף שונה מזה שרואה בו הצד השני, ותולה בו תיקוות שונות. ההסדר שנחתם השבוע אומר דברים שונים לצדדים השונים:

● **לאמריקאים** הוא מבטיח, קודם־כל, הגמוניה מחודשת במרחב, הידוק הברית עם מצריים תוך המשך הברית עם ישראל, ותיקוה סבירה לדחיקת הסובייטים גם משאר ארצות המרחב.

● **למצריים** זהו, קודם־כל, הסכם המחזיר להם חלק חשוב של סיני, בלי קרב, ובכך מוסיף במאוחר מימד נוסף של ניצחון למילחמת יום־הכיפורים. יחד עם זאת, אין מצריים רואה בו התחלה של שלום־נפרד עם ישראל. כדי למנוע את בידודה בעולם הערבי, עליה להגיע במהרה להסכמים נוספים, בעיקר בחזית הסורית.

● **לממשלת ישראל** זהו, קודם־כל, הסכם שנועד להעניק לה כשלוש וחצי שנים של רגיעה גמורה, מבלי שתצטרך להחזיר בהן שטחים, מעבר לאותם הכלולים בהסדר זה.

קרוב לוודאי שזוהי אשלייה.

יש להסדר כמה וכמה צדדים חיוביים: ראשית, הוא מבטיח לפחות זמן קצר של רגיעה מדינית, וזמן ממושך של רגיעה צבאית.

שנית, הוא מחזק בהרבה את מעמדם של היסודות המתונים בי־עולם הערבי, ובראשם אנוואר אל־סאדאת והמישטר הקיים במצריים. הדבר יחזק במיוחד הארוך גם את הכנף המתונות בסוריה, באש"ף ובגורמים אחרים — אפילו אם זה לא ייראה ברגע הראשון.

שלישית, נמנע עימות הרה־אסון בין ישראל וארצות־הברית, בשעה שאין ליש־ראל שום בעל־ברית אחר.

רביעית, חוסלו מוקדי־הסיכסוך המיי־דיים החריפים ביותר בין ישראל ומצריים, כגון המעברים והנפט של אבו־רודייס. השאיבה הישראלית שם היתה, בעיני המצרים, שוד לאור־היום.

חמישית, נעשים כמה צעדים מוחשיים ליצירת אווירה של שלום, כגון מעבר הסחורות הישראליות בתעלה.

אולם דבר אחד לא יתן ההסדר לממשלת ישראל: האפשרות לשבת שלוש וחצי שנים בחיבוק ידיים, לדחות כל התקדמות נוספת לקראת שלום, ולבצר את שליטתה בכל השטחים המוחזקים שנשארו בידיה.

אם הממשלה סבורה שתצליח בכך, היא משחקת ב„נדמה לי."

לא יהיה קיפאון!

א **חרי חתימת ההסכם,** נותרו על כנם הגורמים העיקריים שהביאו אליו, ושיקבעו גם את המשך ההתפתחות:

● **ארצות־הברית תרצה להמשיך במסע־הניצחון שזה בעולם הערבי, למשוך לצידה את סוריה ואת אש"ף, ולאחר־מכן גם את עיראק ואלג'יריה. משום כך תהיה מעוניינת לא רק בהסדר־חלקי נוסף, בעתיד הקרוב, עם סוריה — אלא גם בהתקדמות כללית.**

● אם תצליח ארצות־הברית במשימה זו, — כלומר, אם תמשוך את סוריה לצד שלה, ואם תמצא הסדר משביע־רצון עם אש"ף וירדן — היא תרצה לנצל ולבצר הישג זה במשא־ומתן להסכם כולל, בחסות אמריקאית, בז'נבה או במקום אחר.

● מצריים אינה יכולה להרשות לעצמה להיתנתק מן העולם הערבי, כדי להתזיק בהגמוניה המדינית בעולם הערבי, ולמגר את „חזית הסירוב" של אויביה, עליה להוכיח שהיא פועלת לטובת כולם.

משום כך תצטרך מצריים להראות שהיא ניחצת למען התקדמות לשלום כולל — כלומר, לנסיגת ישראל לגבול ה־4 ביוני ולהקמת מדינה פלסטינית בגדה וברצועה — תוך תקופת החסדר הנוכחי, ולא אחרי גמר תקופת הסדר זה.

מבחינה זו, טועים כל הסבורים כי ההסדר החלקי הנוכחי נוגד בהכרח את רעיון ההסדר הכולל — גם אותם המקווים כך, כמו יצחק רבין ועמיתיו; וגם אותם המסתייגים משום כך מן ההסדר החלקי, כמו כמה אישים וחוגים במחנה־השלום, שאינם תומכים את טיב ההתליכים.

הלחץ על ישראל להסדר חלקי נוסף עם סוריה יתחדש תוך כמה שבועות, והיחץ להסדר כולל יותר יתחדש תוך חודשים אחדים.

שביתת־הנשק הצבאית של שלוש וחצי שנים בחזית הדרום מבטיחה רק דבר אחד: שהלחץ יעבור מן המישור הצבאי למישור המדיני והכלכלי. אבל גם זה יהיה נכון רק אם יימצא סיפוק לסוריה — כך שלא יהיה לה עניין לגרום למילחמה שבה תיאלץ מצריים לתמוך בה.

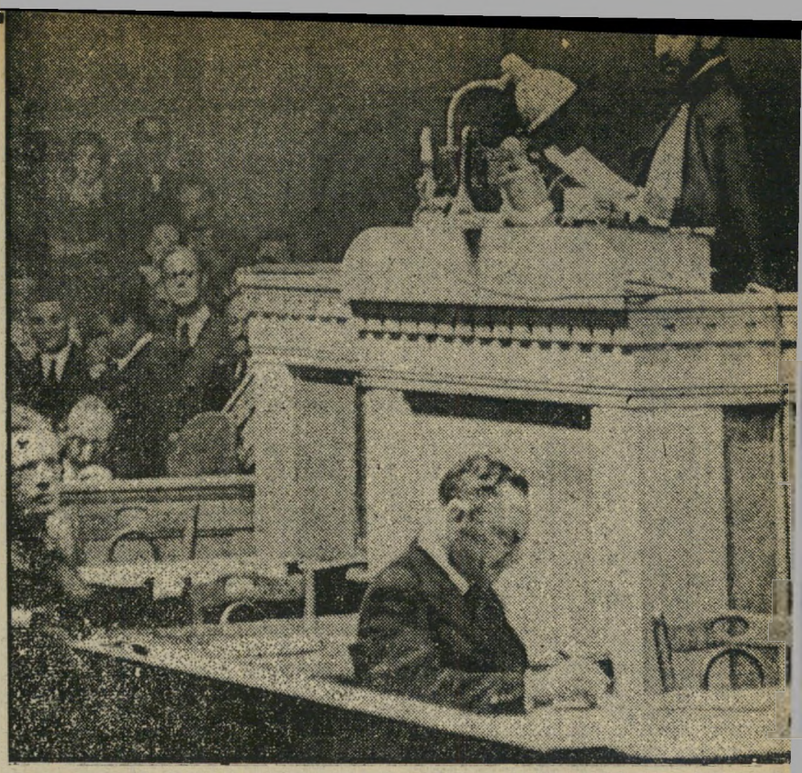
ממשלת ישראל תנסה, בלי ספק, להקפיא את המצב כדי לחרי־ויח זמן. נסיון זה ייכשל.

הוא הגיע לשילטון בדרך של תככים ורצח –

והפך ג׳בור לאומי שריתק את דמיון העולם

מותו של הארי

הרגע ההיסטורי

30 ביוני 1936. היילה סלאסי עומד על דוכן־הנואמים של חבר־הלאומים בז׳נבה, כדי לתבוע מעולם מבוייש וציני צדק לעמו. היה זה אחד מרגעי־הגורל של המאה העשרים.

ל רגעים שבהם החיסטוריה עוצרת את נשימתה. רגע כזה הגיע ב־30 ביוני, 1936.

על דוכן־הנואמים בארמון חבר־הלאומים בז׳נבה ניצב גבר בעל זקן שחור, לבוש שיכמיה, שהופעתו אמרה כולה הוד מלכותי, למרות קומתו הנמוכה (1.65 מ׳). חודשיים לפני־כן ברח הקיסר היילה סלאסי מעיר בירתו, אדיס־אבבה, עם תם־קרב הצבא האיטלקי הפולש. אתיופיה נכבשה. מדינות העולם, שהבטיחו לערוב לביטחונן של כל המדינות, מעלו בתפקידן. הן הטילו אומנם סאנקציות נגד איטליה. אך חששו שאם תרחקנה לכת, יידחף בניטו מוסוליני לזרועותיו הממתינות של אדולף היטלר. אתיופיה הופקרה.

אחרי שהתפלל בירושלים, הורשה היילה סלאסי לנאום בפני העצרת בז׳נבה. הוא דיבר בשפת־אמו, אמהארית: „אנוכי, הייה סלאסי ה־1, קיסר אתיופיה, נמצא כאן היום כדי לתבוע את הצדק, שעמי זכאי לו. איזו תשובה אביא לעמי?״

עיתונאים איטלקיים ניסו לשסע את נאומו בצעקות פאשיסטיות. הוא השתיק אותם במבט מלא־בוז.

ברידתו מן הדוכן, לשמע מחיאות־הכפיים המעטות של הדיפלומטים הגבוכים, הפליט בחציי־קול את אחד מגדולי הפסקים של המאה ה־20: „היום זה קורה לנו, מחר זה יקרה לכם!״

העולם כולו שמע, ונחרד.

היתה זו נבואה חיה. כעבור ארבע־חמש שנים נכבשו רבות מן הארצות, שהפקירו את אתיופיה, על־ידי הצבאות של היטלר ומוסוליני. הטרגדיה של אתיופיה חיתה הקדמה לקטל הנורא של מילחמת־העולם השנייה.

סופו של רודן

המוני אדיס־אבבה מריע לכבוד המהפכה של הקצינים, שחפילה את משטר הקיסרות ששלטה באתיופיה מימי־קדם. אחד המפגינים מחזיק בידו תמונה הפוכה של היילה סלאסי.

מאסר־עולם בשרשרות־זהב

ב זכות אית׳ רגע בז׳נבה, הפך הייה סלאסי אחת הדמויות הגדולות של המאה ה־20.

הוא עבר דרך ארוכה עד שהגיע לכך — דרך המזכירה את תולדות דויד המלך.

הוא נולד בבית־חימר ביולי 1892, בשם תאפארי מאקונן, היחידי מבין בניו של מושל איזור הרארי, ראס (ראש) מאקונן, שלא מת בעודו תינוק. מישפחתו היתה אצילה: אבי־סבו היה היילה מלכות, מלך שוע, ואבי היה דודן של הקיסר מנליק ה־2, ששלט אז באדיס־אבבה, ושלא היו לו בנים.

כאשר מת אביו, נקרא תאפארי אל חצר הקיסר, עד אז למד רק בבית־ספר של המיסיון הצרפתי במחוז הולדתו. באדיס־אבבה קיבל חינוך מקיף יותר. אך בעיקר למד את סבך הקנוניות בחצרו של מנליק, שדמתה לחצר המלך הורדוס.

עם מותו של מנליק, ב־1913, לא הוענק הכתר לתאפארי, אלא לנכד הקיסר, צעיר ספורטיבי יפה־תואר בשם יאזו, שחי חיי־חוללות.

אולם יאזו לא הספיק להגיע אל סכם הכתרתו. הוא התאסלם לפתע, קומם נגדו את חצר־המלכות, שהיתה כולה נוצרית. הכנסייה האתיופית (הקופטית) הטילה עליו חרם, והקיסר החדש הודח.

בכך החלה דרך הקנוניות של ראס תאפארי. הוא השיג לעצמו את התואר „יור־ש־עצר״ ואת הכהונה של „עוצר״ בשמה של זודיטו, בת מנליק, שחוכתרה כקיסרית.

תחילה סילק תאפארי את בעלת של הקיסרית, שנעלם בצורה מיסתורית, ו־הטיל עליה את מרותו המוחלטת. לאחר־מכן יצא לקרב נגד אביו של יאזו המודח, שהתמרד נגדו, האב מוגר. יאזו עצמו חש אל הצבא המובס, ליכד אותו סביבו, ו־הובס אף הוא. ראס תאפארי גזר עליו מאסר־עולם. עד מותו חית יאזו כבול

החצלום שהפיל קיסר: היילה סלאסי מאכיל כלביו מצלחת־כסף, שעה שעמו גווע ברעב

בשרשרות־זהב, במאסר עולם.

נותרה הקיסרית עצמה. כעבור כמה שנים היא ניסתה לבצע הפיכה נגד ה־עוצר שלה. תאפארי הביס גם אותה, אילץ אותה להעניק לו תואר של מלך. כעבור שנתיים מתה בנסיבות מיסתוריות. לאיש לא היה ספק כי ראס תאפארי רצח גם אותה, אחרי שרצח קודם־לכן את כל קרוביו האחרים, שעמדו בינו לבין כס־הקיסר.

הדרך היתה פנויה. ב־1930 הוכתר תא־פארי בן ה־38 כקיסר אתיופיה. מאז הוא נקרא „היילה סלאסי, האריה הכובש מ־שבט יהודה, נבחר האלוהים, מלך־המל־כים."

האמהארית היא שפה שמית, הקרובה לעברית ולערבית. היילה סלאסי פירושו: „הילת השילוש (הקדוש)". אדיס־אבבה היא עיר האביב החדש, ואילו תוארו ה־רשמי של הקיסר, „האריה הכובש של שבט יהודה," מקורו בסמל הישראלי הע־תיק, גור־אריה־יהודה. הוא בא להזכיר את האגדה שקיסרי אתיופיה הם צאצאי הזיווג התנ"כי של שלמה המלך ומלכת־שבא.

השם אתיופיה בא במקום השם „חבש", חנחשב כשם־גנאי, מכיוון שחבשים הם „חבושים", אסירים או עבדים. התואר מלך־המלכים הוא, באמהארית, „נגוס נגוסטי", נוגש־הנוגשים.

אחרי שהגיע תאפארי לשילטון בדרכים עקלקלות, קרה לו מה שקרה לדויד המ־לך, שגם הוא הגיע לשילטון בדרך ארו־כה של תככים ושיתוף־פעולה עם האוייב הלאומי. ראס תאפארי הפך היילה סלאסי, והתככן הפך מנהיג לאומי.

הפלישה האיטלקית לאתיופיה הסעירה את העולם יותר מכל מאורע אחר באותה תקופה. העולם ליווה באהדה נזעמת את בני־השבטים, שיצאו להילחם בחניתות עתיקות נגד הטאנקים והגאזים המרעילים של האיטלקים.

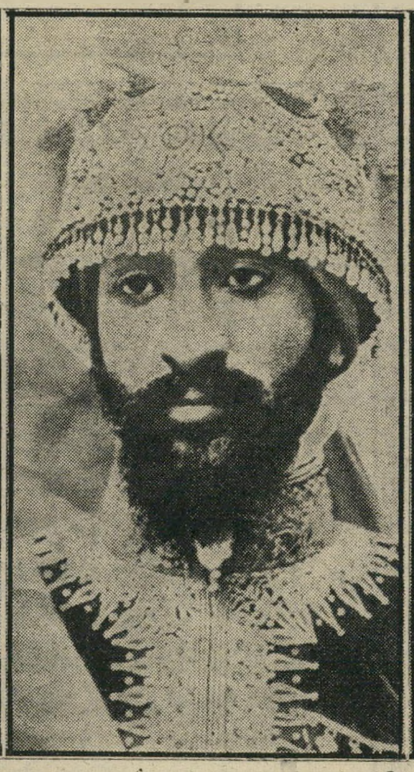
אבל זה לא עזר לקיסר, אחרי שנאלץ להימלט. בעיקבות ביקורו בירושלים, ש־עורר אז רגשות עמוקים בארץ־ישראל, ואחרי נאומו בו'נבה, השתקע בעיר ה־בריטית באת. הוא חי כעני מרוד, והיה זמן שהחנויות אף סירבו לספק לו סחורה.

כל זה השתנה כהרף־עין כאשר הצטרף מוסוליני למילחמה לצד היטלר, במאי 1940. מיזרח־אפריקה היה המקום היחידי שבו יכלו הבריטים לנחל ניצחון מהיר נגד האיטלקים, שהיו שם מנותקים ומ־

(המשך בעמוד 42)

היתום תאפארי מאקונן הובא לאדיס־אבבה, אחרי ש־נפטר אביו, ראס (דוכס) ומושל־מחוז.

הדוכס הקיסר מנליך מינה את בן־דודנו המיותם לדוכס. תאפארי השתלם במהרה בתורת התככים.

המודח בחברת צופים בריטיים הצטלם היילה סלאסי אחרי שגורש על־ידי האיטלקים מארצו.

הקיסר תמונה אופיינית של היילה סלאסי בחודשים האחרונים לשילטונו, מתבודד ועירי.

(המשך מעמוד 32)

דבר מוחשי כמו שטחים, שניתן לראותם, עם דבר בלתי־ניתן לראייה, כמו התקדמות לשלום.״ הוא תימצת, במילים ספורות אלה, את משמעות המחלוקת ואת משמעותו האמיתית של ההסכם שהושג השבוע.

מדיניות

תראו מי מדבר!

משה דיין בתפקיד הטומר־להבעים

בדיחות פוליטיות אינן נשארות בדיחות בישראל. הן הופכות, תוך זמן קצר — מציאות. גם הבדיחה היהודית על הבן שרצח את הוריו וביקש אחר־כך רחמים בטענה כי הוא יתום, הושמעה השבוע ברצינות נוראה. אלא שהאיש שהשמיע אותה הפך כבר בעצמו דמות קומית.

היה זה שר־הביטחון לשעבר, משה דיין, האיש האחראי באופן אישי יותר מכל אדם אחר, לכך שישראל נאלצה לחתום על הסדר־ביניים ללא תמורה מדינית מוחשית, ואשר קפץ ברגע האחרון על מרכבת המתנגדים להסדר והשמיע את קולו נגדו.

לא מועמד. היה צורך ביותר מאשר מצח־נחושה ואטימות טוטאלית כדי לטעון, כפי שטען דיין, כי ״ההסדר הצפוי מחליש אותנו גם מבחינה צבאית וגם מבחינה מדינית, גם מבחינת יכולת המיקוח עם הערבים וגם מבחינת התלות בארצות־הברית.״

או שמשה דיין מזלזל, כדרכו, בכושר־הזיכרון של העם, או שהוא עצמו לקה בזיכרונו. שכן היה זה משה דיין עצמו שהציע ותבע, עוד לפני מילחמת יום־הכיפורים, שישראל תיסוג ותוותר למצריים על שטחים בסיני, במיסגרת של הסדר חלקי, וזאת אף ללא אחת מהתמורות שאותן קיבלה ישראל בהסדר הנוכחי.

אלא שאז סבר משה דיין כי הוא האיש המיועד על־ידי האמריקאים לרשת את מקומה של גולדה מאיר, כראש־ממשלה. הוא היה מוכן להגיש להם על מגש, ללא כל תמורה, בדיוק מה שאת החזרתו הוא מגנה עכשיו.

בינתיים אירע מה שאירע ביום־הכיפורים, במידה רבה בגלל חוסר־הכישרון וקלות הדעת של דיין כשר־הביטחון. המצרים חזרו לסיני בכוחות עצמם, ועמדת־המיקוח של ממשלת ישראל נחלשה בהרבה. אך דיין מעמיד פנים שכל זה לא קרה.

לפני מיספר חודשים, בעת שמשה דיין יצא לביקור ביפאן, הוא חזר ממסעו דרך ארצות־הברית, שם נפגש לארוחת־בוקר עם שר־החוץ האמריקאי, הד״ר הנרי קיסינג׳ר. באותה שיחה, קבל קיסינג׳ר לפני דיין על הקשיחות שמגלה יצחק רבין, כראש־ממשלה, במגעים לקראת הסדר־ביניים נוסף. דיין, שרצה לשאת חן בעיני קיסינג׳ר, אמר לו אז, ספק בבדיחה ספק ברצינות: ״תשאל אותי. אני יודע איך לרכך את רבין.״ אז סבר דיין כי ימי כהונתו של רבין בראשות־הממשלה ספורים, ועדיין קיווה כי הוא יהיה מועמד פוטנציאלי לתפקיד. החנופה בפני קיסינג׳ר נועדה אז ליצור את הרושם, כי אם ינוהל המשא־ומתן על הסדר־הביניים עימו, ולא עם רבין, הוא יהיה מוכן ל־ויתורים ולפשרות מרחיקי־לכת הרבה יותר.

גיבור קומי. אלא שבינתיים השתנה המצב. רבין ביצר את מעמדו בראשות־הממשלה. גם חששו בפני משה דיין, שכיוון את צעדיו ושיקוליו במשך תקופה ארוכה, פג. משה דיין הפך בדיחה מהלכת על שתיים. שכן, בעת שהיה בכוחו לערער את שילטונו של רבין ולגבש אופוזיציה נגדו, הוא פסח על שתי הסעיפים ונמנע מנקיטת עמדות מפורשות.

עתה, כשהוא חסר כל השפעה ממשית, כאשר אפילו חסידיו השוטים, מילבד מרדכי בן־פורת, נטשו אותו; כשבניטיפוחיו, הצמד פרס־יעקובי, מעוים לנקוט עמדה עצמאית בניגוד לדעתו, ולהשתחרר מהשפעתו — דיין ״קיבל פתאום דם,״ כלשון העגה העממית.

כמה עיתונאים עדיין ציטטו, ברצינות נוראה, את אימרותיו של דיין בגנות הסדר־הביניים. הם שכחו, כנראה, כי הוא היה האיש שדחף את מדינת־ישראל לעמדה מוחשי כמו שטחים, שניתן לראותם, עם דבר בלתי־ניתן לראייה, כמו התקדמות לשלום.״ הוא תימצת, במילים ספורות אלה, את משמעות המחלוקת ואת משמעותו האמיתית של ההסכם שהושג השבוע.

יתרון ושמו יותר

כמעט כולם מרבדים על חסכון אולם בחסכוניותה של אבקת הכביסה 'ספריימיקס' חוכלי להיווכח ממש בפו עיניך. בל קופסת 'ספריימיקס' במשקל 1.5 ק"ג מבילה כ־12 בוסות אבקה. אם תשווי זאת לאבקות אחרות תווכחי כי ב'ספריימיקס' את מקבלת הרבה יותר. אך זהו איננו החסכון היחידי. 'ספריימיקס' שומרת על אריגים עדינים ומגנה על מכונת הכביסה שלך מפני חלודה - זבכך וחסכות לך הוצאות רבות ופפח ונפש. והעיקר: ל'ספריימיקס' כושר ניקוי בלתי רגיל בבך תווכחי בבר עם הכביסה הראשונה. ההחלמה בידיך - עברי ל'ספריימיקס'.

שמן

בינג־לי־ניאל

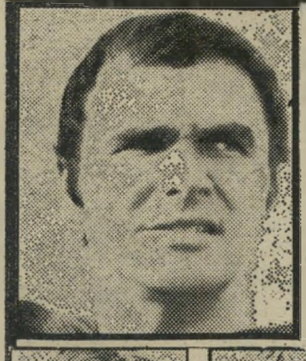
מפיק "הסנדק" ובמאי "12 הנועזים" מגישים:

סרט המנפץ הרבה בדיחות והרבה עצמות

הַמִּשְׁמָר הַמַּכְנִיר

ברט רֵיְנוֹלְדְס בתפקידו הגברי ביותר

אדי אלברט מייקל קונרד אד לוטר

הנועזים ביותר מנצחים תמיד!

מפיק: אלברט ס. רודי (הסנדק) במאי: רוברט אלדריץ (12 הנועזים)

בכורה ארצית ממוצאי החג 7.9.75 בקולנוע "מוגרבי" תל־אביב

סרט CIC בצבעים

דה שבה לא נותרה לה ברירה אלא לקבל את ההסדר שניכפה עליה.

התגובה היחידה לה היה ראוי הגיבור הקומי, שהחליט לשחק את תפקיד המומר־להכעיס, היתה: „תראו מי מדבר!"

אישים

שובב

או פרא־אדם

תדי קולק

יצר יעצמו דימוי של שובב, אך השבוע הגדיש את הסאה

„שק בתחת!" אינו ביטוי פרלמנטרי, וגם אינו שייך ללכסיקון של ממלאי תפקידים ציבוריים, דוגמת ראשי־ערים. בכל־זאת סלחו רבים לראש־עיריית ירושלים, תדי קולק, כאשר הפליט תחינה עסיסית זו בעת ריתחה לפני מיספר שנים, בשעת עימות עם הורה נזעם.

היה חן מיוחד בהתנהגות השובבה של ראש־עיריית בירת ישראל, מאז נבחר לתפקידו. בניגוד לעסקנים וראשי־ערים אחרות, השוקלים כל צעד מצעדיהם וכל מילה שהם מוציאים מפיהם, כדי למצוא חן בעיני קהל בוחריהם, נראה היה שחדי קולק מצפצף על מה שיחשבו עליו בוחריו. „הם ישפטו אותי לפי איך שאני מנהל את העיר, ולא לפי נימוסי," אמר תדי בן ה־64, יליד וינה, שנימוסיו האוסטריים השתבשו כנראה בתקופת היותו חבר קיבוץ עין־גב.

עלבונות אישיים. רתחן מטבעו, נוקם ונוטר, ובעל חוש־הומור גס, הפך תדי דווקא בשל התנהגותו יוצאת־הדופן, חביב ההמונים הסולדים מפוליטיקאים מכופתרים. הם זכרו את תדי כמי שאינו מתבייש בישבנו הנחשף, בשעה שהוא משחק כדורגל עם עובדי עירייתו. אך הם זכרו אותו גם בשל האימרה שהשמיע בעת הפגנת הפנתרים השחורים מול בניין עיריית ירושלים: „לא לדרוך על הדשא!"

השמע נדמה היה כי תדי קולק מרשה לעצמו יותר מדי, לא רק כראש־עיריית ירושלים, אלא גם כיצור חברתי. תדמיתו כשובב התחלפה בדמות של פרא־אדם משולח כל רסן, שאינו יודע לשים מחסום לפיו.

כמדריך־תיירים לצמד טיילור־ברטון, עדיין שמר תדי על הטעם הטוב. כאשר נשאל מתי הוא מוצא לעצמו זמן לישון, אם הוא עובד משש בבוקר עד חצות, השיב: „אני ישן בישיבות מועצת העירייה."

אבל כאשר התכנסה ישיבת המועצה השבוע, לא ישן תדי כלל. בוויכוח קולני שפרץ בישיבה, סביב בעיית הרכב המועצה הדתית בעיר, הטיח תדי בפני עורך־הדין אורי הופרט, נציג הליברלים העצמאיים „תסתום את פיך!" „שתוק כבר, ליצן מכור־ער!" היו כמה מביטוייו העדינים של ראש־העיר.

איצטלה של ליברא!. אולם אם כאן היה מדובר עוד ביחסים שבין אדם לחברו, הצליח תדי באותו יום עצמו להעליב עדה שלימה: את תושביה הערביים של ירושלים. כאשר הוזמן לטכס חנוכת שיכון חדש בבית־חנינה, התרגז תדי כאשר אחד ממארחיו הערביים השמיע באוזניו דיבורי־תודה על עזרת העירייה, אך סירב שדבריו יוקלטו לשידור.

קולק התפרץ כלפי המארחים בגידופים וחרפות. הוא טען כי ישראל מושמצת ברחבי העולם כמי שמדכאת את נתיניה הערביים. אבל ערביי ישראל וירושלים אינם מוכירים לעולם את הסיוע שמושיטה לחם מדינת־ישראל.

„אתם לא פונים לכווייט, אבו־דאבי או ירדן בבקשת עזרה," נזף תדי במארחיו, „אתם פונים אלינו. אתם חיים על חשבוננו, על חשבון משלם־המיסים הישראלי. אני לא מאיים עליכם, אבל לא ניתן להמשיך במאמצים אלה אם לא תביאו אותם לידיעת הציבור."

תדי קולק, שבעבר נהג להתכסות באיצטלה של ליברל, הדואג לזכויות אזרחי עירו הערביים, שכח רק שערביי בית־חנינה לא בחרו להיות אזרחיו מרצונם. אם היה הדבר תלוי בהם, ספק אם לא היו מעדיפים שממשלת ירדן או פלסטין תבנה להם שיכונים במקום תדי קולק.

התפרצותו של תדי קולק היתה במיטב המסורת הקולוניאלית. הנייטיבס לא נשקו את רגליו, והוא בעט בהם.

איכות הסביבה

עצם בגרונה של העיר

חברת החשמל תורמת לכיעור נופי הערים

לאורך שני קילומטרים, במרכזו של רחוב אבן־גבירול בת"א, מתוחה מערכת של קווי מתח חשמלי גבוה. עשרות עמודי־מתכת, המתנשאים גבוה מעל הבתים בני ארבע הקומות שברחוב, תקועים באי־התנועה המפריד בין שני מסלולי־התנועה.

כל אזרח תל־אביבי, שהיה נשאל לאיזו מטרה מיועדים עמודים גמלוניים ומכוערים אלה, היה משיב בוודאי כי הם נועדו להזרים אנרגיה חשמלית מתחנות־הכוח שבפרברי העיר, אל מרכזה. טעות. מסתבר כי מזה 11 שנה לא זרם אפילו קילוואט אחד של זרם חשמל בכבלים המתוחים בין עמודים אלה, מול חלונותיהם של תושבי הרחוב. הם פשוט יצאו מכלל שימוש. אבל העמודים המכוערים נשארו תקועים במקומם, כעצם בגרונה של העיר.

„המערכת נשארה במקומה בהתחלה מתוך אינרציה," הסביר משה נלקן, ראש המחלקה למחקר ופיתוח של חברת־החשמל. „אחר־כך השארנו אותה מתוך שיקולים של אפשרות ניצול התוואי במיקרה־חירום." היתה זו טענת־סרק. שכן, במערכת שברחוב אבן־גבירול לא נעשו כל עבודות־הכנה שיאפשרו להזרים דרכה חשמל בימי־חירום.

גם יעילות המערכת החיצונית בימי־חירום היא מפוקפקת, שכן היא מועדת לפגיעה מיידית בכל מיקרה של תקיפה אווירית או אחרת. אבל לפחות ניתן להשתמש בטענה מוזרה זו כדי להצדיק את קיומם חסר־התכלית של העמודים.

חשמל נקי. גילוי זה הוא אחד הגילויים המאלפים ביותר במחקר שערכה ז'ואן ירון, מזכירת האגודה לקידום תודעת איכות הסביבה, שהתפרסם בביטאון האגודה לחיות בעיר. טוענת ז'ואן: „איש לא היה מותח חוטי־חשמל חשופים בחדר המגורים שלו. אומנם, זה יכול היה להיות זול יותר ופשוט יותר, אבל בכל־זאת אנו מצניעים את החוטים בתוך הקירות. מדוע, אם־כן, אנחנו ממלאים את המרחבים סביבנו בקילומטרים של חוטי־חשמל ובטרנספורמטורים גלויים, התלויים על עמודים קרחים שכבשו את הנופים סביבנו?"

ברחובות ערי ישראל מתוחים 50 מיליון מטרים של חוטי־חשמל, 12 אלף תחנות־טרנספורמציה ועשרת־אלפים עמדים וציוד חשמלי אחר. מילבד כיעור הנוף, מהווה צורה זו של פריסת רשתות החשמל גם סיכון ביטחוני בימי־חירום. לתופעה זו קיימת אלטרנטיבה: בניית רשת חשמל תת־קרקעית, כפי שמקובל בערים רבות בעולם וגם במקומות ספורים בארץ. המתנגדת העיקרית לכך היא חברת החשמל. לטענת אנשיה, עולה התקנת רשת תת־קרקעית פי־3.5 מאשר רשת עילית. אולם בד־בבד מוציאה חברת־החשמל כ־3 מיליון ל"י בשנה, רק לצורך גיזום עצים ברחובות העיר, המאיימים לפגוע בחוטי־החשמל.

„איכות הסביבה ואסתטיקה אינם ממלאים תפקיד קובע במדיניות החברה," אמר יעקב טראוב, מנהל המחלקה המיסחרית של חברת־החשמל. דובר החברה, יוסי קידרון, החרה אחריו: „הנושא אינו בראש סולם העדיפויות. ככלות הכל, החשמל נקי לחלוטין."

ישראלים בחו"ל

תמונה עקומה בלוזיין

אמצעי־התיקשורת האמריקאיים אוהדים את מתנגדי החסדר ומייחפים לחם תכונות השמאל החדש

איך נראו מאורעות השבועיים האחרונים בעיני ישראלים בארצות־הברית?

מדווח כתב „העולם הזה" בניו־יורק:

ישראל ישעיהו דופק בפטיש וצורח ב־עברית. רבין, בחולצה מופשלת־שרוולים, ניצב אצל דוכן־הנואמים ומשיב לקריאות־החמס של יורם אריזור. מאות נערים חבושי־כיפות מפזזים בשירה ובריקודים ברחובות ישראל. שוטרים ובלשים בבגדים אזרחיים מתנפלים בחמת־זעם, עם אלות ארוכות, קסדות ומגינים על הנוער העליון המרקד.

פטריוטים ישראלים מובלים, זבי־דם, ב־אלונקות־משטרה לבתי־חולים. קריקטורות ענקיות על קיסינג'ר־היטלר, רבין־הבוגד, כשכתובות ה„הסבר" הן באנגלית, מונפות ברחובות ירושלים ותל־אביב. מפגינים דוברי אנגלית צחה, במיבטא אמריקאי, מסבירים את חלקו של שר־החוץ האמריקאי־יהודי ב„השמדת העם היהודי." הטלוויזיה האמריקאית עלזה ושמחה.

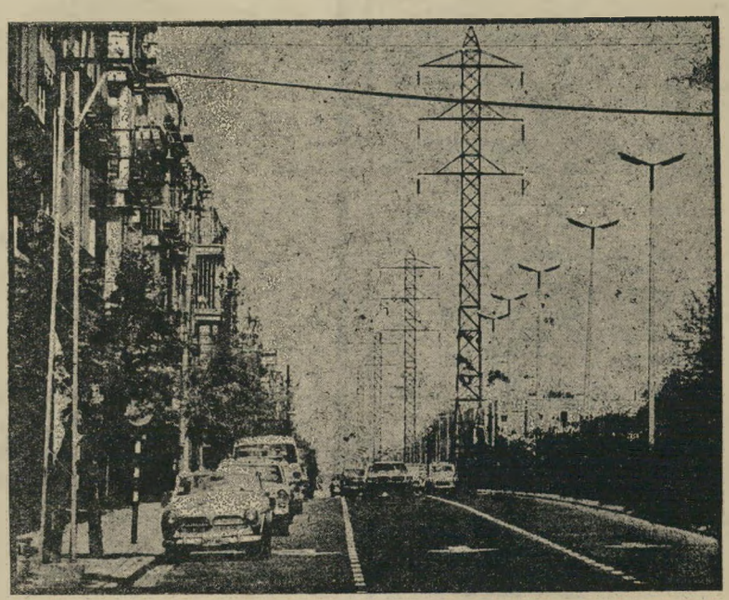
(המשך בעמוד 38)

ראש־עיריה קולק
ליצן מכוער

ח"כ דיין
בדיחה מהלכת על שתיים

עמודי החשמל ברח' אבן־גבירול בתל־אביב
תירוץ לשעת־חירום

במדינה

(המשך מעמוד 36)

סוף־סוף, אחרי ארבעה חודשים של שקט בינלאומי, פרט למהפכה הנמשכת בפור־טוגל, יש חדשות אמיתיות. קו־התיק־שורת של הלווינים הבינלאומיים פעל ללא הפסקה. שלוש פעמים ביום שידרו הרש־תות הגדולות, מחוף לחוף, את דבר מאב־קו הקדוש של העם בישראל נגד פישעי המילחמה של שר־החוץ האמריקאי ובעלי בריתו: רבין־סאדאת.

אחדה אמריקאית. גם העיתונות האמריקאית לא טמנה ידה בצלחת. עיתונים חשובים כניו־יורק טיימס והוושינגטון פוסט לא מצאו בישראל אפילו תומך אחד למהל־כיהם של רבין וממשלתו. אפילו רבין עצמו הצטייר, בראיונות הרבים, כמתנגד למדיניותו־שלו. יועצו, אריק שרון, מסר אף הוא הצהרות מדיניות כי, לדעתו, „תת־חדש המילחמה עם הסדר, או בלי הסדר, תוך חמש שנים."

מחנה השלום? יוק! העיתונות והטלווי־זיה האמריקאית לא מצאו אפילו ישראלי אחד התומך בתוכנית של שלום־כולל, ב־הכרה בזכות ההגדרה־העצמית של העם הפלסטיני, בהתנגדות למונופול האמריקאי על גורל האיזור.

האזרח האמריקאי מן השורה מתחיל ל־ייחס למתנגדי ההסדר את תכונות השמאל החדש משנות השישים בארצות־הברית. על המסך הקטן נראים המפגינים מן ה־ימין הקיצוני, כמו אלה שהתנגדו למדי־גיות האמריקאית בווייט־נאם. האמריקאים רוחשים אהדה לעם שאינו רוצה להיכחד על־ידי בן־עמם, המכהן כשר־החוץ בארץ שממשלתה רוצה לכפות שלום־לא־צודק על עם חלש... כך מצטיירת לאט־לאט תמונה עקומה לחלוטין על המצב במזרח התיכון, על הסיכסוך הישראלי־פלסטיני, יהודי־ערבי, רבין־קיסינג'ר־סאדאת־פורד.

מי אחראי לעקימות התמונה? קשה לישראלים בחו"ל, המתמצאים בנושא, ל־האשים את העיתונאים. האחראי האמיתי הוא מה שקרוי „מחנה־השלום" בישראל, שאינו קיים — המסתתר בחוריו הנזוחים, המפחד לצאת לרחוב כדי להתמודד עם הימין הקיצוני שוחר־המילחמה, והקנאי לפירוש גיזעני של הדת היהודית.

מישטרה

המעצר הושג במירמה

השוטרים הסתירו מהשופט שהחשוד במעצר כבר 5 ימים, והוציאו ממנו עוד 10 ימי־מעצר

„גנבים! גנבו לי את הארנק!" זעקה הצעירה בצהרי־היום, וזינקה לרחוב. היא החלה לרדוף ברחובות פתח־תיקווה אחרי שני גברים נמלטים. אחד מהם נתפס, נעצר על־ידי השוטרים שהוזעקו לקונדי־טוריה, אשר ממנה יצאה הצעירה ללא ארנקה.

העצור, אברהם גבאי, כפר באשמה, וטען שעבד באותה עת בשיפוצים, בבית הסמוך לקונדיטוריה.

אנשי־המישטרה הסיעו את אברהם גבאי לבית־מישפט־השלום בנתניה, בשל סגרת בתי־המישפט, וביקשו שם להאריך את מעצרו של החשוד. הם קיבלו חמישה ימים כדי להמשיך בחקירתם, וכדי לאתר את החשוד השני.

„נשחרר אותך," אמרו השוטרים לגבאי, „אם תגלה לנו מי השני שברח." „אני חף־מפשע," השיב החשוד.

כעבור חמישה ימים הובא שוב החשוד בפני שופט, להארכת מעצרו, אך הפעם לא בנתניה, אלא בבית־מישפט־השלום ב־תל־אביב.

הארכה במירמה. התובע המישטרתי תיאר את המיקרה כאילו מדובר במעצר ראשון. לשופט סופר שהמישטרה מבקשת לעצור את גבאי ל־10 ימים, כדי להתחיל לחקור אותו. לא ניתן כלל לשופט להבין שהמדובר בבקשה למעצר שני.

השופט חתם, אישר הארכת המעצר ב־10 ימים. גבאי ביקש מייד ממישפחתו ל־התקשר עם עורך־דין. כתוצאה מכך הוגש ערעור לבית־המישפט־המחוזי בתל־אביב. לשופטת המחוזית חנה אבנור סיפר גבאי, באמצעות סניגורו, עורך־הדין דרור מק־רין, כיצד הסתירו השוטרים מידיעת שו־פט־השלום בתל־אביב את עובדת המעצר הראשון, שאושר בנתניה.

לשופטת אבנור לא נותר אלא לחתום על צו לשיחרורו המיידי של העצור.

עין לציון צופיה

צופיה ברוט מחיפה הצליחה בקאריירה
אבל נכשלה באהבה ובחיי־הנישואין

היה זה רק לפני כארבעה חודשים. צופיה ברוט, היפהפייה הישראלית מחיפה, שתמונותיה מפארות את שבועוני האופנה והנשים בגרמניה, הפליגה בשבחיו של הגבר הישראלי כמאהב. היא העדיפה אותו על הגבר הגרמני והיא היתה צריכה לדעת. היה לה אחד כזה. לא רק כמאהב, אלא גם כבעל.

השבועון הגרמני הנפוץ שטרן, ערך אז מישאל בין נשים זרות השוהות בגרמניה. בנות מדינות ותרבויות זרות, התבקשו לחוות את דעתן על הגבר הגרמני בתור מאהב. צופיה ייצגה במישאל את דעת האשה הישראלית. והיא לא היתה נלהבת כל כך. „הגבר הגרמני הוא אדיב אך אנוכי," אמרה בלשון המעטה. „התחביב מיספר אחד שלו הוא השתיה. אצלכם שותה אדם ביום אחד מה ששותה אצלנו אדם במשך שנה שלימה."

אבל דיעה חיובית לחוד וניסיון חיים לחוד. השבוע, אחרי שצופיה הגיעה לביקור־מולדת בישראל בתום תקופת היעדרות ממושכת, הסתבר כי החיפאית שעשתה קאריירה מסחררת בעולם הדוגמנות האירופאי, נכשלה בחיי הנישואין שלה.

היא חיה בנפרד מבעלה והם עומדים על סף פירוד סופי ורשמי.

בשעתו, בעת שנישאו, נחשבו דני וצופיה ברוט לאחד הזוגות היפים בארץ. היא היתה חיילת בחיל־האוויר, ודני, חיפאי גם הוא, הכיר אותה כאשר בא לחופשת־קיץ מלימודיו באוניברסיטה גרמנית. הרומן שלהם נמשך כשנה. בסיומה הם נישאו.

אם צופיה לא הפכה אז לאחת הנערות המפורסמות והמצולמות ביותר בישראל — גורל שרבים הועידו לה — היה זה רק מפני שזמן קצר אחרי נישואיהם הם נעלמו מהנוף הישראלי. צופיה נסעה בעקבות בעלה למינכן שבגרמניה, כדי לחיות לצידו עד שישלים את לימודיו. הם נשבעו לחיות באושר זה לצד זו ולהתחלק בטוב וברע. השבועה לא עמדה במיבחן המציאות.

דני ברוט, אחיה של אשת הבוהמה החיפאית נעמי אדווה, היה ידוע בנעוריו בחיפה כנער־שעשועים. כאשר היתגלה כי עבור כמה שנים כמוח מבריק בתחום הפיסיקה וכתלמיד שקדן האוסף תוארים בקצב מסחרר, הפתיעה עובדה זו רבים מכריו.

על האהבה

צופיה ברוט נבחרה לפני ארבעה חודשים על־ידי השבועון הגרמני שטרן, כדי לייצג את דעת הישראליות על הגבר הגרמני.

הבעל

צופיה עם בעלה, דני ברוט, נית בגרמניה. הם יצאו את הארץ כזוג אוהבים, אולם הקאריירות הנפרדות בהן בחרו, הפרידו ביניהם גם כזוג נשוי.

את לימודיו בגרמניה מימן דני בעזרת מילגה. הוא ואשתו הטריה נאלצו להתקיים על הקיצבה הנמוכה ששלחו להם הוריהם מהארץ. הם לא יכלו להסתדר ופנו לחפש תעסוקה שתאפשר להם להתקיים. מאחר ששניהם היו צעירים, יפים ומושכי תשומת־לב הם פנו לסוכנות שחקנים שסיפקה דוגמנים וניצבים לסרטי פירסומת. הגרמנים חטפו אותם מיד. הם זכו גם במיספר תפקידים של ניצבים בסרטים ועיסוק לשעות הפנאי נראה להם משעשע, בצד ההכנסה היפה שאיפשרה להם לחיות ברווחה.

אבל יום אחד, בעת שצופיה הופיעה כניצבת בסרט גרמני, ניגשה אליה מאפרת־סרטים ידועה, שהתפעלה מיופיה, והציעה לה לעבוד כדוגמנית־צילום. היא היפנתה אותה לסוכנות דוגמניות וזו הוציאה לה כרטיס־ביקור, שפירט את מידותיה והציג

(המשך בעמוד 40)

כרטיס־הביקור המיסחרי של צופיה: גובה 1.68, נעליים 37/38, מידות הגוף 85 - 59 - 80

(המשך מעמוד 39)

את תמונותיה. כרטיס הביקור המיסחרי הופץ במהרה בכל הסוכנויות ותוך זמן קצר החלו ההזמנות לזרום בשפע מסחרר.

היא נשלחה לספרד כדי לדגמן עבור חברת תמרוקים, הוזמנה להופיע בסרט ש־צולם בקורסיקה ותיכף לאחר מכן נשלחה לצילומים לריביירה הצרפתית. תמונותיה החלו להופיע בעיתוני אופנה אירופאיים ידועים ובמודעות פירסומת של חברות מפורסמות. היא הפכה לדוגמנית מעופפת, שכדי לצלמה על רקע מתאים, היו מטיסים אותה אפילו עד ברזיל.

התיפאית הצנועה, שרק חודשים ספורים קודם לכן היתה נאלצת לחיות עם בעלה בצימצום ובצנע, החלה מקבלת שכר של 1500 מארק (כ־5000 ל"י) עבור יום צי־לום אחד מחוץ לגרמניה, ו־700 עד אלף מארק עבור יום צילומים רגיל.

נסיך בתור מחזר

היה זה רק **טבעי** שדוגמנית במעמד כזה, תתחכך בחוג הסילון הבינלאומי. וזה בדיוק מה שקרה. בעוד דני שוקד על לימודיו, טסה צופיה למקומות הנופש המ־פוארים והיקרים ביותר. באותה תקופה היא היתה דואגת שדני יהיה צמוד אליה ככל האפשר. כך, למשל, בעת ששהתה קייץ אחד במלון קרלטון במונטה־קרלו, הצטרף אליה בעלה באחת מחופשות ה־לימודים שלו. יחד הם הוזמנו לנשף שערך נער־השעשועים הגרמני גינתר זכס, ב־תקופה שעוד היה שייך לבריג'יט בארדו. בנשף, בו נכחו מילבד בריג'יט גם שחק־ניות ויפהפיות אחרות, דוגמת קתרין דנב, לא הלכה צופיה לאיבוד.

אחר־כך כבר הכירו את שמה בחברה הנוצצת האירופאית. היא הוזמנה לנשפי־גן בארמונות בוואריה והנסיך של בווא־ריה, שהיה עמה בישראל בביקור אחרי שכמעט הפכה אותו לציוני, הפך לאחד ממחזריה הקבועים. ברשימת המחזרים ה־ארוכה ניתן היה למצוא שמות כמו אחיו של אקסל שפרינגר, איל־העתונות הגרמני או אולי הונס, הכדורגלן המצטיין של קבוצת באיירן מינכן.

בקצב ובסיגנון החיים הזה, לא היה זה פלא שחיי המישפחה של צופיה החלו ל־התערער. דן ברוט סיים בינתיים את לי־מודיו לקבלת תואר הדוקטור בפיסיקה גרעינית וחתר לקראת השתלמות נוספת. חיי הזוהר לתוכם נקלעה אשתו לא היו לרוחו. הוא העדיף חברה אינטלקטואלית שקטה ובילויים באתרי ספורט החורף, ב־היותו מחליק־סקי מצטיין. צופיה כבר לא יכלה להינתק מחזרים, ודרכיהם נפרדו.

מרד לא יהיה

ל**ביקורה הנוכחי בישראל,** בו היא מנצלת היטב את חוף בת־גלים בחיפה כדי להעניק גוון ברונזה לגופה, לא באה צופיה בגפה. אבל, בניגוד לכל הניחושים היא לא הביאה עימה הפעם גבר אלא אשה. זוהי דגמר רויטר, יפה־פייה אדמונית מדיסלדורף שבגרמניה, הנמ־צאת גם היא, כמו צופיה, בצמרת עולם הדוגמניות באירופה.

דגמר, הקוצרת שריקות התפעלות בכל מקום בו היא מופיעה, איננה מבינה מדוע מתפעלים ממנה הישראלים כל כך. „מס־פיק ללכת ברחוב כדי לראות שם בחור־רות יפות לפחות כמוני," אמרה. השמש הישראלית וההסברה הציונית של צופיה כמעט וגרמו לדגמר להישאר בארץ, ל־תקופה ממושכת אם לא להשתקע. אולם כאשר החלה להתעניין באפשרויות תע־סוקה כדוגמנית בארץ, היא נחרדה מהמ־חירים הנמוכים המוצעים כאן לדוגמניות. „אני לא מסוגלת להבין איך הן מסו־גלות לעבוד בתנאים כאלה," אמרה.

אבל אין מקום לדאגה. צופיה ודגמר לא תחוללנה מרד דוגמניות בישראל. אין גם כל מקום לחשש כי הן תגזולנה מכמה נערות ישראליות את הגברים שלהן. ה־שתיים פשוט אינן יוצאות כמעט לבי־לויים ומסתגרות על החוף או בבתיהן. פרט לארוחות הערב הגדולות שעורכת לכבוד השתיים נעמי אדווה, על טהרת מאכלי הים ובשר־הציפור, הן אפילו אינן יוצאות לסעוד בפומבי. פר דעתה של צו־פיה על הגבר הישראלי יכולה להיות טובה ככל שתהיה — אבל אחד היה מספיק לה.

זהו הסרט אשר ישגע בשנה הבאה את הצנזור ויעמיד בצל את „עמנואל"

סיפורה של או

ל**פני 20 שנה** נרעשה צרפת כולה, למיקרא ספר חדש בשם סיפורה של או. המו"ל הצעיר שהעז להדפיס אותו, ז'אן־ז'אק פובר, נודע כבר כמי שמחפש לעצמו צרות ומוציא לאור את כיתביהם של המארקיז דה־סאד ושל הנרי מילר. אך־לם, לדעת שומרי־המוסר ועדיני־הנפש, ה־אפיל סיפורה של או על כל מעללי זוס־טין וז'וליט, ופגם חמורות במה שמכונה הטעם־הטוב.

השערורייה היתה מיידית. מצד אחד, אנשי־סיפרות מכובדים מאד, כמו פרנסואה מוריאק (שהוא קאתולי מאמין), או אנדרה פייר דה־מנדאריאג, ניצבו מאחרי הספר וראו בו יצירה לא רק צנועה, אלא גם בעלת ערכים סיפרותיים אמיתיים. „זהו רומן אמיתי," כתב מנדאריאג, „דבר נדיר ביותר בסיפרות הצרפתית מאז פרוסט..." מאידך ניצבו ליגיונות הצניעות שצעקו חמס, רצו ואף תבעו לדין, אבל בסופו של דבר, נתקלו בבעייה אחת חמורה. הם לא יכלו להחקיף את הסופרת עצמה, ו־לנהל נגדה אותו מסע־השמצות אישי המתבקש כאילו מאליו במיקרים אלה.

או — יצור דימיוני?

את, **משום שאיש** לא ידע מיהי אותה פולין ריאז', החתומה על סיפורה של או. אגודת נרקמו סביב הבאתו־ל־דפוס של הספר, סיפורים על דסי־נייר דקים, מכוסים בכתב־יד צפוף, שנכתבו באישון־לילה והוגנבו אל הסופר ז'אן פול־הן, שהביא אותם אל המו"ל ודאג להו־פעתם בדפוס.

התעלומה הרגיזה, סיקרנה ודירבנה את אמצעי־התיקשורת לצאת בניחושים מני־

שוט וכבלים

„או" עם הסאדיסט

האנגלי (אנתוני סטיל) שאליו העביר אותה ידידה. האנגלי מחזיק בידו שוט, כשהוא מוכן להלקות את או (קורין קלרי), הכבולה למיתקן העינויים, כשצווארה בקולר־עבדים.

חושים שונים. הדיעה השגורה ביותר היתה שפולהן עצמו, מחשובי הסופרים של צרפת ועורך של שבועון־סיפרות יוקרתי, הוא בעצם המחבר האמיתי. כך ניתן להבחין מן הסיגנון, וכך רמזה גם ההתחבות שבאה לידי ביטוי בהקדמה שהוא כתב לספר. היו, כמובן, גם סברות אחרות. הוויכוחים היו רבים, ורק בנקודה אחת נראה שהכל הסכימו: פולין ריאז׳ היא יצור דימיוני, שאינו קיים כלל.

היום ידוע כבר שפולין ריאז׳ היא אשה בשר־ודם. אם־כי היא מסרבת בהחלט לצאת מאלמוניותה ולהפוך כוכבת עיתונות וטלוויזיה, הסכימה להעניק ראיון לשבועון ל׳אכספרס, שיתפרסם בו בזמן הקרוב — ראיון שבו היא תתן מענה, אולי, לחלק מן הדברים שהדהימו את העולם בסיפרה.

מה זה סיפורה של או? ובכן, במילים פשוטות, זהו סיפורה של אשה, המזוהה בתוך הספר רק באות הראשונה של שמה, או, המתמסרת כולה למאהבה רנה ומוכנה לסבול, מתוך אהבה, את כל ההשפלות הבאות לה מידיו. וכאשר הוא מעביר אותה לידי ג׳נטלמן בריטי המכונה סר סטיפן, לא זו בלבד שהיא נכנעת לרצונו של זה, אלא מעבירה אל המאהב החדש שלה את כל עוצמת הרגשות שהיו לה כלפי רנה.

הספר הוא סידרה אינסופית של השפלות הבאות בזו אחר זו, החל מהלקאה בשוטים ועד לכליאה באזיקים ושלשלות, הטבעת חותם האהוב בבשר האהובה בברזל מלובן, ועד למוות. וכל זה מסופר בגוף ראשון.

„סיפורה של או הוא מיכתב־האהבה הקנאי ביותר שנכתב אי־פעם לגבר,״ כתב ז׳אן פולהן בהקדמה שלו לספר. הספר כולו נראה כווידוי ארוך, כמחווה של התמסרות מוחלטת שאין אחריה אלא המוות.

עשרים שנה אחרי שנכתבה הקדמה זו, מודה פולין ריאז׳: „כתבתי את הספר כדי לכבוש את ליבו של גבר שאהבתי אז.״ ואחת הסיבות לכך שהסכימה להתראיין, אחרי זמן רב כל־כך, היא דווקא העובדה שגבר זה, אהבת חייה, שאולי לא התגשמה בהתאם לכל החלומות, נפטר לפני זמן־מה.

לכאורה, סיפרה של פולין ריאז׳ הוא סיפור־השתעבדות של אשה. למעשה, זהו תיאורה של אשה באור המהפכני ביותר. אשה שאינה חוששת להודות כי עוצמת תשוקותיה עולה על כל מה שגבר מסוגל לחוש, וכי היא מוכנה להתמסר לתשוקות אלו עד הסוף, ללא מיצרים וללא הגבלות, מתוך הכרה מלאה. ואז, הגבר המשפיל אותה, או מענה אותה או משתלט עליה, אינו אלא כלי־שרת בידה בדרך למימוש תשוקתה.

שליטה באמצעות כניעה

לאורך כל הספר מהדהד שוב ושוב הצורך הפנימי החריף של הגיבורה למצוא דרך להדק עוד יותר את היחסים עם אהובה, והמעבר דרך סבל ויסורים מתבקש רק משום שהאהבה אינה יודעת להתבטא אלא רק בצורה אלימה.

הספר מלא ודחוס מושכלות ראשונים מוזרים המדברים על כך:

„אני מכאיב לך עד כדי צעקה, כדי שתשמעי אותי.״

„אני מעניק את חסדייך לאחרים, כדי לוודא שאת שייכת לי.״

„אני כובל אותך באזיקים, בהסכמתך, כדי שתחושי שאת חופשית לאהוב אותי, או לא לאהוב אותי.״

עוצמה כזו של רגשות, למי שמבחין בה מעבר למחוות הסאדו־מאזוכיסטיים שלהם יש מעריצים משלהם, מפחידה ואולי אף מעוררת־פלצות. בעולם שבו האהבה היא דבר־מה שממלא את הזמן בין הכוסית האחרונה בלילה לקפה של הבוקר, והתכוננות הנערצות ביותר בה, בספרים, בסרטים ובכל מיקדשי המין, מתנוות ארוס ועד למועדוני הפליירבוי הם הקלילות, החיוך והדלת הפתוחה בבוקר שלאחר־מכן — עשוייה ההתמסרות הריגשית של או, הליכתה בעיקביות בתלם האהבה, ללא פשרות, להבריח את הגבר המודרני עוד יותר, מעם האשה המשוחררת. כי הרי האשה המשוחררת דוגלת באהבה לחוד וחופש לחוד, ואילו לגבי או קיימת רק האהבה. האהבה פירושה להשתייך, וזה נכון לגבי שני הצדדים. ואם נדמה לה שמאהבה הוא זה הרודה בה, הרי היא רודה בו לא פחות, בכניעתה, ובעצם העובדה שהיא קושרת אותו בעבותות שאין להפרידם.

אילו הודפס סיפורה של או לפני מאתיים שנה, אולי היו מאשפזים גם את פולין ריאז׳, יחד עם המארקיז דה־סאד, במוסד של שארנטון. הזוהירות שבשמירת האלמוניות מגעה ממנה, לפני 20 שנה, לא מעט אי־נעימויות, אבל, מאחר שזוהי תקופה שבה הנורמות המוסריות והשקפות־העולם משתנות במהירות גוברת והולכת, הרי מה שנחשב יצירת־מחתרת נועזת ב־55׳, הוא היום כבר יצירת־מופת. ומאחר שהמין תופס בה חלק גדול מאד, אין מנוס מן ההעברה של היצירה אל בד־הקולנוע.

שני האחראים להעברה זו, הם אנשים שונים זה מזה תכלית השינוי.

האחד הוא סבסטיאן ז׳אפריסו, מחבר סיפורי־מתח ידוע בצרפת, מעין קלאסיקון של הסיפרות השחורה, ותסריטאי שזכה לתהילה לא־מבוטלת בזכות סרטים כמו שלום לידיד ונוסע עובר בגשם. הוא האיש שהופקד על מלאכת הפיכתו של הרומן לתסריט, עם מינימום של קיצוצים ומתוך התחשבות בכך שהצנזורה הצרפתית התבטלה כליל, בחודשים האחרונים, בכל הנוגע לנושאי המין.

האחר הוא ז׳וסט ז׳אקין, הבמאי הדני, צלם־לשעבר, שזכה בתהילה ובמיליונים, כאשר הפך רומן־מחתרת אחר, עמנואל, ללהיט הצרפתי החם ביותר של השנים האחרונות.

„עמנואל״ — ילדה קטנה

ד״ר ז׳אקין, שנחשב אחרי עמנואל כ־אפיפיור הפורנוגראפיה האסתטית, זה היודע לעשות את הדברים הנועזים ביותר בצורה המעודנת ביותר, ניגש למלאכה, מתוך הכרה שסיפורה של או הוא הדבר היחידי הנועז יותר מן הספר ששימש לו לסירטו הראשון. שלא לדבר על כך ש־רמתה הסיפרותית של פולין ריאז׳, והעוצמה שבה היא מתוארת, מחייבות את הבמאי להתמודד עם אתגר שלא ידע כמותו בכל הקריירה שלו.

ז׳אקין, שהוא בן 40 בלבד, הוא בעל־קריירה מרשים. הוא החל את דרכו כצלם־לשעבר, ואחר־כך עבד כבמאי בסרטים תיעודיים, ולאחר־מכן כבמאי של סרטים פורנוגראפיים. הוא הגיע לשיא הקריירה שלו עם סרטו הראשון, עמנואל, שהיה בעלה של אניטה אקברג וגברתן ידוע בקולנוע הבריטי, מגלם את סר סטיפן.

השבוע עלה הסרט על בדי צרפת, ואיש אינו מטיל ספק בכך שצפוייה לו הצלחה מיסחרית מסחררת. במה שצריך עוד להיות מבחינה מיסחרית, הוא, האם תהא זו הצלחה גדולה יותר, או פחות, מעמנואל. מבחינה אמנותית, השאלה היא, האם נשאר משהו מריאז׳ בעיבודם של ז׳אפריסו־ז׳אקין. אבל זוהי בסופו של דבר, שאלה שתטריד רק מעטים.

מדים לעינויים

קורין קלרי, בתפקיד „או״, מדגימה (**תמונה משמאל**) את המדים של נערות־השעשועים במאורת הסאדיסטים: גרביים עם בריחות, עכוז חשוף. הסאדיסטים מתנגדים לביגדי־נשים הדוקים, לחגורות־גרביים ולכל חגורה אחרת. (**מימין, למטה:**) או בפוזה אופיינית, כשהיא ממתינה להלקאה, וחברתה מטפלת בה. (**מימין למעלה:**) או בבגד אופייני אחר, החושף את שדיה. בסרט, כמו בספר, מודגשת המשמעות האירוטית של הבגדים.

(המשך מעמוד 35)

כותרים. ידידו של הקיסר המודח, וינסטון צ'רצ'יל, העבירו במטוס לאלכסנדריה, כי שהוא חבוי מאחרי השם „מיסטר סטרונג". אחרי לינת־לילה במועדון השייט האיטלקי שם, הוחש לסודאן, כדי להכין את השיחרור. שוב הצטלב גורל חיישוב היהודי בארץ־ישראל עם גורל האריה הכובש משבט יהודה. ב־1935 גרמה „מילחמת־חבש" משבר כלכלי גדול בארץ. על המיבצע לשיחרור אתיופיה פקד אורד ויינגייט, נערץ היישוב. השתתפה בו פלוגת־קומנדו ברייטית, שחייליה היו יהודים מארץ־ישראל.

חמש שנים בדיוק אחרי שנכנסו האיטלקים לאדיס־אבבה, חזר אליה הקיסר. חבש הוכרה שוב כמדינה עצמאית — המדינה היחידה ביבשת אפריקה שלא איבדה מצולם את עצמאותה, מילבד באותן חמש שנים.

הדבר היקנה להיילה סלאסי מעמד מייוחד. כאשר התעוררה חייבשת, וכימעט כל עמי אפריקה השחורה זכו בעצמאותם, היה הקיסר החבשי הבכיר והוותיק מבין המנהיגים השחורים. גם מהפכנים שמאליים באפריקה הכירו בו כבגיבור אפריקאי, ועל כן היה זה טבעי שהיילה סלאסי ייסד ואירח את המושב הראשון ל־אחדות אפריקה, שמרכזו נקבע באדיס.

אבשלום, בני, בני

א ולם הקיסר הזקן לא יכול היה להתאים את עצמו לרוחות החדשות שנשבו בייבשת. הוא לא קלט רעיונות חדשים, לא עשה דבר כדי לשנות את מצב ארצו, הגדולה פי 40 מישראל ושיש בה, אולי, 26 מיליון תושבים (מעולם לא נערך בה מיספד).

אחרי תלאות חייו, הסתגר היילה סלאסי יותר ויותר בתוך עצמו. מות אשתו, שעמדה לצידו במשך 50 השנים של עליות וירידות, הנחית עליו מהלומה קשה. גם בימי נעוריו לא הצטיין בגילוי רגשות לזולת. פניו היו קפואות בהבעה מלכותית, ורק לעיתים הופיע על שפתיו חיוך עצוב, שקשה היה להבין את פישרו.

כמו דויד המלך, סבל בזיקנתו מתככי בניו. יורש־העצר שלו ביצע הפיכה נגדו בשעה שערך את אחד מביקוריו התכופים בחו"ל. רק עירנותם של יועציו הישראליים, ועזרתו של חובב־רדיו בישראל שקלט את הידיעה על ההפיכה ודאג להעברתה לפמליית הקיסר בבראזיל, איפשרו לאריה הקשיש לגבור על בנו.

תענוגו העיקרי היה לערוך ביקורים ממלכתיים ברחבי העולם.

ביוני 1969 ביקר בקאהיר. בסיפרו של אחרון מגלה חסנין הייכל, איש־אמונו של גמאל עבד־אל־נאצר, כי הקיסר החבשי ניסה אז לתווך בין מצריים וישראל. עבד־אל־נאצר אמר לו: „אתה הולך לראות את אבא אבן בעוד כמה ימים. השג לי ממנו שתראה מה הם הגבולות הסופיים שישראל רוצה בהם." זה היה סוף התיווך.

באותה הזדמנות גילה הקיסר לנשיא מצריים שני פרטים מעניינים. אחרי הכיבוש האיטלקי, הציע לו מוסוליני שלושה מיליון דולר וארבעה ארמונות, אם יסכים לוותר, רישמית, על כס־המלכות. אף שחי אז במצוקה נוראה, הוא סירב. הוא גם סיפר שיש ברשותו מיסמכים המראים כי הנשיא טרומן הציע לישראלים מולדת אלטרנטיבית, בחלקים מאתיופיה.

הדבר לא הפריע לו לקיים יחסים הדוקים מאד בארצו, שהפכה בסיס לפעילות הישראלית באפריקה. לבסוף נאלץ לנתק את היחסים עם ישראל, באי־רצון רב, בעיקבות לחץ מדינות־ערב.

המרירות בארצו נגד שילטון־היחיד שלו גברה והלכה. צעירים שביקרו בחו"ל שוב לא השלימו עם מישטר, שציווה על האזרחים להשתטח על הארץ כל אימת שעבר על פניהם הקיסר ברולס־רויס הירוק שלו. היעדר רפורמות חיוניות בארץ, שחיתה עדיין בימי־הביניים, הרגיז את הצעירים שסיימו בתי־ספר צבאיים בחו"ל, או שלמדו באוניברסיטה של אדיס־אבבה, שהוקמה על־ידי פרופסורים מישראל.

חיילה סלאסי עם אריה־שמירה ושניים
אריה כובש משבט יהודה

כלבים במקום בני־אדם

ה קיסר עצמו מאס יותר ויותר בבני־אדם. הוא הקיף את עצמו בחיות. שמרו עליו אריות. חביבין היו הכלבים.

דווקא כלבים אלה היו בעוכריו. בשיא של רעב נורא, שפקד את המדינה, ושבו ניספו המונים, התפרסמה בחו"ל תמונת הקיסר, כשהוא מאכיל את כלביו המטופחים מצלחות של כסף, לצד התמונות של ילדים הגוועים ברעב. הגדיש תצלום זה את הסאה. הצבא ביצע הפיכה. הקיסר נעצר.

כאשר הוצאו להורג רבים מאצילי המלכה, חרד העולם לשלומו של היילה סלאסי. אך הוא הושאר בחיים — אם ביגלל חששם של הקצינים מפני דעת־הקהל הבינלאומית, אם כדי לסחוט ממנו מידע על מיליארדי הדולרים, אשר לטענת מדיחיו הובחו על־ידו לשווייץ.

אולם היילה סלאסי לקח סוד זה עימו. אחרי כימעט שנה במעצר־בית, הוא מת השבוע. לפי ההודעה הרישמית, נפטר הקיסר בן ה־83 בשנתו, מסיבוך בבלוטת הערמונית, שהוא טיבעי בגיל זה. אך בנו טען כי נרצח בידי המישטר החדש, ותבע את נתיחת הגופה. היה זה אותו בן שניסה לחולל את ההפיכה נגדו ב־1960.

אילו חי היילה סלאסי לפני 3000 שנה, בארץ־ישראל, בוודאי היה „האריה הכובש משבט יהודה" זוכה בפרק משלו בתנ"ך.

הם נתנו לי מענק 1,000.- לירות

ועוד אמרו תודה

טניף ראשי: שד' רוטשילד 39, ת"א טל 293251

למשתתפי ה„טוטו"

חשבת, ראש-חשנה תשל"ו, 6.9.1975
לא יערך מחזור טוטו

*

עונת 75/76 תפתח ב־13.9.75
על משחקי גביע ליגה א' הישראלית
והליגה האנגלית הראשונה

*

דמי ההשתתפות יהיו 1 ל"י הטור

*

מינימום חפרס הראשון
200.000 ל"י

*

מינימום כלל חפרסים
350.000 ל"י

*

שנה טובה למשתתפים!

מאחלת לך שנה טובה

דחף

הפסטיבליז

העולם הזה

משתתף במירדף הגדול

ריצ'ארד ברטון שולח מבט שואל בליז טיילור, שעה שזו התכוננה להשיב על השאלה אם היא מרגישה את עצמה כיהודיה בשעה שהיא נמצאת בירושלים

מה שלא הצליחה לעשות הנסיכה אליזבת מיוגוסלביה, ומה שלא הצליח לעשות היהודי הנרי וינברג, סוחר־מכוניות סוג גימ"ל מניו־יורק, הצליח לעשות לזוג הנאהבים המחודשים, אליזבת טיילור וריצ'ארד ברטון, הכותל המערבי.

רק שם, במקום הקדוש, נפרדו אצבעותיהם השלובות של אלילי־הבד הבלתי־מעורערים והמאוהבים, ולמרות מחאותיו

מאת

שרית ישי

צילומים של

אילנה בן־ארי

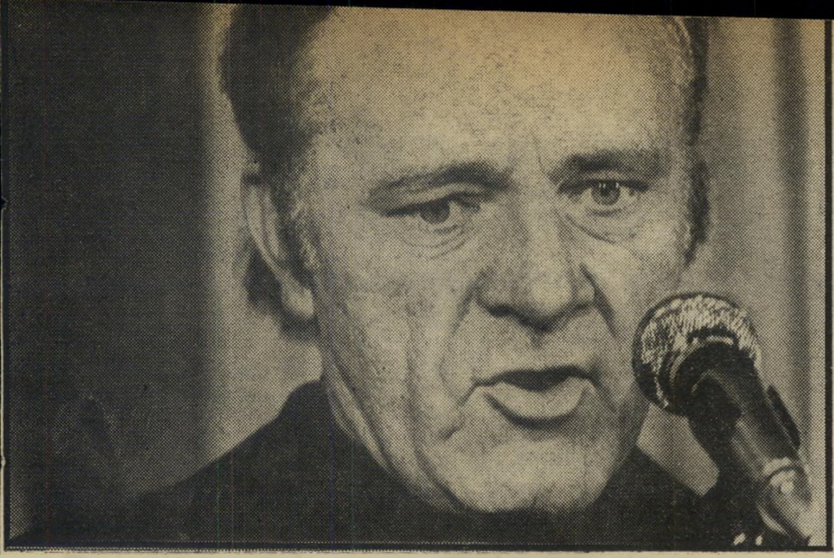

של ברטון, שנבעו יותר מפחד־קהל מאשר מאהבה, פנתה אליזבת אל עזרת הנשים, ואילו הוא הובל אחר־כבוד אל עזרת הגברים.

הגברת־הכוכבת כימעט נדרסה למוות על־ידי הצלמים האלימים שלא בחלו בשום אמצעי, הרביצו זה לזה, העיפו מצלמות, לא התחשבו בקדושת המקום ופרצו, למרות מחאותיהם של השומר הזקן ושל קומץ מאמינות, אל עזרת־הנשים, ולא הניחו לגברת להתייחד עם בוראה בשום פנים ואופן. אותה שעה נותר ריצ'ארד כמעט בודד, פרט לוולף וולמר, המפיק־במאי יפה־התואר של הסרט המייועד אבאקרוב, שלראות את אתרי־הצילום העתידים שלו בא ברטון לארץ, ופרט לקומץ עיתונאים שהתלוו אל השניים.

אגב הליכה מטורפת, בחזרה אל מכונית המרצדס השחורה ואל לין, סיפר ברטון כי עניין ביטול מסיבת־העתונאים יום קודם־לכן נבע מאי־הבנה גרידא. הוא הבין דרך סרקליטו, כך אמר,

ראשה של ליז מבצבץ בין ההמון שהקיף אותה ליד הכותל

הוא: „החרם הערבי עלול להיות מוטל על סרטי, אך זה לא מרתיע אותי..."

(המשך מעמוד 43)

כי מדובר בהענקת ראיונות עיתונאיים בעת שהותו בישראל, ולכך הסכים (נא לא לשכוח: שני סרטיו האחרונים כאחד היו כישלון מוחץ). רק כשהגיעו לישראל הוסבר להם, לדבריו, כי עליהם לחו־פיע במסיבת־עיתונאים, ולכך לא הס־כימו בשום אופן. ראשית, מפני שהנסיעה היתה מעייפת וגם חלו בה עיכובים, ו־שנית — מזה שתים־עשרה שנים לא ערכו השניים מסיבות־עיתונאים, אז מה פיתאום דווקא עכשיו?

הזוג המלכותי במצור

ש עות אחדות קודם הביקור בכותל צר על מערכת־החדרים 230, ש־בקומה השנייה של מלון המלך דויד ב־ירושלים, קומץ עיתונאים וצלמים.

הזוג המלכותי אמור היה לטוס ל־מצדה באחת־עשרה בבוקר, ואילו בשעה שתים־עשרה הודיע יורם בן־עמי, מנהל־ההפקה של אבאקרוב, על ביטול הטיסה.

אל הקומה השנייה הגיעו במשך הזמן עשרות מיכתבי־מעריצים. איש לא טרח להכניס אותם אל דירתם של הטיילור והברטון. גם זר־פרחים, מן הגברת שרה ברקוביץ מחיפה, חגיע ונשאר בחוץ.

מי שכן נכנס אל תוך הדירה, ששימשה בשעתו את הקיסר חיילה סילאסי המנוח, ויום קודם־לכן את שר־הביטחון שמעון פרס, היו מזכירה האישי של אליזבת, גווין די. בייקר, וכן הספרית הצמודה שלה, אן.

האווירה התחממה והלכה. יורם בן־עמי, המפיק, התרוצץ בין דירת הזוג ל־בין מישרדו כמטורף. מדי־רגע השתנו ה־תוכניות. לא היה לו מה להגיד לעיתו־נאים. כל מה שביקש זה להודיע לצוות־הטלוויזיה, הממתין לברטונים בשדה־התעו־פה עטרות, שיתקפל. למצדה לא יגיעו היום.

„לא ברור אם הם יסעו אל הכותל. אצלם אי־אפשר לדעת. למרות שעדיין לא ביטלו את הביקור," יורם בן־עמי ה־טיל ספק. מה שבטוח הוא, שהשניים סר־עדים כרגע בחברתו של השר חיים בר־לב. היכן? איש אינו מוכן לגלות. סוד צבאי.

המיסדרון שבקומה השנייה התמלא ב־סקרנים רבים. מכיוון הברטונים — אין קול ואין עונה. יעקב, ממודיעין אזרחי משדר לאחד זיגי, כי הברטונים לא יוצ־אים מהמלון עד השעה 13.00. זיגי משיב שלא ייתכן, ב־13.00 הם במיסעדת מש־כנות שאננים, בארוחה עם בר־לב.

הסוד השמור התגלה. הצלמים זקוקים לשרירים חזקים ברגליהם כדי להספיק לרוץ מהמלך דויד אל מישכנות שאננים, מהלך עשר דקות.

העיתונות בריצה היסטרית

ח מש דקות לפני אחת ניתן האות. הברטונים יוצאים. קודם הוא, ב־חליפת־סאפארי בהירה, איפור כבד המ־כסה בלא הצלחה יתרה את החטטים המ־פורסמים, שיער צבוע בלונד־דבש ומיש־קפי־שמש. אחר־כך היא: במיטפחת־ראש, מיכנסי־ג'ינס ומחרוזות סטייל היפי. מת־קנאת, ככל הנראה, בבניה כריסטופר ו־מייקל, שהם היפים ידועים. את אוזניה מקשטים עגילי־שנהב. חצי־שעה קודם־לכן שלחה את הספרית שלה, אן, לחנות־התכשיטים של המלון, וביקשה לקנות עגילים. אן הביאה לה עשרה דגמים של עגילי זהב וכסף, אך אליזבת העדיפה ל־בסוף את השנהב הפרטי שלה.

בצעדים מאוששים פוסע הזוג המלכותי לכיוון המעלית, כשהוא מחזיק ידיים סטייל גימנזיסטים מאוהבים. הצלמים מ־צלמים, ורצים מייד למדרגות השירות, לתפוס את הזוג המלכותי בפתח המלון.

בפתח המלון, פאשלה. כמובן־מאליו נכ־נסים הטיילור והברטון אל מכונית־שרד שחורה, החונה בפתח המלון. אך איי ל־אותה בושה: אין זו מכוניתם, כי־אם מכו־נית השייכת לפמלייתו של קיסינג'ר.

משם, בריצה היסטרית בעיקבות הבר־טונים למישכנות שאננים. שעת־האפס. ה־שר בר־לב עם אשתו תמר וקומץ אנשי־סרטים, ישובים מסביב לשולחן. גם שלו־שה עיתונאים מייוחסים זוכים בכבוד ה־רם. האחרים מסתובבים סביב הזוג המל־כותי כדבורים סביב לחלת־הדבש.

מחכים לברטונים בחוץ. איש־הטלוויזיה רם עברון, בתוך המיסעדה, נראה אומלל למדי. הוא אינו מסב לארוחה, כי־אם

היא: „אנחנו עכשיו קרובים זה לזה!"

היא: „אהבתי לישראל גדולה ועצומה - אחרי ככלות הכל, שמי אלישבע־רחל!"

ממתין. הברטונים יעניקו לו ראיון מייד כתום הסעודה.

צלם שמגיע במרוצה טרון שליז טיילור היא עוצרת־נשימה ממש. עובדה, כל הזמן הוא רץ אחריה, ונשימתו נעצרת. עיתונאי־חוץ אומר שאם לבר־לב לא הלך עם הקו, אולי יילך לו עם ליז.

כתום הסעודה יורדת ליז לשירותים. ה־מזכיר שלה, ויעקב ממודיעין אזרחי שומ־רים על הדלת. מפנים את הצלמים שהס־פיקו להסתנן פנימה. גוזין, המזכיר, נותן לליז הוראות מתי יהיה בטוח לצאת. „עכשיו?" היא שואלת. וגוזין משיב: „עדיין לא," ודואג שהצלמים לא ינציחו את הבוסית האלהית שלו יוצאת מבית־השימוש ככל האדם. רק אחרי שהמקום מפונה, חוזרת ליז אל שולחן הסעודה.

האלמנט היהודי

כ**שהברטונים יוצאים** מהמיסעדה, מתנפלים עליהם הצלמים, שהחליטו קודם־לכן לשמור על סדר מופתי, ולא עוזר כל התיכנון המוקדם של „לצלם את הזוג על רקע חומת העיר העתיקה."

השניים צועדים לכיוון מלון מישכנות שאננים, שם יעניקו ראיון לטלוויזיה ה־ישראלית. מקרוב מאד, חשטיו של ברטון רבים ובולטים, ואילו עיניה הנפלאות של ליז אינן סגולות כלל ועיקר. למרות כל הרצון הטוב לגלות בהן טיפ־טיפה סגול, אין מה לעשות — צבע עיניה הוא משהו הגע בין כחול לירוק, אך בהחלט לא סגול. אולי עניין של צבע הבגד.

מאוחר יותר, במלון, נחים הברטונים בחדרם עד לשעה שש. איש אינו מאמין עוד כי אכן תתקיים מסיבת־העיתונאים המובטחת. העיתונאים והצלמים מחכים ב־קפטריה של המלון, והם מוזהרים שלא לשאול את הזוג שאלות אישיות. אז מה כן לשאול?

בשש בערב, מסיבת־עיתונאים. סוף־סוף. ילדים, תיירים, אורחי ועובדי המלון, ו־כל מי שרק נמצא בסביבה — מופיע בשטח.

אביטל מוסינזון, מנהל תיאטרון ירוש־לים, נוטל על עצמו בהתנדבות את ניהול הערב. הוא מזהיר וחוזר ומזהיר, שלא לשאול את הברטונים שאלות אישיות. כע־בור עשרים דקות נכנס ברטון: קשיש יותר, מאופר יותר ומשום־מה נראה רגוע יותר. בתשובה לשאלות הוא מספר על האלמנט היהודי שבשושלת המישפחתית שלו.

הוא גם מספר כי לא ידע כלל שיופיע בתיאטרון ירושלים, חשב שיופיע באוני־ברסיטה וישיב על שאלות של סטודנטים. קשה שלא לשמוע בקולו גימת תוכחה על התוכנית שנערכה עבורו מבלי לשתף אותו בתיכנון כלל.

אך הוא אינו מאכזב. הוא יופיע בתי־אטרון במוצאי־השבת. בעיניים עצומות־למחצה הוא מספר, כי ריגשותיו כלפי ישראל הם מיסטיים, ובלתי־מוסברים. ה־חרם הערבי העולל להיות מוטל על סר־טיו מהיום ואילך אינו מרתיע אותו. עוב־דה, גם סרטיה של אליזבת מוחרמים ו־תודה־לאל היא עדיין בחיים, ולא־כל־כך רע לה.

באמצע המישפט נכנסת לחדר ה־כוכבת. בכבודה־ובעצמה. כעת ברור מדוע בוטלה מסיבת־העיתונאים אמש. ה־טיילור טרחה על עצמה שעה ארוכה קו־דם שירדה אל העיתונאים.

שערה עשוי בקפידה, עיניה מאופרות למישעי, פניה מצויירים ביד אמונה, ואת אוזניה מעטר זוג עגילי יהלומים שבכל אחד מהם לבדו אפשר לקנות דירת שלו־שה חדרים מינימום. היא לבושה בשמלה ירוקה שזורה פסי־זהב, וסוחטת אנחת־התפעלות ממושכת מהקהל.

אכן, כוכבת בכל רמ"ח אבריה. קשה להאמין שהיתה מצליחה להדהים עד־כדי־כך מייד אחרי הטיסה המעייפת מציריך.

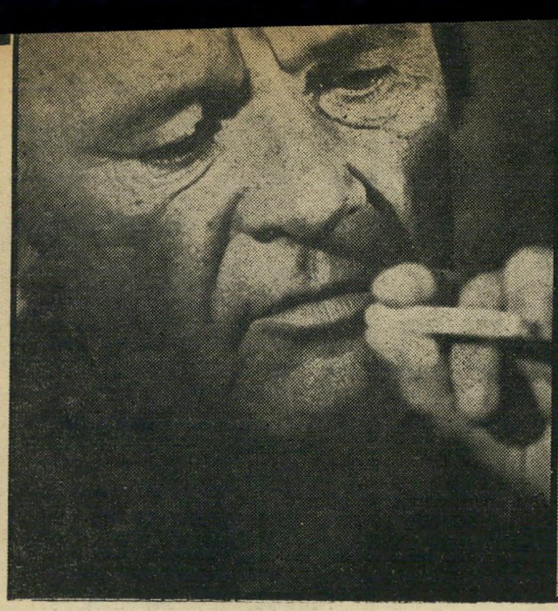
בקול לחשני ונעים היא עונה לשאלות, מספרת כי שמה היהודי הוא אליש־בע־רחל, כאילו שיש עוד מישהו שלא ידע. נוזפת בעצמה ובעיתונאים של שהפריעו למתפללים בכותל, ואומרת שאינה יכולה לומר דבר על יופייה של ירושלים, כיוון שכל מה שהיא רואה כל העת לנגד עי־ניה הוא מצלמות ופרצופי צלמים.

היא מספרת, באותו קול שקט וחול־מני, על אהבתה העצומה לישראל, ואו־מרת שלא קראה את תסריט אבאקרוב ולכן אינה יודעת אם תשתתף בסרט.

במהלך מסיבת־העיתונאים כולה שוז־רים ליז וריצ'ארד בדיבריהם הערות אי־שיות כמו „אני וריצ'ארד קרובים מאד," או: „אליזבת ואני נמצאים כעת ביחד," אך כשעיתונאי מתחכם שואל את ברטון מתי אפשר יהיה לשאול אותו שאלות אי־שיות, משיב הכוכב: „אחרי מותי."

כן, הם קיבלו פתק מדוקטור קיסינג'ר, שהזמין אותם לשתות בחברתו. אם העניין יסתדר, הם ישתו. ריצ'ארד איננו מכיר את הדוקטור באופן אישי, אליזבת כן.

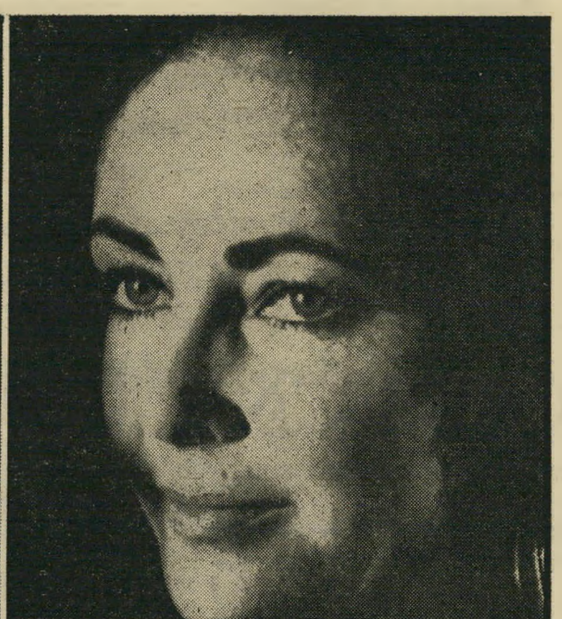
אליזבת נוטלת חלק פעיל במסיבה. היא צוחקת במקומות הנכונים, ואפילו מוחאת כפיים וצועקת „בראבו!" לשאלתו של עיתונאי זריז. ריצ'ארד נשאר אדיב כל העת, ומנסה להתלוצץ. אין מה לדבר, יש לו חוש הומור. אבל זה לא פלא, אחרי הכל, הוא וולשי.

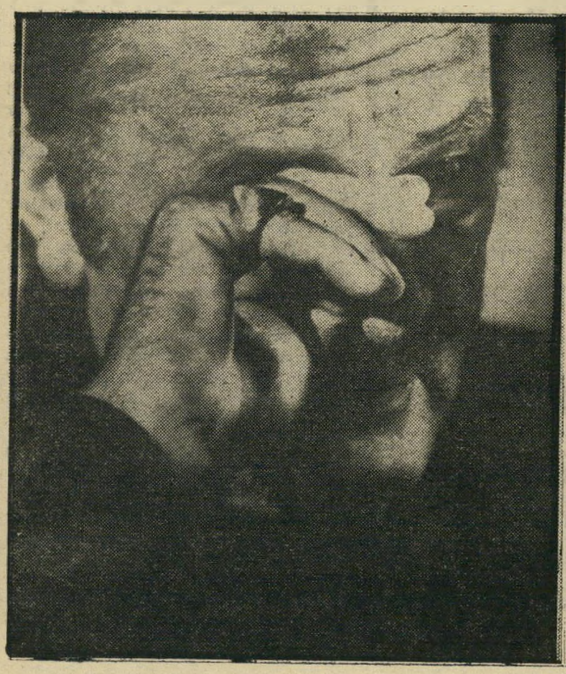

הוא: „ר'גשות' כלפי ישראל הם מיסטיים ובלתי־מוסברים..."

היא: „היינו גסים כלפי המתפללים - ואני מחכוונת לכולנו!"

ZOO

העורך והמייסד הראשון:
ד"ר מלכיאל זוארץ ז"ל
ממשיכי דרכו יבל"א:
חנוך מרמרי, קובי ניב, אפרים סידון

הניחוש הנכון בכותל

עקב מיספר המשתתפים חסר התקדים נסתיימה רק אמש בשעה מאוחרת בדי־קת טפסי הכותל מן השבוע שעבר.

להלן התוצאות הסופיות:

12371 פתקים עליהם נרשם „ממשלת נסיגה תיפול".

5421 פתקים „ממשלת זדון (5421) = לא הסדר ולא קיסינג'ר (5421)".

3316 „ממשלת כניעה תעבור מן הארץ".

1126 „העבר את רוע הגזירה".

537 „העבר את ריקי לשלישות".

245 „בית"ר ירושלים לליגה לאומית".

101 „התפטר מתפקידך כיועץ של רבין הבוגד".

94 פתקים לבנים.

68 „גם אני רוצה וילה וולוו".

13 „1 לחם קימל, גבינת קוטג' 2 קילו מלפפונים, בקבוק שמן חריע, קופ־סת סרדינים".

12 „העיקר הבריאות".

6 „נראה אותך אם אתה אלוהים — תסדר שאני אתחתן עם צביקה פיק".

דובר הכותל מסר לכתבנו כי בעיק־בות הצלחת המיפעל יועלו דמי החש־תתפות ויועמדו על חצי לירה לטור.

כמו כן נשקלת הצעה לתת אפשרות להגדלת סיכויי הניחוש באמצעות שימוש במשולשים, כפולים, בצלים, שומים ופר־סות.

ביקור בארץ־ישראל

(מעשה שעדיין לא היה)

רק נחת מטוסם של ריצ'רד־יצחק בר־טון ואלישבע־רחל טיילור ומייד נכנסו אל מונית שחורה של מישרד־החוץ והועברו לביקור ביד ושם.

השר בלי תיק גדעון האוזנר חיכה להם בכניסה והוביל אותם ברגל דרך שדרת חסידי אומות העולם. היה נדמה לרגע כי שריר זע בלחיו של ברטון, שהיה לבוש מכנסי קורדורוי לבנים וחולצת ספארי בגוון הערמון. „כאן מסו־דרים ששת המיליונים שלנו," אמר שר השואה והגבורה, „ברוך בואכם לארץ ישראל!"

אחד מעשרות העיתונאים שהקיפו את ליז שאל איך היא מרגישה כשהיא עדיין חייה בעוד כל אלה מתים. דמעו־תיה של שחקנית הקולנוע המפורסמת שהתגרשה משישה בעלים, ביניהם אדי פישר וריצ'רד טוד, המיסו את שיכבת המסקרה שלה והיא אמרה — „זה נו־רא! זה באמת נורא!" אחר־כך סיירו במוזיאון, בו ראו בין השאר את הכיב־שנים, את המשרפות ואת מכשירי העי־נויים השונים.

סצינה מרשימה במיוחד היתה זו שבה שוחזר תא הגאזים, ובובות שעווה חח־ליפו את הנידונים למוות. ברטון, שהוא חסיד שמפניה מובהק, וגם חסיד או־מות־העולם, עמד קרוב לבכי — „לא ניתן לכך לחזור שנית. זה היה באמת נורא, השואה הזאת."

אחר־כך חילקו לכולם מחזיקי מפתחות בדמות הטלאי הצהוב וכן חוברות הס־

(המשך בעמוד הבא מור אחרון)

פרשן המערך שואל ומשיב למה זה טוב:

בקרוב יהיה פה אמריקה

הנשיא פורד מברך את הטכנאים האזרחיים היוצאים לישראל

מה יהיה?
— טוב.
טוב, אבל איך?
— בגלל האמריקאים.
למה, בגלל הביטחון?
— לא. לא הביטחון. הכלכלה.
איך זה?
— הביטחון הרי תמיד אמרנו שנגן על עצמנו בעצמנו, נכון?
נכון.
— אז זה הביטחון.
אז איפה הכלכלה?
— או. זהו בדיוק. אתה רואה?
מה?
— יהיו עכשיו מאתיים טכנאים אמריקאים?
יהיו.
— ולאכול הם צריכים?
צריכים.
— ולשתות?
לשתות גם כן.
— נו, זהו.
מה זהו?
— איך הם ישלמו?
בדולרים.
— הא!
כן, אבל הם רק מאה.
— זה עכשיו. אבל אחר־כך יבואו מומחים?
יבואו.
— ויועצים?
כן.
— ונושאות מטוסים?
גם כן.
— ומארינס?
המון.
— נו, אז יש בעיות?
וולא, יהיה טוב. כמו שאמרת.

ירושלים של זנב
(שיח סרדינים)

בחוף נקי של ישראל
פגש לו שפרוט במקרל.
שלום אחי, אמר השפרוט,
אולי תתן לי שתי סטירות...

נסעו בדרך אשקלונה,
פגשו פתאום תנין וטונה.
חשף הטונה את שיניו —
ודג זהב קיפל זנב...

ירושלים של זנב
ושל לקרדה ותמנון —
הלא לכל שירייך
אני מג'נון.

*

(ויש גם משורר חצר ● שכותב מקאמות בעד ההס־דר — ● אז שלא יקפוץ ויחשוב ● שהוא הרבה יותר טוב.)

חדש ב„ספרית נוריב"
הופיע
אלבום שירי שכולות

שירי כאב וזעם של אמהות שכולות מכל העולם אשר הקריבו את בניהם לשווא.
לשווא — כי המקומות בהם נפלו הבנים הוחזרו לאוייב.
לשווא — כי האדמה אותה הרוו הבנים בדמם הפכה מקודש לחול.

בין השירים:

אימרי והגידי — שלי הוא הגידי
(שכולה ישראלית)

טפו למי שיחזיר את דייאן־ביאן־פו
(שכולה צרפתית)

אבן לא נגולה — שלנו היא אנגולה
(שכולה פורטוגלית)

שיר שחלמתי על פראג
(שכולה רוסית)

ברלין המשוחררת — שלי ולא אחרת
(שכולה גרמנית־מערבית)
(שכולה גרמנית־מזרחית)
(שכולה אמריקאית)
(שכולה אנגלית)
(שכולה צרפתית)
(וכו' וכו' וכו' וכו')

וכו' וכו' וכו' וכו'

„זעקתו האחרונה של הגיון האמחות אל מול הציניזם חגס של המדינאות."

(ד"ר ישראל אלדד־שייב)

הארץ

ממישנתו של מייסדו

אם בארזים נפלה שלהבת — „אז מה?" יגידו אזובי הקיר.
מ. זוארץ
(בשריפה הגדולה בבניין „ציס")

מונולוג של שוטר:

„להכות יהודי - זו חוויה דתית!"

„מאז שאני זוכר את עצמי ב-משטרה, ואני משרת עוד מזמן המנדט, תמיד מדברים על מתי יבוא לנו המזל להרביץ קצת ל-יהודים, להפות בהם.

אני חושב כל שוטר בעבודה השיגרתית שלו, הקשה מאוד — בסיורים, בתנועה, במניעת הפשע, במעצרים — בכל זאת תמיד הוא יודע שבעצם הפיסגה של העבו-דה זה להגיע להכאת יהודים.

אולי אפילו הייתי אומר שכו-לנו, מהשוטר הזוטר באי-תנועה ועד למפקד הבכיר במטה, לא היינו מחזיקים מעמד בעבודה הקשה הזאת בלי הרצון הזה, בלי הידיעה שיום אחד זה יגיע. כי הרי זה מגיע לנו. מגיע לנו סיפוק מהעבודה השיגרתית היום-יו-מית. אתה הרי יודע טוב מאוד מה התנאים שלנו והמשכורת והשעות לא שעות והכל.

לא שלא יצא לנו להרביץ, או אפילו להרוג, לפני זה. אתה יודע שיש לנו פה חבר'ה הכי טובים מהיחידות הכי טובות, חבר'ה שיצא להם להשתתף בפעולות התגמול, בפשיטות ובכל מערכות ישראל. והם הרגו, תאמין לי שהם הרגו. אבל זה הכל ערבים. זה אף פעם לא יהודים.

וגם הפגנות היו לנו. היו של ערבים ופה כולם הרביצו כמו ש-צריך. שיידעו מי הם. אבל זה לא היה זה. באמת לא זה.

ואחר-כך היו פנתרים וכל מיני שמאלנים שניסו להתפרץ לבית של ראש הממשלה. וגם להם הרבצנו. באמת, ברצון, באמונה. אבל שוב פעם זה לא היה זה. אתה הרי יודע — להם אפשר לקרוא יהודים? לא! זה חלאה ממש.

אז ככה המשכנו כל הזמן להתעסק עם חלאה. עם עבריי-נים ופושעים וערבים ופנתרים וקומוניסטים וכל מיני חרא אחר. ואף פעם לא יצא להרביץ ליהודי. פשוט לא יצא. אבל ה-חבר'ה פה לא שכחו. ידענו ש-יבוא היום.

ובאמת הוא בא. ותאמין לי זה היה משהו אחר. זה היה נפ-לא. זה היה כמו לראות את ה-שחר מפציע מעל חומות ירו-שלים. אני ממש הרגשתי כמו ב-יום הראשון שאבי לקח אותי ל-בית-הכנסת. ותאמין לי, החבר'ה פה, הקשוחים האלו, ממש בכו משמחה, בהתעלות.

כן, אני מודה, להכות יהודי זו חווייה אחרת, זו חווייה מר-נינה, הייתי אומר — זו חווייה דתית כמעט."

דבר המערכת

להכות בהם בבסיסיהם

כדאי ואף רצוי לאמץ השיטה הישנה מבית-סבא שעניינה הק-דמת רפואה למכה וואת בכוונה לחסל גל הטירור שירד על עמנו בימים קשים אלה.

ידוע כי אותם טירוריסטים מרשים לעצמם לפעול בריש-גלי, שכן כוחות הביטחון האמונים והנאמנים שלנו אינם נוהגים בם יד קשה. נת-פס טירוריסט וכבר נשלח אל בית הכלא ללמוד שם לבחינות הבגרות. כלום לטירוריסטים אקדמאים זקו-קים אנו?

וכיוון שיודעים הם כי אין היד מע-נישה, נוהגים הם דרך חירות — תרתי משמע — ופועלים במשנה מרץ.

ועצתנו הצנועה אל אנשי החוק והסדר, כי למען ביטחון העם יכריתו את זורעי הטירור בבסיסיהם — למען יידעו כי אין הם יכולים להרגיש בנוח בבתיהם ולחרוש ממש מזימות להפר סדרנו הציבורי.

ייצא נא כל שוטר יהודי באלה וקללה אל בתיהם של אותם מפגינים בלא רשות-ורשיון ויפצח גולגלותיהם וירצוץ קודקודי נשיהם וטפם — למען תשקוט הארץ.

ועל כך אמר הפתגם: הטוב שבנ-חשים רצוץ את מוחו — ואם אינך יכול השפרץ עליו מים או לפחות גס מדמיע.

מ. צ.

הציבור מוזמן ל:

משפט פומבי

שייערך בבנייני האומה, בהגנת המישטרה

הנאשם: הבריטים

האשמה:

מדוע השאירו לנו את גאולה כהן?

עדי התביעה: אלכסנדר סולז'ניצין
לב ניקולייביץ טולסטוי
ראול בטיסטה
גנראל מובוטו
אסא קדמוני (טל. 447612)
בוריס קארלוף

סניגור: עו"ד חיים קאזיס

שופט: הנדוורג

קוונים: אריזור ואולמרט.

גזר הדין יבוצע בתלייה, ברחבת בנייני האומה בשש בערב בדיוק.
אוטובוסים ייצאו מכל עיירות הפיתוח.

(המשך הביקור בארץ ישראל)

ברה צבעוניות בהן ניראו יהודים נג-רים בוקנם אל קרונות הרכבת. „ארץ ישראל ארץ נפלאה," אמרה ליז, „ארצם של היהודים הגאים הנלחמים על קיו-מם." היא הסתירה את עיניה במשקפי-שמש עשויות עור-צבי, והזוג המלכותי של הקולנוע חזר דרך שדרות אומות-העולם אל מלונו. אנשי השירותים במקום כבר הכינו מחסומים לקראת הביקור הבא.

מי אמר שיש משבר בענף התיירות?

שאלות ותשובות בענייני הלכה

הפעם יעסוק מדורנו בטיהור וקידוש נשק שלל והכשרתו לשמש כנשק מגן בצבא עם ישראל.

במדור הקודם הסברנו כי כל כלי נשק המצוי בידי חייל יהודי — קדוש הוא. הפעם נבאר כיצד לקדש כלי-נשק של בני עמים אחרים, אשר נפלו שלל ביד לוחמינו הגיבורים — דוגמת המאוזר הגרמני, הקלצ'ניקוב הרוסי ואחרים — ולהפכם לנשק מגן ביד חיילינו היחו-דים.

ובכן, ראשית ייקח הקלצ'ניקוב או המאוזר ויעטפהו במפית לבנה — מחשש שאותו נשק שפך דם יהודי בגלגולו הקו-דם ואין לגעת בו ביד בגלל ספק טומ-אה. עתה יחתוך אמתו הימנית וייז את הדם על הקנה ועל הקת ויקרא ג' פע-מים קדוש קדוש קדוש. עתה ייקח את הרובה ויחרוג בו י"ד אוייבים גויים ועם כל כדור יקרא „גורו לכם מפני עם יש-ראל" ואת עורלתם ייתן על אום-מצ-מודת הקנה לדראון עולם.

ומקץ שבעת ימים יקח את כלי הנשק המטוהר וישימהו על כר ויקצץ כשתי זרתות מקנהו הבולט ויכניסהו בברית

כלי נשק פסולים

מימין לשמאל: 2 תתי-מקלעים שהמחסנית שלהם לא נמולה, נשק שלל שגרייר שלא כהלכה, 4 תתי-מקלעים שלא עלו לתורה ורובה אף-אג. שפיטם הכוונת שלו פגום.

אברהם יצחק ויעקב. עתה יקרא לכלי בשם עברי כמו „משחית" או „מעוז" או „חלמיש" — והכלי קדוש וטהור כעולל בן יומו ונכון לעשות שפטים בשונאי ישראל.

משתם קידוש-הנשק ייבצע מן החלה ויקדש המחסנית בברכת „בורא פרי ה-תעשייה הצבאית."

אשר לפריטים צבאיים אחרים — דוגמת זביל-בזוקה או כוונת אופטית של טנק — נסביר איך לקדשם בשבוע הבא. שבת שלום ושנה טובה.

מאוזן:

1. ראש־ממשלת ישראל; 9. דובר צה"ל הנוכחי (ש"מ); 13. גשם חזק; 17. ממדי־נות ארצות־הברית; 25. בן שבט גמדים; 25 א. ארגון־נשים ישראלי; 27. „.... ..... נס ודגל," ; 30. מחלי על זכותך!; 31 א. פרגוד; 32. משורר ישראלי שזכה לריהביליטציה בימים אלה; 34. היא מרים המיגדלית; 35. שחקן־קולנוע נודע; 36. מחודשי השנה; 37. נהר ברוסיה; 38. נהר באפריקה; 40. התוודה על אשמתו; 41. שיטה מישרדית; 42. צורר־ישראל מוש־בע; 43. קריאת־תימהון; 45. מיקוה־מים ענק; 47. במאי־סרטים ממוצא ספרדי; 49. קהל בלי סוף; 50. „..... ידי כל מחינו," ; 52. פחד; 54. סחורה; 56. מחל־קי היממה; 57. אמיד; 59. לשון־חלקל־קות; 60. ארץ השמש העולה; 61. השג־חה; 63. בוא מלמעלה למטה; 65. עוף טורף; 67. סופר ישראלי (ש"מ); 68. מן האימהות; 70. פנים; 72. חס־וחלילה (ר"ת); 73. הידד!; 74. אך, רק; 76. שם נרדף לישראל; 78. הושטה; 79. הבל; 81. תבלין חריף; 83. החריב; 84. נשיא ההס־תדרות הציונית אחרי מות הרצל; 86 א'. משלם כגמולו; 88. בוסתן; 89. אבל, בכי; 90. צייר איטלקי במאה ה־16; 92. היה במאי־סרטים ישראלי (ש"מ); 93. פיקוד־הדרכה (ר"ת); 94. מיקפא; 96. בהמות הבית; 97. השחית; 98. התוועדות; 100. גודל; 101. פעולת הרובה; 103. מחצית מכדור־הארץ; 106. כשנפתחות ארובות השמיים; 107. מוט; 108. משמש בקפיצה־לגובה; 110. שמה וכינוייה של רעייתו היהודיה של אחשוורוש; 113. היא גבי־עות; 114. בעל אופי של פרשע; 116. חומר־ציפוי שקוף; 117. וגיל בלי סוף; 119. צחה וברה; 120. הגהה, הוספת תסב־רים; 122. גוף הנדסי; 123. קיבוץ בצפון; 124. העביר את בניי־ישראל בחרבה; 125. נוגה; 126. דל, מצומק; 130. קוראים אותה בפסח; 132. כופף!; 133. תפוצות; 135. אפרוח; 136. מכשיר המשמש במדידה; 138. היא נוא־אמון; 140. ענק; 142. כורע; 143. מחבוא; 144. חם מאד; 145. מחודשי השנה העברית; 146. ישמח לבב אנוש; 147. פח מוטמן; 148. מעריך; 149. מחלקי היממה; 150. הבלים; 151. מיפלגה בארץ (ר"ת); 152. שם מפיקים את היין; 153. עץ עם תיסמורת; 154. מריג מיקראי מובחר; 156. שנשבע את שבועת היפוקרטס; 158. גימגמה, התבלבלה; 160. רובע כושי בניו־יורק; 162. הוויתי; 163. הפיקו תוצרת במאפייה; 164. זהבית; 165. מין תבלין; 167. עליו גישא המיפרש; 169. פרח־נוי; 171. סלע; 172. „אדון," באנגלית; 173. נושאי־אלונקות; 175. יישוב בסביבות תל־אביב; 177. תולעה; עץ נשיר גדול ונאה; 180. רב־אלוף (ר"ת); 181. ביצעו; 182. גם בוטיק הוא כזאת; 183. נגמרו; 183 א. יהיה; 185. הטלת חובה; 186. שחקנית־קולנוע אמריקאית (ש"מ); 188. קורס לפני הלימודים עצמם; 190. שליח דיפלומטי; 191. מחמצת, להתססת הבצק; 192. דיקטטור; 194. פילוסוף גרמני (ש"מ); 195. התקנה לדפוס; 197. הנהר שחצה יוליוס קיסר; 199. נסקל למוות ואחאב ירש את כרמו; 200. משיב־טי ישראל; 202. עובד־אדמה; 203 א. מחול ספרדי; 205. קרת; 206. חידלון; 207. אשמח; 208. מעיל צבאי; 210. נתי־קושט; 211. אולם; 212. כסף רב; 214. צאצאה; 216. התרברבות; 217. אוהל אינדיאני, פתאום; 220. הלם; 222 א. מילת־יחידון; 223. שגורה; 224. כיבשה הרה; 225. מן הגוונים; 226. חרוך; 228. זימרה; 229. עיר בארצות־הברית; 230. קידומת הולנדית; 232. קרוקודילים; 234. הורה; 236. פסל־השיש שבו התאהב פיג־מליון; 239. מש; 240. נהר באפריקה; 241. גבר; 243. בירה אירופית; 244. אירוע שהשאיר את חותמו; 246. חידלונו; 247. עווב; 249. מונח בתורת־החשמל; 251. „.... ..... עם חלכה," 254. חג; 256 משורר אנגלי נודע; 260. היה שליח או"ם למיזרח־התיכון (ש"פ); 261 א. צוות נבחר; 262. שר שהתפטר מהממשלה הנוכחית; 264. חיבה גדולה; 264 א'. במאי־קולנוע יפני נודע (ש"פ); 266. משקה־שוטים סלאבי; 267. ממוצרי הנפט; 268. שם ניתנה תורה לישראל; 269. עץ שסייע לייבוש הביצות.

מאונך:

1. מבני נוח; 2. כלל אוניותיה של מדי־נת; 3. מכינויי חג־הפסח; 4. נובל; 5. הלך רכיל; 7. עוף־בית; 8. גיע קל; 9. פצירה; 10. להבה; 11. נואם בלי ראש;

מנעול הבטחון היחיד העומד בדרישות מכון התקנים ומיוצר בהשגחתו -

הינו רב־בריח

ועליו הסמל המוכיח זאת

תל־אביב והמרכז: 854458, 853791, 844145

ירושלים: 533769

חיפה והצפון: 715015, 705964

באר־שבע: 76840

רב־בריח

מנעולי בטחון נגד פריצה

ממשלת ישראל
מחלקה לקליטת העליה

ההסתדרות הציונית העולמית
מחלקת חעליח והקליטח

הסוכנות היהודית לא"י

אל הישראלים השוהים בחו"ל

ממשלת ישראל והסוכנות היהודית החליטו לאחרונה על מתן הקלות לקליטת תושבים חוזרים.

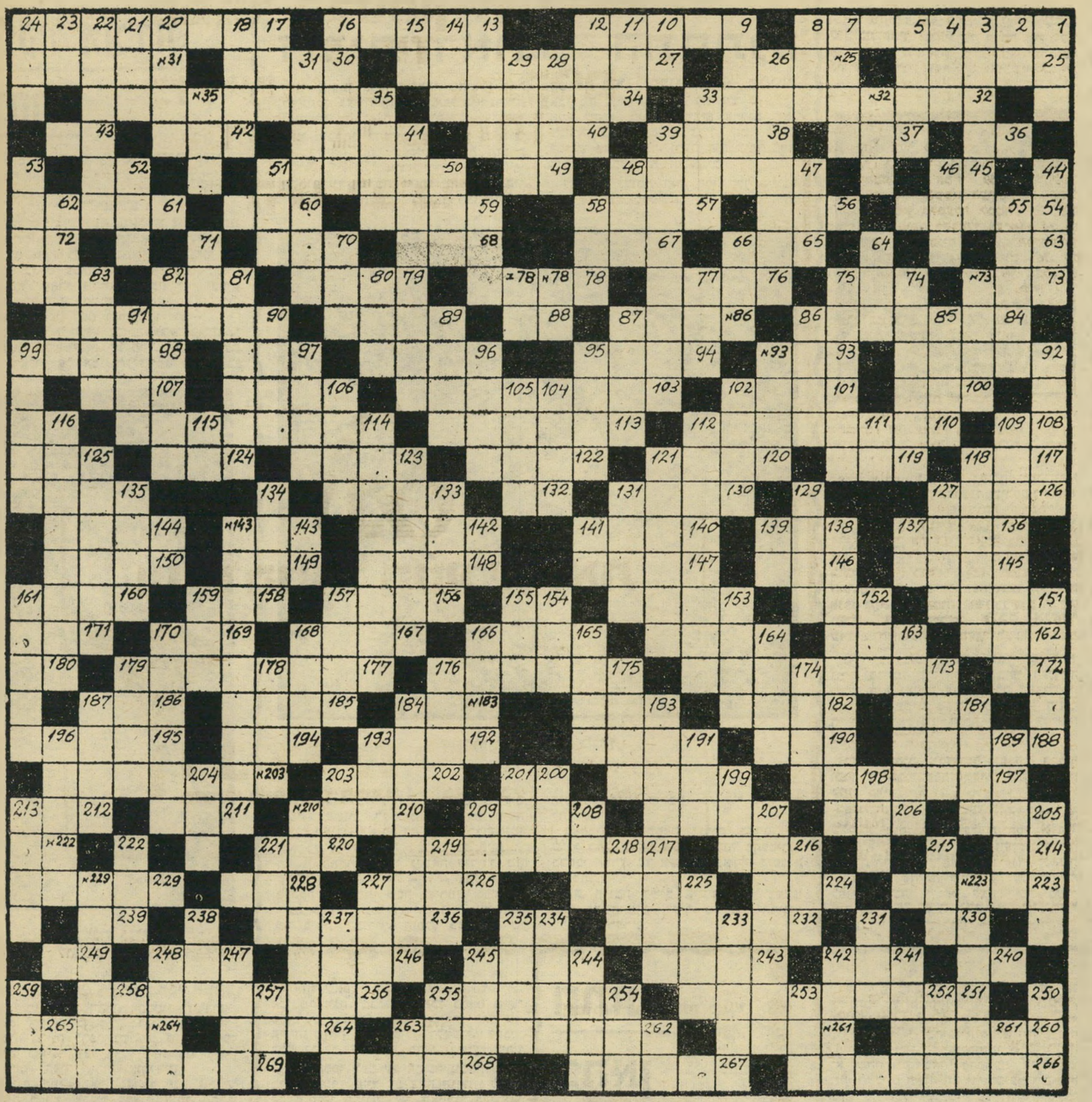
על הענקת התנאים יוחלט באורח אינדיווידואלי בהתאם למצב ולצרכים של כל פונה.

ישראלים תושבי חוץ לארץ, המבקשים לשוב לישראל, יפנו אל משרד מחלקת העליה והקליטה של הסוכנות היהודית / ההסתדרות הציונית העולמית הקרוב למקום מגוריהם, ויקבלו מידע על סיוע אפשרי.

תלתובת בארץ: ועדה לתושבים חוזרים
ת.ד. 7384
ירושלים

תשבץ ענק

את הפיתרונות יש לשלוח עד יום 16.9.75 לת.ד. 136, תל־אביב, ולציין על המעטפה: „תשבץ ענק".
בין הפותרים נכונה יוגרלו 25 כרטיסים זוגיים לקולנוע „דרייב־אין" בתל־אביב.

12. זוהר; 13. כזו היתה רחב, למשל; 14. שירה; 15. ההוא שבכאן; 16. מספר יהודי־אמריקאי בן־זמננו (ש"מ); 17. כלומר; 18. עיר ברוסיה; 20. כוכבת־קולנוע איטלקית (ש"מ); 21. חיין ללא התחלה; 22. תקופת־חיי הראשונה; 23. מילת־זירוז; 24. לכאן; 26. בעבר: בירת בוקובינה שברומניה; 28. שר־המישפטים בממשלת ישראל (ש"מ); 29. זאטוטה; 31. סטנדארטיות; 32. זוג מספרים ישראליים (ש"מ); 33. חולה, מעונה; 35. עץ או שיח־בר ממישפחת האשחריים; 35 א. סוס מהיר; 39. קיבוץ בצפון־הארץ; 41. מקום־חנייה; מראה, דמות; 44. כתר; 46. מידת אורך; 47. גשם קפוא; 48. כינוייה של כוכבת־קולנוע המבקרת עתה בארץ; 50. הוא הג'אמוס; 51. הניגוד הגמור; 52. כלי־קיבול לנוזלים; 53. מעמקים אין־חקר; 55. ביטחון גמור; 58. צנום; 59. לחם של שבת; 62. רעשיו הקלים; 64. אנך; 66. מידת־נוזלים; 70. עץ־פרי נשיר; 71. קרש ארוך; 73 א. דייק; 74. „אוזן" הטלפון; 75. היא שארם־אל־שייך; 77. סופר אמריקאי (ש"מ); 78 א. מיכסה הבית; 78 ב. עצם בסה; 80. שורה עורפית; 81. „..... קטנים מחבלים כרמים"; 82. הנקבה של מיכאל; 83. היפהפייה מטרויה; 85. מילת־תנאי; 86. אור גדול; 87. היסוד הכימי הקל ביותר; 89. דליקה; 90. מינרל המופק מים־המלח; 91. מאכל חריף דרום־אמריקאי; 92. כלי־מיתר; 93 א. פסע עקב בצד אגודל; 95. ייחוס דבר לגושא הנוגע לו; 96. גן־חיות; 97. איסוף כסף; 99. ניקוי שטח מאבנים; 102. לקיחה במכונית ממקום למקום; 104. תמכה, עזרה; 105. שיר, מיזמור; 106. מרה; 109. ממציא ה„שיטה", נפטר לא־מכבר; 111. אחד מארבעה בנים; 112. מקום קדוש לשומרונים; 114. „... בין העצים,"; 115. בן־אדם; 116. שחקנית־קולנוע נודעת; 118. חוקי; 121. קולאז'ים; 123. ציטטות; 125. מדור מפורסם בהעולם הזה; 127. דבר סמא; 129. רשף, ניצוץ; 131. ביום זה; 133. מסיים; 134. ערפילי; 135. שמתפקידו לאסוף כסף; 137. מבלה את הלילה; 138. תפילה שאומרים חרדים בחצות־ליל; 139. מטבע יפנית; 141. בורר את המוץ מן התבן; 142. אביון; 143. נזכר לעיל (ר"ת); 143 א. שלוש המילים הפותחות את „התיקווה"; 144. מתווי־הנגינה; 151. חסימה; 152. עיר־נמל עתיקה בישראל; 153. אבנים מסותתות לבניין; 154. השגיחה; 155. מסי־מני הניקוד; 157. מרצפת; 159. נכנסו להרינן; 161. צורה שירית; 163. מכינויי האלוהות; 164. שיבות, קילוס; 165. קור עז; 166. פרוש, מתבודד; 168. חי לילי טורף; 170. דלעות; 173. חלון קטן; 174. נכס; 175. שיעור; 176. חרד, פוחד; 178. מהרהר; 179. בריאות, תקינות; 181. אור־בניזציה; 183. תורת הדת; 184. שיר בתפילת־שחרית; 187. משמשת למגורים; 189. קטיעה; 191. מאסר מילחמתי; 193. חרש־עץ; 196. תפקיד; 198. בוא ממצב ישיבה למצב עמידה!; 199. דרום; 200. שלו הגיעם; 201. תרדמה קלה; 203. מישכן; 204. בושם מיקראי; 205. כעס; 207. מיקדש־אלוהים במידבר; 208. צוות־עובדים; 209. מרעום; 210 א. חוות־נוער בערבה; 213. מאיר באור גדול; 215. כרס; 216. מחבט־טניס; 218. מחלקי היממה; 219. שציבעו צהוב־ירקרק; 221. מחלקי הארוחה; 222. בננה; 223 א. שמוצאו מהר־גרעש; 225. אחר בילוי ורחצה בעמק; 227. שלא ידע אשה; 229 א. ממוצרי הנפט; 231. עוף טורף; 233. המציר; 234. בעל־מלאכה; 235. שחקן־קולנוע אמריקאי (ש"מ); 237. יוסבר בפירטי־פרטים; 238. תנובת העץ; 241. הגידו; 242. שיכור; 244. חבל־ארץ בעבר־הירדן; 245. ריקוד ישראלי עממי; 247. בוהק־אור; 248. פלתי־מתורבת; 250. קערת־מרק גדולה להגשה; 252. כואב בלי ראש; 253. מין מסמר; 254. יהיה; 255. באר, בערבית; 257. דן בן־אמוץ (ר"ת); 258. הקדש מוסלמי; 259. בהמת רכיבה; 261. מילת־תנאי (הסוף); 262. בזמן החווא; 263. בתוכה; 265. גרו בלי ראש.

רחל מרחלת על כל השולם

ביקור־מולדת בהריון

אתם זוכרים אותה, את **רינה גנור**? יפהפייה רצינית, כוכבת־קולנוע, שחקנית־תיאטרון ואשת־לשעבר של הגשש **ישראל** („פולי") **פוליאקוב**?

זוכרים? אולי גם שאלתם את עצמכם לאן היא נעלמה? גם אני. אלא שכשהעליתי את השאלה בפורומים שונים, הביטו בי כולם כאילו צנחתי ישר מהמאדים. רינה, מסתבר, אחרי שהתגרשה מפולי שהספיק מאז להתחתן פעמיים, נסעה להוליווד, ניסתה להפוך שם כוכבת־קולנוע.

כשזה לא הלך, ניסתה להפוך כתבת־קולנוע. וכשגם זה לא הלך, התחתנה עם הישראלי בעל המישרה הרמה ביותר ב־

רינה גנור
להראות ולהיראות

תעשיית הקולנוע בהוליווד, **רפי אטקס**, שהוא סגן־נשיא חברת הסרטים יוניברסל.

וזה דווקא כן הלך. ועוד איך הלך! עובדה, רינה ורפי נשואים כבר מיספר שנים באושר ובעושר, וכעת הם אפילו עומדים להפוך הורים מאושרים.

ורינה, כפי שבאה, באה להפגין את החדשה בארץ. אפשר לראות אותה מסתובבת, כשכרסה בין שיניה, בכל המקומות והפעם יש לה מה להראות. כי רינה טוענת בחום שייעודה האמיתי הוא להיות אשה ואם בלוס־אנג'לס, ושאת זה היא הולכת להגשים הלכה למעשה.

עוד בשורה צברית מייעדת בגולה הרחוקה.

אילוף הסורר

אני יודעת שהמדור הזה הופך ממש מדור מישפחתי, כל הלידות והחתונות והשמחות, אבל מה לעשות — בקיץ, עונת־מלפפונים, אף אחד לא מתגרש נואף וכו'.

אף אחד שאפשר לכתוב את שמו המפורש, אני מתכוונת, מבלי להסתכן בהרס מישפחתו. כי כאלה שאפשר להרוס לחם את חייהם־הנישואין אני יכולה, לצערי, למכור לכם בקילו, אבל לא כדאי, בשביל מה?

ולכן אספר לכם על חתונה נוספת, העומדת להיערך מייד עם צאת הגיליון לאור. הפעם זוהי חתונתו של האמרגן הדינאמי **חיים סבן**, שיתחתן עם **מיקה לויבר־ביץ**, אחת הבחורות הכי נחמדות שאני מכירה. משהו גיזעי שלא מהעולם־הזה, שילוב של צברית חצופה ומקסימה ושל יופי אירופאי. ולא סתם אני מחמיאה לה, למיקה. תאמינו לי, מגיע לה. אחרי הכל, היו כבר הרבה שניסו, אבל אף אחת לפניה לא הצליחה לאלף את סבן הסרבן, ולהביא אותו לחופה וקידושין.

מיקה, שיש לה כבר ניסיון בעניין הזה, דווקא הצליחה. אחרי הכל, זו הפעם השנייה שלה. והחתונה תתקיים במלון שלום שבמיגדל־שלום. כשהשופטן יהיה הגיטריסט **חיים רומנו**, האיש שאשם בעצם בכל העניין, מכיוון שבאחד מביקוריו המולדת של מיקה בארץ הכיר לה חיים את חיים, ומהכיכרות ההיא יצא מה שיצא.

ואגב, רומנו עצמו נשא לאשה, בשבוע שעבר, את ידידתו מזה זמן רב **קארין**, שהיא חברה טובה של מיקה. כך שבסופו של דבר סידרו כולם את כולם לכולם, וכולם יצאו נשכרים מהעניין.

חתונה בחאן הירושלמי

ועל מה מדברים החבר'ה? כמובן, על חתונתם של השחקנית **רוחל'ה הפרי**, זו שהיתה מזכירתו של סימן־טוב, הוא **דוד'קה סמדר**, בתוכנית־הטלוויזיה עברית בסימן־טוב ושל הבמאי־מחזאי **איתן רינן**. לא שהחתונה באה בהפתעה או משהו כזה, השניים האלה הם ידידים צמודים מזה זמן רב. אבל יש, מה שנקרא „אקסייטמנט".

כשרוחל'ה הכירה את אילן, היא התגוררה באותה דירה עם שחקנית נוספת של החאן, **נטע פרוצקי**. על נטע עברו בימים ההם התרגשויות רבות. היא חלתה, ובעלה־לשעבר השחקן **שלמה תרשיש**, שנטש את מיקצועו, בא לבקר אותה באופן מייוחד מחו"ל, והם חזרו זה אל זו, ושלמה עבר להתגורר בדירתה של נטע. בקיצור, שימחה גדולה.

מה שלא סותר בשום אופן את דברי הקודמים. כאילו שום דבר לא קורה בחאן, תאמינו לי, זה הדבר היחיד המסעיר, שקרה שם. אחר־כך רוחל'ה הכירה את אילן, וגם אילן עבר לגור באותה דירה עצמה. שברחוב הפלמ"ח בירושלים. בקיצור, בדירה ההיא הלכו ששון ושימחה. אבל כעת גם רוחל'ה ואילן התחתנו, ואילו משלמה ומנטע אין חדש. אז הכל שב לשיממונו, בחאן הירושלמי. מעניין מה יזיז אותו בפעם הבאה.

דורית ראובני התחתנה

אני, באופן איש, חשבתי שהיא נשואה כבר מזמן. לא יודעת למה, אבל היא נראית לי משום מה כזאת אימהית.

אני מוכרחה להודות שנדהמתי גם לשמוע, כי רק לפני שנתיים סיימה הזמרת **דורית ראובני** את שירותה הצבאי בלהקת־פיקוד־המרכז. משום מה נדמה היה לי שהיא מסתובבת בשטח כבר הרבה שנים. אחת כזאת עם שורשים עמוקים.

מה לעשות, לפעמים הבן־אדם טועה.

דורית ראובני לא רק לא נשואה־כבר־מזמן, היא בכלל לא היתה נשואה עד ליום ה־ראשון האחרון, שבו נישאה לידידה מזה שלוש שנים **שמואל מנדר**, אותו הכירה בלהקה הצבאית שבה שירתו שניהם.

גם שמואל, כמו דורית, ניסה את מזלו על בימת הבידור, הופיע בחברתם של

דורית ושמואל מנדר
להצליח ולחיות

השחקן **דודו ירדני** ואשתו **טמירה**, אבל מה אפשר לעשות, לא הלך לו בכלל. אלא שהוא, בניגוד לרבים אחרים שאני מכירה, כנראה בחור נבון. הוא החליט לפרוש בעוד־מועד, וכעת הוא עובד כמדריך־נוער בעיריית תל־אביב.

לדורית, לעומת זאת, הלך קלף משוגע, ואם היו לה מרפקים יותר חזקים היתה הופכת בוודאי כוכבת, כי קול הרי יש לה, ועוד איזה!

לאחרונה השתתפה דורית בערב של שירי רחל, וכעת היא מופיעה בחלטורות ברחבי הארץ, עד אשר תימצא לה מיסגרת הולמת.

את חלומה לשוב אל הקיבוץ שממנו באה, נטשה מזמן. לעיר, מסתבר, יתרונות בלתי־מעורערים.

עדנה שביט אמא

כל הכבוד! באמת כל הכבוד ל**עדנה שביט**, שיש לה כל־כך הרבה מיקצועות כמו במאית־תיאטרון, מרצה־באוניברסיטה, שדרנית ברדיו ומה לא, ועכשיו יש לה

עדנה שביט
לדת ולגדל

המיקצוע העתיק ביותר בעולם, יותר עתיק אפילו מהמיקצוע ההוא המפורסם: האימהות.

במזל טוב ובשעה טובה, ילדה עדנה שביט בשבת האחרונה בין זכר, לה ולידידה, שחקן הבימה הצעיר **רפי תבור**.

עדנה ורפי הכירו בעת שעדנה ביימה אותו בתיאטרון בימת באר־שבע. קודם־לכן נפרדה עדנה מידידה **אלכס אנסקי**, שרבים חשבוהו, משום־מה לבעלה החוקי.

מייד כשנכנסה להריון עבר רפי להתגורר בביתה של עדנה **שביפו העתיקה**, ואילו היא נאלצה לעזוב חלק מעבודותיה המרובות. פשוט מפני שמשך כל חודשי הריונה הראשונים היתה רתוקה למיטתה בשמירת־הריון.

כעת, כאמור, נולד סוף־סוף הבן הבכור, וכמו שנאמר במקרים כאלה: שרק יהיה במזל.

תינוק נוסף שנולד בחוגי התיאטרון הוא **מיכה**, בנם־בכורם של השחקן **אהרון אלמוג** מצוות ניקוי ראש, **המשתתף** כעת בהצגת תיאטרון בימות, ילדי קנדי, ולאשתו **מרגלית**, שהיתה דיילת אל־על ושהחלה לפני הריונה, לשחק לצידו של בעלה, יחד עם **רחל שור** ו**שבתאי קונורטי**, בחאנברט. אז גם להם — רק במזל.

שנה של יופי מאחל בית לון

דבר אלי בבשמים...
בית פברז'ה
מעניק לך באהבה
את תמרוקי האיכות

FABERGÉ

משווק ע"י „לון" · להשיג בפרפומריות המובחרות

bellady

בל־ליידי · קולור שמפו
לצביעת שיער מושלמת
לשמוש ביתי - מבית "וולה"

17 גוונים מרהיבים
משחור עד בלונד בהיר

WELLA

האריזה מכילה: צבע, מי־חמצן, כסיות
ויחידת 'קרויטר־אציד' (לשטיפה אחרי הצביעה)

שיער יפה אינו מקרה עם וולה

רחל מרחלת על כל העולם

חבל על דאבדין

מה אגיד ומה אדבר, עוד אחד מהרווקים הכי הכי מבוקשים בעיר הלך ועשה את זה. ולא רק זאת, אלא כמעט הסית רווק מבוקש אחר לעשות אותו דבר בדיוק, אלא שההוא ניצל ברגע האחרון ממש.

ומעשה שהיה כך היה. **בני רום**, כתבנו לענייני־תעופה של שידורי ישראל, קם והתאהב. מה לעשות, קורה. הבנאדם, שהיתה לו חברה גרמניה פצצתית שניקרה לכולן את העיניים, התאהב. ולא בגרמניה, חס־וחלילה, אלא בצעירה חינגית בשם **הודיה רזניק**, שכולם מכירים אותה בכינוי „הדי", ושהיא בחורה טובה מבית ישראלי טוב.

כי האבא שלה, ד"ר **חיים רזניק**, הוא מדען בכיר במישרד־החקלאות, והאמא שלה היא רכזת המתנדבות של יע"ל בתל־השומר. והדי עצמה היתה בלהקת־פיקוד־מרכז, ושם הכירה את הזמר **עוזי חיטמן** מלהקת הפופולים וגם יצאה איתו. וכאן בעצם מתחיל הסיפור.

כי ידידנו בני רום פגש בה בזמן שהיתה עם עוזי הנ"ל, הצליח איכשהו להוציא מעוזי את מיספר־הטלפון שלה (דבר שלא היה קל כלל־וכלל) וניהל איתה רומן טלפוני במשך חודשיים ימים. בינתיים הסיפיקה הגרמניה לחזור לגרמניה, הדי הסיפיקה להיפרד מעוזי, ובני נכנס לתמונה במישנה־תוקף.

ואז הסתבר לו כי הדי היא באמת לא סתם אחת מבית טוב, היא אפילו תלמידת השנה השלישית בחוג לתיאטרון, ואם לא די בזה היא אפילו עובדת באותו מוסד שבו עובד הוא, כמזכירת מחלקת־הדרמה. אז בבקשה.

בקיצור, אחרי כל הדברים המשותפים האלה החליטו השניים שמה שבטוח־בטוח, אם הם רוצים להתחתן — מוטב ירח־דבש מוקדם מאשר מאוחר. הם נסעו לחו"ל ולקחו איתם, לא פחות ולא יותר מאשר **גבי גזית**, עורך בחצי היום, שמצידו לקח איתו חול"ה את קריינית־הטלוויזיה **ברוריה זימרון**.

בני וחדי רום
ירח־דבש מוקדם

וכך טיילה לה הרביעיה הרדיופונית העליזה ברחבי אירופה, כשבסוף הטיול היה כבר ברור לחדי ולבני שהם גומרים את העיסקה ביניהם אצל הרב. ואילו גבי נשאר עדיין רווק מבוקש.

בימים אלה התקיימה חתונתם המפוארת של הדי ובני במלון ראמאדה קונטיננטל. המלון העניק לבני־הזוג הטריים יומיים שהייה חינם בין כתליו המפוארים. ואילו כתום שני ימי־הדבש הם עברו, החתן וה־כלה, לדירתם החדשה ברמת־גן שאותה קנו **מברוריה מם**, מזכירת אגודת הציירים.

את פינקס־הטלפונים העמוס־לעייפה שלו העביר בני רום לידידו, העיתונאי **יצחק תוראל**, העומד בימים אלה לפתוח גלריה חדשה לאמנות. כאילו שלתוראל, המכונה בפי ידידיו תורג'מן (שם־מישפחתו הקודם), חסרות חתיכות משלו.

חילופי־גברי בספינת־השלום

שדרן דורי בן־זאב
במוקדם או במאוחר

אלה מכם שהורגלו לשמוע את קולו של השדרן **דורי בן־זאב** מן התחנה שעל ספינתו של **אייבי נתן**, ודאי שמו לב שקולו וסיגנון־ההגשה המעצבן שלו נעלמו מעל גלי האתר, ואת מקומם תפס קולו הסימפטי והשקט של השדרן **אורי לוטן**, שאיננו שדרן בנוסח חו"ל אומנם, אבל מצד שני גם איננו מבלבל את השכל ומדבר ישר ולעניין.

אז נראה שקישקושיו האינסופיים של דורי עלו גם לאייבי על העצבים, והוא החליט להחליף את שדרנו. נראה שגם לדורי עלתה השהייה על הים על העצבים, והוא החליט ממילא לרדת כבר לחוף.

מי שעוד ירדה מספינת־השלום היא הבחורה היחידה שהיתה על הספינה אי־פעם, **סימה אוחיון**. סימה, המתגוררת בביתו של דן בן־אמוץ שביפו העתיקה, שהתה על הספינה כשבועיים, ותפקידה היה להשיב על הדואר ולמיין אותו. נראה שעצם היותה הבחורה היחידה גרם למתח בינה לבין חבריה, הגברים, והיא החליטה לרדת למרות שזכתה בכבוד רב, ואייבי בכבודו ובעצמו ניידב לה את התא שלו.

סימה הודיעה שתשקול שוב, ותחליט אם לעלות על הספינה שנית. אך מי שמכיר אותה מקרוב אומר, שאחרי החוויות שעברו עליה בספינה, היא תעלה עליה שנית אך־ורק בחברתה של אשה נוספת.

המלך דויד חולה

טימותי בוטומס
הפסקה מוקדמת

מה קורה בצילומי הסרט דויד ושאול? כל שני וחמישי מפסיקים שם את הצילומים, למרות רודנותה הבלתי־נלאית של המפיקה **מילדרד פריד אוברג**.

לפני כשבועיים חלה הבמאי **אלכס סיגל**, הצילומים הופסקו ובמאי אחר בשם **דייוויד לוול ריצ'** נקרא להחליף אותו.

סוף־סוף חודשו הצילומים, והנה חלתה **אליסיה**, אשתו של הכוכב הג'נג'י וה־פרובלמטי של הסרט, **טימותי בוטומס**, המגלם בו את תפקיד המלך דויד.

לא חלפו כמה לילות, וגם טימותי חלה. ובהתחשב בזה שהוא ואשתו מבלים בארץ את ירח־הדבש שלהם, יש להניח שהוא נדבק ממנה.

מכל מקום הצילומים הופסקו שוב, ו־אנשי־הצוות הישראליים מבלים את זמנם הפנוי על חוף הים או בדיזינגוף.

מי שמסתובבת כמו מטורפת היא מילדרד אולברג, אחרי הכל אצלה, בסרטים, בדרך־כלל הכל דופק כמו שעון. והנה, שני שיבושים במהלכו של סרט אחד, שאפילו מחצית מצילומיו עדיין לא הושלמו.

מי שמסתובב כארי בסוגר גם הוא, הוא הכוכב **אנתוני קווייר**, החייב להספיק להגיע בזמן לניו־יורק, כדי להתחיל בחזרות על המחזה מקבת, שבו הוא עומד לגלם את התפקיד הראשי.

הכתבת המעופפת

באמת לא יפה. ככה עושים לבחורה תמימה כמו **רחל פרימור**? זה שהיא כתבת לענייני־תעופה, בהחלט לא אומר שהיא גם אשת העולם הגדול. וכראייה אספר לכם את הסיפור הבא, שקרה לרחל הנ"ל בעת שנסעה עם תא כתבי התעופה לפרנקפורט, בטיול שאירגנה חברת־התעופה הגרמנית לופטהנזה.

ובכן, רחל החליטה, באחד מימי שהותה בפרנקפורט, ללכת לראות מה זה סאונה. היא בחרה בסאונה מהוגנת לחלוטין, בי־איזור־מגורים של העיר. שילמה את המחיר הנדרש, ונכנסה אל הסאונה. אך שומו־שמייים! בתוך הסאונה נמצאו גברים עירומים כביום־היוולדם. רחל נמלטה החוצה כל עוד רוחה בה, אך את היציאה חסמו שתי פצצות גרמניות, עירומות אף הן כביום־היוולדן.

הגברים שבסאונה אף לא העיפו מבט לעברן של הפצצות, עסקו איש איש בי־ענייניו. רק אז הבינה רחל השמרנית כי היא נמצאת בסאונה מעורבת־מתירנית.

היא יצאה במהירות החוצה, כשהיא כו־לה נרגשת, פגשה ב**עיתונאי** ישראלי ידוע שהוזמן אף הוא למקום.

כשסיפרה לו את הסיפור, אמר לה חלה מניה־וביה: „בואי ניכנס לסאונה ביחד, נראה אחד לשני, ונהיה שווים." רחל סירבה בכל תוקף, הצהירה בו־במקום ש־היא לא בשביל העולם המתירני המטורף הזה, ברחה אל מחוץ לסאונה כל עוד רוחה בה, ונשבעה לא ללכת יותר לשום מקום ללא הדרכה מוקדמת.

רוצים לדעת מה שמו של העיתונאי? למה לכם? אחרי הכל, יש לו בבית אשה וילדים.

סוף טוב הכל טוב

כמה שהיא עיר של סועלים, ככה היא סוערת, חיפה. ומי שלא מאמין, שייסע לעיר־הכרמל לשבוע ימים, וייווכח במו־עיניו.

ולמי שאין זמן לנסוע, אעשה אני את חצי הדרך בשבילו, ואספר לו על אחד הזוגות הכי מפורסמים בעיר.

הלא הם **רניאד רום**, מי שהיה קפטן נבחרת ישראל בכדורגל הידוע יותר בכינוי „שמילו", ואשתו־לשעבר **ציפי**.

ציפי ושמילו היו מבעלי הדיסקוטק הידוע דניה, אחד הדיסקוטקים הכי־פופולריים בארץ, כזה דיסקוטק שאפילו מתל־אביב בירת התענוגות היו עולים אליו לרגל, שלא לדבר מירושלים.

בקיצור, הכל היה יפה וטוב בחייהם של בני־הזוג רום. הבעל שיחק כדורגל, גם האשה, ככה סתם בתור חובבת, היתה מרביצה מדי־פעם איזו בעיטה או שתיים בכדור, היה להם הדיסקוטק כאמור, היתה להם דירה והיה להם גם בן.

ואז, לפתע, כמו באגדות, הופיע בחייהם של השניים אלמנט חדש, צעיר ויפה־תואר בשם **אבי פרדמן**, סטודנט באוניברסיטת חיפה ומתמחה בראייית־חשבון.

ברגע שבו פגשה ציפי באבי היא שכחה את הבעל, שכחה את הדיסקוטק, ושכחה שבינה לבין אבי הנ"ל מפרידות עשר שנים, לטובת הצד שלו דווקא.

אחרי מילחמה ארוכה ומייגעת עם שמילו, הצליחה ציפי לזכות סוף־סוף בגט המייוחל. היא ויתרה על חלקה בדיסקוטק, קיבלה את הילד והדירה, ונשארה עם אבי שלה.

אבל זה לא סוף הסיפור. בימים אלה פתחו ציפי ואבי על הכרמל בוטיק בשם אורנג', בוטיק סופר־מודרני עם מוסיקה סטריאופונית ומחלקות לגברים ולנשים, ו־אפילו סידור מיוחד לנשים עובדות, שלפיו פתוח הבוטיק יום אחד בשבוע עד חצות הלילה.

ואילו ביניתיים נכנסו היחסים המשולשים בין שמילו, ציפי ואבי, לשביתת־נשק, שהובילה מצידה ליחסים ידידותיים. ואם תשאלו את ציפי אם גם הבעל שלה מאושר כמוה, היא תגיד לכם: „הוא בחור יפה־תואר ויש לו המון חתיכות. כל אחת היתה מוכנה להיות החברה הקבועה שלו, ואני בטוחה שיום אחד הוא יסתדר." אמן כן יהי רצון.

זו היתה השנה שהיתה

בהומור, בארס ובאימרי־שפר

תשרי

● המנחה **מני פאר** על הזמר בועז שרעבי: „בוגר סחוג דרמאתי.“

● הנ"ל: „פעם, יהודים היו משאירים את ממונם בחו"ל ועולים להיקבר בישראל. היום היהודים נשארים בחו"ל, ושולחים את ממונם להיקבר בישראל.“

● ראש אגף־האישפוז של עיריית תל־אביב, **דויד יוטן**, לעובדי מחלקת התברואה: „אני מאחל לכם שתהיו בריאים, כי היום אין מקום בבתי־חולים.“

● **עוכד עיריית תל־אביב**, שיצא בשעת העבודה, לראש־העירייה שלמה („צ'יצ'“) להט שערך ביקורת בכניסה ל־בניין: „אז מתי אתה רוצה ש־אני אעשה קניות?“

● הפרשן הצבאי **בנימין עמידרור**: „לפני יום־הכיפורים פעל צה"ל בכל כוחו להפוך את עצמו לצבא גרוע יותר.“

● שר־התיירות **משה קול**, כשהסתבר לו כי מנכ"ל מישרדו, חנוך גיבתון, יצא לחופשה מבלי להשאיר אחריו כתובת:

רז
„אסיר ציון!“

„תמצאו לי את השמוק הזה בטלפון!“

● מנכ"ל מישרד־המישפטים, **צבי טרזו**, על קיצוץ תקציב־המישרד: „מי שקיצץ לנו את התקציב היה מוהל פוזל עם סכין קהה.“

● תא"ל **יצחק בן־אהרון**, כאשר נשאל מדוע הוא מעשן בשרשרת: „כשאני רואה את הפרצוף של הממשלה, אני רוצה לקצר את ימי ככל האפשר.“

חשוון

● ח"כ הרשימה הממלכתית, **יגאל הורביץ**: „קריאות־הביניים של (ח"כ אליעזר) שוסטק הן בסדר, אבל את הנאומים שלו אי־אפשר לסבול.“

● **רחל דיין־כורם**: „אני לא מתעסקת בפוליטיקה.“

● „אבי הפצועים“ **שימחה חולצברג**, על שיטת הטיפול באורחי המדינה: „פעם היו ערוכים לאנשי המגבית היהודית סיור בארץ, ובסוף מביאים אותם לבית־קברות צבאי. עכשיו לוקחים אותם מנמל־התעופה ישר לבית־הקברות, כדי לסחוט מהם כסף.“

● ח"כ ד"ר **יהודה בן־מאיר**, על קריאתו של השר יצחק רפאל אל חברי מרכז המפד"ל שלא יישאו את שם הרב סולובייצ'יק בשווא: „מה זה? הרב סולובייצ'יק הוא כבר אלוהים?“

● ח"כ **יצחק מודעי** לשר־החוץ יגאל אלון, כאשר פגש בו כשהוא מוקף יועצים: „בי־

מקום שיש כל־כך הרבה עורבים מוכרחה להיות גבלה.“

● ח"כ **יוסי שריד**: „כל הארץ היא פקולטה לקבלה. כולם מקבלים.“

● הפיזמונאי ואיש־הרדיו **אביגדור קורן**: „מי שלא מבין מה עושה (השר־בלי־תיק ישראל) גלילי בממשלה, שיביא גדר.“

● פרופסור **ישעיהו ליבוביץ**, על ראש־הממשלה לשעבר, גולדה מאיר: „לא המכשפה הזקנה, ששלטה פעם במדינה הזאת, רשאית לקבוע אם פלסטינים או אין.“

● הנ"ל על הרב האשכנזי הראשי לישראל, הרב שלמה גורן: „מפברק מיקצועי של תפילות.“

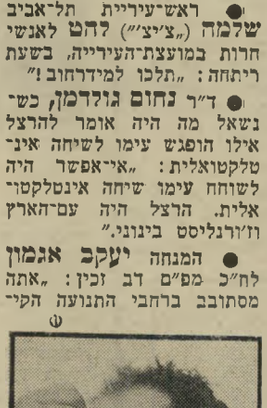
כסלו

● יועץ ראש־הממשלה לשלמלחמה בטרור, אלוף (מיל.) **רחבעם** („גאנדי“) **זאבי**, לחייל משתולל: „רב"ט, כאן זה לא ועידת רבאט!“

● ראש־עיריית תל־אביב **שלמה** („צ'יצ'“) **להט** לאנשי חברות במועצת־העירייה, בשעת ריתחה: „תלכו למידרחוב!“

● ד"ר **נחום גולדמן**, כשנשאל מה היה אומר להרצל אילו הופשג עימו לשיחה אינטלקטואלית: „אי־אפשר היה לשוחח עימו שיחה אינטלקטואלית. הרצל היה עם־הארץ וז'רגליסט בינוני.“

● המנחה **יעקב אגמון** לח"כ מפ"ם דב זכין: „אתה מסתובב ברחבי התנועה הקי־

עמידרור
„על יד אחת“

בוצית, במשקים, במוסדות החתנועה, בכנסת, בוועדות. אולי במיקרה ראית את מפ"ם?“

● ח"כ **יוסי שריד**, על עקירתו לקריית־שמונה: „בתל־אביב אני גר באותו רחוב כמו סילבי קשת, ותראו מה שקורה שם. כאן, בקריית־שמונה, אני בטוח.“

● ראש־עיריית ירושלים, **טדי קולק**, לאשה שהתרעמה על שהתדפקה על דלתות העירייה בשעות אחר־הצהריים ולא נענתה: „בעירייה לא עובדים גם בבוקר, אבל אחרי־הצהריים גם סוגרים את הדלת.“

● ח"כ **צבי גרשוני**, בדיון בכנסת על משכורות ואש"ל חברי־הכנסת: „אני מבין כשמתווכחים על שלמות הארץ, אבל איך אתם יכולים להתווכח על שלמות המשכורת?“

● **סטודנט משכונת־עיני** לח"כ יצחק מודעי, שניסה להסביר לו את העקרונות המנחים של כלכלת המדינה: „אבל לנו אין מה לאכול!“

טבת

● רב המושבים, ח"כ **מנחם הכהן**, כאשר התבקש להביע את דעתו בוויכוח בין הרבנים הראשיים, בעניין הגלולה: „אני לא מוכן להסתובב בין טיפות סרוחות.“

● ראש־עיריית חיפה, **יוסף אלמוגי**: „באתי מבית עני — מהמעמד הבינוני הגבוה...“

● ח"כ **שושנה ארבלי־אלמוזלינו**, בישיבת הכנסת, על יצחק רבין: „אז מה אם הוא ראש־הממשלה, אסור כבר לו־הפריע לו?“

● ח"כ **זאק אמיר**, בהסבירו מדוע הנוער הישראלי הוא נוער טוב: „הופעתי בפני חניכי הנוער העובד והלומד. באמת ילדים נחמדים. הם שתו בצמא כל מה שאמרתי להם.“

● **יצחק רבין** על ח"כ מנחם בגין: „הוא מוצג אר־כיאולוגי.“

● **ליצני הכנסת**: „דיין מתעניין בבגין מאותו רגע שראש־הממשלה הכריז עליו כעל מוצג ארכיאולוגי.“

● אשת־החברה **רינה יעקובסון**, לאיש יחסי־הציבור **מיק סטולובצקי**, שכינה אותה „מלכת־היופי של הבי־ל'ויים“: „מה יש? אני באמת אוהבת לבלות!“

● ח"כ **מאיר פעיר**, בנאומו על הוונות: „תופעת הנוות היא אחת מזרעי הפורענות.“

● העיתונאי הבלגי **ארנו דהיבורשגרייב**: „אילו ביצעו המצרים את הצליחה במילחמה כפי שעשו זאת בתרגיל, הם לא היו כובשים את הגדה המיזרחית לעולם!“

● שר־המישפטים **חיים צדוק**, על הטענה שמישרד עורכי־הדין שלו לשעבר זכה בעבודות שלא־כדין: „המישרד זכה בעבודות בגלל הכישורים, לא בגלל הקשרים.“

שבט

● שר־הבריאות **ויקטור שם־טוב**, בבית־החולים לחולי־

ליבוביץ
„מכשפה זקנה!“

נפש שער־מנשה: „המקום הזה נשמע ונראה לי כל־כך יפה, שממש מתחשק לי להישאר בו.“

● יו"ר אגודת הסטודנטים בתל־אביב, איש הליכוד **יצחק אבני**, לוועד הסטודנטים הערביים, שביקש הכרה מצד אגודת הסטודנטים הכללית: „לא נכיר בכם לא דה־יורה, לא דה־פקטו ולא דה־בטיח!“

● **בעל בית־מרקחת חיפאי** לפסלת אילנה גור, שהתנתה את המרצדס המפוארת שלה ונכנסה לקנות גלולות נגד כאב־ראש: „מה, גם לעשירים כואב הראש?“

● הצייר **משה ינוקא**, על המצאתו של הספר, ייגאל מוסינזון, להפקת חשמל מגלי־הים: „השנה כבר אי־אפשר יהיה להתרחץ בים תל־אביב. אפשר להתחשמל!“

● הפיזמונאי **דידי מנוסי** לזמר־שחקן שימעון ישראלי, על הצגתו אני יורד בגורדון: „אם אתה יורד בגורדון, אז אני יורד במארס.“

● קצין־הכנסת **יצחק בן־גל**, לעיתונאי מפריע: „חבל שלא חוקקו את חוק־ההפלות לפני שנולדת. או אולי היה לכולנו קצת שקט.“

● **ראש־הממשלה יצחק**

קולק
„עניין אבוד!“

רבין: „עזוב אותך מיוסי שריד!“

● כדורסלן מכבי תל־אביב, **טל ברודי**: „לא נכון שבחורות יפות תמיד טיפשות!“

● ראש־עיריית ירושלים, **טדי קולק**, לדוברת מישרד־הבריאות, דבורה גנני, שבוע לפני שילדה את בנה: „לך יש עוד סיכוי שהכרס שלך תיעלם. אצלי זה כבר אבוד.“

אדר

● הסופרת־משוררת **שולמית הר־אבן**, על דו"ח אגרנט: „האדם היחידי במדינה הזאת שהצליח להעמיד את משה דיין על הקשר בין מעשיו לבין התוצאות, היחידי שדרש ממנו לתת את הדין ואף הצליח בכך, היה אמה של העלמה אלישבע צ'יזיס. גברת זו הצליחה במקום שלא הצליחו דויד בן־גוריון, מישטרת ישראל וועדת־אגרנט.“

● ח"כ מטעם התנועה לזכויות־האזרח, **מרשה פרידמן**: „צריכים למנות את ישראל ישעיהו כשגריר ישראל בדיסנילנד.“

● חבר מועצת עיריית תל־אביב, **נחום רז**: „מי שבא לארץ הוא עולה, מי שעוזב את הארץ הוא יורד, ואילו מי שנשאר בארץ הוא אסיר־ציון.“

● מי־שהיה שועד ניבחרת ישראל בכדורגל, **יעקוב חודורוב**: „כיום, לא רק שאיני הולך למישחקי־כדורגל, אלא גם איני צופה בהם בטלוויזיה, כדי שלא אשמח את חוקי המישחק.“

● חבר מועצת עיריית תל־אביב **יואל ריפר**: „בוינבה ובוואדוץ מסוכן ללכת היום על המידרכות. הבנקים שם נופלים!“

● האלוף (מיל.) **אריק שרון**, לאחד מאנשי המטכ"ל שצילצל לחתונתו, קיבל אותו במכשיר־הטלפון המותקן בדיר־הכבשים, והתלונן על הפעיות

אנשים

הנשמעות ברקע: „הקולות הם מוזרים הם לא בצד הזה של הקו."

ניסן

● צייד מס־ההכנסה **ברוך נאדל**, על דו"ח ועדת בן־שהר: „בחורה בלונדית עם שדיים גדולים שאיננה נותנת."

● שר־הבריאות **ויקטור שם־טוב** לשר־הבריאות הברי־טי דייוויד אואן, על סיכויי מו־עמדת המיפלגה השמרנית, מר־גרט תאצ'ר, להיבחר כראש־ממשלת בריטניה: „לפי ניסיו־נגו, אם אשה היא ראש־ממשלה, קצת קשה להזיז אותה מתפקיד זה."

אייר

● **שוער בית־החולים איכילוב** לעיתונאי דודו אורן, על חברי־הכנסת לובה אליאב העובד בבית־החולים בהתנד־בות: „יש פה משוגע אחד, עובד־ניקיון, שמספר לכולם שהוא חבר־כנסת, וכולם עושים את עצמם כאילו הם מאמינים לו."

● ח"כ **לובה אליאב** על עצמו, בראיון לטייס: „אני יונה עם ציפורניים."

קוף
„תמצאו את השמוק!"

סיוון

● הפרשן הצבאי **בנימין עמידרור**: „די באצבעות יד אחת כדי למנות את המצבי־אים הראויים־לשמם בתולדות צה"ל."

● מזכיר עיריית תל־אביב **צבי גיא**, כאשר נשאל מדוע מגלת ראש־העירייה, שלמה (צ'יצ') להט, התעניינות כה רבה במכוניות איסוף־האשפה: „הן מזכירות לו טנקים!"

● שר־האוצר **יהושע רבי־נוביץ**: „לא רק שאני אוהב חתיכות, כשאני רואה אותן נדלקות לי העיניים!"

● מי שהיה יו"ר ועדת־החוץ־והביטחון של הכנסת, **דויד הי־כהן**: „רק עכשיו התחתנתי מחדש, ותודה לאל — כל המערכות אצלי פועלות היטב!"

● הנ"ל על נשיא אוגנדה, אידי אמין: „הוא 120 קילו של אידיוט!"

תמוז

● הפיזמונאי **דידי מנוסי**, איש ידיעות אחרונות, לעיתונאי יוסף („טומי") לפיד: „זה שאתה כותב במעריב כבר נתן לנו 20 אלף קוראים."

● הזמר־המלחין **שמואל** („שמוליק") **קראוס** על הח"כ־כ המלחין־הזמר עקיבא נוף: „ע־קיבא נוף — הוא רוצה להיות גם ראש־ממשלה וגם אילנית."

● העיתונאי־הלוחם **בנדר נאדל** על הדו"ח של פרופסור חיים בן־שחר: „לחולה יש סרטן. בא הדוקטור בן־שחר וקובע שיש לו נזלת, וכותב דו"ח שלם על הצורך להוביל את המימחטות המלוכלכות ל־מכבסה במכונית אחת, ואת הנקיות במכונית שנייה."

● האלוף (מיל.) **עזר וייצ־מן** על שר־הביטחון: „שימעון שרץ."

● המהפנט **אבישלום דרו־רי** על פרופסור מוריס קליינ־האוז: „הוא כמו ג'לי. אתה תוקף אותו מצד אחד, והוא מתחמק לכל הכיוונים."

● הבנקאי **טיבור רוזנ־בוים**: „כל הצרות שלי התחילו מאדמונד דה־רוטשילד!"

● יו"ר מועצת־המנהלים של סולל־בונה, אלוף (מיל.) **צבי זמיר**, על מיכאל צור: „אני הייתי כולא אותו בכלוב לכל ימי־חייו בכיכר המדינה, ומביא לו לשם כל יום בוטנים!"

● שר־הביטחון **שימעון פרס**: „ביני ובין (ראש־הממ־שלה יצחק) רבין היה הסכם ג'נטלמני — אבל ג'נטלמן לא היה שם!"

● הנ"ל על הרמטכ"ל, רב־אלוף **מוטה גור**: „הוא אידי אמין של המיזרח־התיכון."

אב

● הפרופסור **דויד דנין** ממכון וייצמן, על השאלה האם אפשריים יחסי־מין בגיל קשיש: „כן, בתנאי שעושים תרגילים כל הזמן."

● הפירסומאי **אורי מץ**: „העיתון דבר, עיתון פועלי ארץ־ישראל, עומד להופיע ב־שפה הערבית במקום בעברית, כדי שרוב פועלי ישראל יוכ־לו לקרוא אותו."

● הממונה על המחוז, **דויד רזניק**, כאשר נתבקש לתת ליוסי שטיינמן, גיזבר עיריית

יעקובסון
„אני אוהבת ביל"ויים!"

תל־אביב שהתפטר, אישור ש־הוא בריא בנפשו, לשם השגת רישיון לנשיאת אקדח: „אותך לא צריך לבדוק. אם התפטרת מהעירייה, סימן שאתה שפוי."

● חבר ועדת בניין־ערים בעיריית תל־אביב, **נחום רז**, לסגן ראש־העיר, אריה קרמר: „אם אין לך שיניים, אז איך אתה אוכל כל חלקה טובה ב־עיר?"

אלול

● ח"כ **אבא אבן** על יורשו בתפקיד, שר־החוץ יגאל אלון: „השומר יורשי אגוכי?"

● ראש־הממשלה **יצחק רבין** לח"כ חרות חיים לנדאו, בכנסת: „אתה סאנשו פאנסה, אז אל תדבר בשפתו של כלי־התחבורה שלו!"

● האלוף (מיל.) **עזר וייצמן**, בתגובה על כך: „פרד מדבר על חמור!"

מזל ושעון

צפוי לך שבוע סוער מבחינה רגשית. מוטב שתהיה ער, יותר מתמיד, כדי לא לטעות ברגשותיך האמיתיים כלפי האנשים הקרובים אליך. אם תשלוט ברגשותיך, תזכה להצלחה חברתית ותפגוש באנשים מעניינים. במקום העבודה — התקדמות איטית אך בטוחה. הדיכאון שבו אתה שרוי באחרונה יחלוף מהר. בת טלה — הזהרי השבוע מחברים חדשים.

זהו שבוע הממזג את המיסתורין של חיינו הרוחניים עם כמה וכמה היבטים מוחשיים ביותר. שבוע טוב, במה שנוגע להימורי־טוטו ופיס, לעיסקי־מניות או להימורי־אהבה. זהו השבוע בו כדאי לצאת לבילויים.

הענגה הגדולה שעלתה והוסרה מעליך, עדיין מאפשרת לך לזוז במלוא החופשיות הרצוייה לבני־מזל־תאומים אופייניים. על כן דע לקחת את הכל בשקט, בשלווה יחסית, ללא חיפזון. זהו שבוע של תיכנון ושל זכרון, שבוע של עבודת־בית ולא של ביצוע־חוץ.

את נמצאת כרגיל — על פרשת־דרכים. אלא שהפעם לא תוכלי לשבת בחיבוק־ידיים. הוא ידרוש צעדים נמרצים, ועצם הדרישה תדרבן אותך לעשות דברים שישנו את כל חייך. בן סרטן: אל תסתבך, דווקא עכשיו, אתה זקוק לכל חושיך. זהו שבוע קשה, אם כי לא מסוכן במיוחד.

אם תפקח עין ותתבונן היטב באנשים ובאירועים הסובבים אותך, צפויים סיכויים לרומן נעים, או לקידום הקריירה והמעמד החברתי. משא־ומתן שהתחלת בו לפני זמן מה, ושנראה לך בשלביו הראשונים כהרפתקאה פזיזה, עשוי להתגלות השבוע כצעד נבון מאוד, מלהיב ומרתק ביותר.

אל תעשה צעדים דראסטיים. חכה עוד קצת לפני שתבצע את החל־טתך. בת בתולה — לא תפגשי השבוע את נסיך החלומות, למרות שבסוף השבוע יהיה נדמה לך שפגשת. כדאי שתנצלי את השבוע כדי לשפר את הופעתך. התחילי בדיאטה, שני את התיסרוקת, והיי יפה.

אל תהיה כזה ברזן. אין בני־אדם מושלמים. כדאי שתתחיל לעשות כמה פשרות בעניינים רומנטיים. נסה להסתפק במצוי ואל תחפש כל העת שלמות. ריב עם אדם שאתה מכבד מאוד ישפיע על פעילותך. כדאי שתבדוק אם הסיבה לריב אינה נעוצה בך. מכתב שיגיע — ישמח אותך.

הגרעון הכספי לא מוצא השבוע פיתרון. בכלל, יהיה זה שבוע איטי, חסר־קצב, וקצת משעמם. זה לטובה: נצל אותו לאגירת כוח לקראת הבאות. מאחר והחודש ידרוש את כל כושר הניתוח האינטלקטואלי שלך, בתוספת של אומץ־לב. בת עקרב, אהבה גדולה תתחיל בסוף השבוע.

שמע לעצת זקנים וחכמים ממך. בדרך זו תצליח להתגבר על קשיים רבים, ולהימנע מעשיית טעויות. זכור כי הטיפש לומד משגיעותיו־הוא, ואילו חכם משגיאותיהם של האחרים. אמת־חיים זו נכונה גם לגבי חייך הרומנטיים. וגם אם נראה לך שספגת אצלה מפלה — אל תתייאש, נסה שוב. כוכביך מורים כי דווקא בסוף־השבוע קיי־מים כל הסיכויים שתזכה להצלחה מירבית. הקפידי על נקיון וסדר.

טבעי הדבר שקשרים חדשים מדחיקים את הזכרונות הישנים. אל תרגישי מוסר־כליות על כך. תחיי את הרגש, עוד יותר מן הרגיל. דאג לפרנסתך; בייחוד לטווח ארוך. אם אתה יכול, חתום אפילו על חוזה או על הסכם קבלני. גרום נחת למקורביך על־ידי צעד פינאנסי נבון.

הקצב הסביר בחייך העיסקיים מתגבר; לא תקבל את זה ברוח טובה! כי אינך אוהב לחץ, אבל אם תתייחס לזה כאל שלב ריגעי, תצא מן העניין בהישגים גדולים וגם בהכנסות רציניות. איגרת מרחוק תקרב יום גדול בחייך. בת דלי: תקבלי החלטה נחושה, וגם תעמדי בה.

אתם מחפשים אתגר שיתן לכם את החזדמנות להוכיח את עליו־נותכם. התלהבותכם תשרה השבוע אווירה של התלהבות על אלה הסובבים אותכם. כדאי להזכיר שהשנה, היא שנה טובה לבני מזל דגים החושבים להינשא. לכן, מוטב אולי להזדרז לפני סיום השנה.

קולנוע

סנדק

קלוז־אפ של מיסלצח

מי שנהג ללעוג להמשכים, סירקי ב' ומיספרי שניים, בקולנוע, והציג אותם כצלחות־מרק שחוממו מחדש (מה שבדרך־כלל נכון) חייב להודות, לאחרונה, שלכל כלל יש יוצא־מן־הכלל, ובין צלחות־המרק הפושרות קורה שמתגנבות לעיתים גם כמה מנות טריות ונמרצות. לדוגמה, הקשר הצרפתי (ראה ביקורת) והסנדק חלק ב', שני סרטים שלא זו בלבד שאינם נופלים מן המקור אלא אף עולים עליו, מבחינות מסויימות.

הסנדק חלק א' היה, כזכור, סרט־פשע אלים, בעל השלכות מוסריות. קו־פולה עצמו הודה כי, באותו זמן, נאלץ להיצמד לספר של מריו פוזו, והצד ה־מוסרי של הסיפור אבד בתוך מערכת סבוכה של עולם פשע, שבו מישפחת קורליאונה היתה למעין שושלת בורבונית, שמשייה עוררי התפעלות יותר מאשר שאט־נפש.

סרט מזמרי. בחלק ב', שאינו מבוסס על שום ספר שהוא, למרות שמריו פוזו, היה שותף לתסריט גם כאן, גדלה השפעתו של קופולה לאין־שיעור. מאחוריו היה כבר הלהיט הגדול ביותר בתולדות הקולנוע (הסברה היא שחלק א' יגיע בסופו של דבר להכנסות של חצי־מיליארד דולר), וכל מה שרצה וחשק בו, הוגש לו כבר על מגש של כסף על־ידי אותם מנחלים שירדו לחייו בחלק א'.

לכן, בניגוד לפרק הראשון, חלק ב' הוא סרט־מוסר בעל השלכות לעולם ה־פשע, סרט ארוך יותר מן הראשון, מור־כב יותר ממנו, עשיר יותר בגוונים, מע־מיק יותר בדמויות, ובמקביל — צנוע יותר בהתפרצויות אלימות ובסאדיזם־לשמו.

מה שקופולה רצה להשיג בחלק השני, והסיבה העיקרית לכך שהוא בכלל נטל על עצמו לחזור אל אותן דמויות אשר תחילה ניראה כאילו מיצה אותן בסרט האחד, היה להסריך את הדיעה כאילו התכוון לעשות תעמולה למאפיה. אומנם, הוא עדיין סבור שהמאפיה היא תופעה המתבקשת־מאליה באקלים המוסרי האמ־ריקאי (פולחן־הרווח, חיסול התחרות, חלו־קת איזורי־השפעה, כל אלה תופעות מיס־חריות מקובלות, והשימוש באלימות אינו אלא דרך מהירה יותר להשגת המטרות).

אבל הפעם הוא מוביל את גיבוריו עד לסוף הדרך, ומנסה לפרק לגורמים את תהליכי עלייתה לגדולה של משפחת קור־ליאונה ולהישאר צמוד אליה עד סופה המר. לשם כך הוא ממשיך את מעללי מייקל קורליאונה, יורש הסנדקות בסוף החלק הראשון, דרך סידרת עימותיו עם אלי־פשע אחרים, ובעיקר היימן רות (הע־תק שקוף של מאיר לנסקי) ועם מישפחתר שלו — עימותים שבהם הוא מנצח תמיד, אבל יוצא בסופו־של־דבר המפסיד העיק־רי.

איטליה הקטנה. מצד שני, ובמקביל לקורותיו של מייקל קורליאונה, קופץ ה־סרט שוב ושוב אל העבר, אל ויטו (אביו של מייקל) הנמלט מסיציליה, שם מאיימת עליו נקמה מישפחתית, בונה את חייו באותו איזור של ניו־יורק המכונה „איטליה הקטנה" (בשל מוצאם האתני של תושביו) ונדחף, בכוחה חנסיבות אבל גם הנטיות הטיבעיות, אל זרועות הפשע הקיים כבר לפני בואו. והוא מצליח משום שהוא נמ־רץ יותר, חסר־מעצורים יותר, ודבק הרבה יותר, מחבריו במטרה הסופית.

ההשוואה בין השניים מבליטה, בעיקר, עובדה אחת. שעה שוויטו, האב, שומר עדיין על מימדי גיבור עממי, והצד הרו־בין־הודי שבו (לקחת מהעשירים, להרוג פושעים גדולים ממנו, להגן על עניים ואלמנות) עדיין מעורר אהדה, הרי בנו, מייקל, הפועל בתוך חברה מתוחכמת ומור־כבת הרבה יותר, ומנסה לנהוג בתוך חב־רה זו לפי אותם עקרונות מישפחתיים ש־הינחו את אביו, הופך בהדרגה מיפלצת, מאבד את הקשר עם הסובבים אותו, וכל ניצחון מקרב אותו יותר ויותר אל בדי־דות שבתוכה אין עוד כל טעם לדבר, אפילו לניצחון.

המאפיוזו הזוטר. הרמזים האקוט־אוליים לדמויות מוכרות מדפי־העיתונות, קיימות כאן בדיוק כמו בסרט הראשון. אבל בדיוק כשם שוויטו קורליאונה אינו העתק מדוייק של ויטו ג'נובזה (לדיברי קופולה הוא תערובת של ג'נובזה ומנהיג

פופאי רוכב שוב

חקשר הצרפתי מס' 2 (תל־אביב, תל־אביב, ארצות־הברית) — עדיף על הראשון, בעיקר משום שהרדיפות המטורפות, האלימות, הרצח והדם הניתז אחת לשתי דקות, אינם מפריעים כאן לראות, עד כמה חנושא האמיתי של הסרט, חסחר בסמים, הוא מתועב, מחליא ו־חסר־תיקווה.

חבמאי ג'ון (גראן פרי) פראנקנהיימר, מעביר את תגיבור המקורי, „פופאי" דויל, למארסיי, שם הוא אמור לחפש את ראש רשת המבריחים אשר נמלט מידיו בניו־יורק. פראנקנהיימר, המתגורר בצרפת מזה מיספר שנים, מכיר כנראה חיטב את העיר שבה הוא צילם, ומה שהתקבל הוא עולם של סימטאות צרות ואפלות, מטונפות ועויינות, שבהן תר לו פופאיי, כמו אחאב במובי דיק, מנותק על־ידי מחסום חשפה מכל סביבתו, ומחפש בעקשנות את שארנייה, סוחר־הסמים שלגביו הינו התגלמות הלווייתן חלבן.

הדגש העיקרי בסרט הוא על אווירה, ועל חדמויות עצמן, בעיקר דויל. אחרי שאויבו לוכד אותו, ממלא אותו סמים ומשליך אותו לרחוב, כנרקומן לכל דבר, בא תורה של סצנה שהיא, ללא־ספק, מסמר חסרט, ובה על חבלש שהיגמל מן חסמים שחוזרקו לו בכוחות־עצמו. פראנקנהיימר חסר, אומנם, במיקרה זה, את עוצמת הריכוז חבלתי־רגילה שהיתה לפרמינג'ר (חמושמע במקום אחר בעמוד זה) ב־האיש בעל זרוע־הזהב, אבל מישחקו של ג'ין חקמן גובר אפילו על אותם דחפים פנימיים של במאי שבא מן הטלוויזיה, ומשום כך הוא מפחד להשאיר את המצלמה על אותם פנים משך יותר מכמה שניות רצופות.

למרות שהעלילה מוצאת לעצמה פיתרונות קלים מדי, ופראנקנהיימר שוכח לעיתים שצופיו אינם הדיוטות גמורים (אי־החבנה בין אמריקאים לצרפתים מודגש מעל ומעבר לכל צורך), זהו בסופו של דבר סרט מבוגר יותר, מדכא יותר ומעניין יותר, מבחינה אנושית, מן הקשר הצרפתי מס' 1.

ג'ין הקמן — בעיקבות הלווייתן הלבן

בדיחה תפלה

רוזבאד (הוד, תל־אביב, ארצות־הברית) — האיוולת גדולה כל־כך, עד שפשוט קשה להאמין למראה חעיניים. צה"ל מצניח כוחות ליד מיפקדת־מחבלים סודית, שם אין אף שומר אחד לרפואה, וכל זה מתרחש לאור חיום! מפקדים גבוהים בשירות־חביטחון מוצנחים על ספינה חשודה כשהם לבושים ביגדי־טניס, עם אקדחים ב־כיסים האחוריים. פקידים של מישרד־חביטחון הישראלי משתחצים בפני איש חסי־איי־אי. ומסבירים לו שהמחשבים של ישראל מקדימים את אלה שלהם בחמש שנים.

כל החברקות הללו חן רק מיזער מן הניצוצות שמפריח אוטו פרמינג'ר בסירטו החדש רוזבאד — מהתלה אקטואלית על חמש בנות־מיליונרים הנחטפות על־ידי „ספטמבר ה־שחור", שדורש בתמורה להשפיל את העולם המערבי ול־הכריח אותן לצפות, ברישתות־חטלוויזיה שלו, בביזיון של עצמו.

אילולא היח פרמינג'ר במאי מנוסח, סרקאסטי ושנון בעבר, אפשר היח להשליך את כל המעשייה הזו אל פסולת השיכחה, ודי. אבל, מאחר שבכלזאת ראוי האיש לאשראי מסויים, וכמה רפליקות בודדות מזכירות את עוקציו הרגי־לים, צריך לחפש חסבר.

נראח שחדרך היחידח בח אפשר לנסות לעכל את ח־דיסח הטיפשית הזו (וגם זח מומלץ רק למשוגעים־לקולנוע),

הבנות החטופות — הביזיון של עצמו

חיא לצאת מחנחח שפרמינג'ר ביקש להתעלל בכל חדמויות שהציג בסרט, ובכל ההשקפות שחדמויות חללו מייצגות — בין אם מדובר בישראלים או ערבים, שמאלנים או קאפי־טליסטים, שוטרים או סוכני־חרש. כולם נראים מגוחכים, אלא שגם הסיפור המקשר ביניחם מגוחך לא־פחות, ומאחר שמדובר בנושא שאינו מן המצחיקים, חרי זוחי בדיחח תפלח לחלוטין.

תרבות בלי איכות

מיכאל שלי (גורדון, תל־אביב, ישראל) — הלוואי שאפשר היח להתלהב מן חסרט חזח. חבמאי דני וולמן, חמנסח בכל חרצינות לחשתמש בקולנוע כבאמצעי לביטוי רעיונות ולא למימוש השקעות בלבד (כמח כאלח מכירים בארץ?) היח ראוי לכך בחחלט.

אלא שחפעם מדובר בחחמצח כימעט לכל אורך חדרך. חסיפור, חמבוסס כמובן על סיפרו של עמוס עוז, מתקבל על חבד כמעשח בנערח בעלת פנטזיות אירוטיות, החולמת עוד לפני נישואיח שחיא נאנסת על־ידי ערבים, והנשארת עם אותח בעייח לכל אורך חעלילח, מבלי לבוא על סיפוקח חמיני או ליצור קשר נפשי עם איש, עד אשר חיא עומדת על סף איבוד שפיותח הנפשית.

חסרט מבויים באיפוק מופלג, עם מינימום של דיאלוגים ומכסימום של מבטים שצריכים להיות בעלי־משמעות, אולי מתוך אמונח שאם ממעטים להראות דברים על חבד, ימציא לעצמו כל צופח פרטים, כיד חדימיון חטובח עליו, כדי להשלים את החסר.

חבעייח חא ששום דבר מן חמוצג בסרט אינו מעלח ניחוח מציאותי. מיכאל, חסטודנט לגיאולוגיח נישא לסטו־דנטית לסיפרות, ואינך מבין מח בעצם קושר ביניחם. אי חחבנח נמשכת לכל אורך חסרט, מח עוד שחשניים חיים בחלל חברתי, שבו מאבד גם הנוף חירושלמי, גם המבנח

קוטלר ולביא — ללא משמעות

החברתי שבח ואפילו חערבים חאונסים, כל משמעות ממשית.

לכן, גם אם זח תרבותי, ומאופק, ועצור, וגם עם אפרת לביא מתגלח כבעלת אישיות קולנועית נעימח, אין זו עדיין תשובת חאיכות שלח ממתין חקולנוע חישראלי.

חיסול־חשבונות במבט משוחזר
סנדק חלק ב' — מאפייה בלי תהילה

אל פאצ'ינו בתפקיד מייקל קורליאונה
האב תמך באלמנות — הבן חיסל את כל הקשרים

רוברט דובל (היועץ האגן) ומייקל גאצו (פטאנג'לי)
המאפיוזו הזוטר — כמו ג'ו ואלאקי המלשין

כל־יכול אחר במאפיה, ג'ו פרופאצ'י), כך גם הדמויות האחרות, רומזות יותר משהן משקפות אנשים חיים. למעשה, מתעורר החשד כאילו קופולה ופוצו נצמדו למציאות עד לרגע מסויים, ואז ערכו לפתע

(המשך בעמוד 58)

o.b.

הטמפון הקטן שכבש את העולם

(1,400,000,000 טמפוני o.b. נמכרו בשנה שעברה ב־106 ארצות)

היי חופשיה עם או־בֶּה

טמפון o.b. הטמפון הקטן, הנוח והבטוח ביותר בעולם נותן לך הרגשה משוחררת וחופשית. תוכלי ללבוש מכנסיים קצרים והדוקים או ביקיני. תוכלי לרקוד, לטייל, לטבול באמבט ולרחוץ בים בבטחון מלא.

כושר ספיגה הסוב בעולם מבטיח אטימה מוחלטת

לטמפון o.b. העשוי צמר גפן כבוש כושר ספיגה שאין לאף טמפון. לעומת טמפונים אחרים המתארכים עם הספיגה, טמפון o.b. מתרחב עם הספיגה ולכן, ככל שהוא סופג יותר כן הוא סוגר טוב יותר את פתח הנרתיק ומונע כל תזוזה או דליפה. (טבלי טמפון בכוס מים ותיווכחי בכושר הספיגה המצויין שלו).

טמפון o.b. חוסך יום במחזור ומונע ריח רע

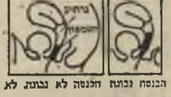
טמפון o.b. סופג את הדם מיד עם צאתו מן הרחם לכן, הוא חוסך לך יום במחזור החודשי כיוון שבאופן טבעי, עושה הדם את דרכו החוצה במשך 24 שעות. האטימה המוחלטת של הטמפון o.b. מונעת היווצרות ריח רע הנגרם כתוצאה ממגע הסד עם האויר.

טמפון o.b. זוח ביותר לשמוש

טמפון o.b. קטן משפתון ולכן קל ונוח לשאתו בארנק. טמפון o.b. נכנס לתוך גופך בקלות תוך שניות בעזרת אצבע — הנשארת נקיה! ללא כל אביזרי עזר שיש צורך להפטר מהם לאחר השמוש.

טמפון o.b. מתאים למבנה האנטומי הפנימי

טמפון o.b. תוכנן ופותח ע"י צוות גיניקולוגים מומחים, כך שיכנס עמוק לתוך הנרתיק לאיזור בו אין עצבים רגישים הגורמים לכאב, או אי נוחות.

הכנסה נכונה הכנסה לא נכונה לא מספיק עמוק

o.b. מיני־לבתולות ולנערות צעירות

חדש

החידוש הבלעדי האחרון של o.b. הוא טמפון מיני המיועד לבתולות ולנערות צעירות. עם o.b. מיני אין כל חשש לפגיעה בקרום הבתולים, כיוון שהוא כה קטן ונכנס בדיוק לפתח בקרום דרכו עובר חדם.
(במקרה של כאב קל בשמוש הראשון, יש לדחות השמוש ב־3—4 חודשים).

o.b. ב־3 דרגות ספיגה

נורמל — למרבית הנשים.
מיני — לנערות, לבתולות ולנשים עם דימום מועט — בעיקר בימים האחרונים של המחזור אצל נשים המשתמשות בגלולה למניעת הריון.
אקסטרה — לנשים עם דימום רב בעיקר ביומיים הראשונים של המחזור.

קולנוע

(המשך מעמוד 57)

תפנית דימיונית חדה. פראנקי פנטאגג'לי, המאפיזוז־הוטר העומד להלשין לפני ה־שילטונות, מתנהג כמעט כמו ג'ו ואלאקי, המלשין האמיתי, אבל לא עד הסוף.

היימן רות שאותו מגלם אחד ממורי־המישחק החשובים של התקופה, לי שטראסברג, הוא כימעט לאנסקי, כולל הרמזים על הגירוש מישראל. אבל לאנסקי החי מתברר כפיקח הרבה יותר מרוחו הקולנועית, המחוסלת בהתנקשות זהה לרצח לי אוסוואלד.

קופולה אינו מעתיק רק מציאות, אלא גם את סירטו הקודם. חלק ב' נפתח, כמו חלק א', במסיבה מישפחית גדולה, ולמי שמכיר את שני החלקים, ההבדל ברור לעין: הסנדק הראשון קיבל את צאן־מרעיתו בזרועות פתוחות, הסנדק השני הוא כבר אל־ממון השומר על מרחק.

אבל, אם להאמין לקופולה — ואין זה קשה כלל וכלל — הקטעים האהובים עליו ביותר, ואלה שהם בעלי האווירה הת־חושה הממשית ביותר, הם אותם תיע־כורות של „איטליה הקטנה" מתחילת ה־מאה, סצנות ספוגות רגישות ונוסטאלגיה. כל ההדגשות האלה על אווירה, מקשות

רוברט דה־נירו ואורפטה דה־ויטו
ה„דון" בנעוריו ובנו מייקל בן ה־8

על מלאכת המישחק, בעיקר על אל פא־צ'ינו, שצריך לעבור את הדרך מן הגיבור האמריקאי שזה־עתה הושחת על־ידי הכוח שהופקד בידיו, אבל שומר עדיין על קיסמו הטבעי, אל הרודן האוכל את צאצאיו ואת עצמו, וכל זאת מבלי שתינתן לו כימעט אפשרות להתפרץ או לפרוק את המתח הנ־צור בתוכו. עצם העובדה שהוא מצליח במשימה, הוא הישג מישחקי בלתי־רגיל בפני עצמו.

מלאכה קלה הרבה יותר, אבל תוצאות משכנעות באותה מידה, יש לרוברט דה־נירו, שמצליח לא רק להעביר את הקסם והחינניות הטמונים בוויטו צעיר שנאבק על פרנסתו בעולם עויין, אלא גם אותם ניצנים אפלים שבו המשחיתים בסופו של דבר, את כל מה שבא במגע איתם.

אם שני תפקידים אלה מהווים את מיש־קל הכובד הדרמטי של הסרט, אי־אפשר להתעלם מן הנוכחות היציבה והבטוחה־בעצמת של דמויות כמו שטראסברג („אני יודע שאומרים על מחנכים שאינם מסר־גלים לבצע מה שהם דורשים מתלמידיהם לעשות," הוא אומר על עצמו בצחוק).

רוברט דובל (שוב כיועץ האגן), ג'ון קאזאלה (תגלית של קופולה, מצויין ב־תפקיד האח פרדו), טליה שייר (אחותו של קופולה, בתפקיד האחות קוני) ומייקל גאצו (עוד הופעה מעולה, כפטאנג'לי ה־מאיים להעיד נגד מישפחת קורליאונה).

הסנדק, חלק ב' הוא אפופיאה רחבת ידיים (שלוש שעות ועשרים דקות), מור־כבת מהמון פרטים ופירטי־פרטים, רגעים מסעירים ולעומתם גם רגעים מביכים (בעי־קר כאשר החפיסה בין המציאות לעלילה במקום ליצור אמינות נוספות, יוצרת דוו־קא ספקות), יש בה עבודה טכנית מעו־לה מכל הבחינות (צילום, תיפאורה, תל־בושות) ויש בה שימוש הרבה יותר נבון ומעניין ב־13 מיליון דולר מכל שימוש אחר, בסכומים דומים, שעשתה הוליווד בשנים האחרונות.

כולם מדברים על מנעולים
ומה אומר הפורץ?

כל המנעולים הם כמעט אותו הדבר, אבל חשוב איפה הם נמצאים: במרכז הדלת או בצד!

כשאני רואה מנעול במרכז הדלת, פשוט בא לי לפרוץ. אני יודע שפה לא יהיו לי הפתעות. אני רואה את המנעול, אני יודע בדיוק איפה הוא מותקן ואני לא צריך לגשש, והעיקר, מרכז הדלת הוא חלול וחלש (רוב הדלתות בארץ חלולות במרכז הדלת).

<u>איפה מתחילות הצרות שלי?</u> כאשר אני לא רואה את המנעול. זאת אומרת, כאשר הוא נמצא בצד הדלת ומורכב במנעול הקיים! פה אני צריך לגשש ולחפש אם יש מנעול - עכביש או לא. ואם כן, איפה הוא מותקן בדיוק. אבל הבעיה העיקרית שלי - הצד החזק של הדלת (כל הדלתות בארץ בנויות כך שצד הדלת הוא מלא בעץ קשה) ואז אני מנסה ומנסה עד שנשבר לי ואני עוזב והולך לחפש דלת עם מנעול במרכז הדלת...

קורא יקר!
הקדש שתי דקות של מחשבה, טלפן* והזמן מנעול עכביש, המנעול המותקן בצד החזק של הדלת.

ת"א: 83 18 35, 82 89 60, 82 31 96.*

אם אינך רוצה פריצה התקן מנעול עכביש.

זור-ורשבסקי

מלכת המים 1975

מטעם **העולם הזה** ובחסות חברת REVLON

המועמדות הסופיות:

המדקדקת

לאורית דר הנאווה אין בעיות של שיער. כפי שאפשר לראות, היא ניחנה בשפע של שיער שאטני רך וגולש, משתפל על כתפיה ומהווה מיסגרת הולמת לפניה הנאים. כדי לשמור עליו כפי שהוא, טיבעי ובריא, נעזרת אורית בתכשירי־השיער של חברה „וולה", השומרים עליו למענה.

כבת נתניה, מכירה אורית ואוהבת את הים עוד מילדותה. לאחר שהקדישה את השנה ללימודים מאומצים בכיתה השביעית, מנצלת אורית את הקיץ לבילוי על שפת־הים, כשהיא מצויידת, כמובן, בבגדי־ים בדגם ביקיני משל חברת „גוטקס". כידוע, חברת „גוטקס" מתמחה בייצור ביגדי־ים וחוף עבור הצעירות והצעירות־ברוחן, וקנתה לה שם עולמי בתחום זה באירופה וגם בארה"ב.

אורית דר היא רק בת 17, אבל היא כבר מיתמרת לגובה של 1.70 מ', והיא מחוננת בנתונים טיבעיים שפשוט אי־אפשר להתעלם מהם. יש לה שיער שאטני רך וגולש, עיניים חומות גדולות, שפתיים חטובות וחיוך מתוק. וגם במה שלמעלה מזה היא יכולה בהחלט להתגאות.

אורית, תושבת נתניה, היא מה שמכונה צברית טיפוסית. נערה פשוטה וטיבעית, מהירה לחייך ולצחוק, ילדה טובה בבית ותלמידה טובה בבית־הספר. חוץ ממנה יש בבית, לאמה ולאביה, שהוא מדריך־תיירות — עוד אחות קטנה בת עשר, ואח קטן עוד יותר, בן שלוש.

את חוק־לימודיה עומדת אורית לסיים בשנה הבאה, עם סיום תכיתה השמינית בבית־ספר תיכון בנתניה. וכיוון שהיא בחורה רצינית מטיבעה, מתייחסת אורית גם ללימודיה ברצינות. ולכינוי „המדקדקת" שהוצמד לה, יש סיבה טיבה. זה נשמע אולי מוזר, אבל היא מצטיינת בדיקדוק, ולא רק מצטיינת — היא אפילו משוגעת על הנושא. מה לעשות, כל אחד והשיגעון הפרטי שלו.

אבל לא רק בדיקדוק היא מדקדקת. אורית היא גם דקדקנית באופייה, פדאנטית בלע"ז. תודות לכך היא מסתדרת מצויין בבית, אוהבת לעזור לאמא וחולקת את חדרה עם אחותה הקטנה, שם הן ישנות במיטה דו־קומתית כשאורית בקומה העליונה, כמובן, כיאות לאחות הבכירה.

לא, אין לה אהבות גדולות. אבל אהבתו קטנות יש לה, לעומת זאת, הרבה. אורית אוהבת את נתניה, ולרקוד ג'אז אצל הרקדן אהוד בן־דויד, וללמוד דוגמנות אצל המורה לטיפוח־החן, לאח פלטשר, ולזלול טחינה בפיתות במיסעדות קטנות.

בוטיק אדלר אורית, המחוננת בכל הנתונים של כוכבת־לעתיד, איננה מפגינה כלל גינונים של זוהר. היא נערה טיבעית וחמודה, המרגישה מצויין בבגדים בלתי־מצועצעים, המדגישים את חינה הטיבעי. כך היא מרגישה גם בשמלות הכותנה, פרי תיכנונו של מעצב־האופנה יצחק אדלר.

הבודדות ★ הבודדות ★ הבודדות

אחת הבעיות הכאובות ביותר בכל חברה אנושית מודרנית היא בעייתם של האנשים הבודדים. בחברה הישראלית של היום מצויים אלפי אנשים שלא מצאו להם בני־זוג לחוק עימם את חייהם, או התגרשו, אך החברה הישראלית הנאחזת במוסר־הנישואין העתיק, אינה עושה דבר על־מנת לעזור להם.

להיפך — היא מדגישה בפניהם שוב ושוב, בכל הצורות האפשריות, שעובדת חיותם בלתי־נשואים הופכת אותם יצורים יוצאי־דופן. הם אינם מוזמנים לבתיהם של אנשים נשואים, נאלצים למצוא את חברתם במקומות שלא תמיד עונים על צרכיהם ודרישותיהם, ונופלים קורבן לאנשי־עסקים ממולחים.

יחסה של החברה הישראלית אל חוג הרחב של הבודדים הוא אות־קלון על מיצחה. בכתבה זו ובכתבות הבאות נסקור את בעיותיהם הכלליות והפרטיות של הבודדים והבודדות, ואת היחס כלפיהם על כל היבטיו.

„החוקה היא קורבן!"

מאת **בלה גת**

„כ**אשר פניתי בגיל 15,** למיקצוע ההוראה, עשיתי זאת מתוך שיקולים של אשה נשואה־לעתיד — חשבתי שזוהי הקאריירה האידיאלית לאשה נשואה: חוגרים הביתה בצהריים, יש זמן לקניות, לבישול ולשאר עבודות־השיגרה של עקרת־בית, שלא לדבר על החופשות הנוחות. לא העליתי בדעתי כלל יתרון חשוב נוסף — שמיקצוע ההוראה יותיר לי גם שעות פנויות רבות לחיפוש אחר הגבר שיואיל לעשותני אותה עקרת־בית טרודה ומאושרת." אלה הם דבריה של רות הייבנטריגר, רווקה ומורה במיקצועה, בת 37.

רות היא בחורה נאה ומטופחת, בלונדית כחולת־עיניים, המשמשת כמורה מזה 18 שנים. היא חיפאית במקורה, בוגרת בית־הספר הריאלי ומתגוררת ברמת־גן, בדירתה המרוהטת בטוב־טעם. רות נראית צעירה מגילה בהרבה, אך בהטיחה האשמות בחברה, טובעת נימת־דיבורה המרירה את אותות גילה בפניה.

„הייתי יכולה להיות כבר נשואה היום," התוודתה רות בגילוי־לב. „בגיל 18 היתה לי אהבה גדולה, הוא היה גבר מקסים, וכבר דיברנו על נישואין, אבל מישפחתי התנגדה לשידוך בתוקף — סוף־סוף הייתי בוגרת הריאלי ובתו של מהנדס, והוא היה סתם טרקטוריסט אחד. כעבור זמן קצר הוא התחתן. אני הייתי יפה, והרבה גברים חיזרו אחרי. אבל עובדה, למרות זאת אני עדיין רווקה.

„בהיותי בת 30 הכרתי את בנו של איש־עסקים ידוע. התאהבנו ודיברנו על נישואין, אבל לאחר שהוצגתי בפני הוריו נותקו הקשרים ביניינו. לאחר־מכן נודע לי שלא הייתי מייוחסת ועשירה דיי עבורם. עד גיל 32 חייתי עדיין בתיקווה — היו לי פלירטים חולפים לעשרות, כאשר כל גבר שפגשתי הצית בי תיקווה. אבל מיחסים אלה לא הצלחתי לבנות יותר מאשר הרפתקת קצרה. הייתי גם מאד ברורנית, ואני

אני יפה ומטופחת, ותמיד חיזרו אחרי - אבל אני עדיין רווקה

כזו גם היום, אך במידה פחותה בהרבה. למרות הכל אני מורה, ובוגרת אוניברסיטה בסיפרות והיסטוריה, וטיבעי הדבר שרציתי אך־ורק בבן־זוג אקדמאי.

★ ★ ★

„כ**שחייתי בת 25,** כבר היו כל חברותי נשואות ואימחות לילדים. ואילו אני, היפה שבחבורה, נותרתי רווקה. אבל בגיל זה עוד סלחו לי — המישפחה והחברה — את עובדת היותי רווקה עדיין — הרי כל הנתונים שלי לא השאירו שמץ של ספק שאצליח לשים יד על איזה דוקטור נחמד. ומובן שגם אני חשבתי כך.

„כאשר התקרבתי לגיל 30 החלו הלחצים. אמי, אחיותי ודודותי, לחצו עלי להוריד את הדרישות. ,מה את חושבת שאת, מלכת־היופי?' הטיחו כנגדי. ,את עוד מעט בת 30! מי ירצה אותך אחר־כך? גם כך כימעט יכולה בכל־זאת להתחתן, דבר שכמובן כבר אינו נכון.

★ ★ ★

„א**ך, לאחר שעברתי** את גיל ה־30, נתפסתי גם אני לפאטאליזם, והחלטתי לבדוק אם אכן אין לי מזל. הלכתי אל האסטרולוגית המנוחה לובה קנצ'וק. לאחר שעיינה עיון מדוקדק בהורוסקופ שלי, היתה האבחנה שלה נחרצת — ,אינני רואה שתצליחי להתחתן אי־פעם,' פסקה נחרצות. ,עכשיו באמת התברר לי, סופית — אין לי מזל. כי הרי באמת לא היתה כל סיבה הגיונית נראית־לעין, שלא אמצא חן בעיני גבר ליותר מאשר רומן קצר, גם כאשר ניסיתי להוריד את דרישותי.

„התחלתי לארגן את חיי כך שאוכל לנצל את היתרונות שבמעמד הרווקות. אני מבלה הרבה, נוסעת מדי־שנה לחו"ל, מוציאה המון על בגדים ותמרוקים. אבל החברה לא מניחה לי אף לרגע לשכוח

תמיד הייתי ברורנית - ואני כזו גם היום אם־כי פחות

לא נשארו רווקים בגילך,' אמי החלה להפנות אלי כל מיני שדכנים. לא פעם הסתכסכתי עם מישפחתי בגלל זה.

„בגיל 32 הגעתי למסקנה שאני רווקה־קורבן: בגלל נתוני השכלה, הופעה חיצונית ומישפחה, אילצו אותי המוסכמות להסתגל לדפוסי היצע וביקוש מוגדרים. כלומר, אם אני אקדמאית, נאה ומ,מישפחה טובה', אני חייבת להינשא לבחור שעונה על אותם קריטריונים עצמם. אך תוך כדי צעידה עיוורת בתלם, מצאתי את עצמי בגדר ,רווקה מזדקנת', ואותה חברה שהצעידה אותי בתלם בצעדים כל־כך בטוחים, החלה דורשת ממני להוריד את הדרישות. ,בגילך צריך לדעת להתפשר,' אמרו.

„הרי אינני יכולה להתחתן אך־ורק כדי להשתלב בנוף החברתי. הדברים קשורים בי, באושרי האינדיווידואלי, ואינני חושבת שנישואין־לשם־נישואין הין מביאים לי אושר ושלווה. מאידך, מציקה לי העובדה שאינני מצליחה לבנות קשרים בני־קיימא עם גברים. כי גם הללו הם חלק מהחברה, והעובדה שלא נישאתי עד גיל מסויים מחשידה אותי בעיניהם עד כדי בניית מחיצה של קשרים בלתי־מחייבים עימי.

„אבל היות שגדלתי בבית דתי ואני עצמי די שמרנית, עובדת רווקותי מציקה לי מאד. מסביבי החלו המכרים מתלחשים ש,איך זה בחורה יפה ומוצלחת, ממישפחה טובה, לא יכולה לתפוס חתן?' למתלחשים — או, יותר נכון, למתלחשות — לא היה מנוס אלא להגיע לאותה מסקנה באנאלית שבה תולים את כל הצרות והכישלונות. ,אין לה מזל,' החליטו כולם.

„ואז כבר התחילו לרחם עלי, כולם חוץ מהאמא שלי — ה'א החליטה שאני עקשנית וברורנית מדי, ושאם אני רוצה אני

רותי הייבנטריגר: „רציתי רק בן־זוג אקדמאי."

★ הבודדות ★ הבודדות ★ הבודדות ★ הבודדות

שאני שונה, שאני מפרה את הסדר הטוב. „ההפסקות בין שיעור לשיעור בבית־הספר שבו אני מלמדת, הסכו עבורי סיוט — כל 40 המורות המועסקות שם הן נשואות ואימהות לילדים.

„מובן שנושאי השיחה נסבים סביב הבעל והילדים. המורות גם מקיימות ביניהן קשרים חברתיים מחוץ למסגרת בית־הספר. אבל אני לא מוזמנת לביתן לעולם. רק כשמישהי מהן יולדת, מואילים להזמין אותי. היות שאני רווקה, אני יכולה להוציא הרבה יותר על מלתחה וטיפוח־החן. זה ניכר בי, והן כמובן משתדלות תמיד להזכיר לי שלהן יש בעל וילדים, וכי הן אינן יכולות להוציא כסף על שטויות כמו בגדים משוגעים.'

„היות שאני בת 37, נראית טוב, רווקה ואני גרה לבדי, אני מצליחה להציל את דימיונן של שכנותי, עקרות־הבית, ואני חייבת להיזהר בהבאת ידידים לדירתי, שמא חלילה יכריז עלי ועד־הבית כעל מופקרת. ואני, כמורה בישראל, חייבת במישנה־זהירות בעניינים כגון אלה, כדי שלא אקפח את פרנסתי.

„משום שאני דוגלת בנישואין כמוסד מסודר, וראיתי שהשנים חולפות אך ה־סטאטוס לא משתנה, החלטתי להתנער מהסטאטאליזם. ואם ההר לא בא אל מוחמד, יבוא מוחמד אל ההר.

„צירפתי אלי עוד כמה חברות הנמצאות במצבי, ויצאנו לבלות בצוותא. המטרה — להכיר גברים פנויים, למטרה רצינית. שמענו, למשל, טיפורי־נפלאות על האפשרויות להכיר תיירים בלוביס של בתי־מלון ועל בחורות שפגשו שם את בעליהן־לעתיד.

„הלכנו, ואכן הכרנו שם גברים מוצלחים לפי קנה־המידה הסטנדרטי — אקדמאים, נאים, תיירים ואנשי־עסקים. מובן שהיו גם טיפוסים לגמרי לא סטנדרטיים, די מפוקפקים, אבל מהם התנערנו. עדיפה התברר לנו שה„מוצלחים' ביניהם אינם רציניים, וכוונותיהם השקופות הבריחו אותי מהלוביס במהירות.

★ ★ ★

„מה עוד נותר לעשות? יוצאים לחו"ל. אבל תמיד אני חוזרת משם עמוסה בגדים משוגעים, נעליים, תכשיטים וארנקים — ובלי חתן. ובארץ — נוסעים לטיולים מאורגנים המיועדים לרווקים, אבל אני תמיד מצליחה איכשהו לחזור רווקה ואפילו לא מאוהבת. משום שאחרי הקומזיץ המסורתי, כל הרווקים „מתים' ללכת אתי אל מאחרי השיחים, או לשחיית־עירום בים, ומבטיחים להיפגש אתי שוב בטיול הבא.

„אני מתחילה להתייאש. אסור לנוח רגע, צריך להמשיך לחפש. אבל איפה? והנה אופנה חדשה: מועדוני־היכרויות. אני מבקרת בכולם, ותמיד אני הכי־הכי מבוגרת. גיל המכסימום של חנוכחים הוא שלושים, ומסביבי יש בחורות הרבה יותר צעירות ונחמדות ממני.

„אבל נראה שגילי לא ניכר בי, כי הרבה גברים מזמינים אותי לרקוד, ואני אוהבת

„כל המורות העובדות אתי נשואות - ולעולם אינן מזמינות אותי לביתן"

מאד לרקוד. פעמים רבות הצלחתי למצוא לי במועדונים אלה מישהו שמצא חן בעיני ואני בעיניו, עד שנודע לו גילי. אז הוסך היחס אלי משפיל. הגבר חדל לדבר אלי בשפת־רמזים מעודנת — הוא מציע לי את סחורתו בלי עטיפה. ואם בתחילת החיכרות עוד התכוון להזמין אותי לסרט או להצגה, הרי לאחר שגילה את גילי המופלג, משתלחב דימיונו: „בת 37, רווקה — בטח יש לך כבר הרבה ניסיון."

„מובן שבחור כזה מרשה לעצמו לשלוח ידיים כאילו הייתי כבר רכושו, והוא שוכח שגם אשה „עתירת־ניסיון" — דבר שלגבי אינו נכון, משום שמרגותי — רוצה גם יחס חם וכבוד. הגברים האלה אינם מסוגלים לעכל שאשת רווקה, בגיל מתקדם נמצאת בסטאטוס כזה לא משום רצונה. לא — לדעתם היא רווקה משום שהיא חופשייה ומתקדמת, ומושגים אלה מתפרשים אצלם כהפקרות.

„וכך, לאט־לאט אני מתחילה להתחשל ולהסתגל לרווקותי. אני נהנית מחיי־חופש, יש לי דירה יפה מעוררת־קינאה, יש לי קאריירה. לכאורה אין לי מה להתלונן. ככלות הכל, אני רואה הרבה נשים נשואות, ממורמרות ומוזנחות, שמתלוננות על גורלן הרבה יותר ממני. אבל לי אף אחד לא נותן לשכוח. כולם מסביב לוחצים, או מרחמים. אם אינני נשואה — אינני ראויה לחברה, כך הם החליטו."

★ ★ ★

בעיית החבידות, שאותה פרשה רותי בצורה כה גלויית־לב וכואבת היא, בראש־ובראשונה, בעייה של חוסר־יכולת להידברות.

זאת רואים אצל הגברים הבאים לפגוש במועדונים נשים שהם מקווים שלא תימצאנה שם; ואצל נשים הבאות לחפש שם גברים שאינם רואים בעין יפה את עצם הימצאותן שם; או אצל גברים המחפשים ידידות וחמימות באמצעים המחשידים את כוונותיהם בעיני הנשים, כגון לעלות־לכוס־קפה־אצלך־או־אצלי; או להיפך — נשים הנענות לגבר מתוך ייאוש, בתיקווה לזכות בחמימות ובהבנה בדרך הקצרה ביותר, או מתוך חשש שמא הסירוב לקיים יחסי־מין כבר בתחילת ההיכרות, ייחשב להן כנחשלות חברתית.

במהלך השיחות עם הנשים הבודדות, הירבו הנשים להתלונן על רעותיהן־לצרה המתמסרות בקלות ובכך מאלצות את האחרות לסבול מבדידות. אך הן אינן יודעות, כנראה, שאותה בדידות עצמה, ולחצי החברה, הם המוציאים אותן בסופו של דבר לרווק ולאכסודוס ביום שישי בצהריים, כשתיסרוקתן עשוייה לתלפיות ומיטב מחלצותיהן עליהן.

ואז, הסביבה הומה בודדות כמותן לעשרות, וכולן מתאמצות ללכוד מבטו של זכר אחד מני־רבים המסתובבים בין הכיסאות עמוסי־החתיכות, ועד־מהרה הן נכנסות

„הגברים סבורים שרווקה היא חופשיה ומתקדמת - וזה מתפרש כהפקרות"

לבורסת־הטלפונים. מיספרי הטלפון שלהן נלחשים מפה לאוזן ומועברים מפינקס לפינקס.

ובדרבבד עם גידול מיספר הפינקסים שבהם נחרת שמן הולכת וגדלה בדידותן. ואז הן מוצאות עצמן במועדוני־ההיכרויות, והן מגלות שגם אחיותיהן־לצרה הגיעו לאותו פיתרון, מה־עוד שמציאות אינן מסתובבות גם שם.

אבל מוכרחים למצוא חתן בכל מחיר. הזמן סועל לרעתן. כך טוענות האמא הסבתא, הדודות והחברה הוותיקה הנשואה כבר עשר שנים והיא אם לארבעה ילדים.

הטבעת מתהדקת סביבן, ולא נותרת להן ברירה אלא להחליט להתפשר. היא מתחילה לצאת עם „בחור טוב", אבל גם היא חייבת להוכיח לו את מסירותה — היא מתמסרת, ואינה יודעת כמה הוא התכונן בבית לקראת תפקיד המפתה הגדול. ופתאום היא צולה על המיטה וגונבת לו את ההצגה בחצי־מערכה בלבד, בעוד שהוא התכונן לארבע מערכות ממושכות לפחות. מובן ש„בחור טוב" אינו רוצה ב„בחורה רעה," וכך היא נסחפת בסחרחרת המין ללא־מוצא.

„להמשיך לחשוב על המישפחה במושגים המקובלים, הרי זו כפירה בעצם ההיגיון," טוען אלווין טופלר בסיפרו המפורסם הלם

(המשך בעמוד 62)

רותי: „בגילך צריך לדעת להתפשר," אמרו.

רותי רוקדת במועדון־היכרויות: „יחס משפיל."

ההנאה שבחיים!!!

אם אתה גבר שאוהב את החיים, בוא

למכון „בזל" שם תפנקנה אותך

3 מסג'יסטיות יפהפיות.

★ מסג' מהנה
★ טיפול פיזיותרפי
★ ריפוי והרזייה

במכון „בזל"

● נקיון למופת
● ציוד חדש
● מזגני אוויר

אווירה נעימה ואקסלוסיבית
חניה ופרטיות — סודיות מובטחת

„בזל" המכון המפואר והמשוכלל ביותר בעיר.
ת"א, רח' בזל 31 (לייד מכבי אש)
פתוח 21.00 — 9.00 ללא הפסקה
בקרוב תפתח סאונה

קרנית

מכון לעדשות מגע

עדשות

רכות וקשות
הסבר אדיב מפורט
ינתן במקום.
גורדון 31, תל־אביב
טלפון 238642.

רוני ויוני
בגדי ילדים

להשיג:
בחנויות שק"ם,
כלבו שלום
ובחנויות בגדי ילדים

תן טרמפ לחייל

הקשת המשטרה

ירחון המשטרה בארץ ובעולם

מה?
עוד לא קראת?...

הפצה „גד", צ'לנוב 13, תל־אביב

הבודדות

(המשך מעמוד 61)

העתיד ואילו כאן שרוייה החברה הישראלית בפאראדוכס: מחד — היא עדיין דוגלת במוסד המישפחה העתיק כמושג מקודש, ומאידך — כחברה מתקדמת, היא אימצה לעצמה את המתירנות המינית של העולם המערבי, הצועדת שם בד־בבד עם גוויעתו של מוסד הנישואין המקובל, וצמיחת מוסדות מישפחתיים־חברתיים. בין אלה: נישואין על־פי־חוזה לתקופה מוגבלת; מישפחה של אימהות בלבד; אבות בלבד המאמצים להם ילדים; נישואין סוליגמיים, וקומונות שתהווינה בעתיד, כמקווה, תחליף לתא־המישפחה המסורתי.

אלה המתמסרות בקלות מאלצות את האחרות לסבול מבדידות

* * *

ם גבור הארעיות, ועימה הבדידות האישית והניכור החברתי, צפה אלווין טופלר, בספרו, „חיפושים גוברים אחר צורות שונות וחדשות של נישואין קבוצתיים. התקבצותם של מיספר מבוגרים למען „מישפחה", תספק להם ערובה כנגד הבדידות. גם אם יעזבו חבר או שניים את קבוצתם, תישמר לחברי הקבוצה קירבתם של חבריהם האחרים."

בהסתמך על דיווחי העיתונות, קיימות כיום בארצות־הברית לבדה כמה מאות קומונות גלויות או מוסוות, והן אינן מאוישות על־ידי היפים וצעירים דווקא.

בפרלמנט הדני הועלתה כבר ההצעה להכיר בנישואין הקבוצתיים.

המתירנות המינית מתאימה בהחלט לחברה המערבית, הפתוחה לקלוט מושגים וצורות־חיים חדשות, אך אינה הולמת לחלוטין את דפוסי החברה הישראלית. וכמו בכל תופעה, ניתן למצוא גם במין החופשי ברכה וקללה בעת־ובעונה־אחת, ואין לבוא ולברור רק את הטוב שבו.

אלא שאז חייבים להסתגל לתמורות החברתיות שכל תופעה חדשנית מביאה עימה, והמתירנות המינית מגדילה, בהכרח, את אחוז האנשים הפנויים. אך החברה הישראלית נאחזת במוסד הנישואין בצורניות, ועושה מעט מאד — אם בכלל — לקבלתם ולהבנתם של הבודדים, שמיספרם גדל והולך מדי־שנה.

כך נוצר מצב שבו הפכה הבדידות הסחורה המבוקשת ביותר. אנשי־עסקים ממולחים תפסו את הפטנט, והם סוחרים בבדידות ופותחים מועדוני־היכרויות „במיוחד־למענך". מישרדי־שידוכים הפכו כבר מזמן מישרדי־היכרויות, והללו אינם מציעים למעשה פיתרון לבעיית הבדידות, אלא מגבירים את התחושה עוד יותר, שהרי הם סוחרים בה, וברגע שיפתרו את בעיותיהם של מאות בודדים, ייסתם מקור־פרנסתם הקל.

לאישה יש אותה חירות כפי שיש לגבר

לאחרונה צצה אופנה חדשה — „שירות היכרויות־בידידות לגברים נשואים", ולפי דיווחים, עולה העסק הזה כפורח.

כאשר חשפתי בפני אחד מבעלי מישרדים אלה את זהותי ומטרתי האמיתית, לאסוף מידע לצורך הכתבה, העמיד לפתע פני אדם צנוע הסולד מפירסום — הוא הציע לי כסף, ובלבד שהכתבה לא תצא לאור.

„את רוצה ממני כסף?" אמר, „אני מוכן לשלם לך כל סכום, בכל עת שתרצי, אפילו אלפי לירות, רק אל תפרסמי עלי את הכתבה." כאשר נוכח כי כספו אינו מרכך את עמדתי, איים: „תראי, לא כדאי לך — אני אשלח אלייך את האנשים שלי, הם כבר ימצאו דרך לעשות איתך את החשבון!"

כאשר ראה שאיומיו נופלים על אוזניים ערלות, החל פונה אל מידת־הרחמים שבי — „את יודעת שאת יכולה להרוס לי את שמי הטוב? אני נשוי, בעל מישפחה ועסקים — אני מתחנן לפנייך," אמר בקול־בוכים, ומיד הפך את הטון תקיף יותר:

„אני בכלל לא מתעסק בשידול־לזנות — היה לך רושם מוטעה. את באת וביקשת להרוויח הרבה כסף — אז פשוט עזרתי לך," אמר האיש, שרק לפני שבוע טען

רותי: „אני שמרנית."

לפני חברתי רינה, בנוכחותי, לאחר שבאה למישרדו ביוזמתי — כדי לאמת את תוכן הכתבה — כי, בעצם, „לא נעים להגיד — אבל מה שאני עושה עכשיו זו גם סרסרות."

* * *

„סחרי־חבדידות" הללו מתוך־כמים מאד, ורותמים לרשותם את חרושת השמועות ואמצעי־התיקשורת. שמועות מנופחות על עודף נשים מהלכות בעיר, עיתונאים ממולחים „מגלים" בפומבי את סודות הצופן השמור ביותר של „מיבצעי לכידת חתן בכל מחיר".

והנה, במיבצע מודיעיני מזהיר הצליחה עיתונאית אחת לחדור ללישכה המרכזית לסטטיסטיקה, ולגלות שם כי ה„אינפלציה" בגשים, לא היתה, בעצם, אלא מידע שנשתל על־ידי סוכן זר, והמיספרים מדברים בעד עצמם: לפי דיווחי הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה, מיספר הגברים הפנויים גילאי 50-20 בשנת 1973 היה 24,643, לעומת 18,873 (!) נשים בלבד באותה קשת גילים!

הבדידות היא רעה חולה בעולם כולו, ואינה קשורה דווקא למוסד הרווקות. אלא שבישראל כורכים את הבדידות עם הרווקות לאין־הפרד, ותחת שתסתגל לתופעה של ריבוי האנשים הפנויים ולבוא לקראתם, לוחצת החברה בעד מוסד הנישואין. המגמתיות הזו מתחילה במימסד, המעניק הקלות בדיור רק לנשואים ולבעלי־מישפחות, ויוצר מצב שמוסד הנישואין אומנם קיים כהווייתו, אך אין מי שיאייש אותו, וכך הוא הופך סמל מקודש ונערץ שאין איש הראוי לבוא תחת כנפיו. אך סמלים קדושים הם, מטיבעם, אנאכרוניסטיים ונעדרי־אנושיות.

נוכח מצב חברתי זה, מתהלכים רוב הפנויים כשהם מתוסכלים. אנשים רבים בודדים רק משום שעליהם להוכיח לחברה ולמישפחה ש„יש להם מישהו". ואז הם

החברה הישראלית אינה עושה דבר למען הבודדים

מתפשרים, יוצאים עם בן או בת־הזוג הבלתי־מתאימים, ובגבור לחץ המישפחה מתחתנים — אבל אחר־כך מתגרשים. הגירושין היום אינם נחשבים עוד כטאבו, ואם בימים עברו חיו זוגות נשואים חיי־ניהנום ובלבד שלא ייאלצו לעמוד בחרפה שבמעמד הגירושין, הרי היום, כאשר מנשבות כבר רוחות חדשות, אין זוגות כאלה מהססים עוד להתגרש.

סיבה נוספת לריבויים של האנשים הפנויים בשנים האחרונות היא מתן ביטוי למאוויים הכמוסים לחיות לבד. אם, בשנים עברו, נאלצו אנשים כאלה להדחיק את רצונם בחיי־רווקות בפני לחצי החברה, ולהינשא למרות רצונם, הרי היום הם חופשיים להצהיר על כך, ולא לחוש עצמם בודדים משום כך.

אך החברה, הנוהגת לזהות את המושג „לחיות לבד" עם המושג „בודד", הדביקה לאנשים אלה, הבודדים מתוך בחירה, את התווית הזרה להם. רבים אינם נישאים משום רצונם להיות לבדם, או מתגרשים מאותה סיבה עצמה.

עוד דיעה מוטעית הרווחת בקרב הציבור היא שלגברים מותר הכל, ואילו לנשים אסור. הנשים מרבות להתייחס לצד זה של הנושא, בעוד הגברים, ה„כל־יכולים", אינם מתייחסים אליו כלל, ובצדק — זו אכן אינה הבעייה שלהם. לאשה יש אותה חירות כפי שיש לגבר — מותר לה ליזום ולדרוש.

היא זקוקה לשם כך לשלושה נתונים: בינה, טעם טוב ומידת סיכון, בדיוק כפי שהגבר נזקק להם. וכאשר הגבר דורש מן האשה דרישות שאינן עולות בקנה אחד

האגדה על עודף נשים היא מידע שנשתל ע"י סוכן זר

עם הטעם הטוב, היא יכולה פשוט לסרב. אבל אז הוא יפנה אל אחרת, והיא לא תסרב. לכן, מדוע לא יהיה הגבר חופשי לדרוש מהאשה טובות־הנאה, כאשר היא נכונה להעניק לו אותן?

הפיתרון, כפי שמציעה אילנה גושן, גרושה בת 30, יכול לבוא רק מצד הנשים: „שהנשים תקבענה מראש מה טוב להן, ולא תנקוטנה את כל האמצעים כדי להגיע למטרה — תפיסת חתן בכל מחיר. ואם זו המטרה, והאמצעים לא תמיד כשרים, עליה לדעת שהיא משפילה את עצמה."

(כתבה ראשונה בסידרה)

פרסום אבנת

אווירה טובה במשרד היא גם ענין של אוויר טוב

בקיץ מתעצבנים: אין כוח, הראש כואב, אי אפשר להתרכז! מה גורם לכך? מדענים בארץ ובחוץ לחקרו ומצאו כי אין זה בהכרח החום וגם לא הלחות, אלא חוסר מטען חשמלי באוויר שאתה נושם במשך כל שעות עבודתך: אוויר עירוני מזוהם נטול החשמל החיוני לבריאות גופך.

האוויר המקנה לך עירנות, רעננות ומרץ, הוא אוויר עשיר במטען של יונים שליליים - אוויר כמו זה המצוי בחופי-הים, בהרים, ביערות וליד מפלי מים (לשם אתה נוסע לחופשה, כדי לנשום אוויר!).

אולם, עכשיו אינך חייב לצאת לחופשה כדי לנשום אוויר צח. מכשירי היוניזציה של אמקור "מחקים" את חופי-הים והיערות ומייצרים בשבילך את האוויר הטרי, המרענן והמחייה נפשות.

למה לא תזדרז להתקינו במשרד? במעבדה? בחדר-ההמתנה? בכל מקום בו עובדים אנשים.

את מכשירי היוניזציה תוכל להשיג עכשיו בשלושה דגמים: מודליון זוטר נייד (ניתן להתקנה גם על המזגן שלך), יונוטרון 20 עם מאוורר, ויונוטרון 50 - הכולל גם מערכת יעילה לסינון אוויר מזוהם.

תתפלא איזו אווירה טובה תיווצר בחדרך.
להשיג: בחנויות אמפא ואצל הסוחרים המורשים.

לכ' „אמפא" דרך פ"ת 16 תל אביב
נא לשלוח לי חומר על היונוטרון,
ללא כל התחייבות מצידי.
שמי _____
כתובתי _____
טלפון _____

יונוטרון של אמקור

אמקור אלקטרוניקה לשיפור איכות החיים

הנערה מקריית־שמונה

שהפכה מזכירת

אלופי פיקוד־הדרום

עומדת לצאת לסיבוב

צילומי פירסום בעולם

שתשמש לו דוגמנית־צילום לצילומי פירסומת שיפורסמו בגדולי העתונים בעולם. „יש הרבה דוגמניות־צילום יפהפיות," אמר האיש שביקש להישאר בעילום־שם, „אבל יופי אכזוטי כמו שיש למירי, זה דבר נדיר."

היה זה הרבה יותר ממה שדוגמנית מתחילה יכולה היתה לצפות לו. מה עוד שעולם הזוהר והדוגמנות לא היה כלול אף פעם בחלומותיה ובתוכניותיה של מירי. מדי הצבא נראו לה כהולמים אותה יותר.

אפשר לומר על מירי שהיא בת קריית־שמונה, עיירת העולים בצפון, למרות שחלפו כבר חמש שנים מאז נטשה אותה. היא נולדה באלג'יר, עלתה עם מישפחתה לארץ כשהיתה בת שנתיים. המישפחה נשלחה לקריית־שמונה ושם עברו על מירי חמש־עשרה שנות נעוריה. היא סיימה שם את הכיתה השביעית בבית־הספר התיכון, כשאביה, העוסק בייצור נעליים, החליט לעבור להתגורר ביפו.

ביפו החלה מירי ללמוד בגלריה לאומנות של פרנק מייסלר, שם פיתחה את נטייתה לעבודות־יד: עשיית בובות־עץ, חריטה ועבודות ידיים אחרות. כעבור שנה כבר גוייסה לצה"ל. את מרבית תקופת שירותה

מלכה של האלופים

תגלית האחרונה של עולם הדוגמנות הישראלי זרחה כמו כוכב שביט. איש לא ידע את שמה ואף לא אחד מהאופנאים או הצופים שנטלו חלק באירועי מיפגש־האופנה־הישראלי, שנערך לפני שבועיים במלון פאל בתל־אביב, לא הכיר את פניה.

כי מירי מלכה בת ה־22 לא היתה שייכת כלל לאותו חוג זוהר נוצץ. היא לא נימנתה על בוגרות בתי־החרושת ליופי ולטיפוח־החן הנישראות כאילו יוצקו בתבנית אחת. היא לא היתה גם אחת מאלה המפלסות להן דרך במרסקים ובאיברים אחרים עד שהן זוכות להופיע על מסלול הדוגמנות. על מירי מלכה ניתן לומר שהיא כימעט מוצר של צה"ל.

ואומנם, כאשר הופיעה לראשונה על המסלול, בפני מאות זוגות עיניים ביקורתיות, נותר עוד שמץ מהצעידה הצבאית בהליכתה הבלתי מהוקצעת של היפהפייה בעלת שער העורב ועיני האיזמרגד. אבל מירי, בהופעת הבכורה שלה, כבשה את הקהל בבת־אחת. בחיוכה הבלתי־מקצועי

צה"ל זו חוויה שאסור לאף בת להפסיד

ובחן המעט מחוספס שלה היא הותירה בצל דוגמניות משופשפות ומפורסמות ממנה.

כאשר הסתיימו התצוגות היה ברור לכל: מירי מלכה, שהציגה את דגמי בית־האופנה הישראלי איב דה מרדיקס, קפצה בבת־אחת לצמרת. וייתכן שהיא קפצה אף גבוה מזה. פירסומאי בריטי מלונדון, שנטל חלק באירועי מיפגש־האופנה, התלהב ממנה עד כדי כך, שבו במקום הציע להחתימה על חוזה בלעדי למשך שנתיים. כדי

מירי מלכה עם פייר מרדיקס - האופנאי שגילה אותה

הצבאי עשתה מירי בפיקוד־הדרום. שם, בדרגת סמלת, היא שימשה כמזכירתם האישית של אלופי פיקוד־הדרום. בתום שירות החובה שלה, אף חתמה על שנת שירות נוספת בצבא־הקבע.

„אני אוהבת את המיסגרת הצבאית, את אורח החיים הצבאי ואת האנשים המשרתים בצה"ל," מסבירה מירי, „השירות הצבאי זאת חוויה שאסור לאף בת להחמיץ אותה".

מירי עצמה אינה מחמיצה את תרומתה הביטחונית. כאשר השתחררה מצה"ל עברה — ללא יום אחד של חופשה — לשרת במישרד־הביטחון, שם היא משמשת כמזכירתו האישית של ראש־יחידת התעשיות.

■ ■ ■

? מפלוג הדוגמנות הגיעה מירי בדרך מיקרה. תודעת הלבוש היתה נטועה בה גם מקודם. „אני חושבת שירשתי זאת מאמא," היא מספרת. „אמא היא אשה מטופחת מאוד ומילדות היא שימשה לי

אני אשה של גבר אחד בילבד

כדוגמא." כתוצאה מכך לבושה מירי בטעם ובאלגנטיות לכל אורך שעות היום. גם כאשר היא באה לעבודה היא רגילה שיטיחו לעברה הערות מהסוג: „האם את בדרך לנשף?" או „את לא חושבת שאת ביזבוז בשביל מישרד־ממשלתי?"

אהבתה הגדולה של מירי — מילבד הים שלמענו היא מוכנה להקריב כל תענוג אחר — הוא שוק־הפישפשים ביפו. היא נוהגת להסתובב שם שעות בין הדוכנים, לחטט ולקנות לעצמה כל מה שמוצא־חן

אחד מאס פייר באורח החיים שלו. כמי שמגדיר את עצמו כרומנטיקן, אסטרולוג, גסטרונום ואסתטיקן, הוא החליט שהוא חייב לשנות את חייו. לפני שש שנים הגיע לביקור קצר בארץ. כעבור שנתיים הגיע כדי להשתקע.

הוא החל לייצר חולצות וגופיות מטריקו, אותן עיצב בעצמו והחל מפיץ אותן בעצמו. תוך חודש ימים היה ברור כי ההצלחה מאירה לו פנים. הוא הקים מיפעל לייצור שמלות טריקו שממנו קם בית־האופנה העצמאי שלו. מבלי שלמד מעולם כל מיקצוע הקשור באופנה, הפך פייר למתכנן ומעצב אופנה. „זה היה סבוע כנראה בדם שלי," סיפר. „כל חיי חייתי בעולם האופנה, אם כדוגמן מסלול אם כשחקן ואם כצרכן. כנראה שהיה בי חוש טבעי לאופנה וליצירה."

בית־האופנה שלו מושתת כימעט עליו בילבד. הוא המתכנן, הוא היצרן, הוא הסוכן הבלעדי של מוצריו והוא גם הדוגמן המדגים את אופנת הגברים שהוא מייצר. הוא עובד יום ולילה, ללא חגים ושבתות, ורק בשעות הלילה המאוחרות הוא מרשה לעצמו לטייל בחוצות בלווית כלבו האפגאני, או להשתרע ולהאזין ביחידות למוסיקה של באך, ויוואלדי או אלבינוני. „אני גזרתי על עצמי בדידות מרצון," אומר פייר, „כנראה שאני אינדיווידואליסט באופיי, כמו כל אדם יוצר."

מלבד כל שאר תכונותיו ניחן פייר מרדיקס גם בחוש מיסחרי מפותח מאוד. זמן קצר אחרי שחדר לשוק האופנה המקומי המבוסס הוא הפך לייצואן, ודגמיו מופצים היום ברחבי העולם — מאירופה ועד ארצות־הברית.

כאשר הבחין לראשונה במירי מלכה, כשנכנסה אל חנותו, הציע לה בו במקום מישרה — כדוגמנית־הבית של בית־האופנה שלו. מירי דחתה את ההצעה על הסף. „המישרה שיש לי במישרד־הביטחון קוסמת לי מספיק," אמרה, „מילבד זאת אין לי כל צורך להוכיח לעצמי או לאחרים מה שאני באמת."

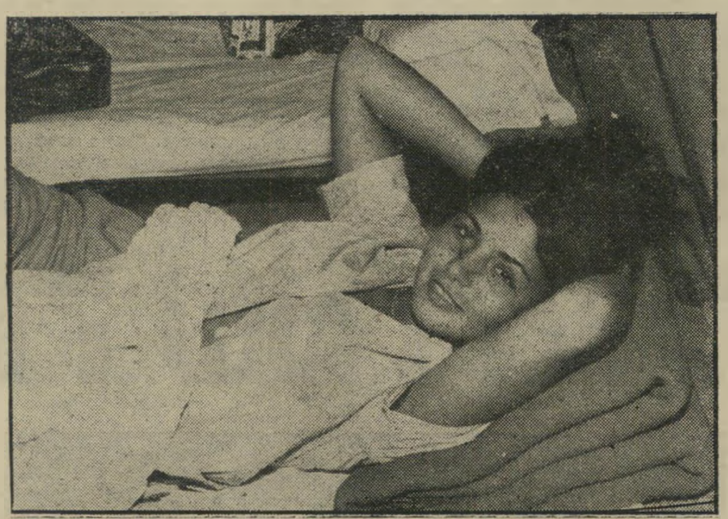
מה שמירי באמת זו נערה רחבת־אופקים, בעלת ביטחון־עצמי היודעת בבירור מה שהיא רוצה. „אני בחורה רגישה וחמה ואוהבת לאהוב. אבל אני אשה של גבר אחד בילבד. הוא צריך להיות פיקח, חזק ומקורי, כדי שיהיה לי עם מי להתמודד. גם צורתו החיצונית חשובה. הרי צריך להיראות עמו יום־יום ו"

למרות שבאה מבית מסורתי והיא עצמה שומרת מסורת, היא מרגישה את עצמה חופשיה ומשוחררת. „קיבלתי חינוך חופשי ואני יודעת בעצמי היכן הגבול — מה מותר ומה אסור."

לקראת מיפגש־האופנה חידש פייר מרדיקס את ניסיונות השיכנוע שלו אצל מירי. הפעם, לתקופה של שבוע ימים בילבד, היא היתרצתה. כל דגמי התצוגה שלו הותאמו למידותיה. כאשר עלתה מירי על המסלול היא אפילו לא התרגשה. מזכירת האלופים הפכה בעצמה לאלופה — אלופת מסלול הדוגמנות. הופעתה המרשימה הציפה אותה מיד במבול של הצעות קוסמות. אבל אף אחת מהן לא סיחררה אותה. ביניתיים היא ממשיכה להיות נשואה למישרד־הביטחון.

גם ההצעה לצאת לעולם הרחב כדוגמנית־פירסום כמעט ונפלה. מירי היא בת יחידה להוריה, בין ארבעה אחים. ההורים לא ששו לרעיון להיפרד מבתם. אלא שאז הוצעה למירי ולהם הצעה שקשה מאד לדחותה. הפירסומאי היה מוכן לצרף על חשבונו אל מירי, במסעה בן השנתיים, את אחד מהוריה.

עכשיו, אם לא יתרחש משהו בלתי צפוי, כמעט ובטוח שמירי מלכה, הנערה מקריית־שמונה, מזכירת אלופי פיקוד־הדרום, תצא לכבוש את העולם ביופיה.

במיטה הצבאית

מירי מלכה כחיילת בתקופת הטירונות שלה, במיטת־שדה באוהל. אחרי שסיימה את שירות החובה שלה, חתמה מירי על שנת שירות נוספת מבלי שחלמה כלל להגיע לדוגמנות.

בעיניה, משמלה ישנה עד כילה פרומה. את השמלות שהיא רוכשת שם היא מחדשת ובסמרטוטים אחרים היא מוצאת לה עיסוק לשעות הפנאי: עשיית בובות, תפירת כרים ואהילים, ריקמת מפות ווילונות.

לפני כחצי שנה נכנסה מירי לבוטיק של איב דה־מרדיקס בסנט׳ דיזנגוף. במקום למכור לה רצו מיד לקנות אותה. האיש שהרגיש מיד כי למולו ניצבת תופעת־טבע ראויה להערכה היה פייר מרדיקס, שהוא סיפור הצלחה בפני עצמו.

פייר בן ה־28, יליד הקאנטון הצרפתי של שווייץ, היה בשעתו בן־טובים ונער שעשועים. הוא התחיל ללמוד רפואה בפרייבורג, עבר לאוניברסיטת לוזאן כדי ללמוד כלכלה ואחרי שנתיים וחצי יצא למינכן כדי להשלים את לימודיו שם. מוצאו של פייר מבית אמיד איפשר לו חיים ללא דאגה. כשסיים את לימודיו העדיף לעבוד כדוגמן פירסומת וכשחקן בסרטי טלויזיה. הוא בילה ליד שולחנות הרולטה ועל מסלולי הסקי.

במינכן אף נשא לו לתקופה קצרה דוגמנית ידועה, ממנה הספיק להתגרש. ויום

קטיפה בפסים

מירי מלכה מדגימה את היצירות של בית־האופנה „איב דה מרדיקס".

בחליפת ג׳ינס

מירי מדגמנת עם פייר מרדיקס, האופנאי שהוא גם הדוגמן של יצירותיו. כאן בחליפת ג׳ינס עממית, שהדגימה במיפגש־האופנה.

חליפת רכיבה

כך נקראת חליפת המכנסיים העשויה מקטיפה אפורה, שהמיקטורן שלה גזור בסיגנון חליפות הרכיבה הקלאסיות.

קריאה נעימה בכריכה קלה

זו ארץ זו
צוות ניקוי ראש

ראש גשר
אורי דן

שואה 2
עמוס קינן

שמש שחורה
יגאל לב

בשבי דמשק
אילן כפיר

בשדות פלשת
אורי אבנרי

נשים מצמיחות קרניים
יגאל מוסינזון

מילכוד 22
ז'וזף הלר

כמעיין המתגבר
איין ראנד

מרד הנפילים
איין ראנד

עינוי דין
נתן דונביץ

כל אשה יכולה
ד"ר דייויד רובן

כל מה שרצית לדעת על המין
ד"ר דייויד רובין

שי נאה לחג

ההסדר
איליה קאזאן

זאב בודד בחצר עוינת
ארנון הדר ובונה תירוש

שמיים בוערים
אריה אבנרי

רעידת אדמה באוקטובר
זאב שיף

רגל של בובה
יעקב העליון

דו"ח נאדל
ברוך נאדל

בית התענוגות
ק. הולנדר

התמוטטות
משה רשקס

יחי ההבדל הקטן
יגאל מוסינזון

עלילות אבו־ליש שאול ביבר

עם עובד
ספריה לעם

„גד" חברה להפצה בע"מ

רח' צ'לנוב 13, תל־אביב, טל. 823701, 820129

להשיג בכל חנויות הספרים והדוכנים ובחנויות השק"ם

מספר 1983 שנה 40 כ"ו אלול תשל"ה 3.9.75 המחיר: 6.00 ל"י

העולם הזה

פסטיבל ליז בירושלים

